

Salzer

3838

1046998

1184412

MUTATÓ TABLA!

	Levél.
ELSŐ SZAKASZ.	1
<i>Mellyben némelly Belső Nyavallyák, és azoknak Orvoslások irattak-meg.</i>	
MASODIK SZAKASZ.	163
<i>Mellyben a' Külső Nyavallyák, és azoknak Orvoslások irattak-meg.</i>	
HARMADIK SZAKASZ.	189
<i>Mellyben a' Külső, és Belső Orvosságok; a' Patikárius fáradságával a' mostani időhöz szabva az Árak-is meg-irattak.</i>	
NEGYEDIK SZAKASZ.	219
<i>Mellyben Véber Karolly Német Országú híres Orvos Urnak a' FALUSI EMBÉREK számára, Svéd Nyelvből fordított hasznos Orvosságai irattak-meg.</i>	
ÖTÖDIK SZAKASZ.	249
<i>Mellyben az EGESSEÉGNEK fenn-tartására, és a' Hofzsu ÉLETNEK meg-nyerésére tartozó hasznos RÉGULAK irattak-meg.</i>	

A.

<i>Agyék Tökökről</i>	182
<i>Also All-Kaptzának le-eséséről, vagy Fitzamadásáról</i>	186
<i>Alomra nézve való Regulákról</i>	256
<i>Anethina Pilulákról</i>	206
<i>Arceus Balsamumáról</i>	201
<i>Árpából való Főtt Vízzel</i>	229
<i>Az Ászfzonyi Rendnek különös Nyavallyáiról</i>	133

B.

<i>Belgiumi Tudosoknak hasznos jedzéseik az Érvágatásról</i>	187
<i>Belső Orvosságukról</i>	203

Börnek

	Level.
Börnek Gyuladásról	166
Brustin Sírnak Hasznáról	149
D.	
Daganatokról	163
Dühös Kutya Mardása ellen való Orvosságról	217
E.	
Egészségnek fenn-tartására való Regulákról	249
Egetés vagy Egésről	167
Egető Orvasságokról	196
El-ozzlato Belső Orvasságokról	212
Enyhítő Orvasságokról Belső-képpen	213
Érvágásról	187
Érlelő Orvasságok	198
Erősítő Orvasságokról	209
Erőssebb Hashajto Orvasságokról	203
Erősítő Belső Orvasságok	209
Étető Vizről	200
Étető Érlelő Irról	201
Ételre nézve való Regulákról	251
Ezer Levelű Fű	238
F.	
Fagyásról	166
Fájdalmat Enyhítő Külső Orvasságokról	218
Fájdalmat enyhítő Belső Orvasságokról	213
Falusi Főtt Vizről	222
Fejér Vizről	200
Fenyő Mag Szirupról	221
Fodor Mentáról	231
Fokhagymáról	233
Forró Hideglelés ellen való Főtt Vizről	240
Fő-fájásról	160
Fő-ütésre való Flúvekről	199
Frantzról	94
Frantz ellen való külső Orvasságokról	193
Frantz ellen való Belső Orvasságokról	215
Kulladozásról	16

Futaso Mirigyrol	175
Ful-Nyálas Ikrás Husainak Gyuladásrol	168
Ful-Zugása és Fájdalma ellen valo Olajrol	211

G.

Mellybe Gdlitzköves Szem Vizről	201
Or, Gelejták ellen valo Orvasságok	217
— — — — —	221
Mellybe Genyetséges Daganatokrol	171
vos Gyermekek Agyas Ajzszonyok Porától	210
Gyermekek Laxáló Szyruprol	227
Mellybe — — Porától	219
tik Gyomor Erősítő Orvasságokrol	210
sza — — Borrol	236
Gollyváról	176
Mellybe Görts ellen valo Bolus	220
Or Gummis Kénéséről	202

H.

ma, vas. Hántato Orvasságokrol	203
Mellyhet Hahajto Klisterrel	202
a' — — Orvasságokrol	204
tozt Hasmenése ellen valo Orvasságokrol	224
Hideglelésről	41
Hideglelés ellen-valo Sos Porral	225
nyek T Hideg Daganatokrol	194
so Ali Hideglelés ellen-valo Tésztről	233
maa — — — Főtt Vizről	236
omra — — — Mustáros Borrol	239
ethina Hivesítő Orvasságokrol	203
ceus E Hozszu Eletnek meg-nyerésére valo Regu-	
odbol, lakrol	249
Azsz Hugyas Hojagnak Dagadására	180

I.

giumi Ikrás Husainak Gyuladásrol	165
vaga Indulatokra nézve valo Regulákról	269
ső Or Italra nézve valo Regulákról	251
Atelő Daganatokrol	175

	Level.
Jegato Orvasságokról	195
Készíto Orvasságokról	206
— Porról	226

K.

Kankorol	94
Kénesös Balsamumról	201
— — Irról	201
Kenyérrrel készült Főtt Vízről	227
Klistérnek való Orvasságokról	230
Kolika ellen való Belus	220
Külső Nyavallyáhról	163
Külső Orvasságokról	189
Köhögésről	1
— — ellen való Mézről	224
— — Herbatellyről	232
Kömény Magról	231
Kő Olajnak Hasznáról	248
Köszvényről	26
— — ellen Herbatelly	234
Közönséges Mirigyéről	173
— — Seb Vízről	200
— — Ertele Irról	201
Kövér Rörnek Gyulladásáról	165
Krumholz Olajnak Hasznáról	248

L.

Láb Bokáján lévő Vizes Daganatok ellen való Orvasságokról	228
Lágyító külső Orvasságokról	194
— — Fűvekről	198
— — Lisztekről	200
— — Kéésekről	202
— — Belő Orvasságokról	214
Laxáló Herbatellyről	259
Leg-szükebb Orvasságoknak Laistroma	241
Len-Magból készített Herbatella	232

XVIII

	Levé'.
<i>Mandola Tejről</i>	219
<i>Mástix Spiritusrol</i>	200
<i>Matska Ganéjnak Hasznárol</i>	237
<i>Majoránnal készített Vajrol</i>	231
<i>Medve Hájnak Hasznárol</i>	249
<i>Meg-keményedett Daganatokrol</i>	177
<i>Méh Fájdalma ellen-valo Orvasságról</i>	22
<i>Meleg Daganatokat el o szlato Orvasságokrol</i>	19
<i>Méreg ellen-valo Lenmag Olajrol</i>	23
<i>Mejbe bé-öntödöt Genyetségről</i>	17

N.

<i>Nádra Hüvellynék le-eséséről</i>	18
<i>Nádrának elő-eséséről</i>	18
— — <i>Ki-Fordulásról</i>	18
<i>Negyed Napi Hidegtölés ellen-valo Porrol</i>	21

O.

<i>Oldal Nyilallásrol</i>	5
— <i>Fájdás vagy Nyilallás ellen-valo Porrol</i>	22
<i>Orbánzrol</i>	6
<i>Orvasi Kérdések</i>	24
<i>Ofzlato Füvekről</i>	198
— — <i>Liztekről</i>	206
— — <i>Kötésről</i>	202
<i>Öszve-foglato Orvasságokrol</i>	19
— <i>huzo Szerekről</i>	19
— — <i>Kulső Orvasságokrol</i>	19
— — <i>Párló</i> —	203
— — <i>Belső</i> —	214

P.

<i>Patikabéli Mértékekről</i>	240
<i>Pestises Mérigyekről</i>	166
<i>Pöktető Orvasságokrol</i>	207

R.

<i>Rhabarbara Gyökérről</i>	237
<i>Rák Fene ellen-valo Orvasságokrol</i>	198

Retek-

	Levél.
<i>Retekről</i>	238
<i>Rothadás ellen-valo Külső Orvasságok</i>	198
<i>Rothadás ellen-valo Belső Orvasságokrol</i>	208
<i>Rühről</i>	84
<i>Rüh ellen konni-valo Irról</i>	239

S.

<i>Salétromrol</i>	238
<i>Sárga Murokrol</i>	235
<i>Sárgaság ellen-valo Italrol</i>	228
<i>Szarvas Marha Epejéről</i>	235
<i>Szárazító Külső Orvasságokrol</i>	192
<i>Savanyuság ellen-valo Orvasságok</i>	213
<i>Szívet izgató Orvasságokrol</i>	209
<i>Szeleket hajtó Orvasságokrol</i>	210
<i>Szem Vizről</i>	228
<i>Szorulás ellen-valo Sós Klistér</i>	230
<i>Savos Daganatokrol</i>	177
<i>Seb-gyógyító külső Orvasságokrol</i>	190
— — <i>Belső</i> —	211
— — <i>Füvekről</i>	199
<i>Só nélkül valo Klistér</i>	230
<i>Sülly ellen-valo Orvasságokrol</i>	215

T.

<i>Tájogrol</i>	171
<i>Tagos Daganatokrol</i>	180
<i>Testnek Gyakorlására, és Mulatságára va- lo Régulákrol</i>	258
<i>Testnek Tisztulására valo Régulákrol</i>	261
<i>Tisztító Orvasságokrol</i>	191
<i>Toldalék</i>	267
<i>Torok - Fájásrol</i>	16
<i>Turbojáról</i>	231
<i>Tuzesedésről</i>	52
— — <i>Kelésről</i>	172
<i>Tsattanásrol</i>	62
<i>Tsetseknek Gyuladásáról</i>	168

	Lend.
Tsetseknek Tejes Daganatyiról	179
Tsont Fene ellen-valo Orvasságokrol	198
Tsomorol	176
Tsuda erejü Plastromat	219
Tsuklás ellen-valo Orvasságrol	200
Tyuk Szemről	126

U.

Ujjaknak Gyuladásáról	169
---------------------------------	-----

V.

Vég-Hurkának le-jöveséről	183
Vercs Veszetségéről	72
Vér-folyását meg-állító külső Orvasságokrol	193
Vérhas Fájdalma ellen-valo Orvasságok	224
Vért Tisztító Orvasságokrol	216
Vizelletett hajto Orvasságokrol	207
Vizes Daganatokrol	177
Vizi Betegségről	23
Vizszá-verő Orvasságokrol	195

1542. be. az.

F A L U S I

EMBEREK PATIKÁJA.

ELSŐ SZAKASZ.

A' ROMLANDÓ EMBER BELSŐ
NYAVAJÁIRÓL.

A' Köhögésről.

Ezen Nyavallya nem annyira veszedelmes, mind inkább alkalmatlan, többnyire szokott Télben a' Népség között uralkodni, mindsem Nyárban; de nevezetesen mikor a' Téli idő által lépik a' Tsvafzi szeles időkre, es ha ezen alkalmatlan Nyavallyát, ahoz meg-kivántató Orvafságokkal helyyesen nem Orvasolják többnyire a' Beteget száraz Nyavallya szokta követni. Hogy ezen az alkalmatlan Köhögéseden hamarább segíthess, az alább meg-írándo Orvafságból éll, mellyet a' Házad-

A nál

nál-is fel-találhatsz, ha pedig ott nem mint
alább le-lészen írva ird-le, és küld a' Pati-
kába.

ꝯ. Fol. Althææ. M. j.

Rad. Althææ. Unc. j.

Rad. Liquiritiæ. Unc. ꝯ.

— Polygal. Unc. ꝯ.

Flor. Rheados. Dr. ij.

— Verbasc. Unc. ꝯ.

M. Concissa D.S. Species p. Thea.

Magyarul.

Vegy Fejér Málva Levet 1 Marokkal.

— — Gyökeret 2 Lotot.

Edes Gyökeret 1 Lotot.

Kereftfü fejér Gyökeret 3 Lotot.

*Veres Pipáts Mák Virágot vagy vad Mák
fél Lotot.*

*Ökörfark nevezetű Koronák Virágát 1 Lo-
tot. az Ára - - - 16 kr.*

Mind ezeket öszve - elegyítvén, aprón
meg-kell vagdalni, 's azután Papirosban té-
vén 2 fa Kalányit kell meg-főzni fél kupa
Vizben, azután le-szürvén édesítsd - meg egy
kevés szin mézzel, mellyből ösztan minden
nap háromszor gyenge melegen hörpögés fel-
égy, égy fertányi meg-főtt Levét; ha pe-
dig a' *Phlegma* vagy *Turha* igen vastag mel-
lyet nehezen vethetki, ekkor minden fer-
tály Lév közzé elegyíts egy fertály forralt
édes Tejet és Örvény Gyökérnek meg-főtt
Levét, 's ugy id-meg,

Ha *Köhögésed* olly terhesen uralkodik rajtad kivált ha 20, vagy 30 Esztendőös vagy hogy nem-is alhatol tölle, ekkor végy bé minden estve az alább meg-irando Orvafságból a szemet, mellyet így ird-le és küld a' Patikába.

B. Mafsæ Pilular. de Cynoglossa Dr. j.

D. et Form. Pilulæ. gr. iv. Sign.

Köhögésd tsendesitö Pilulák.

Magyarul.

Végy Ebnyelvü Fűnek Gyökerével és más egyébbe tsinált Pilulákhoz való Szerekből I Köntinget. az Ára II kr.

Dieta: Ezen Nyavallyában a' felettébb Etzetes, Soos, eledelek igen ártanak a' Betegnek, és a' Bor Ital-is nem használ kivált ha savanyu; ellenben minden frifs Tehénhus Levesek, mellyekben Gyöngykása, Riskása meg-főzetvén, igen javasoltarnak. A' frifs fel-foralt Táj-is, mellyben Tojás sárgáját-is ke-verherz igen jó; mind ezek a' meg-irt Eledelek elégségesek a' Test Táplálására; közön-séges italod légyen a' meg-irt Specieseknek meg-főrt leve, mellyet meg-fzürvén hidegen is ihatz belölle, mikor szomjuságod kívánnya.

Ha a' *Köhögésed* Hidegteleléssel jó réad akkor vágas ered a' jobb Karodon, melly által a' Vérnek fel-gyuladását fogod el-kerül-ni, és mihellyt a' *Köhögésed* fog enyhülni,

mindjárt a' Mellyedbe lévő *Phlegma* vagy *Turha* bigulni kezdvén vastagabb létzen, melly eleincén vékony vólt, 's *Turhádnak* kivetésé könnyebbedvén, remélheted Nyavaljad el-hagyasat. Ezen *Turhádnak* kivetését ezen alabb meg-irt Orvasságok igen segítik; mellyeket így irj le, és küld a' Patikában.

℞. Nit. pur.

Stib. diaphor. non abl. \overline{aa} gr. xx.

Syr. Alth. Unc. jß.

Aqu. flor. rhacad. Unc. iv.

M.D.S. Omni biborio 2 Cochl. summend.

Magyarul.

Végy Tiszta Salétrémot 20 gránt.

Salétronnal edgyütt porrá tört, meg-égett, de azutan vízzel meg-nem mosott piskoltzból (*Antimonium*) való port-is 20 gránt.

Fejér Málva Szirupot 3 Lotot.

Pipáts Mák virág vizer 8 Lotot 24 kr.

Mind ezeket öszve elegyítvén, végy belőle minden 2 ora mulva 2 Kalánnal.

Más Orvosság

℞. Kermes mineral. gr. j.

Sach. alb. gr. x.

Mf. Pulvis Subtilis. D. Dos. tal. Nro. vj.

Magyarul.

Végy Kérthusianusok porát. 1 gránt.

Fejér Nádméz port 10 gr. Az ára 1½ kr.

Mind

Mind ezeket öszve elegyítvén, 's apró porrá törvén légyen egy Dosis, mellyet egy kevés vízben fel-kavarván, minden 2 ora mulva végyen bé edgyet a' Beteg, 's készítesen vagy hat ilyen Dosit, melly Orvossággal csak a' meg-ért idejü Emberek éliyenek.

Más Orvosság ugyan a' *Turhának* jobban való kivetését segítő.

- ℞. Gumm. Ammonia. Vitel. Ovi Sol. Dr. ij.
 Oxymel. Scillit. Unc. ij.
 Sal. polychrest. Dr. jß.
 Aqu. Foenicat. Unc. viij.
 M.D.S. Summat omni hora Cochlear unum.

Magyarul.

Végy Ammoniák Gummit 2 Köntinget, olvasd (1 Tojás sárgájában, tégy hozzá 27 Lot. 4 Lot Tengeri hagymas ezetes Mézet. *I polychrest* Sót 3 Köntinget. *Edes Kömény Vízet* 16 Lot. - 58 kr.

Mind ezeket öszve elegyítvén, minden ora mulva 1 Kalánnal kell bé-venni.

Más Orvosság melly edgyfersmind a' *Vizeletett-is* hajtya.

- ℞. Aqua. Majoran. Unc. viij.
 Oxymel. Colchic. Unc. iij.
 Liquor. terr. fol. tart. Dr. ij.
 Spir. Cochlear. Dr. ij.
 M.D.S. Summat omni trihorio duo Cochl.
Ma-

*Magyarul.**Vegy Majoran vizet 16 Lot.**Ózsi virág tövéből készült etzetes Mézet 6 Lotot.**Borkö Sooból etzettel készített, meg-száradott, ismét el-olvadt levéből a Kőm.**Kalános levelü fünek Spiritusából szint annyit. az Ára - - - 35 kr.*

Mind ezeket öfzve elegyítvén minden 3 Ora mulva a Kalannal kell bé-venni.

A' Torok-Fájásról.

A' mi miatt a' le-nyelés nehezen, és fájdalommal esik a' *Torokfijásnak* mondatik, rőbnyire mindég halálos a' *Torokfájis* a' mi dőn a' Lélekzet vételit az Emberek megakadáljoztattya, az ilyen veszedelmes állapotban mentől hamarább eret kell vagatni, és mint égy másfél fertányit ki-kell venni a' felforrot Vérből, és ha ezen Vér ki-vétele után a' Betegnek a' Lélekzet vétele a orannyi idők alatt nem tágasult meg, az Ervagatást elő kell venni; és e' mellett a' nyaka körül, nevezetesen a' lehellő Gége körül száraz Köppöllyöket kell razatni, mellyek után igen fokot fog a' Beteg könnyebbülni, és azutan az alább meg-irando fetskendezni, és rotyogtatni való Orvasságokkal gyenge melegen rotyogtassa és fetskendeztesse a' Torok

kat

kát. Melly Orvófságot így írj-le és küld Patikában, vagy Háznál-is még-készíthetz.

✱. H. Malvae. M. j.]

— Althae. M. jß.

Folia. Verbasc, M. j.

Flor. Samb. Unc. j.

M. Concissa D.S. Species pro Gargarismate.

Magyarul,

Végy Májva Levelet, mellyet Pap Sajtjának-is hívják 1 Marokkal.

Fejér Málva Levelet $1\frac{1}{2}$ Marokkal.

Ökörfarhu virág Levelet 1 Marokkal.

Lorzáfa Virágot 2 Lotot. az Ára 9 kr.

Melley Füveket öszve vagdalván, elegyítsd-öf-ve, fél Maroknyit meg-főzvéen egy fertály forrás vizben, melly meg-főtt lév között tégy 2 pléh kalán Bor Étztetett, és egy kevés fzin mézet, azután gyakorta gyenge melegen rottyogtasd, és fetskendeztesd a' Torokodat.

A' tele vérü Személyekben, csak az egyszerű Érvágatás-is véghetetlen sokat használ, ha mindjárt a' Torokfájásnak kezdetin esik az meg, míg a' Gyuladás nagyon el-nem hatalmazott, ha pedig a' Hereg nem igen tele vérü, akkor gyengén alólról ti zító Orvófságot kell bé-adni; mellyet így írj le és küld Patikába,

℞. Cremor. Tartari. gr. xx.

Pulv. rad. Jalap. Dr. j.

Mf. Pulvis subtilis. D.S. Gyomor Tisztító Orvosság, melyet egy kevés vízbe felkavarva Éhomra mind bé-kellinnya.
az Ára - - - - - 5 kr.

Magyarul.

Vegy Tisztított Borkövet 20 gránt.

Jalapa Gyökér port 1 Köntinget.

Mind ezeket öfzve elegyítvén abbé innya a' meg-irt módszerint.

Ha a' Gyuladás nagy, és a' Betegnek állapotja nehezedik, és nagy szomjusága van, ekkor az alabb meg-irando hívesítő Orvossággal éltesd a' Beteget, melyet így irj le és küld a' Parikába.

℞. Spec. Pector. c. Fruct. Unc. j.

Coque. Suff. q. Aquae. per $\frac{1}{4}$ horae.

Collat. ℥j. adde.

Nitr. depur. Dr. j.

Oxymel simplex. Unc. j̄.

M. D. S. Decoctum temperans, mellyből minden Ora mulva egy fintsiával kell adni gyenge melegen.

Magyarul.

Vegy Mej Fájdalmát enyhítő öfzve elegyített mindenféle Fűvekből 2 Lotot.

Föld egy fertály oraig elegendendő forrás Vizben, azután szűrj-le egy fertannyit, melly

melly közzé tégy 1 Könning tisztított Sale-
tromot. Erzettel főtt Mézet 3 Lot.

az Ára - - - - - 20 kr.

Mind ezeket 'öszve elegyítvén éllyen a'
Beteg a' meg-irt módszerént véle.

Némellyek külső Orvofsággal igen hafz-
nosnak irjak a' Fetske Fészket, ha azt meg-
szárasztyák, és aprón meg-törvén mind a' Lisz-
tet, melyet osztán meg-főzvé édes Téjben
mind a' Pépet, 's azt osztán ruhára kenvén
gyenge melegen a' Nyakára kötik, meg-me-
gítvén gyakorta ha meg-hül; nem-is oknélkül
javallyák ezen külső kötést, mert azon Fetske
nevezettel neveztetett madarak, mindenféle
meg - száradott hafznos Füveknek száraitak
szokták Fészkeknek hordani 's oda tsudálato-
son rakni, magam-is sokszor nagy hafzonnal
éltem ezen Kötéssel. Ezen Nyavallyának bö-
vebben való Orvoslását mind külsőképpen,
mind belsőképpen meg-mutattya Orvos Baró
Störk Antal Ur ö Excellentziája Orvos Köny-
vének 73. 74. 75. 76. 77. 's több követke-
zendő Lapjai. Ezen érdemes Orvos Könyv-
nek meg-szerzését ajánlom minden rendbéli
Embereknek.

Az Oldal - Nyillásról. (Pleuritis)

Az Oldal-Nyilalás a' mellynek leg-vesze-
delmesebbek, és ijesztőbb Nyavallyaja; mel-
lyet abból lehet meg-esmérni. Elsöben Hogy
a'

a' Beteg Köhétsel. Másodszor Pulsusfa hamar vér, mivel az egész vérnek keringése Hideglelős az az fel-forrat. Harmadszor A' mellynek kerületén, vagy kerül, vagy belől szurdalo fájdalmat érez a' Beteg. Negyedszer Melly fájdalom a' bé-lelekzéskor, és Köhögéskor mindenkor nehezedik. Ötödször A' Beteg pedig mikor lehel mindenkor meg könnyebbül. Ay ilyen Beteg hát nagy tsendes-ségben tartja a' Testét, és mindjárt a' Nyavallyának veszedelmes állapotjához, és a' Betegnek erejéhez képest elegendő vért kell ki-véteni azon a' Karjan a' melly felén a' szurdalo fájdalom az Oldalfájás által adja ki magát. Rikán elég az egyfzeri Érvagatás, kivált mikor a' Gyuladás nagyon féizket vert, a' Nyillalás kemény, és állandó, a' Pulsus kemény és feszes, ekkor gyakran kell Eret vagatni, és e' mellett az Vérnek fel-forrását az alább meg-irando Orvofsaggal kell meg-lágyítani, és el-oszlatni, mellyet így írj le és küld Patikába,

℞. Fruct. Tamarind. Unc. ij.

Rad. Althææ. Unc. j.

Concissa Coque. S. q. Aquæ per $\frac{1}{2}$ horæ

Colat. $\mathbb{F}\mathbb{I}\mathbb{F}$. adde,

Nitr. pur. Dr. j \mathbb{F} .

Manna electa. Unc. j \mathbb{F} .

Syr. Berber, Unc. j.

M.D.S. Decoctum temperando Laxans.

az Ara - - - - - 51 kr

Ma-

Magyarul.

Vegy Tamarindus Gyümölcset 4 Lotot.

Fejér Málva Gyökeret 2 Lotot.

Mind ezeket öszve elegyítvén, 's megvagdaltván, elegendendő vízben főzd-meg egy fertály oráig, úgy hogy a' meg-főtt lév legyen meg-fzürve másfél fertály, annak utánna elegyits belé.

Tisztított Saletromot másfél Köntinget.

Mannát 3 Lotot.

Sóoskafa Szirupot 2 Lotot.

Mind ezeket öszve elegyítvén, minden 2 Ora mulva gyenge melegen egy fintsiával kell bé-venni.

Ha pedig ezen fellyebb meg-irt Gyomor Tisztító Orvolság, nem igen volna szükséges, ekkor elegendendő lészzen az alabb meg-irando hivesítő Por-is, ha minden orában egy Dosist vészzen bé gyenge hideg vízbe felkavarva, mellyetigy irj le és küld Patikában.

℞. Lap. 5. pp. gr. xx.

Nitr. pur. gr. x.

M.D.S. Pulvis temperans pro Dosi az Ára
2 kr.

Magyarul.

Vegy Rákszem port 20 gránt.

Tisztított Saletromot 10 gránt.

Mind ezeket elegyítvén törd porrá 's kézfites illyent vagy hat Dosist, és minden bé-vétel után, az alabb meg-irando Herbatelly-

téllynek való Species Levéből egy fincsiával kell innya, mellyet így irj-le és küld a' Patikába.

℞. Spec. Pector. e. Fr. Unc. ij.

az Ára - - - - - 13 kr.

Ds. Herbatéllynek való Species.

Magyarul.

Vegy Mely fájdalmat enyhítő öszve elegyített mindenféle Fűvekből 4 Lotot.

Turhának ki pökését segítő orvosságokkal is éltesd a' Beteget, kivált mikor a' Mejjében tapasztalod meg-sűrűsödését a' Phlegmának vagy Turhának; melly Orvosságokat így irj-le és küld a' Patikába.

℞. Nitr. pur. gr. xxx.

Stib. Diaphor. non, ahl. gr. xx.

Aqua Flor. rhead. Unc. iv.

Syr. Alth. Unc. jß. - - - Az ára 24 kr.

MDS. Mixtura Pectoralis, melyből minden Ora mulva egy Kalánnal kell bé-venni, és minden második bé-vétel után egy fincsia Herbatetejet kell innya.

Magyarul.

Vegy Tiszta Salétromat 30 gránt.

Salétrommal edgyütt porrá tört, de azután Vizzel meg-nem mosot Piskoltzból. (Antimontum.) 20 gránt.

Fejér Málva Szirupot 3 Lotot.

Pipáts vagy Vad Mák Virág Vízét 8 Lotot.

Mind

Mind ezeket öfzve elegyítvén éllý velle a' meg-irt mod szerént.

Ha ezen Orvosság még fem volna elége erős, a' meg-sürüdütt *Turhának* ki-vetésére a' meg-ért idejü Embereknek ekkor minden három Ora mulva az alabb meg-irando port egy kavés kalannyi *Vizbe* fel-kavarva ad-bé; mellyet így írj-le és küld a' Patikába.

℞. Kermes mineral. gr. j.

Sach. alb. gr. x. - - - az Ára 3 kr.

Mf. Pulvis Tenuissimus. Ds. *Turhának* ki-vetését segitő port. -

Magyarul.

Vegy *Kártusiánusok* porát. 1 gránt.

Fejér *Nád méz* port. 10 gránt:

Mind ezeket öfzve elegyítvén, 's apóporrá törvén éllý velle a' meg-irt mod szerént. Illyen *Dosist* készites vagy 6 *Dosist*.

A' fájdalmas részekre pedig kívülről lágyító kötést kell tenni, ugymint *Szeñ fü Virágot*, *Len magot* édes *Téjben* meg-főzvéen mint a' *Pépet*, úgy kell ruhára kenni 's gyenge melegen réa kötni, mihellyt meg hül mindjárt meg-ujjítván a' kötést; és ha a' szurdaló fájdalom olly terhesen van, hogy a' mián nehezen vehet lélekzetett a' Beteg, ekkor a' Lágyító kötés helyet, annyi helyre a' mekkora nagyságu helyen az *Oldala* faj, oda hozzá húzó flastromat ruhára kenvén aztatt kell réa kötni, melly hat Ora mulva öfzán ele-

gedendő hojagot készitvén, azon hojagokat ki-kell egy Olloval vagni, és a' Sebet irós Vajjal kellettik kötözni, mellyet vagy bőrre, vagy káposzta lapira kell kenni. Melly Hojag húzó Flastromnak a' nevét így ird-le és küld a' Patikába.

℞. Emplastr. Visicator. Unc. j.

Ds. Hojagot húzó Flastrom. - az ára 14 kr.

Has lágyító Klistérek által-is lágyan kell tartani a' beteg Gyomrát; melly Klistérnek való Orvosságokat készithetfz így.

Vegy. Székfű Virágot 1 Marokkal. Főzd-meg egy fél-kupánnyi huslévben, le-szürvén ezen Levet, elegyits közébe 3 Lot *Len mag Olajat* 's gyenge melegen lőd-bé az. Alfelén a' Belekbe ahoz-való Klistérező hojag, vagy Instrumentom által.

A' Szurdaló fájdalom a' negyedik Napig igen nagyot cnyhül, a' hetedik napra többnyire egészfzen el-mulik, ritkan tart pedig tizenégy napnal tovább. Mind ebben, mind más Gyulafztó Nyavallyákban, igen hasznos és jó jel, midön a' Természet magától kezdi a' Testet üríteni, vagy leg-alabb a' Nyavalyának Matériaját a' bőrön ki-hajtani. Közönségesen minden Hakogással való ki-vetés jó, és hasznos, ha a' Betegnek könnyebséget szerez. Néha ugyan kevés *Turhát* köp a' Beteg: de azonba Hasa meg-indulván lagy, raknyos, epe-sáros, bűdös széke vágyon; vagy pedig fokát Vizellik, mellynek fenekén bőv-sé-

séges gyengeséges sepredék vagyon, melly által a Nyavallya gyakran egészen el-mulik minden fok turha hányás nélkül. Ha pedig az elegendő Érvágattatások után-is, a' hurut még-is csak száraz, fájdalmas, és kemény úgy hogy a' Beteg miatta éjjel Nappal nyugharatlan nem alhatik, és el-bádgyatt; ekkor a' fellyebb meg-irt Orvasságok mellett, álmat hozó fájdalmat, és hurutott enyhítő Orvosságokkal kell a' Betegét éltetni, a' millyen az alább meg-irandó Orvosság, mellyet így írj-le és küld a' Patikába.

℞. Pulv. Specier. diatrag. frig. Dr. ij.

Aqu. Flor. rhaead Unc. iv.

Syr. Diacod, Unc. ij, az Ára 28.kr.

MDS. Mixtura Anodina, mellyből minden

2 Ora mulva 2 kalánnal kell bé-venni.

Magyarul.

Végy Hivesítő Tragagánt gyantával készült szerekből 2 Köntinget.

Pipáts Veres Mák Vízét 8 Lotott.

Szent Iános Kenyerével készült Szyrupot 3 Lotot.

Mind ezeket Öszve elegyítvén, ély velle a' mint meg-van írva.

Ha a' meg-irt Orvosságok elegendő nyugodalmat nem szereznek; ezen lejjebb meg-irando Álmat szerző Orvosságot mind ad bé éjtzakára, a' midön-is a' Beteg nincs nagy,
Gyu-

Gyuladásban (*Inflammatio*) mellyet így írj le és küld Patikába.

℞. Opium heb. gr. j.

Ol. Amygd. dulc. Unc. j. az Ára 15 kr.
M.D.S. Oleum Anodinum pro *Mausto Ves-*
pertino.

Magyarul.

Vegy Opiumot 1 gránt.

Edes Mandola Olajjat 2 Lotot.

Elegyítsed öszve, és ad-bé mind innya éjtzakára.

Ha a' meg-főtt Matèria meg-tsipösödik és a' Mejnnek belső Üregében lappang, melly mian a' Mejet és az *Oldaltsontokat* bé-borító Hártyát (*Membrana Pleura*) által rágja; ekkor nints más mód hanem egy ahoz értő érdemes *Seb. Orvojsal* az *Oldaltsontok* között ki-kell hasíttatni, és a' Matériát ki kell botsáttatni, mellyet ofztán úgy kell orvosolni mint egy közönséges sekélyes Sebet. Bövebben ezen Nyavallyának Orvoslását, külömb-külfölele elő-fordulo jeleit meg-láthatod a' már meg-nevezett *Háro Störk Antal* Ur öö Nagysága Orvos Könyvének a' 98, 99dik 's több következő Lapjain.

A Fulladozásról. (*Asthma*)

Többnyire ezen Nyavallyát a' Falukon lakó erős dolga Emberek szoktak el-kapni. Ha

a' Nyavallya keményen fogja a' Beteget, akkor Ortzája fel-dagad, ajjaki meg-vastagulnak, szederjesednek, szemei ki-düllyednek, meg veresednek, testét sűrű izzadás borította, mind Keze, Ujjai, mind pedig Lába Ujjai egész a' bokáig meg-hidegülnek, és majd minden szempillantásba attól fél hogy megtikkad, meg-fullad. A' Hurut nem mindég jár együtt ezen Nyavallyával, de néha száraz és terhes hurut van véle, a' Köhögés által pedig sokszor bőséges Turhát vet-ki a' Beteg. Az illy Betegnek a' Pulsusja gyakran Hideglelés, egyenetlen, és erőtlen, néha pedig feszes, mászfzor pedig el-marado. Ezen Nyavallyában a' Beteg minden Nap estve felé meg-szokott nehezedni. Vagynak pedig olly Betegek ezen Fulladozó Nyavallyában hogy Nappal könnyen véfnék lélekzetett, de mihellyt le-feküsznek, hogy aludjanak mindjárt rettenő álmodozásba esnek hirtelen fel-ferkennek, fel-ugranak, és ablakot nyitnak hogy friss levegő Aërt szivhafsanak-bé hogy meg-ne fullyanak.

Okai ezen Nyavallyának mind azok valamik a' Levegő Aërnek utait a' Tüdőben öszve-huzzák, meg-szorították, azokat bé-dugják, mellyek által a' Tüdőben' szükségesképpen meg-kivántató Aërt a' ki és bé-lélekzésre meg-akadályozzák. Ha a' Betegnek állapottyából meg-tudhatod hogy az érző I-naknak rángatodásaikból vagy Görtstől származott a' fulladozás, akkor mindjárt jó Bor

Etzetett kell az Ora alá tartani had szagol-lyá, vagy pedig ha a' nem használna a' Pati-kából vagy szarvas Szarvából készült Spiri-tust egy Garasárát kell venni, mellyből gya-korta szagollyon és az Ora juka széleit - is gyengén meg - kell kenni. Belső Orvafságul pedig hogy a' *fulladozásnak* Ostroma enyhül-lyön ezen alább meg-irando Orvafságból min-den fertály ora mulva egy kalánnal kell bé-adni, még a' Nyavallya könnyebbedig, mel-lyet így irj-le és küld Patikába.

℞. Tinct. Castor. gtt. xx.

Laud. Liquid. gtt. xv.

Aquã rutæ, Unc. iv.

Syr. Menthae. Unc. j. az Ára - 23 kr.

M.D.S. Mixtura Anodina, mellyből min-den fertály ora mulva egy kalánnal kell bé-adni.

Magyarul.

Vegy Höld-Állatt hatullya sirjával való Tink-turából 20 Tseppet.

Fájdalmat enyhítő Orvafságból 15 Tsepp.

Ruta vizet 8 Lotot.

Fodormentha Szirupot 2 Lotot.

Öszve-elegyítvén éllyen véllé a' Beteg, mind fellyebb meg-van irva. Továbbá igen fokot használnak, ha minden nap égyfzer az alább meg-irando Orvafsággal meg-kristéllye-zék a' Beteget, mellyet így irj-le és küld ℞ Patikába.

ꝛ. Flor. Arnicæ Dr. j.

— Chamm M. j.

Concis. Coque. Suff. Aquæ per $\frac{1}{4}$ horæ

Colat. Unc. vj. adde.

Sach. alb. Unc. ß.

Ol. Lini. Unc. j. az Ára - - 17 kr.

M.D.S. Decocum pro Clysmate.

Magyarul.

Végy Vad Ketskék Fűvét 1 Köntinget.

Székfü virágot 1 Marokkal.

Meg-vagdaltván, főzd-meg elegendő vízbe egy fertály oraig, mellyet azután meg-szűrvéu, fél fertály lév közzé elegyits

Fejér Nádmezét 1 Lotot.

Lenmag Olajat 2 Lotot.

Mind ezeket öszve-elegyítvén, gyenge melegen kristályozd-meg a' Beteget vélle.

Némellyekben pedig a' Tüdő gyakran hirtelen meg-telik Vérral, és ekkor azon meg-tömődöt Vér okozza a' Fulladást, kivált-képpen meg-esik a' tele vérű Személlyeken a' nagy harag, ijedés után, vagy midőn az arany Érnek folyása, a' Hólnapfzám, a' Szülést követő Vérfolyás, vagy az Orbéli Vérfolyás hirtelen meg-álnak. Az ilyen állapotban lévő Betegek, a' nagy erőtlenség mián ágyba esnek, és hanyottán nem fehetnek, mert bajosan lélekzenek; Ábrazattyok veres, és szemei ki-düllyettek, kezek, lábak hideg, Pulsusok egyenetlen és meg-szorult. Az égyfzeri Érvágás elégséges, ha az

által a' Lélekzet vétel könnyebbedik, de ha a' Lélekzet vétel nem könnyebbednék tehat mind addig kell eret vágatni míg a' Betegnek ereje meg-engedi, hogy a' lélekzet vétel könnyebbüljön, e mellett az alább meg-irando vért higitó, és hivesítő Orvassággal jó bőven élyen, mellyet így írj-le és küld a' Patikába.

℞. Spec. Pect. e. Fr. Unc. j.

Coque. Suff. Aquæ. per $\frac{1}{2}$ horæ

Collat. ℥j. adde.

Nitr. depur. Dr. j.

Oxymel. Scillit. Unc. jss. az Ára 21 kr.

M.D.S. Decoctum Temperando Sangvinem purificans, mellyből minden ora mulva egy fin'siával kell innya gyenge melegen.

Magyarul.

Vegy Mej fájdalomt enyhítő öszve-elegyített mindenféle Fűvekből 2 Lotot.

Föld-meg egy fertály oraig forrás vizben, mellyből szürj-le egy fertályt, melly közzé elegyits: Tisztított Salétromot 1 Könt.

Tengeri veres hagymás Mézet 3 Lotot.

Mind ezeket öszve-elegyítvén élyen a' Beteg a' meg-irt módszerént véle.

Midön már a' Beteg ezen fellyebb meg-irt Orvasságokkal való élése után könnyebbulését tapasztallya, még-is szükséges lézsem vagy öt napokig még ezen alább meg-irandoc Orvasságokkal hogy élyen, mellyet így írj-le és küld a' Patikába.

℞. Prunor. exsiccat. Unc. ij.

Hord. Crud. Unc. jß.

Cremor, Tartar. jß,

Concifs. Coque. S. q. Aquæ per $\frac{1}{2}$ horæ

Col. $\frac{1}{2}$ jß. adde.

Nitr. pur. Dr. j.

Syr. Ribesior. Unc. jß. az Ára 41 kr.

M.D.S. Mixtura Temperando Laxans, mellyből minden 2 ora mulva égy űntsiával kell bé-venni gyenge melegen.

Magyarul.

Végy Aszalt Szilvát 4 Lotot.

Meg-szemelt Árpát 3 Lotot.

Tisztított Borkövet 3 Lotot.

Mind ezeket aprón meg-vagdaltván fűzd-meg elegodendő vízbe fél oráig, azután szűrj le belölle masfél meszfölyt vagy fertályt, és abban a' le-fzürt lév közzé tegy Tisztított Salétromot 1 Köntinget.

Veres Szőlő Szirupot 3 Lotot.

Mind ezeket öfzve - elegyítvén, éllyen vélle a' mint meg-van írva.

Gyakran a' fullasztó nehéz Lélekzés a' Gyomornak étellel valo meg-terhelésétől, vagy pedig a' hasnak fel - puffadásától van: mikor a' Gyomor meg-terheletésétől van, akkor vagy fellyütről, vagy pedig alólról tisztító Orvafságokat kell adni, mellyet a' Gyomor, tisztító Orvafságok közt fel-találhatz, és a' Betegnek állapottyához képest készithettz-el, ha pedig a' fel-puffadástól vagyon, akkor az
alabb

alább meg-irando Orvafsággal éllyen a' Beteg,
mellyet így irj-le és küld a' Patikába.

℞. Aqua Melifsæ. Unc. vj.

Syr. de Cinam. Unc. j.

Liquor. Anod. min. Hoffm. gtt. xx.

az Ára - - - - - 23 kr.

M.D.S. Mixture solvens, mellýből minden
ora mulva egy Kalánnal kell bé-venni.

Magyarul.

Vegy Méhfü vizet 12 Lotot.

Fahéj Szirupot 2 Lotot.

Hoffmann névét viselő *Spiritusból*, melly
a' fájdalmat enyhíti 20 Tseppet.

Mind ezeket öszve-elegyítvén, éltesd
a' Beteget mint meg-van írva.

Többnyire ha a' *fullasztó* nehéz lélek-
zés fokáig tart, *Mejbéli vízi Betegség* szok-
ta követni a' Beteget.

Ha ezen *fullasztó* Nyavallyáról meg-vi-
lágosodást akarsz tudni, olvasd - meg a' már
meg-ditsért érdemes Báró *Störk Antal* Ur ö
Nagysága Orvas Könyvének 130, 131, 132-
dik 's több következő Lapjait egészszén
a' 135. Lapig vagy Levélig, ott mind a' Ny-
vallyanak bövségesebben való elő - adását,
meg-látod mind pedig többféle Orvafságokra
tehetz szert.

A Mejbéli Vizi Betegségről.

Midön a' Mejneke vagy egyik, vagy másik Üregében sok vizes Matéria öszve-gyűlt, Mejbéli vizi Betegségnek mondatik. E' Nyavallya lafsanként szoktat kezdődni, és azért igen nehezen lehet kezdetén meg-esmérni, sőt még észre sem veszi az Ember hogy mi baja, csak tapasztallya hogy a' Mejje nehezedik, és minekutánna erőt vett a' Nyavallya a' Mejneke részein akkor üti-ki magát, 's többire orvosolhatatlan-is.

E' Nyavallyában többire keveset vizelnek a' Beteg, az-is pedig tisztá, és viz szintü, néha pedig zavaros; és veresforma sepredéke van. Az illy Betegnek a' Pulsusfa többire gyenge, kitsin, erőtlen el-marado, néha egyik Karján erős, és egyenlő, másik Karján pedig gyenge, és egyenetlen. Mig még e' Nyavallya nem régi, és erőt nem vett, és mig a' Tüdőben-is Sértődés nintsen, többire az illyen állapotban a' Betegnek Pulsusfa, erős, szabados, egyenlő, és olyan mint az egészséges Embereké. Ezen Nyavallyában az izzasztó Orvafságok igen ritkán szereznek könnyebséget, azért, ha mig a' Betegnek elegendő ereje vagyon, minden másod vagy harmad napon, ezen afább meg-irando tisztító Orvafságot kell bé-adni, mellyet írj-le és küld a' Patikába.

☞. Mafsæ. Pilular. Mercur. P.P. gr. xxv.

az Ára - - - - - 10 kr.

Fiant inde Pilulæ Nro vj. p. Dosi.

D.S. Pilulæ Purgantes, mellyet vagy minden másod, vagy pedig minden harmad nap végyen-bé a' Beteg éhomba.

Magyarul.

Végy Az Austriai Patikák számára iratott Könyvben lévő móddal készített kénesös *Pilulák Matériájából* 24 gránt.

Ebből hat szem Pilulákat kell készíteni egyszeri bé-vételre.

Ha ezen has takarító Pilulákkal élt a Beteg, azután mindjárt harmad nap mulva, de ha a' szükség kívánnya, még elébb és Vizeletett hajto Orvasságokat kell bé-adni, mellyet így irj-le és küld a' Patikába.

☞. Lap. Cancror. Dr. iij.

Acet. Colchic. Dr. iij.

Syr. Althææ. Unc. jß.

Liquor. Terræ. Fol. Tartar. Dr. ij.

Aqua Foenicul. Unc. vij.

MDS. Mixtura Diuretica, mellyből minden 2 ora mulva 2 kalánnál kell-bé venni.

az Ára - - - - - 36 kr.

Magyarul.

Végy Rákfzem port 3 Köntinget.

Öfzi Virág Gyökeréből készített etzetett.

3 Köntinget.

Fejér Málva Szirupot 3 Lotot.

Borkö Sónak etzettel fel-elegyítettett ol-
olvadt Levéből a Köntinget.

Édes Kömény vizet 14. Lotor.

Mind ezeket öfzve-elegyítvén élyen vél-
le a' meg-irt módferént.

Ha ezen Vizellet hajtó Orvasság élése
után a' Betegből fok Viz takarodik-ki, 's a'
Lélekezés-is kezd lassanként könnyülni, to-
vább-is élyen a' Beteg ezen Vizelletett hajtó
Orvasságokkal, és minden 10 nap mulva ha
jobban érzi magát, élyen a' Gyomor Tifzti-
tó Pilulakkal-is, de minekutánna ugyan jól
meg-tifztulva érzi magát a' Beteg, akkor öfz-
tán ritkaban kell élni a' Gyomor Tifztitó Pi-
lulákkal. Ha a' Beteg a' Gyomor Tifztitás u-
tán-is a' Léleket vételt nehezen véfzi, és
a' Mejjében száraz égetést érez, 's nagyon
fzorongattarodik a' Mejje, a' Köhögés nagyob-
ban nevededik, ekkor félre kell tenni a' Has
tifztitó Orvasságokat, és csak a' vizelletett
hajtó Orvasságokkal éljen. Mikor a' Lába a'
Betegnek meg-dagad, 's az által a' Léleket
vételt könnyebben esik, igen fokat hasznél
gyakran, ha az illy meg-dagad Lábat napjá-
ban égyfzer, vagy többször-is meg-gyulafz-
tott égetbornak gözével párollyák, és azt ugy
izzafztyák. Ezen Párolást égy néhány napo-
kon folytatni kell, mig a' Beteg könnyebbü-
lést érez magában; mellyet egész bizodalom-
mal-is merek javallani mivel magam tapasztal-
tam, hogy ezen Párolás igen fok Betegeken
kön-

könnyedséget szerzettem. Ha a' Betegnek a' karján és lábán értelmes Seb Orvas által folyó Sebet *Fontenellát*, tsináltatnak, vagy a' Daganatra köppölyt tételek, vagy pedig a' Mejjén a' Husba, keresztül finor vonatnak, és azon finoros jukas utat fokáig folyva tartják, igen nagy hasznát fogja a' Beteg tapasztalni.

A' GYULASZTO KÖSZVÉNYRŐL
Arthritide, és a' HIDEG KÖSZ-
 VÉNYRŐL *Rheumatismo*.

A' *Gyulaszto Köszvény* többnyire szarmazik akkor a' mikor a' Test az erős dolog által, vagy pedig a' meleg *Aérnek* melegségtől fel-melegszik, és hirtelen azon meleg Testtel hidegre mégyen, és ottont Köntöset magától hirtelen le veti, és ha fokáig minden mozgás nélkül azon a' helyen áll, 's nevezetesen ha azon a' helyen valami nedves *Aér-is* uralkodik. A' *Gyulaszto Köszvényben* a' Testnek egy vagy több részein daganat tamad, melly forró, meleg, és faj, ha pedig ezen daganat nem forró, és nem faj, csak a' husas részeket (*Musculi*) foglallyal az *Hideg Köszvénynek* mondatik; többnyire ezen Nyavallyában szoktak esni a' dolgozó Falusi Emberek, kik nappal az erős meleg által Testeket fel-forrallyák, és éjzaka hűves, nedves, helyekre feküsznek, és vá-
 fzon

köntöfseiket éjjelre meg-nem szokták változtatni. Ezen a' Nyavallyaban, töbnyire arra kell vigyázni, hogy ha *Gyulafzto* e' a' *Köszvény*? Es van e' Hideglelés me'lette? Vagy pedig Hideglelés nélkül van, és fokáig tartó e' fájdalom? Az illy Beteg eleintén borzad, fázik, egész Teste el-lankad, pulsufta Hideglelés: azután főfájás, szomjuzás jó réá, és vizelete igen zavaros. Gyakran eleinte vagy más nap, mindjárt szaggato éles fájdalmat érez Testében; melly vagy edgyik, vagy másik részét foglallya-el a' Testnek; többire az illy fájdalom egyik izból a' másik hajlasba mégyen által, ugymint a' Kezekbe, Vállakba, és Térdekbe. Végre égy vagy több meg-nevezett helyeket kiválaszt magának ezen *Köszvényes* fájdalom, a' hol ofztán állandó fészket vér magának; és ugyan ott többire fejéres, néha pedig veres, forró, felfzes, és igen kinos daganatokat szerez; és ha égyfzersmind fok Tagakat foglal-el, úgy hogy a' Beteg éppen nem-is mozduhat, fájdalma ifzonyu, és el-szenvedhetően, kivált midőn a' *Köszvény* vékonyát, forgó tsontját és vállát foglallya-el. Némellykor majd semmi daganat nintsen a' *Köszvényes* részzen, még-is azonba forró meleg, és ha hozzá érnek ifzonyuképpen faj. Töbnyire ezen *Köszvényes* fájdalom estve felé inkább nevededik, és a' Betegnek tellyesféggel-álmát nem enged, és nagy nyughatatlansága mian a' Beteg gyakorta eszinkivül-is van. A' veszedelem min-den-

denkor nagyobb, ha a' *Köszvény* a' belső részeket foglalja - el, nevezetesen az Életre meg-kivántató szükségesebb részeket.

Gyakran pedig eleinte égy bizonyos helyet foglal el, 's más részeket nem háborgat. Kevés napok mulva sokszor e' Nyavallya szerentsésen el-mulik; gyakran pedig sok betekig tart, sőt néha sinlődő Nyavallya 's tagoknak el - száradása - is következik belölle. Gyakran két három nap mulva e' Nyavallyából meg.szabadul a' Beteg, ha a' Nyavallyának elein mindjárt, a' hideg levegő éget kerülí; és az Ágybéli lágy melegség által, gyengén izzasztó és hígító bövséges ital által, Testének gözölgését segiti:

Míg a' Nyavallya illy gyenge állapotú, elég ha a' Beteg napjában háromszor ezen alább meg-irando porból égy Dosis vészén-bé, gyenge hideg vízbe fel-kavarva; melyet így irj-le és küld a' Patikába.

℞. Lap. Cancror. pp. gr. xx.

Nitr. pur. gr. x. az Ára égy Dosisnak

- - - - - 10 kr.

Mf. Pulvis subellis et detur Dos, talis

Nro vj.

Magyarul.

Végy Tisztított Rák szem port 20 gránt.

Tisztított Salétromot 10 gránt.

Mind ezeket öfzve-elegyítvén, törd a-
gró porrá had légyen égy Dosis, 's ved-bé

a' meg-irt módszerént. Készittes illyent vagy hat Dosist.

Minden bé-vétel után az alább meg-irando Herbatéllyből való Speciesnek Levéből a fintsiaival réá iván, melly Speciést így irj-le és küld a' Patikába.

ψ. Flor. Samb.

Fol. Malv. \overline{aa} M.jβ.

M. Concisa D.S. Species pro Thea. az Ára

- - - - - 6 kr.

Magyarul.

Végy Borza virágot.

Málva Levelet, melly Papsajtjának-is mondatik, mindenikből másfél Marokkal.

Mind ezeket öszve-elegyítvén vagdald apróra, és élly véle a' meg-irt módszerént.

Ezen meg-irt Orvafságok élése után jobban lévén a' Beteg, meg-kell nékie mondani hogy jó darab ideig kerüllye a' hideget, kivalképpen a' nedves hideget, és ollyas helyeken ne járjon, ne üljön, 's nevezetesen ott ne feküdjön, a' hol valami keskeny vagy szoros jukon a' szél ellenébe fu: mert külömben terhesebben ismét a' *Köszvénybe* esik, melly ofztán fokkal gonofzabb léfzen, és nehezebben - is takarodik - ki belölle. Hogy ha pedig mindjárt a' fájdalom, és a' hideglelés nagy, ekkor a' Betegnek erejéhez képpest, mindjárt söt gyakorta kell eret vágatni, mind addig mig a' nagy fájdalom, és a' forró hidege lattatik tsendesedni; e' mellett az alább meg-

meg-irando hivesitö, és öfzlätö Orvafsägböl böven igyék; mellyböl minden 2 ora mulva gyenge melegen égy vagy 2 fintsiaval kell bé-innya, melly Orvafsägot igy irj-le és küld a' Patikäba.

℞. Rad. Alth. Unc. j.

Fol. Alth. M. ij.

Concifs. Coqu. suff. Aquæ per $\frac{1}{2}$ horæ

Colat. ℞ijß. adde.

Nitr. pur. Dr. j.

Oxymel sympl. Unc. ij. az Ára 25 kr.

M. D. S. Decoctum temperando solvens.

Magyarul.

Végy Fejér Málva Gyökeret 2 Lorot.

— — Levelet 2 Marokkal.

Aprítsd öfzve, főzd elegendendö vizben fél oráig, azután szürj-le belölle mäsfél fertányit, azután tégy belé

Tisztított Salétromot 1 Köntinget.

Erzettel fött Mézet 4 Lorot.

Mind öfzve-elegyitvén élly velle a' meg-irt módferént:

Ha elegendendö széke nintsen a' Betegnek gyengén alölröl tisztító Orvafsäggal, vagy klistérral éllyen a' Beteg: melly alölröl tisztító Orvafsägot igy irj-le, és küld a' Patikäba.

℞. Fruct. Tamarind. Unc. ij.

Rad. Althææ. Unc. j.

Concifs. Coqu. s. q. Aquæ. per $\frac{1}{2}$ horæ

Dein. Colat. ℞ijß. adde.

Nitr. pur. Dr. jß.

Man-

Manna elect. Unc. jß.

Syr. Berber. Unc. j. - az Ára 42 kr.

M.D.S. Decoctum temperando Laxans,
 mellyből minden égy, vagy két ora mulva
 igyék égy fintsiával gyenge melegen.

Magyarul.

Vegy Tamarindus Gyümölsét 4 Lotot.

Fejér Málva Gyökeret 2 Lotot.

Aprón mind öszve - vagdalván főzd-meg
 elegendő vízben égy fertály oráig másfél
 fertály meg-lött lév közzé tégy

Tisztított Salétromot másfél Köntinget.

Mannát 3 Lotot.

Sóoskafa Szirupot 2 Lotot.

Mind ezeket öszve-elegyítvén éllyen a'
 Beteg a' meg-írt módszerént véllé, mig jól
 kezd a' Gyomorra menni tölle.

Ha pedig a' szükség ugy hozza magá-
 val hogy erősebb gyomor Tisztítóval éllyen,
 ekkor az alább meg-irando erősebb gyomor
 Tisztított minden harmad nap mulva égy ke-
 vés vízbe fel-kavarva éhomra végye-bé, és
 minden Gyomor menés utan gyenge meleg
 hus, vagy Szilva Levet igyék; melly Orvas-
 sagot igy írj-le, és küld Patikába.

*. Cremor. Tartar. gr. xx.

Pulv. rad. Jalap. gr. xl. az Ára 4 kr.

Mf. Pulvis subtilis. D.S. Pulvis purgans.

Magyarul.

Vegy Tisztított Borhővet 20 gránt.

Falapa Gyökér port 40 gránt.

Mind ezeket öfzve - elegyítvéu ad-bé a' meg-irt módszerént.

Minekutánna a' Beteg böven vizellik, és a' vizellete sürü, zavaros, 's a' Beteg azok után könnyebben érzi magát, és a' fájdalom enyhül, a' Hideglelés szünik, a' Daganat gyengül: nem szükség azután olly gyakran adni Purgárziót, hanem az elébbeni öfzlató Orvaságokkal élyen tovább-is. Minekutánna már égnéhány napok mulva a' meg-irt orvaslás, és érvágatás által a' Hideglelés enyhült, és a' Purgátziók által Teste-is a' Betegnek jól tisztult: de azonba fok éjtzaka nem aluszik egymás után, ekkor az alább meg-irando tsendesítő 's álmat fzerző Orvaságokat kell elővenni, mellyet ha a' meg-irt Orvaslás előtt vennének elő, akkor az olly tsendesítő Orvaságok mindék ártanának a' Betegnek. Melly álmat fzerző Orvaságot igz irj-le, és küld a' Patikába.

℞. Amygd. dulc. Unc. jß.

Contusa. f. Emulsio. Dein. Colaturæ

℥j. adde.

Syr. Papav. alb. Unc. j. az Ára 26 kr.

M.D.S. Emulsio Anodina, mellyből minden 2 ora mulva égy Fintsiával kell innya.

Magyarul.

Végy Édes Mandulát 3 Lotot.

Aprón Mo'sárba öfzve-törvén, tölts réa snyi vizet mindég kavarvan a' Mo'sar ütö-

vel

vel vagy törövel, még egy fertányi Táj forma sűrű Levet ruhán által szűrfsz, melly közzé azután tégy Fejér Mák fejéből készült Szirupot 2 Lotot. Evel élyen a' Beteg a' meg-irt módszerént.

Ezen Álom hozó Orvafságot nem estve hanem reggel felé kell bé-adni, mint némelyek estve szokták bé-adni, melly-is veszedelmes; mivel a' Betegnek akkor a' hidege, és fájdalma többire öregbedni szokott, és e' sizerént ezen Orvafság a' forráságot, és a' nyughatatlanságot nevelné, és a' Beteget el-erőtlenitené, és semmi tsendes álmat nem szerezne.

Ha a' Beteg ezen meg-irt Orvaslás módja után-is, semmit sem könnyebbülne, a' fájdalma-is semmit nem szünnék, ekkor ezen Orvafságok mellett élyen az alább meg-irando Orvafsággal, mellyből minden nap 2szer vagy 3szor a' mint a' szükség kívánnya, végyen - bé egy Dosit egy kevés vízben felkavarva. Melly Orvafságot így irj-le, és küld a' Patikába.

℞. Extract. Aconít. gr. j.

Pulv. Sach. alb. gr. x. - - az Ára 3kr.

Mf. Pulvis tenuissimus pro Dosi, mellyet egy kevés vízben felkavarva kell bé-venni.

Magyarul.

Végy Farkas répa nyersen meg-tört, és kifsart Levelének meg-sültidött Levéből egy gránt.

Fejér Nádméz port 10 gránt.

Mind ezeket öfzve-elegyítvén törd apró porrá és élylen velle a' Beteg a' meg-irt mod szerént; készittes illyen Dósiszt vagy xij-öt.

Ha pedig még a' Beteget a' *Hideg* nagyon leli, ezen fellyebb meg-irt por helyet végye-bé az alább meg-irando Orvafságot, mely gyakorta igen nagyot és hamar szokot segíteni a' Betegen. Melly Orvafságot így ír-le és küld a' Patikába.

ʒ. Extract. Aconit. gr. j.

Nitr. pur. gr. x.

Pulv. Lap. Cancror. gr. xx. az ára 4 kr.

Mf. Pulvis tenuissimus, mellyből minden nap kétfzer végyen-bé égygyet vízbe fel-kavarva.

Magyarul.

Végy Farkas répa nyers Leveléből ki-fatsart és meg-süritett Levéből 1 gránt.

Tisztított *Salétromot* 10 gránt.

Rákszem port 20 gránt,

Mind ezeket öfzve-elegyítvén törd apró porrá 's ad-bé a' meg-irt mod szerint; ilyen Dósiszt készittes vagy tizenkettöt.

Sokszor nem csak a' Tagok és Izek dagadnak-meg, hanem feje, ortzája, 's egész Teste-is meg-dagad a' Betegnek; ekkor ha a' *Hideg* kemény, és a' Nyavallyának egyéb része csak olyan, mint az előtt valo, az eddig elő-adott Orvaslásnak a' modját kell követni. A' fájdalmas meg-dagadott részekre ezen alább
meg-

meg-irando Orvafságban Flánert, vagy négy rétü gyenge len ruhát kell belé-mártani, 's gyakorta gyenge melegen réá kell kötni. Melly Orvafságot így irj-le és küld a' Patikába.

℞. Spec. Decoct. Emol. Unc. iij.

Coque suff. aquae per $\frac{1}{2}$ horae, in Collat.

℥iv. solv. Sapon. Venet. Unc. ij.

M.D.S., Decoctum pro Fomento. Az ára 26 xr.

Magyarul.

Vegy Öfzve-elegyített Lágyító Fűvekből 6 Lotot. Meg-főzvéen elegendő vízben fél oráig; szűrj-le belőlle 4 fertályt; olvasz-el benne *Venetziai Szappant*, vagy a' mint írják, hogy olyan erejű - is a' *Debretzeni Szappan* 4 Lotot.

Mellyben ofztán a' meg - irt módszerént Flánert, vagy ruhát mártván, gyenge melegen kötözgesd a' fájdalmas meg-dagadott részeket.

Az illy közönséges Betegeknek elégséges eledel léfzen a' Gyöngy, Zab, Arpa, és Riskásák, gyenge 'siros huslévben meg-főzve; és főtt alma. Közönséges itala légyen az alabb meg-irando Orvafság, mellyből 3 fakalányit meg-főzvéen egy kupás fazék vízben; egy fél fertály oráig főzvéen fel-forrásától elkezdve, ezt le - szürvéen éllyen velle mikor szomjuzik; e' mellett ezen meg-főtt lévből egy fertányit meg-melegítvéen, ugyan annyi forralt édes tejjel meg - kell élegyíteni, és

gyenge melegen napjában hörpögése-fel herbatéllly helyyet. Ezen Orvafságot így irj-le és küld a' Patikába.

℞. Spec. Pector. c. Fruct. Unc. iij. Az ára 19 kr.

D.S. Fött víznek valo Species.

Magyarul.

Végy Melly fájalmát enyhítő öfzve-elegyítettett Gyümöltsös Fűvekből 6 Lotot.

Tedd Papirosba, és ird réá: Közönséges Itálnak valo Species.

Ha a' meg-irt Álmod fzerző Orvafságokra még sem alunnék a' Beteg, akkor ezen esetben az alább meg-irando Orvafságokból minden óra mulva 2 kalánnal kell bé-adni, mig alunni kezd jól, azután fére kell tenni. És minden bé-vétel után ugyan azon Orvafság után meg-irando Herbatélllynek valo Speciesnek a' Levéből, mindenkor égy fintsiával kell réá innya gyenge melegen. Melly Orvafságokat így irj-le és küld a' Patikába.

℞. Nit. pur. Dr. j.

Lap. ̄ pp. Dr. ij.

Opium pur. gr. iv.

Aqu. Decoct. Hord. Unc. x.

Syr. Alth. Unc. j. - - Az ára 31 kr.

M.D.S. Mixtura Anodina, minden óra mulva 2 kalánnal kell bé-adni.

Magyarul.

Végy Tiszított Salétromot 1 Köntinget.

Rák.

Rák szem port 2 Köntinget.

Opiumot, vagy Afiumot 4 gránt,

Arpánik meg-főtt Levét 20 Lotot.

Fejér Milva Szirupot 2 Lotot.

Mind ezeket öszve-elegyítvén éllyen vét-
le a' meg-irt módszerént, A' Herbatéllynek
való Speciést, így irj-le és küld a' Patikaba-

3. Lign. Sasafras. ras. Unc. ij.

— Santal alb,

— — Citr.

— — rubr. 2 Dr. ij.

Glycirh. ras. Unc. j. az Ara - 16 kr.

M. Concissa D.S. Species pro Thea,

Magyarul,

Negy Meg-teszelt Sasafras fát 4 Lotot.

Fejér Szent fát.

Sarga Szent fát.

Veres Szent fát, mindenikből 2 Könting.

Meg-teszelt édes Gyökeret 2 Lotot.

Mind ezeket öszve-vagdalván, elegyítsd
öszve Herbatéllynek.

Minékutánna harmad nap mulva a' nagy
fájdalom, Daganat, és a' Hideg nem tsende-
sedik, még a' más napon az ervágást elő kell
venni, 's leg-alább-is 20, 24 Lot vért ki-
kell bortsáttatni, és az öszve-elegyítettetett lá-
gyito Fűvekből való köztözést tovább-is foly-
tatni kell, és az Álmat hozó, és Herbatél-
lyet réá ivó Orvafságokkal éllyen olyan mód-
dal a' mint meg-iratott, mind addig mig job-
bulá.

bulását érezi a' Beteg. Az ötödik nap a' meg-iratott Gyomor Tisztítóval éllyen, és azon nap estve ezen alább meg - irando Orvafságot mind igya-meg mig le-fekünnék; melly Orvafságot így írj-le és küld a' Patikába.

℞. Laud. liquid. Sydenham. gtt. xv.

Syr. Diacod. Unc. ꝑ.

Aqua Decocti. Hord. Unc. j. az Ára 12kr.
Mf. Haustus ad semel.

Magyarul.

Vegy Sydenhamus fájdalmát enyhítő Tinktúrájából 15 Tseppet.

Szent János kenyérével készült Szirupot 1 Lotot.

Árpának meg-főtt Levét 2 Lotot.

Elegyítsd öszve, 's ad-bé innya mind.

Azután még 2 nap éllyen a' fellyebb meg-irt *Mixtura Anodinával*, és *Herbatéllyel*; harmadik reggel meg meg elé kell venni a' Gyomor tisztító port, és éhomra bé-kell adni, minden Gyomor menés után, a' meg-irt módszerént gyenge meleg hus vagy Szilva Levét iván; azon nap igya-bé éjtzakára a' *Sydenhamus Tinktúrájával* készült italt. Illy Orvaslás módja által a' *Köszvényes Nyavallya* gyakorta meg-szokott gyógyittatodni; az igen jó jel midön a' Beteg vizellettyének Téglá színü sepredékje vagyon *Sedimentum Lateritium*, és az egész Testén gyenge izzadás mutogattya magát. Minekutánna még-is a' *Köszvényes Daganatnak* fájdalma ezen Orvasz-

goknak élések után-is nem szünik, nem ofzlik, és a' fájdalmas rész veres, azon fájdalmas veres helyekre Vérfzipokat kell tétetni. A' Betegnek Nyavallyás állapotja ezen Orvaslás után láttatik jobb lábba állani, mivel a' *Hideg-is* egézfzzen meg-üzünt; de még is a' *Köszvényes* fájdalom hol égy hol más részekre változtattya helyét, ezen állapotban a' Betegnek reggel, délfelé, és estve mindenkor fél *Könting Vénetziái Szappant* bé-kell adni, és minden bé-vétel után két fintsiával a' meg-irt Herbatéllynek Levéből adni kell hogy igyék réa. A' Beteg minden *hi-og* *Aérről* magát oltalmazza; a' fájdalmas részeket gyakorta meg-kell dörgölgetni meg-melegített Flánellel, vagy gyenge lágy posztóval.

Mind ezek után ha a' fájdalom ugyan tsak meg-marad némelly *Teste* részében a' Betegnek; a' Beteg pedig külömben egéfségesnek mondhatná magát; az illy állapotban a' fájdalmas *Köszvényes* részekre hojagot huzó Flastromot kell tenni, mint égy *Tallér* nagyságot, melly Flastromat *Börre*, vagy tömörtlen ruhára kell kenni; 12 ora mulva le-kell venni a' Flastromat, és a' fel-huzott-hojagot ki-kell vágni, hogy az oda gyűjtetett víz had folyhason-ki; azután az alább meg-irando *Irral* bé-kell gyógyítani a' ki-vágot *Hollyag* helyet vagy *Sebet*, melly *Irból* minden nap kétszer annyit kell ruhára kenni, melly gypottas ne légyen a' mekkora a' Seb. A' Ho-

Jag huzó Flastromat így írj-le, és küld a' Patikába.

℞. Empl. Vesicator. Unc. j. az Ára 14 kr.

D.S. Hojag huzó Flastrom.

Magyarul.

Végy Hojag huzó Flastromat 2 Lotot.

Kend Bőrre, vagy Ruhára a' meg-irt módszerént.

A' Seb gyógyító Irnak a' nevét így ird-le, és küld a' Patikába.

℞. Ungv. Basilicon. Unc. j. az Ára 7 kr.

D.S. Seb gyógyító Ir.

Magyarul.

Végy Seb gyógyító sarga Irat 2 Lotot.

Kend ruhára a' meg-irt módszerént, ha módod nincs benne hogy meg-szerezd a' meg-irt Irat, végy helyette szózatlan vajat, s a'val kösd.

Nyóltzad nap mulva meg-gyógyulván a' fájdalmas részre téterett hojag huzó Flastromnak a' helye, ha a' szükség úgy hozza magával meg meg azon helyre fel-kell tenni, és úgy kell vélte banni a' mint meg-iratott.

Az illy *Köszvényes* Betegek, ha Öszfel esnek a' *Köszvénybe*; igen javasoltatik ha nagy Télbe nem igen járnak kün, mert ha ki-gyógyulnak-is belölle, de ha a' hideg Idöre nem vigyáznak, gyakorta terhesebben esnek a' *Köszvénybe*. Még-is ha a' fájdalom fokáig égy-hellyben marad kivált a' hajlásokban,

ban, 's azon részeket mozdithatatlaná tévzi; ekkor igen hasznosnak tapasztaltam, ha tiszta forrás Viznek Párájával azon mozdithatatlan részeket minden nap kétszer meg-párolod, 's azon meg-párolodott részt gyenge meleg ruhával jól fel-száraztad, 's azután meleg ruhával meg-dörgöld, azután a' meg-dörgölt részt az alább meg-irando kenő *Irral* mindenkor meg-kened. Melly *Irat* így írj-le, és küld a' Patikában.

℞. Ungv. el. Alth. Unc. ij. az Ára 11 kr.
D. *Magyarul.*

Vegy Fejér Málnával készült *Irat* 4 Lotot.

Kend a' meg-irt módszerént a' fájdalmas részekre.

A mindemapi Hideglelésről.

Midőn a' Pulsus egy darab ideig sebefseben vér, mint sem az egészséges állapotban szokott verni: 's azonba a' Testben némelly rendeltetéségek, nehézségek, vagy mas egészséget háborító bajok adják elő magokat: az ilyen állapot *Hideglelésnek* mondatik.

Ha minden nap ki-teli az Embert a' *Hideg*, az *mindemapi Hideg*, ha pedig a' *Hideg* egyik ostromának vége, a' másik ostromnak kezdete közt, egy egész nap szabadon marad, az *harmad napi Hideg*; ha pedig két nap van szabadon tölle; az *negyed napi Hideg*. Midőn a' Beteg a' *Hidegnek* ostroma

alatt fázik, minden hideg Ital árt neki: hanem ilyenkor szükség hogy igyon lágy melegen, Test nedvességeit hígító Orvafságokat, ugymint:

Barza virágnak, közönséges Málvának, keserü széles lapi Gyökörnek, melly bojtorjángot terem, édes Gyökérnek, Pápasfü Zevélnek, Szekfü virágnak; gyengén meg-főtt Leveit. Melly meg-irt Orvafságok közzül egyikéből, akár pedig mindenikből egy keveset, Herbatélly gyanánt lehet bé-adni. Ezen Orvafságok közzül valamellyikből, egy vagy két fintsiával meg-iván, azután a' Beteg az ágyba jól bé-takartassék, Teste hogy hamarébb meg-melegedvén, a' Testnek bőrén ki-jövő lathatatlan Gözölgés gyengén elő-mozdittassék.

Meg-szünvén már a' fázás, 's a' forróság elő következvén; akkor a' Betegnek bé-takarodzoját, nem égyfzeribe, hanem lafsanként kell meg-kevesíteni; és a' forróságnak el-háritása véget, ezen alább meg-irando Orvafságok közzül valamellyiket kell bé-adni. Melly Orvafságokat így irj-le, és küld a' Patikába.

℞. Lap. Cancror. gr. xx.

Nitr. pur. gr. x. - - az Ára s kr.

Mf. Pulvis temperans.

Magyarul.

Vegy Tisztított Rákfzem port 20 gránt.

— Salétromot 10 gránt.

Por-

Porrá törvén elegyítsd öfzve légyen egy Dosis, mellyet egy kevés vízbe kavarván ad-bé.

℞. Nitr. pur. Dr. j.

Syr. ribisior. Unc. j.

Aqua flor. Samb. Unc. vj. az Ára 22 kr.

M.D.S. Mixtura temperans, omni bñhorio
2 Cochl. summendæ.

Magyarul.

Vegy Tisztított Salétromot 1 Köntinget.

Veres Szölo Szirupot 2 Lotot.

Borza virág vizet 12 Lotot.

Elegyítsd öfzve, és minden két ora mulva 2 kalánnal kell bé-adni, mig a' forróság szünik rajta. Közönséges itala légyen Árpának meg-fött leve; illy meg-fött lévben, egy kupában elegyithetz, 1 Könting Salétromot, és 4 Lot Etzettel fött Mézet.

Ha a' Beteg ezen Orvafságoktól kezd izzadni, az igen jól jel, és soba fel-melegítő Orvafság által az izzadást ki-nem kell tekereni a' Testből. Ha a' Hidegletés közben okádik a' Beteg; lágy meleg vizet kell innya adni, hogy az által a' Hányás könnyebben efsék. A' mindennapi Hidegnek oka vagy a' Gyomorban, vagy a' Betekben lévő ragafzos epe sárral elegyesített tsipös Matéria, melly mián a' Hasban lévő több részek, és az ök hivatalos munkájokban meg-gátolodnak. A' Gyomornak meg-vesztegettetődése tapasztaltatik, és a' Beteg a' hányásra öfztönözte-

tik,

tik, mely mián az ételt utálja, szája keserű, a' nyála ragados, enyves, nyelve sárga fehéres forma nedveséggel bé van vonva, ekkor hánytató Orvasságot kell bé-adni, minekutánna háromszor ki-tele a' *Hideg*; mely hánytató Orvasságot így ír-je, küld a' Patikába.

℞. Pulv. rad. Ipiecacoaneh. gr. xxx.

Salis. polychr. gr. x.

Aqu. font. Unc. j.

Syr. Diacod. Dr. ij. - Az ára 14 kr.

M.D.S. Haustus Vomitorius Laxans.

Végy Hánytató Gyökér port 30 gránt.

Polychrest Sóot 10 gránt.

Forrás vizet 2 Lotot.

Szent János kenyerevel készült Szirupot 2 Köntinget.

Elegyítsd öszve és éhomra ad-bé innya, el-kezdödvén a' Hányás, minden Hanyas után egy frtsia gyenge meleg vizet kell innya, minekutánna háromszor jól hant, azutan igyon marha hus levet gyenge melegen.

Ha ezen Orvasságnak bé-vételétől irtoznék a' Beteg; éllyen az alabb meg-irando hánytató vizzel; melyet így ír-je és küld a' Patikába.

℞. Tartar. Emet. gr. ij.

Sach. alb. gr. x. - - az ára 3 kr.

Mf. Pulvis tenuissimus.

Magyarul.

Végy Hánytató Borkövet 2 gránt.

Fejér Nádmézet 10 gránt.

Törd igen apro Porrá, és égy kevés vízbe fel-kavarva ad-bé éhomra; a' fellyeb meg-irt *Hánytato* után-is így élly mint ez után; minden Hányás után gyenge meleg vizet kell innya. Minekutánna háromszor jól hánt, adj innya gyenge meleg Huslevet; meg-szünvén a' Hányás, azutan lolrol kezdvén takarítani, minden Gyomo - enés után igyék gyenge meleg Huslevet. Ha mind ezek után-is a' meg-vefztegettetett Gyomornak, vagy a' Gyomorban és belekben meg-gyült hafzontalan ártalmas tsipös matériának jeleit láttyuk, szükség ismét lolrol vagy fejjülről tiztito Orvasságot bé - adni, olly moddal mindenben velle bánni a' mint meg-iratott. Ha pedig ezen ostromlo jelek meg-szűntek, nem szükség hogy több tiztito Orvassággal éllyen: hanem tsak a' meg-iratott keferü *Herbatéllyel* éllyen, még pedig jó darab ideig; mellyet így írj-le.

Végy Pápa Fűvet 2 Lotot.

Centauriat. 1 Lotot.!

Ürmöt fél Lotot.

Anis magot 1 Köntinget.

Mind öszve-elegyítvén vagdald aprora.

Ezen mod szerint lehet többire a' *Tavaszi Hideget*, sőt még a' nagyon meg-gyökeredzett *Őszi Hideget* - is meg-gyógyítani. Igen jó jel az a' midön a' Betegnek orán, vagy ajjakán pattanások, vagy apró kelések támadnak.

Az mindennapi *Hidegben* igen ritkán szükség Eret vágatni; de még-is nem kell elmulatni a' *Tavaszi Hidegben*, kivált ha a' Beteg *Plethoricus*. tele vérü, ifju, erős, és ha az *Hideg* kilelése után nagy forróságba vagon, és erősen szomjuzik; Léleketvétele nehéz, 's efze nélkül van: mert külömben ezen mindennapi *Hideg* illy állapotban lévén, 's az Érvágattatást elmulatván meg-lehet hogy *Forró Hideggé* változna, az *Őszi mindennapi Hidegben* ha csak lehet el-kell kerülni az Érvágattatást, kivált ha a' Beteg nem tele vérü; többnyire illy gondotlan tselekedetek által a' *Hideg* gonofnabbá lesz, a' Beteget nagyon erőtlentti, 's sokszor *Scorbutusba* ejti, vagy *Vízi Betegség* követi.

Ha a' Betegnek Gyomra, Belie eléggé meg-tisztultak, de még-is a' *Hidegnek* Ostroma elő-adott Orvasságokra-is nem szünik, sőt nagyobbadik, tovább tovább tart; ekkor mindjárt *Peruviaisa héj porral* kell éltetni a' Beteget; mellyet így írj le és küld a' Patikába.

℞. Pulv. Cort. Peruv. Unc. j. az Ára 50 kr.
D. pro Dosi.

Magyarul.

Vegy *Piruviaisa héjnak*, igen aprón meg-tört
Porát 2 Lotot.

Eztett mind, egy pohár jó ó Borban felelegyítvén 's öszve-kevervén, ad-bé azon időközben mikor a' *Hideg* nints rajta jól fel-
nött

nőtt Személynek, mert kisebb Dosis nem használ, vagy ha használ-is igen ritkán.

Ha ezen első a Lot *Péruviai fa héj por* bé-vé ele után a' *hideg* egészen el-marad-is, még-is ne hadja félben a' Beteg a' *Peruviaifaj* héjjal való élést, hanem két három napig még végyen-bé abból minden nap égy Lotot: azután kisebb kisebb mértékűt; így a' Beteg mind azt meg-nyeri hogy az *Hideg* többször rá nem jö, mind pedig Ereje-is hamarébb meg-jö, és dolgaihoz hamarébb nyulhat.

Gyakran ugyan meg-esik hogy a Lot *Péruviai fa héj* után, a' *hideg* nem csak meg-nem szűnik; de még keményebb Ostrommal tér vissza: ezen *Hideg* keménységétől meg-nem kell ijedni, mert azzal csak azt jelenti hogy a' *Hideg* erős Lában áll; azért-is, mi-hellyt a' *Hideg* erős Ostroma el-mulik ismét a Lotot kell bé-adni a' Betegnek míg a' *Hideg* ki-nem leli a' meg-irt módszerint, melly két Lot *Péruviai fa haj* porához elegyíteni kell 3, 4. *Könting Fa héj porát*, így majd mindenkor a' *Hideg* egészen el-mulik. Soha sem kell félni tőle, hogy a' bőv mértékbe bé-adott *Péruviai fa haj* kárt tenne, ha a' Gyomor, és a' Belek a' meg-irt módszerint meg-tisztultak; sőt abban nagyon gyakran a' hiba, 's téfznek-is kárt, hogy igen kicsin *Dosisban* vagy mértékbe adják-bé a' meg-irt Orvafságot; az-is igaz ellenben, hogy még meg-nem tisztították a' *Hideglelősök* a'

Gyom-

Gyomrokat, és a' Beleket, addig távoztassák a' *Péruviai fa-hajjal* való élést. Azonba ha a' Betegnek Lábai kezdenek dagadni, vizellete kevés; ekkor vizellett gyengén indító Orvafságokat kell bé-adni; melly Orvafságot így írja le és küld a' Patikába.

℞. Lap. Cancror. pp. Unc ꝑ.

Acer. Colch. Dr. iij.

Syr. Altheae. Unc. jꝑ.

Aqua Foenicul. Unc. viij.

Liquor. Terræ. fol. Tartar. Dr. ij. az

Ára 41 kr.

Spir. Nitr. dulc. gtt. xx.

MDS. Mixtura Diuretica, mellyből minden

2 Ora mulva 2 kalánnal kell bé-venni.

Magyarul.

Vegy Tisztított Rákfzert port 1 Lotot.

Őzvi virág Gyökeréből készített Etzetet

3 Köntinget.

Fejér Málva Szirupot 3 Lotot.

Édes Kömény vizet 16 Lotot.

Borkö Sónak magában el-olvadt, azután Etzettel fel-eresztett, ki gőzölgetés által megsűrödöt, meg-száradt, meg ismét meg-olvadt Levéből 2 Köntinget.

Salétrom édes *Spiritusból* 20 Tseppet.

Elegyítsd őszve, élyl velle a' meg-irt módszerint. Ezen Orvafsággal a' Beteg mind addig élylen, mig egészfszen a' Nyavallya meg-szünik. Mig ezen Orvafsággal él a' Beteg, meg-esik hogy a' *Hideg* elő-kerül, de

nem

nem olly Ostrommal, mivel már a' Beteg vagy meg-könnyebbült, mivel az ártalmas nedveségektől vagy meg-tisztult egézfűzen. Mind ezek után ha még-is a' *Hideg* igen kártékony volna; szükség hogy az alább meg-irandó Liktárium forma Orvafságból, minden 2 ora múlva égy kis kávé forma kalánnal végyenbé. Melly Orvafságot így irj-le és küld a' Patikába.

℞. Electuar. Antifebr. P,P. Unc. ijß.

Sal. Polychr. Dr. ij. az Ára 52 kr.

M.D.S. Summat omni bihorio parvum Cochl.

Magyarul.

Végy Hideglelés ellen-való Liktáriumot, az Austriai Patikás Könyv szerint 5 Lotot.

Polychrest Sóot 3 Köntinget.

Elegyitsd öfzve, ély a' meg-irt mód-szerint velle, 's minden bé-vétel után a' már meg-irt keserü Herbatélly Levéből 2 fin'fiával réá iván.

D i æ t a.

A' melly napokon a' Beteg a' *Hidegtől* szabadon vagyon, meg-lehet engedni hogy égy kevés tápláló eledelkkel-is élyen; ugy-mint, gyenge sovány Marha hust levest, és éifju Marha hust-is ehetik a' sovány részéből égy keveset, de a' 'sros Levesektől, és körvér hustól magát oltalmazza; és fokot égy-tfzer ne egyék hasonlóképpen a' Tejes, Turros, Füstös, erős etzetes eledelk nagyon ártanak. Ha friss levegő ég van, és azon a'

napon a' Beteget nem fogja lelteni a' *Hideg*, ki mehet sétálni, de foha-is magát el-ne fárasztza. Bővebben ezen Nyavallyáról, és ennek Orvoslásáról, utasít téged a' már ajánlott *Bárá Störk Antal* Ur ö *Excellentziájának* Orvas *Könyvének* második darabjának a' *11-dik* Levélről fogva egész a' *19-dik* Levélig való *Yzorgalmatos* meg-olvasásod.

Továbbá a' *Hidegleléseknek* több Nemeiről meg-olvashatod ugyan az fellyőbb megirt érdemes Orvasi *Könyv-szerzőnek*, Orvasi *Könyvének* az első Darabnak első Levelétől fogva egész az *50-dik* Levélig, melly *Levelekből* meg-tudhatod mind azt hogy mi az *harmad* napi, és *negyed* napi *Hidegek*; mind pedig bővebben való Orvoslását.

A' MEG - TŰZESEDESRŐL vagy GYULADÁSRŐL. (*De Inflammatione*)

A' Nedveségeknél Testünkbe, az edényekhez, mellyeken folyznak, mérséklett híg, és folyó állapotban kell lenni. Mert ha egymásba szorultak, és ragadtak, és nem olly folyók mind kéne lenni, melly szerint a' vér úgy igen sűrűvé léfzen. A' fel-verő ereknek utolsó igen keskeny végén, az igen sűrű vér nem mehet által szabadon nagy baj nélkül, és igen azon *Ereket* igen dörgöli, és ingerli, melly miatt az egész *Testben forró*

Gyu-

Gyuladás támad, és mivel ekkor a' vérnek folyása, keringése, *Circulatio* nehezebben megyen; e' szerint a' Szív és fel-verő *Ereknek* erejeket kettőzteti, és így hogy ezt a' bajt el-hárítsák, a' végre mozgásokat-is fiktetik, és *Hideglelést-is* okoznak, melly *Hideg* a' nagy Forróság, és keménység miatt, forró, vagy *Gyulafzto Hidegnek* mondatik.

Ha azon már meg-sűrödött vér, a' fel-verő ereknek utolsó keskeny végeiben megszorul; azokban meg-dugulást szerez: melyet ha az ujonnan jövő vér fel-nem szabadíthat, így tehát a' vérnek azon részekben való szabados folyása meg-gátolódik melly mian a' Szív, és a' fel-verő *Erek* megint inkább ingereltek, és a' nevezett *Gyulafzto Tűz*, vagy *Forróság* nevededik; a' vérnek ekkori sebesebb, és keményebb folyása által az előbbi meg-dugulás ismét nagyobbodik, a' meg-dugult edények ki-feszülnek, és az, azon a' kerületen lévő edényeket meg-szorítják, melly edényekben osztán a' vér nem folyhat szabadon. Ekképpen a' meg-dugulás fok edényekben nőn nő, hasonlóképpen a' vérnek fel-forrása - is nagyobbban nevededik, melly által nagyon piros, igen fájdalmas, feszült, Forrósággal tüzes lüktető daganat támad, a' Daganat meg-Tüzesedésnek vagy *Gyuladásnak* mondatik. A' Testnek, mind belső, mind külső részein ilyen Tüzedés támadhat, de a' belső veszedelmesebb a' külsőnél. Akár

melly *Gyuladás*, és *Tüzesedés*, háromféle módon végezhetődik-el, ugymint: vagy *el-ofzol* lassanként, vagy *meg-érik Genyettségesedik*, vagy ha *el-nem ofzol*, *meg-sem érik*, tehát mindenkor *kinos tüzes Fene*, vagy pedig *semmit nem fájo*, *meg-hólt*, *Vadhús*, származik belőlle, melly *hideg Fenének-is* mondathatik, melly a' *Kezeken*, és a' *Lábakon* szokott támadni, és ha ezeket *el-nem vágjak meg* öli a' *Beteget*. *Meg-esik* néha hogy a' *vérnek fel-forrása*, és a' *Daganatnak* tájdalma, verefsége, forrosága *el-mulván*, azon rész *meg-keményül*, akkor a' *midőn* a' *meg-sűrűdött nedvességek*, az tartó edényekkel *öszve-fornak*. A' *vérnek fel-forrásának*, vagy *Gyuladásának*, az első kimenetele *leg-könnyebb*, és *leg-jobb*: de az *harmadik veszedelemes*, és a' *belső részeken* mindenkor *halálos*. A' *meg-érlelést* többnyire a' *Természet* maga *vizzi véghez*, fokízor pedig *segítségét kíván*; de ezt is ha a' *belső részben* esik, gyakran *Halál követi*. Ha pedig a' *Gyuladás*, a' *Mirigyos*, vagy *Makkos* részeken esik, azokból *többnyire meg-keményedet* *tsomok* *lésznek*, mellyekből gyakran igen *kinos Rák (Cancer)* támad. A' *Gyuladásban*, vagy a' *vérnek fel-forrásában*, a' *hivesítő vért* *higito Orvások* mindenkor *szükségesek*; a' *vért fel-forlato Orvások* pedig mindenkor a' *Nyavallyát öregbítik*, és *Fenét* *szereznek*.

Az Érvágattatás a' Vér fel-forrásában, vagy Gyuladásában a' leg-első, és leg-szükségesebb Orvosság: melyet a' Nyavallyának mivóltához képpent többször-is kell tselekedni.

Az első Érvágattatással a' nagy Gyuladásban jó bőven kell a' vérből ki-eresztetni, 24 40 Lotig a' Betegnek állapottyához képest. Ha valamelly igen éréken, Nemes, és az életre igen szükséges részben esik a' Gyuladás, ugymint az Agyvelőben, Tüdőben, Szívben, ekkor az első érvágattatásban addig kell a' vért ereszteni, míg a' Beteg el-lankad, vagy kevésbé el-is ajjul.

Masodszori Érvágattatás alkalmatosságával a' Betegből csak annyi vért kell ki-botsattatni, melly mián a' Beteg nagyon el-ne erőtelenüllyön. Az Érvágattatás mellett ezen alabb meg-irando Orvosságból minden 2 ora mulva egy Dosit kell bé-adni a' Betegnek egy kevés vízbe fel-kavarva, minden bé-vétel után egy fin'sia Borza virág Herbatellyet réá ivan, melly Orvosságot így írj-le és küld a' Patikába.

℞. Nit. pur. gr. x.

Lap. Cancror. gr. xx. az Ára 17 kr.
Mf. Pulvis subtilis. D. Dostalis. Nr. x.

Magyarul.

Vegy Tisztított Salétromat 10 gránt.

— — Rákfzeni port 20 gránt.

Ele-

Elegyítsd öszve, 's készítses vagy 30 Dosis, mellyel mind addig kell élni míg a' forroság tsendesedni fog.

Ezen alább meg-irando hivesítő Mixturából, minden 2 ora mulva 2 kalánnal végyen-bé a' Beteg ha a' port nem szereti bévenni, melly elébb meg-van írva, mellyet így irj-le és küld a' Patikába.

℞. Nitr. pur. Dr. j.

Syr. ribesior. Unc. j.

Aqu. flor. Samb. Unc. vj. az Ára 23 kr.

M. D. S. Mixtura temperans.

Magyarul.

Vegy Tisztított Salétromat 1 Köntinget.

Veres Szőlő Szirupot 2 Lotot.

Borza virág vizet 3 Lotot.

Elegyítsd öszve, ély velle a' meg-irt módfezerint.

A' Vért hígító, és lágyító Orvasságokat így irj-le, és küld a' Patikába.

℞. Rad. Gram. Unc. ij.

— Acetos. Unc. ℥.

Concifs. Coq. S. q. Aquæ per $\frac{1}{2}$ hor dein

Colat. ℞ij adde.

Nitr. pur. Dr. j.

Syr. Ribesior. Unc. ij. az Ára 42 kr.

M. D. S. Decoctum temperans, mellyből minden 2 ora mulva egy fin'siával kell innya gyenge melegen.

Magyarul.

Végy Perje vagy Pásintfü Gyökeret 4 Lotot.
Sóoska Gyökeret 1 Lotot.

Vagdald-el apróra, főzd elegendő vizben fél oraig: szűrj-le belőle fél kupát, azután tégy belé

Tiszta Salétromot 1 Köntinget.

Veres Szőlő Szirupot 4 Lotot.

Ezek után ély velle a' meg-irt mód-
szerint.

A' Mej szorongattatásait lágyító Or-
vafság, mellyet így írj-le és küld a' Patikában.

℞. Rad. Altheæ. Unc. j.

Fol. — — Man. ij.

Concis. Coque. S. q. Aquæ per $\frac{1}{2}$ horæ
dein Colat. $\frac{1}{2}$ ℥. adde.

Nitr. pur. Dr. j.

Oxymel. simpl. Unc. ij. az Ára 25 kr.

M.D.S. Decoctum emoliendo temperans.

Magyarul.

Végy Fejér Málva Gyökeret 2 Lotot.

— — Levelet 2 tele Marokkal.

Aprítsd öfzve, főzd elegendő vizben
fél oraig, szűrj-le belőle másfél megszely-
nyét, azután tégy belé

Tisztított Salétromot 1 Köntinget.

Ezzel főtt Mézet 4 Lotot.

Ebből minden 2 ora múlva igyon gyen-
ge melegen a' Beteg égy fin'siával.

M á s.

Lágyító, Hivesítő, Izzadságot hozó Orvasság; mellyből minden ora mulva 2 kalinnal kell bé-adni a' Betegnek, és minden bévétel után egy fin'sia *Borza virág* Herbatejet kell réá innya. Melly Orvasságot így irj-le és küld a' Patikában:

℞. Nitr. pur. Dr. j.

Roo. Samb. Unc. ij.

Syr. berber. Unc. j.

Aqu. flor. Samb. Unc. viij. az Ára 37kr.

M.D.S. Mixtura Diaphoretico temperans.

Magyarul.

Vegy Tisztított Salétromat 1 Köntinget.

Borzafa Gyümölcshöz meg-sűrűdöt Levélből 4 Lotot.

Sóoskafa Gyümölcshöz készült Szirupot 2 Lotot.

Borza virág vizet 16 Lotot.

Elegyítsd - öszve, ély velle a' meg-irt mod szerint.

Há a' Hasa meg-szorult, és a vérnek fellorrása igen nagy; akkor gyengén tisztító Orvasságot kell bé-adni, mellyből minden 2 óra mulva gyenge melegen egy fin'siával kell innya, mind addig míg a' Gyomra jól meg-kezd indulni, 's minden Gyomormenés után gyenge meleg Huslevet, vagy meg-főtt afzszu Szilvának a' Levét kell innya. Melly Orvasságot így irj-le és küld a' Patikába.

℞. Fruct.

Fruct. Tamarind. Unc. ij.

Rad. Alth. Unc. j.

Concis. coque s. q. Aquae per $\frac{1}{4}$ horae

Dein Colat. Hj adde

Nitr. pur. Dr. ij ,

Manna electa Unc. ij .

Syr. Berber. Unc. j. - az ára 45 kr.

M. D. S. Decoctum Temperando Laxans.

Magyarul.

Vegy Tamarindus Gyümölcsét 4 Lotot.

Fejér Málva Gyökeret 2 Lotot.

El - aprozván főzd-meg elegendő vízben egy fertály oráig; szűrj-le belőle másfél fertányit, azután elegyits közibe

Tisztított Salétromot másfél Köntinget

Mannát 3 Lötöt.

Sooskafa Szirupot 2 Lotot.

Mind ezeket egy üvegben töltvén, élyen a' Beteg véle a' meg-irt mod szerint.

Kivülről pedig, a' meg-gyuladott részre légyito, oszlato, meleg Kötést kell kötni, ugymint Lenmag Pogátsát, Borza Virágot, Székfüvet, Fejér Málva Levelt, Ökörfarku Virágnak a' Levelét, mindenikből egy egy marokkal jo apron meg-törvén, mind a' Idsz. tet Tejbe meg-kell főzni mind a' Pépet, s' ugy kell reá kötni, gyakorta meg-ujjlván ha meg-hül.

Ha a' fájdalom égynehány napok-ig meg-nem szünik, azonba a' Beteg el-el-mulo bor-zadást

zadást érez, és a' meg-irt Orvafságok-is femmit nem hafználnak, ez annak a' jele, hogy a' Gyuladás már érni kezd, nem pedig el-ofzol. Mikor érni kezd a' Daganat, akkor a' Gyuladást a' fájdalom és a' Hideglelés jobban érdekli, melly által a' meg-érés-is vagy Genyettség (*Suppuratio*) jobban készül.

Midön már a' Gyuladásnak el-ofzlása fe-lől femmi reménység nintsen; minden nagy ok nélkül érvágattatáfsal avagy hivesitő Orvafságokkal a' Beteget nem kell éltetni, mert azok által a' Beteg nagyon el-erötelenülne, és az által a' Természet a' maga érlelő Munkájában meg-gátolódnék. Az idő alatt míg a' Gyuladás érik, a' meg-irt mod szerint jobben éllyen a' Beteg a' lágyito Italokkal; kívülről pedig az alább meg-irando lágyito Kötéssel kell kötni a' Daganatot, mellyet így készits-el:

Végy Fejér Kenyér Belet 6 Lotot.

Tojás Sárgáját háromat.

Sáfránt 30 gránt.

Vajat 2 Lotot.

Mind öfzve-elegyitvén főzd-meg édes Tejbe.

Ha pedig igen hofzfazon készülne a' Dagadásnak érése, akkor a' lágyito Kötésbe ingerlő és érlelést szerző Orvafságokat kell elegyíteni, a' mint meg-van írva, hogy mit kell a' *Lenmag Liszt* közzé tenni, hogy hamarébb meg-érjen a' Genyettség. Ezen lágyito

gyito kötést réá tévén a' gyuladott Daganatra, 's az által a' Genyetség meg-érik, a' fájdalom-is, és a' vérnek fel-forrása-is azonban nagyon tsendesedik, ha láttya az ember, hogy a' Természet utat nem nyit a' Genyetségnek; mindjárt azon kell lenni, hogy vagy tanult Seborvos által vagy más által a' meg-ért Genyetségnek kifollyhatására a' meg-gyuladott Daganat fel-mettzettesék, és a' meg-ért Matériának, vagy Genyetségnek út nyitassék, melly fel-, vagy ki-vágatt uton a' Genyetség jobban ki-follyhassék. Ha semmi jele nints, hogy a' gyuladt rész érni akarna, sőt a' Nyavalya öregbedik, és a' Betegnek égető fájdalma el-türhetetlen: ekkor a' Fenétől (*Gangraena*) lehet félni, 's méltó a' Betegre ugyan jó vigyazattal lenni. Minekutánna a' Fene kezdődik, mindjárt szünik a' fájdalom, és gyakorta egész-fzen el-mulik; a' Betegnek, sőt a' körülötte lévőknél-is úgy tetszik hogy ő már jobban kezd lenni, és nints veszedelemben: azonban erőtlen, pulsussa rezkető, tántorgó, kitsin, egyenetlen, néha el-is marad: tagjainak vége meg-hidegszik, ajaka szederjes, szemei bé-esnek, Lélekzet vétele egyenetlen, és ragados enyves forma izzadás futtya-el egész Testéc. Ezekből a' jelekből tsalhatatlanul meg-tetzik, hogy illy hirtelen lett könnyebbülés, mind a' Beteget, mind a' körülötte lévőket meg-tsallya, és többnyire Halált jelentő Posta.

Midőn a' *Fenének* leg-kifsebb veszedelmes jelensége látrzik, a' *Hivesítő*, és *Lágyító* Orvasságokat félre kell tenni; és olyan Orvasságokat kell elő-venni, mellyek a' Betegnek erőt adjanak, és a' Rothadasnak ellent állyanak, melly Orvasságokat így ír-le és küld a' Patikába.

℞. Res. Camphor. gr. j.

Pulv. Lap. Cancror, gr. xx. az Ára 2 kr.
Mf. Pulvis subtilis. D.S. Pulvis Antisepticus pro una Dos.

Magyarul.

Végy Kámfort 1 gránt.

Kakuszem port 20 gránt.

Törd apró porrá 's öfzve elegyítvén, készíts ilyen Dosit vagy 12, mellyből minden ora vagy 2 ora múlva egy Dosit kell bé-venni egy kevés vízbe fél-kavarva, 's minden bé-vétel után az alább meg-irando Herbatélly Speciesnek a' Levéből egy ün'siaval kell innya. Melly Herbatéllynek Speciést így ír-le és küld a' Patikába,

℞. H² Rutæ.

— Melifs.

— Serpilli. aa M. j. az Ára 6 kr.

M. Concissa D.S. Species p. Thea.

Magyarul.

Végy Ruta Fűvet.

Méh — —

Kakuk — — mindenikből egy egy Marokkal; aprítsd öfzve; éllyan velle Théa helyet a' meg-irtt módszerint. Mas

Más Mixtura ugyan a' Rothadás ellen.

℞. Res Camph. gr. viij.

Mucilag. G. Arab. Dr. ij.

In Mortario marmoreo, bene subactis adde miscendo. Syr. Ribesior. Unc jß.

Aquæ. Melissæ. Unc. vj. az Ára 32 kr.

M.D.S. Mixtura Roborans, mellyből minden égy, vagy két ora mulva, égy vagy két kalánnal kell bé-venni.

Magyarul.

Végy Kámfort 7 gránt.

Arabiai, vizben fel-kavart, 's el-olvad
Gyanta sűrűb részéből a Köntinget.

Márvány kö Mozsárba öszve-elegyítvén,
keverj hozzá azután

Veres Szőlő Szirupot 3 Lotot.

Méh-fü vizet 12 Lotot.

Mind öszve-elegyítvén élly vélle a' meg-irt módszerint, hozzá tévén hogy minden bé-vétel után égy fin'sia Herbatellyet kell innya a' meg-irtból. Közönséges itala légyen, másfél fertály Árpának meg-főtt leve, melly közzé tégy 6 Lot jó ó Bort, más itallal ne éllyen. Ha mind ezek a' meg-irt Rothadás ellen nem használnának: ekkor leg-hasznosabb a' *Péruviai Fa-héj*; mellyből akár porul, akár italba, akár Liktarium formában nagy haszonnal lehet bé-adni; ha pedig a' Beteg a' szaján elegendő részt bé-nem vehet, tehát Klistér által-is bé kell adni,

Mixtura formában így írj-le és küld a' Patikában.

℞. Pulv. subtiliss. Cort. Peruv. Unc. j.

Aquæ. rutæ. Unc. x.

Vini boni. Unc. iij.

Syr. Menthæ. Unc. ij. az Ára 1 fl. 31 kr.

M.D.S. Mixtura Roborans, mellyből minden ora mulva 2 kalánnal kell bé-venni.

Magyarul.

Végy Igen apró porrá tört *Peruviai fa-hajat* 2 Lotot.

Ruta vizet 20 Lotot.

Jó ó Bort 6 Lotot.

Fodor Mentha Szirupot 4 Lotot.

Ezeket elegyítsd öszve, és minden ora mulva adj-bé 2 kalánnal.

A' *Peruviai fa-héj* gyakran elégséges tsak egyedül-is arra, hogy *Fene* (*Gangraena*) ne származzon a' *Gyuladásból*; ha pedig már származott, 's kivált ha a' Testnek külső részén van, azt a' több egészséges résztől el-választja, el-szakasztja.

A' TEST BÖREN LEVO SKÁRLAT SZINÜ FEL-TSATTANÁSRÓL.

A' Skárlát szinü járo *Hidegletésbe* majd szinte azon állapotok fordulnak-elő, mellyek a' gyengén gyulado Nyavallyákban vagynak; azért belsőképpen ugy kell orvasolni mint a' gyuladosos Nyavallyat: a' harmadik vagy negye-

gyedik napon, igen sok veres apró pattanások láttzanak a' Betegnek ábrázattyán, és egyéb részein-is a' Testnek, melly pattanások hamar el-szélesednek, öfzve-folynak, meg-dagadnak, és Skárlát szinek van; a' hetedik napra ismét ez a' veres szín el-mulik, és a' bőr szakaszonként mint a' Hálnak Kerek pénzes forma hejja, vagy mint a' korpa meghamlik. Többnyire e' Nyavallyának kezdetin, *Torok Gyuladás* esik a' Betegre, mely fokszor igen mérges, és veszedelmes, úgy hogy könnyen *Rothadás*, vagy *Fene* következik belőlle. Mindeneknek előtte hát a' veszedelmes *Torokfájást* kell orvoslani, a' szerint a' módszerint a' mint meg-iratott a' *Torokfájásról*, a' több részét pedig tsak úgy kell orvoslani belsőképpen mint a' a' *Gyuladást*. Midőn pedig a' Beteget szüntelen eli a' *Hideg*, és harmad, vagy negyed napján, a' Testnek különböző részein hójagok támadnak, mellyek hasonlok a' tsalán tsipéshez, tsakkor mondatik tsalános fel-pattogzásnál: melly miatt többire minden Beteg, igen tetes, és szüntelen való égést, vagy vizketegettséget szenved.

Az ilyen és más ehez hasonló Testen lévő fel-pattogzásokat, meg-fontolván, mindenkor a' Nyavallyának, kissebb, vagy nagyobb Sullyosságát, úgy kell orvoslani min fellyebb meg-mondatott.

AZ ORBÁNTZRÓL, vagy SZENT ANTAL TŰZÉRŐL. (*Erisepelas.*)

Többire az *Orbántz* a' bőrnek felső részén támad; melly halovány piros, széles, égő, vagy vízfkető Daganat. Leg-inkább az Ábrázaton, és Lában támad, sokszor a' Testnek más részein-is ki-üti magát, melly nem igen szokott azon az égy helyen meg-maradni, hanem egyik Tagról a' másikra mégyen által. Míg a' Nyavallya a' külső részeken meg-marad, mind addig nem veszedelmes, de által menvén a' belső részekre akkor mindjart veszedelmesebb; és sokszor Halálos-is. Mikor pedig hirtelen az agyvelőt bé-borító Hártyakra vagy magára az agyvelőre mégyen által, azon részek keménnyen meg-gyuladnak; akkora' Betegnek el-tűrhetetlen Fő-tájást szerez, melly által a' Beteg egészen eszénki-vil van; félre beszéll, mint egy meg-dühödött úgy viseli magát, 's akkor gyakorta az egész Testében az érző Inak, és a' vastag liak-is erőssen rángatodnak, mellyek után csak hamar a' Halál-is jelen, van.

Szint olyan veszedelmes mikor az *Orbántz* hirtelen a' *Tüdőre*, *Gyomorra*, *Elekre* által mégyen, mert azokban veszedelmes Gyuladásokat szerez, mellyet hirtelen a' *Felie* követ. A' Tsipős nedvességeket hordozó izeméllyekben mindenkör mérgesebb az *Orbántz*

bántz, mivel a' *Véreket* az *Orbántz*os nedvesség hamarébb elegyíti-meg, mint sem az egészséges, és édes Nedvességgel bíró Szemelyekét. Midőn az *Orbántz* minden nagy baj nélkül ütki valamelly részben, és ha a' Beteg magát külömben jól érzi, akkor nem kell egyebet csinálni, hanem csak azt, hogy a' Beteg tartsa magát mérsékelt melegben, és napjában gyakorta igyék *Borza Virág Herbatel*lyet: kívülről az *Orbántzra* vagy *Szent Antal Tüzére*, ugyan *Borza Virággal* meg-töltött Zatskot kell gyenge melegen kötni, elébb mindenkor azon *Orbántz*os részt Kámforral jól meg-dörgölt ruhával gyengén meg-kell dörgölni: ekképpen az *Orbántz* igen könnyen el-mulik kevés napok alatt. Többire mindég azután meg-hámlik azon rész, melyen az *Orbántz* vólt, és darabonként hull-le. De néha igen tartos és nehezen enged az Orvasságnak. Valamig az *Orbántz*nak tüze meg-marad a' maga fullyosságába, mind addig a' Testnek bőre száraz; de mihelty a' Bőr nedvessik, és a' Beteg lassanként kezd izzadni, az annak a' jele, hogy a' Daganat nem fokára el-mulik. Mindjárt pedig eleintem ha a' Vérben valami forroság vagyon, a' *Borza Virág Herbatel*ly mellett, végyen-bé napjában, minden ora mulva két kalánnal az alább meg-irando *Mixturából*: mellyet igy irj-le és küld a' Patikába.

℞. Nitr. pur. Dr. j.

Rpob. Samb. Unc. ij.

Syr. berber. Unc. j.

Aqua. flor. Sambuc. Unc. viij. az Ára
38 kr.

M. D. S. Mixtura temperans, minden óra
mulva 2 kalánnal kell bé-venni.

Magyarul.

Végy Tisztított Saletromot 1 Köntinget.

Borza-fa Gyümölcstnek meg-főtt sűrű Le-
véből 4 Lotot.

Sóoska-fa Gyümölcstéből készült Szirupot
2 Lotot.

Borza Virág vizet 16 Lotot.

Mind ezeket öfzve-elegyítvén, élly a'
meg-irt módszerént vélle.

Jó mindenkor mikor az Orbántz végző-
dik, a' Betegnek gyenge Purgátziot adni;
mellyet így írj-le és küld a' Patikába.

℞. Cremor. Tartar.

Arcan 2 plicat. aa gr̄ xxx. az Ára 3 kr.

M.f. Pulvis subtilis.

Magyarul.

Végy Tisztított Borkövet.

Kéttzeres Sóot mindenikből 30 gránt.

Elegyits öfzve, törd porrá, 's ad-bé
égy kevés vízbe fel-kavarva jó reggel éhom-
ra. A' kik a' pornak be-vételetől irtoznak,
ezen alább meg-irando Italt vegyék-bé egy-
szeribe éhomra, és minden Gyomor menés
után

után igyék akár gyenge meleg hus Levet akár Szilva Levet. Melly Orvasságot így írja le és küld a' Patikába.

℞. Salis Polychr. Dr. iij.

Aquæ. Laxatio. Dispens. Vien. Unc. iijß.
az Ára 52 kr.

Syr. Mannat. Unc. j.

'M.D.S. Mixture Laxans, pro unico hausto.

Magyarul.

Vegy Polykrést Sóot 3 Köntinget.

Bétsi Has indító Italt 7 Lotot.

Manna Szirupot 2 Lotot.

Mind ezeket öfzve - elegyítvén gyenge melegen mind id-meg éhomra.

Hafzosan élhet ezen Tisztító Orvasságokkal, mivel bizonyos lehet a' Beteg a' felel hogy semmi tsipös Matéria a' Gyomorba nem fog maradni, melly tsipös Matéria ha a' Testből ki-nem takarodnék a' Gyomor Tisztítás által 's a' belső részekre menne, gyakorta nagy veszedelmet okozna.

Minden Orbántzos Személyly kerüllyé a' Hideg levegő Éget, a' keskeny közön füvő szelet, mert ezek által a' gyenge szelid Orbántzából - is, gyakran nehezen gyógyítható, kemény fetéj veres, egyenetlen utállatos daganat támad. Az illy utállatos Daganatra, vagy Orbántzos Fekéllyre minden nap kétszer az alább meg-irando Flastromból gyenge ruhára annyit kenvén a' mekkora a' fe-

kéll bé - kell ragasztani. Melly Flastromat így írj-le és küld a' Patikába.

℞. Enplastr. de Melliloth, Unc. j. az Ára
9 kr.

D.S. Suo nomine.

Magyarul.

Végy Melliloth Flastromat 2 Lotot.

Élly velle a' meg-irt mod szerint. Ezen állapotban belső Orvasságul végy az alabb meg-irando Pilulákból mindennap három versben három szemet, minden bé-vétel után egy fin'sia *Borza Virág* Herba. ellyet réá iván. Melly Orvasságot így írj-le és küld a' Patikába.

℞. Sapon. Venet.

Gummi. Ammon.

Extract. Cicutæ. \overline{aa} Dr. j.

Massæ. Pilular. Rufi. Dr. β .

Elixer. proprietatis. q. S. az Ára 20 kr.

M.f. Pilulæ gr. iij. D.S. tisztito Pilulák minden nap háromszor három szemet kell bévenni.

Magyarul.

Végy Venetziái Szappant.

Ammoniák Gummit.

Egérszaga nyers Büröknek ki - fatsart és meg-száradt levét, mindenikből 1 Köntinget.

Rufus nevét viselő Pilulás Szerekből fél Köntinget.

Paracelsus édes Elixérjéből annyit a' mennyi szükség Pilula készítéshez. Élly velle a' meg irt modszerint. A' futkaso Orbántzba, minden harmadik, vagy negyedik nap, a' meg

irt módszerint míg a' Nyavallyából ki-tisztul a' purgáló Port bé-kell venni; melly által az égy helyről a' helyre járó tsipős Mátéria a' Testből ki-takaradván, azon futkoso *Orbántzot* el-lehet háritani, hogy nagyobb Nyavallya ne légyen belölle. Arra mindenkor szükség vigyázni, hogy a' Beteg se az Érvágattatás által, se a' Purgátziok által el-ne erőtelenüllyön, mert ugy az *Orbántznak* rendszer gyógyítása meg-akadályoztatnék, vagy a' belső részekre által hatván halált okozhatna.

Ha pedig az *Orbántz*, a' fellyebb meg-irt fulltyos állapot után-is ki-üt a' Testen, és az által a' Beteg könnyebséget érez, továbbis a' vérhigito, és lágyito Orvasságokkal élyen belsőképpen, kívülről pedig a' meg-irt módszerint kell dörgölni, és kötözni az *Orbántzos* részt. Minekutánna az *Orbántzos* Daganatnak minden felfessége, és forrosaga megszünt; azután el-türhetetlenképpen szokott vizketni: igen sokat szokott hafznelni a' Betegnek az alabb meg-irando Orvasság, ha minden három ora malva azon Orvasságban Spongiát vagy gyenge Len ruhát mártván lágy melegen párollyak, azután meg-törlik, és ha ismét *Borza Virággal* meg-töltött Zatskot kötnek réa a' meg-irt módszerint; melly párolni valo Orvasságot így ír-le és küld a' Patikába.

℞. Aqua. font. H_{2}O .

Acet. Lytharg. Dr. ss . az Ára 6 kr.

M.

Ma.

Magyarul.

Végy Kut vagy forras vizet i fertályt.

Glétes Etzetet másfél Köntinget,

Elegyítsd öfzve, élly vélle a' meg-irt modfzerint.

Ha a' Beteg tovább - is az *Orbántznak* útése után - is eszénklvüt van, Lélekzet vétel - nehéz, de a' Pulsussa a' mellett jó erőben van: az előbbeni vért higitó, és lágyító Orvasságokkal tovább - is jó böven éllyen; mellyek mellett a' Lába Talpára savanyu Kováfzban 12 Lotnyiban, közönséges Konyha Sòot, és Mustár mag Lifztet, mindenikből három, három Lotot kell elegyíteni, jó bor Etzetel fel-kavarván olly formán mint a' jól megfött hig Kása, azután ruhára kenvén a' Lába Talpait bé-kell kötni vélle, rajta hadván mig meg-fzarad, a' Talpára réá szaradott Kováfzt gyenge meleg vízzel le-kell mosni. E' mellett ha a' szükség ugy hozza magával a' Lába szarain lévő busra, és nyaka tsigájára - is hojagot szivo Flastromat kell kötni. A' megdagadott *Orbántzos* részén, gyakran vizes Matériával tellyes nagy hojagok támadnak, mellyeket mindjárt meg - kell fokasztani, ha magában ki-nem fakad, hogy a' tsipös Matéria ki-follyhafson belölle; és azon helyeket gyakorta meg-kell mosni a' fellyebb meg - irt Etzetes Glétes vízzel; azután kevés Kámforral elegyítettett Ro's vagy Rab Lifztet Zatskóban tévén szarazon gyenge melegen ré kell

kell kötni. Midőn már az *Orbán*z a' meg-irt Orvaslás után száradni kezd; többnyire vastag barna Vara szokott lenni, mellyet napjában gyakorta lágy meleg tejes vízzel megkell lotsolni, hogy az Var meg-lágyullyon, és könnyen le-hujjon, ne hogy a' tsipős *Ma-téria* a' Var alatt igen bé-egye magát; soha is az *Orbán*zos Varat erővel le-nem kell szakasztani, ha az Ofztatással le-nem halna, a' Melliloth nevezetű Flastrommal kell ragasztani; melly gyakorta szépen le-választja az egészséges résztől.

Ha pedig az *Orbán*z méllyen rágná-bé magát a' Testben, melly mián Gyuladást szenvedne, és a' *Fenétől-is* (*Gangraena*) lehetne félni, ekkor belőlről ugy kell orvasolni mint a' Gyulafazo Nyavallyát kívülről pedig, közönséges *Málvának* a' Levelét, *Súrkerp Virágot*, *Borza Virágot*, *Egérzagu Bőröknek* a' Levelét, *vad Ketskefű Levelét*, (*Arnica*) mindenikből egy egy. Marokkal öszve - elegyitvén *Zatskoba* kell varni, 's Borban megkell főzni, és ki-fatsarván az *Orbán*zos részre gyakorta réz kell tenni. Midőn már az *Orbán*z éppen *Fenévé* vólt akkor leg-hathatossabb Orvaság belsőképpen a' *Peruviai sa héj* (*Chyna*) olly mértékben, a' méllyenbe meg-iratott a' Gyulafazo Nyavallyában. Kívülről pedig, *Ürmör*, *Tserlevelű süvet* (*Scordium*) *Fejér Pemete süvet*, *vad Ketskék Fűvét* - mindenikből a Marokkal öszve - vagdal-

ván jó aprón, Zatskoba kell tenni, és borban megfőzvéen réá kell kötni gyenge melegen.

Az *Orbán* orvos Személlyek mindég arra vigyázzanak, hogy ottan, ottan, vagy Gyomor, vagy Vizeletet hajto Orvasságokkal élyenek kivált Tavaszszal, és Őszszel; 's a' mellett ha tele vérűek az Ervágattatást-is ne kerüllyék, 's azonba a' vért higitó Italoknak vételekről-is ne felejtkezzenek-el.

A' VÉRNEK VESZETTSEGÉRŐL vagy MEG-TSIPÖSÖDESÉRŐL *De Scorbuto.*

A' köz Nép ezen Nyavallyát töbnyirő *Süllynek* szokta hívni, nevezni; holott nem egyébb hanem a' vérnek meg-tsipösözése; mellyet elein többire meg-lehet abból esmérni, hogy akkor a' Testnek kemény 'részei (*Partes Solidæ*) meg-kezdnek lágyulni, 's nem könnyen ingerelhetők, melly mián a' Testnek *Elasticitássa* az az *rugós Ereje* inkább fagy; melly mián a' vérnek keringő folyása (*Circulatio sanguinis*) lassadni kezd, el-lankad, a' Testnek bőre imit amot csomósodni kezd, és végre a' vér meg-tsipösödik. Gyakorta a' vérnek meg-tsipösödése a' roszszul gyógyított, vagy fokáig tartot rázo vagy el-el-hagyó *Hideg* után származik: vagy pedig olly helye-

ken uralkodik, ahol a' Levegő ég nedves, hideg, ködös, és tisztátalan, 's ahol a' Lakosok igen keveset dolgoznak, vagy nehezen emészthető, poshatt az az rothadásra hajlandó, szivos puffasztó eledelokkal vagy megfűstölt Husokkal élnek. Az alaton, nedves, ujjonnan épült Házakban lako Emberek is gyakorta eshetnek e' Nyavallyaban, ha Házakat gyakorta nem ujjittyák-meg, friss levegő *Eggel* az az *Aérrel*. Nagy alkalmatosságot ad erre a' Nyavallyára a' kedvetlen szomorú élet, a' *Félelem*, az igen hosszú álom, felettébb segíti e' Nyavallyának megkapását a' gyakorta Éjtzakai fen-ülés, dobzodás, vagy részegeskedés.

A' Tagoknak nagy lankadságán kezdődik többnyire e' Nyavallya, úgy hogy a' Beteg sem nem járhat, sem nem alhat; hanem csak mindenkor ülni, vagy fekünni kíván: ha reggel fel-ferken minden Tagjaiban nagy lankadságot érez; és mint ha Testét öszve-törték volna. De ha osztán égy darabig az ágyan kívül van a' Testnek azon tapasztalt törődése szünik; az illy Betegnek ábrázattya, és egész Teste gyakorta Sáppatt, vagy föld színű, ajkakai puffadtak, foga Innye meg-dagadt, és könnyen vér foly belöle, vagy vérzik; vizellete barna színű nyers, és néha sóos hártya lebeg fellyül rajta. Mikor leg-nagyobb erőt vett a' Testen ezen Nyavallya, akkor a' Beteg nehezen Lélelzik, leheltése büdös,

Lábai dagadnak, Ábrázattya barnul, Testén imit amott fetet, vörös, fzederjes, feketés fol-
tak, vagy apró Fekélyek támadnak; foga In-
nyei rothadnak, ugy szintén ajjakain és Tor-
kán fekélyek léfznek, mellyek hirtelen el-
terjednek, és a' szomszéd részeket-is ki-fe-
besitik, és szönvedhetetlen büdösséget okoz-
nak. Minekelötte ezen veszedelmes Nyavallyának Orvassiasához kezdene az Ember, szük-
ség elsöben végire menni hogy ezen Nya-
vallya forro, vagy hideg Természetié? Mi-
dön a' Beteg eleinten forrosagban van, szom-
juzik, pulsussa igen felzült, ajjaki fetrok és
szárazok, a' forrosag mian meg-hasadoztak,
és abból szélesen de nem méjjen terjedö sza-
gos, vizketö Seb vagy Fekély származik,
foga Innye nagyon piros; az ajakán, nyelv-
vén, fog husán, vagy a' Torkában lévő Se-
bek eleintén igen pirossak, égnek és nagyon
fájnak; ha külömben a' Beteg forro termézfze-
tü, vidám, ekkor nyilván a' Nyavallya forro
Természeti. Az illy forro *Vérnek veszettse-
gében*, a' Beteg nem igen bádjadt, mivel a'
Scorbutusi tsipösség ki-fejtdzött a' vérböt,
mint sem attól, hogy a' vér volna sürü, ra-
gados, vagy a' kemény részek lágyultak vól-
na el. Az illy forró természetü *Scorbutus-
ba* a' melegitö Orvasságok ártalmasok, de a'
hideg Természeti *Scorbutusba* igen jók és
hasznasok. Az illy forro Természeti *Scor-
butusnak*, meg-hivesítésére, ezen alább meg-
iran-

irando Orvasságból, minden ora mulva egy fin'siával kell bé-venni, mellyet így írj-le és küld a' Patikában.

℞. Decoct. Hord. \mathbb{H} iß.
Spir. Vitriol. Dr. \mathbb{H} iß.
Syr. rubidæi. Unc. ij. az Ára 52 kr.
M.D.S. Mixtura temperans.

Magyarul.

Vegy Mez-főtt Arpa Levét 3 Fertályt.
Savanyu Gáliczkö Spiritust másfél Könt.
Málna Szirupot 4 Lotot.

Elegyítsd öfzve, ély velle a' meg-irt moófzerint.

Midön azon meg-irt Orvasságnak élése után a' Betegnek a' forrosága szünt, 's a' vérnek - is Tsipössége láttatik édesedni, de e' mellett a' Betegnek szabados széke nincs, ekkor ezen alább meg-irando gyengén alól Tisztító és hivesítő Orvasságból minden 2 ora mulva 2 fin'siával kell innya gyenge melegen, mind addig míg jól meg-indul a' Gyomra. Melly Orvasságot így írj-le és küld a' Patikába.

℞. Fruct. Tamarind. Unc. ij.
Rad. Alth. Unc. j.
Concis. Coque. Suff. Aquæ. per $\frac{1}{4}$ horæ
Dein Collat. \mathbb{H} iß. adde.
Nitr. pur. \mathbb{Z} iß.
Manna elect. Unc. \mathbb{H} iß.
Syr. Berber. Unc. j. az Ára 51 kr.
M.D.S. Mixtura temperando Laxans.

Magyarul.

Vegy Tamarindus Gyümöltse 4 Lotot.

Fejér Málva Gyökeret 2 Lotot.

Fl-aprozzván, főzzed elegendendő vizben egy fertály oráig szűrj-le belöle másfél fertályt; abba tégy azután

Tisztított Saletromat másfél Köntinget.

Mannát 3 Lotot.

Sóoska fa Szirupot 2 Lotot.

Mind össze elegyítvén ély velle a' megirt módszerint.

Közönséges ital helyet gyakorta ihatik friss Savot kivált mikor ezen fellyebb megirt Orvassággal nem él.

A' közönségesebb Személyü Betegek élyenek az alább meg-irando vizelleterett-is jobban hajto Orvassággal, azért mer; nem olly költséges, mellyből minden 2 ora mulva egy fin'siával igyon gyenge melegen. Melly Orvasságot így irj-le és küld a' Patikába.

℞. Rad. Bardan. Unc. ij.

Concis. Coque. S. q. Aquæ. per ¼ horæ
Dein adde.

Rad. Foenicul. Unc. j.

Relinque adhuc inferv. infus. per ¼ horæ
dein Colat. ℥ijß. adde.

Syr. Fumar. Unc. ijß.

Liquor. Terræ fol. Tartar. Dr. iij. az

Ára 1 fl. 1 kr.

M.D.S. Decoctum Diureticum.

Magyarul.

Vigy Keserü öreg Lapinak Gyökerét, melly bojtörjángot terem 4 Lotot.

El-apritván főzd-meg elegendő vízbe egy fertály oráig: azután tégy hozzá

Édes Kömény Gyökeret 2 Lotot; és kivévén a' Tüztől az edényt, had fedő alatt lenni még 1 fertály oráig: azután szűrj-le belőle harmadfél fertályt, mellybe tégy Földiüst Fűből készült

Szirupot 5 Lotot.

Borkő Sóonak magában el-olvadt, osztán meg-melegített, 's égetett, Bor Etzettel feleresztett, azután apadásig ki-gőzölgött, el-lapított, meg-száradott de ismét el-olvadt részéből 3 Köntinget.

Mind ezeket öszve elegyítvén élyl velle a' mint meg-van írva.

Ha még-is oltsobb kell, 's azonba a' szájis ki-van febesedve, az alább meg-irando Orvasságból minden három ora mulva végyen bé gyenge melegen egy fin'siával, 's ugyan ezen Orvasságot a' ki-febesedett szájat, és Torkot lehet mosni, rotyogtami nagy hafzonnal. Melly Orvasságot így írj-le és küld a' Patikába.

℞. Rapar. alb. cum Cort. Unc. vj.

Concis. Coque. S. q. Aquæ. per $\frac{1}{4}$ horæ

Colat. $\text{H}\beta$. leviter expressæ adde.

Syr.

Syr. Mororum. Unc. jß. az Ára 36 kr.
M.D.S. Decoctum Purificando temperans.

Magyarul.

Vegy Fejér Répát hajastól 12 Lotot.

El-vagdolván főzd-meg elegendő vízben fél oráig, szűrj-le belőle másfél fertályt, és a' meg-főtt Répát gyengén fatsard hozzá, és a' ki-fatsart 's le-szűrt lévbe elegyítsd

Fai Eper Szirupot 3 Lotot.

Mind öfzve-elegyítvén végyen a' Beteg a' meg-irt módszerint a' szajában.

Ha pedig mind ezen fellyebb meg-irattott italbéli Orvasságtól irtoznék a' Beteg illy forro Természeti *Scorbutusba*, tehát ebben az esetben igen nagy haszonnal élhet, az alább meg-irando Liktárium forma Orvasságból, mellyből minden három ora mulva egy kávés kalánnal kell bé-venni. Melly Orvasságot így irj-le és küld a' Patikába.

¶. Cremor. Tartar. Dr. ij.

Conserv. Nasturc Aquat. Unc. jß.

— Cochlear. Unc. jß. az Ára 41 kr.

M. D. S. Summat omni trihorio parvum
Cochleare.

Magyarul.

Vegy Tisztított Borkövet 3 Köntinger.

Réti Torma meg-sütödöt Szirupot 3 Lot.

Kalános-fü Szirupot-is annyit.

Elegyítsd öfzve ély a' meg-irt módszerint véle.

Minden Kerti savanyu meg-ért, és meg-főtt Gyümölcsök, és azokból készült Levek, és Italok nagyon használnak ezen forro Természeti *Scorbutusba*; minden hivesítő Zöldségből készült eledelek, mint a' *Sóoska Saláta*, *Endivia*, Kerti *Laboda*, vagy *Spinát*, (*Spinachea*) sárga és fejeér *Répa*, savanyu *Káposzta*, 's ezekhez hasonló Zöldségek, igen sokat szoktak használni, kivált ha a' Beteg fokáig élhet vélek a' Gyomornak meg-terhelése nélkül. Mikor a' Beteg tele vértü, és a' mellett a' Pulsussa-is tellyes, meg-feszült, illy állapotban az Érvágattatás-is nagyon szükséges; de réá kell vigyázni ne hogy az Érvágattatás által a' Beteg el-erötelenüllyön, mivel a' Nyavallya fokáig tartván, ne hogy a' nedvesség el-olvadjon, és el-vesztegetőd-jék. Minden melegítő Itál és Fűszerfzamas, és Husas eledelek ártanak, az illy Nyavallyában sinlödö Betegnek; a' Marha Hus Lévé, vagy Borkövet, Citrom Lévé, Etzettet meg-savanyítva, és abban Zab, Ros, Árpa, és Ris-kásák meg-főzetvén igen hasznosok szoktak lenni, mivel a' Betegnek mind Orvassága, mind tápláló Eszköze; 's többnyire ezen Orvaslás modjával az illy forro Természeti *Scorbutusban* lévő Betegek meg-foztak gyógyulni. Bővebben való Orvaslását ezen forro Természeti *Scorbutusnak* meg-láthatod a' Báró *Störk Antal* Ur ö *Excellentziája* Orvas Könyvében a' második Darabnak 55dik Levelén a'

13dik rendtől fogva el-kezdve egész a' 42dik rendig, melly esik a' 56dik Levelen.

A' hideg természetű *Scorbutus* nem jár Forrosággal; hanem a' Beteg lankadt, Pulsusa lafsu, gyakran egyenetlen, foga husa szederjes, vagy inkább vizes Daganat van tájta, igen ritkán szomjuzik, a' Szájában lévő apro Sebek sem nagyon nem fájnak, sem nem forrók, hanem inkább setét veresek, és gyakorta Szalonna forma bürrel vagynak bé-vonva. Lábain és egyéb részein vizes és hideg Daganatok vagynak, és az ezen a' Daganatokon láttzo foltak-is nem forrok, sem nem fészesek, sem nem nagyon pirosak, hanem igen lágyak, setét veresek, szederjesek és barnások.

Az illy hideg természetű *Scorbutusba* igen hamar szokott hafználni eleintén az alabb meg-irando Orvafsag, kivalt ha mind addig él velle, mig a' Nyavallya egészszén el-mulik; mellyből minden 3 ora mulva égy kis kalán-nal kell bé-venni. Melly Orvafságót így írje le és küld a' Patikába.

℞. Sal Polychr. Dr. iij.

Conserv. Fumar.

— Nasturc. Aquat. $\frac{aa}{aa}$ Unc. jß.

Az ára 48 kr.

M. D. S. Sumat omni trihorio parvum Cochleare.

Magyarul.

Végy Polykrest Sóot 3 Köntinget.

Föld

Földi füst Fűnek Leveléből készült sűrű Szyrupot.

Réti Torma Leveléből készült hasonló sűrű Szyrupot, mindenikből 3 Lotot.

Mind öfzve-elegyítvén élyl velle a' meg-irt mod szerint.

Vagy pedig a' következendö Mixturából minden 3 ora mulva 2 kalánnal kell bé-ven-ni. Melly Orvasságot így irj-le és küld a' Patikába.

℞. Aqua flor. Samb. Unc. vj.

Spir. Cochlear. Unc. β.

Succ. Citr. Unc. ij.

Syr. fumar. Unc. iij. Az ára 56 kr.

M.D.S. Sumat omni trihorio 2 Cochlearia.

M u g y a r u l.

Végy Borza Virág vize 12 Lotot.

Kalánosfü Spiritust 1 Lotot.

Citrom Levét 4 Lotot.

Földi füstfü Szirupot 6 Lotot.

Mind öfzve - elegyítvén, élyl velle a' meg-irt modszerint.

Ezen feltyebb meg-irt Orvasságok, többire a' leg-gonoszszabb hideg Természeti *Scorbutusos* Betegeket-is meg-gyogyittyák. Ha pedig már az egész vér úgy meg-vesztegetödöt a' tsipösség által; hogy az Hakogás, vagy pök-dösés, a vizellett, vagy emészített által-is foly ki: már ekkor igen roszszul vagyou a' Beteg dolga, 's kevés reménység lehet meg-gyogyulásához; ugyan csak azon kell lenni, hogy a'

Nyavallyának a' melly jelensége leg-inkább sérti, és nehezíti a'. Beteget, az enyhíttessék enyhítő Orvasságokkal. Néha a' hideg *Scorbustus*-is esnek olyan foltak, vagy Fekélyek, mellyék hámar meg-rothadnak, és Fennévé válnak. Ezen esetiben a' következő rothadás ellen való Etzetes Mixturát igen hasznosnak lenni tapasztaltam, mellyből minden két óra mulva 2 kalánnal kell bé-venni. Melly, Orvasságot így írj-le és küld a' Patikába.

℞. Oxymel. Scillit. Unc. iij.

Spir. Cochlear. Unc. j.

Aqua. Salv. Unc. viij.

Extract. Arnica. Dr. jß. az Ára 41 kr.
M.D.S. Mixtura Roborans, omni bihorio
2 Cochl. summendæ.

Magyarul.

Vegy Tengeri Hagymás etzetes Mézet 6 Lot,
Kalánosfü Spiritust 2 Lotot.

Sállya vizet 16 Lotot.

Vad Ketskék sűrű Levéből másfél Köhnting.

Mind ezeket öfzve-elegyítvén, élyl velle a' meg-irt modfzerint.

Mivel ezen-fellyebb meg-irt Orvasság drága, a' közönségesebb Emberek az alabb meg-irando Itallal élyyenek, mellyet a' Házadnál-is e' szerint meg-készíthettz.

Vegy Egy kupa, friss édes Tejet,

Savanyutská Bort 16 Lotot.

Töltsd öszve a' kettőt, forrald-fel egy kevéssé: azután szürd-le a' Turótól, a' Savoba hogy annal tisztább légyen; tégy három Tojas fejerét az meg-sűrűdvén a' meleg Savoban, szedd-ki a' Savoból, és az illy elkészített Savoival jó bőven, és fokáig éllyen a' Beteg, ha el-fogy mindjárt mást kell készíteni a' meg-irt módszerint. E' Nyavallya gyakran végződik valamelly fokáig tartó köles forma, pattanások által, vagy pedig Rühöz hasonló ki-ütések által: de ezek a' jelenségek is többire egélfizzen meg-gyogyulnak ha a' Beteg fokáig él, a' lejjebb meg-irando Liktárium forma Orvassággal, mellyből minden három ora mulva, egy kávékalánnal, vagy kés hegyén mint egy Magyoro annyi nagyságot kell bé-venni. Melly Orvasságot irj-le és küld a' Patikába.

℞. Sal. Polychr. Dr. iij.

Pulv. rad. Jalap. Dr. jß.

Conserv. Fumar.

— Nasturc. Aquat. ʒaa Unc. jß.

Syr. Ononidis. Unc. iij. az Ára 1 fl. 24 kr.

Mf. Electuarium molle.

Magyarul.

Vegy Polykrest Sóot 3 Köntinget.

Jalapa Gyökér port másfél Köntinget.

Földi füst fünek Nádmezzel bé-tsinált nyers

Leveléből 3 Lotot.

Réti Tormának Nádmezzel öszve - tsinált nyers Leveléből szint annyit.

Meg-dugult részeket ki-nyitó öt rendbé-
li Gyökerek, vagy az újabb Authorok sze-
rint *Ononidis Szirupjából*, annyit a' mennyi
elégséges léfzen a' fel-keverésre hogy' nagy
Liktáriumot készithes belöllek. Mellyből
végy a' meg-irt módszerint. Midön pedig
mind ezen meg-irt Orvasságok után-is a' Be-
teg semmit nem könnyebbülne, mag-nem gyo-
gyulna; ezek élések mellett gyakran hasz-
náltak nékem a' következő Pilulák, melly-
ből minden nap 3szor két szemet kell bé-
adni a' Betegnek, lassanként szaporítani a'
Pilulák száma bé-vételét. Melly Orvasságot
igy irj-le és küld a' Patikában.

ʒ. Extract Cicutæ. Unc. ʒ. az Ára 23 kr.
f. Pilulæ. gr. iij.

D.S. Ter de Die tres, sensim augendo
dosin.

Magyarul.

Végy Kö Mosárban meg-tört Büröknek ki-
fatsart, és azután meg-sűrűdött Levéből 2
Lotot.

Készits ebből 3 gránt vagy 3 Buza sze-
met nyomo Pilulákat. Mellyből minden nap
3szor, két szemeket kell bé-venni; azután
lassanként több, több szemeket.

A' RÜHRÖL. (*De Scabie.*)

A' Rüh olyan ki-ütő ragadó Nyavallya
a' Bőrön, mellyet a' Beteg tellyességgel a'
nagy

nagy Vízketegség mián vakorás, vagy kör-
mölés nélkül nem áthat; többire kezdődik a'
ki-ütése a' kéz Ujjainak tövei között, holott-
is apró hojagotskák származnak, mellyek tsi-
pös, vízketeges, vizes Matériával vannak te-
le; azután hasonló vízketeges hojagotskák
támadnak a' Testnek egyéb részein-is, ne-
vezetesen a' Hason, a' szemérem között, és
a' Lab szárának felső husas részein, gyakran
az egész Testet - is bé - borítják, mellyek
nagy nyughatatlanságot szereznek a' Beteg-
nek; gyakorta az Orvaslásnak el - mulatása
mián, az ilyen vízketeges Hojagotskák,
széles Kelevénnyé változnak, meg - varasod-
nak. Mennél méjebben eszi-bé magát a' tsi-
pös Mátéria, annal nagyobb vízketegsége
vagyon, 's tellyességgel hajnal felé, a' nagy
nyughatatlanság és vízketegség mián a' Be-
teg nem alhatik, melly mián nagy forroság,
és szomjuság-is gyakorta szokta követni, 's
többire a' Pulsus Hideglelős, kivált mikor a'
varas Fekélyek közt lévő Bőr meg - fészül,
melly veres, és tüzes; némellyeknek pedig
egész Testeken Himlő forma pattanások tá-
madnak, mellyek Genyetséggel hamar meg-
telnek, és akkor a' kerületek meg - veressedik
azoknak: mellyekből gyakran égy nagy Var-
lészén, de ha öfzve - futnak széles, vastag,
tsunya, kemény, varasság támad belőlök.
Az ilyen Rüh színt úgy el - ragad mint a'
más. Azért az egészségesek az illy Betegek-
kel.

kel ne társalkodjának égy Ágyba velek ne feküdjenek, sem az illy *Rühes Személyek* nek sem égyfzer, sem másfzör a' viselő 's más *Köntöseiket* - is magokra ne vegyék, ha pedig magokra akarják venni; ha moshato e- lébb mossák-meg, és büdöskö füstyével füstöllyék-meg, ha pedig nem moshato, minden nap a' szélre ki-tévén a' *Köntöst*, az előtt harmad nappal minden nap meg-kell füstölni, az irr füstölövel. Minden kemény, nehezen emélsztődő, igen meg-sózott, és füstölt eledelek, az éretlen Gyümölksek, és a' fok ülés ezen Nyavallyának többire a' szerző okai, kivált ha *Testét* moshkoson tarja, ingét és *Labra* valóját szennyesen viseli. Minden *Rühes Személytől* elsőben-is meg-kell tudakozni ha régen van-é a' vagy nem, rajta a' kitűtött *Rüh*? Másodszor van-é forrosága, szomjusága, a' *Pulsussa* a' *Betegnek* hideglelős-é, vagy nem, mind ezeknek igen jól kell végére menni. Ezen alkalmatlan Nyavallyában következendöképpen kell a' *Beteget* orvasolni, ugymint: *elsőben*. Midön a' *Beteg* forro, szomjuzik, *Pulsussa* hideglelős, bőre fezfes, meg-gyuladott, ekkor az alabb meg-irando, hivesítő, vért *Tisztító*, Orvassággal kell éltetni a' *Beteget*, melly Orvasságot így írj-le és küld a' *Patikában*.

R. Rad. Gram. Unc. ij.

Rad. Acetos. Unc. β,

Concifs. Coqu. S. q. Aquæ. per $\frac{1}{2}$ horæ
dein Colat. \mathbb{H} ij. adde.

Nitr. pur. Dr. j.

Syr. Ribes. Unc. ij. az Ára 45 kr.

M.D.S. Decoctum temperans, omni biho-
rio vasculum tepida summendum.

Magyarul.

Vegy Pásint, vagy Perje Gyökeret 4 Lotot.
Sóska Gyökeret 1 Lotot.

Öfve-vagdálván, főzd elegendő víz-
ben fél oráig: azután szűrj-le belőle fél ku-
pat, mellyben elegyits

Tisztított Salétromot 1 Köntinget.

Kerti veres Szőlő Szirupot 4 Lotot.

Mind ezeket égy Üvegben töltvén, min-
den 2 ora mulva igyon a' Beteg gyenge me-
legen égy fin'siával.

Ha a' forroság mián a' Gyomra-is meg-
van szorulva a' Betegnek, akkor az alabb
meg-irando Gyomor-menészt segítő Orvasság-
ból minden ora mulva fél fin'siával kell ven-
ni gyenge melegen. Melly Orvasságot így
írj-le és küld a' Patikában.

\mathbb{R} . Fruct. Tamarind. Unc. ij.

Rad. Alh. Unc. j.

Concifs. Coqu. S. q. Aquæ per $\frac{1}{2}$ horæ
dein Colat. \mathbb{H} ij. adde.

Nitr. pur. Dr. j.

Mannæ. elect. Unc. j.

Syr. berber. Unc. j. az Ára 51 kr.

M.D.S. Mixture temperando Laxans.

Magyarul.

Végy Tamarindus Gyümölsét 4 Lotot.

Fejér Málva Gyökeret 2 Lotot.

Öfzve - vagdalván főzd - meg elegendő vízben egy fertály oraig, úgy hogy a' megfőtt lév legyen meg-fzürve másfél fertály; annak utánna tégy a' lé-fzürt lévben

Tisztított Salétromot másfél Köntinget.

Mannát 3 Lotot.

Sóska-fa Szirupot 2 Lotot.

Mind ezeket öfzve - elegyítvén, éllyen a' Beteg véle a' meg-irt módszerint. Ezen Orvassággal mind addig éllyen míg a' Gyuladás, és a' forroság meg-fzünik; közönséges itala legyen e' mellett az Árpának megfőtt leve.

Másodszor. Ha pedig keménnyen leli a' Hideg a' Beteget, és a' Beteg tele vérü, ekkor az Érvágattatás-is szükséges; azonban

Harmadszor. Minden harmad vagy nyolczad nap mulva végye-bé az alább meg-irando Gyomor Tisztítót, egy kevés vízben felkavarva éhomra, és minden Gyomor menés után egy fin'sia Tehénhus, vagy Szilvának a' meg - főtt levét igyon gyenge melegen. Melly Orvasságot így irj-le és küld a' Patikába.

℞. Cremor. Tartar. gr. xx.

Pulv. rad. Jalap. xl. az Ára 4 kr.

Mf. Pulvis subtilis.

Magyarul.

Végy Tisztított Borkövet 20 gránt.

Jalappa Gyökér port 40 grant.

Mind öfzve - elegyítvén 's apron Porrá törvén ved-bé.

Az erősebb Természerü Személlyek vegyék-bé az alabb meg-irando Gyomor Tisztítót még pedig minden nyoltzad nap mulva éllyenek véllé, hogy a' tsipös Nedvességét hamarébb a' Testek meg-tisztullyon, melly Orvasságot égy kevés vízbe fel-kavarva éhomra végye-bé. Mellyet így irj-le és küld a' Patikába.

℞. Scammon. gr. xv.

Pulv. Sach. pur. gr. x.

Æthiops. mineral. gr. xx.

Stib. Diaphor. gr. xx. az Ára 7 kr.

Mf. Pulvis subtilis.

Magyarul.

Végy Scamonium Gyökér Gyanta port 15 gr.

Fejér tiszta Nádméz port 10 gránt.

Büdöskövel készült Kénésöt 20 gránt.

Salétronnal készült Piskoltz port 20 gr.

Mind ezeket öfve-elegyítvén törd apró Porrá, és éllý véllé a' meg-irt mó fzerint.

Azokon a' Napokon pedig

Negyedfzer. Midön a' Beteg nem él Gyomor Tisztítóval minden nap 3szor, ugyanint: Reggel, Délbe, és Estve, végyen - bé az alább meg-irando Orvasságból égy Dosit, égy

égy kevés vizben fel-kavarva. Melly Orvas-
ságot így irj-le és küld a' Patikába.

℞. Flor. Salphur. gr. xxx.

Æthiops. mineral. gr. x. az Ára egy Do-
sisnak 45 kr.

Mf. Pulvis subtilis. dentur Doses tales
Nro. xxi.

Magyarul.

Égy Büdöskő virágot 30 gránt.

Büdöskövel készült Kénesöt 10 gránt.

Mind öfzve-elegyítvén törd apro porrá
kö Mosárban, és készittes ilyen mértékül
vagy 21 Darabot, mellyekkel ély a' meg-
irt módszerint, mind addig mig a' rühes Var
száradni, és a' Test tisztulni kezd.

Ötödször. Minden Este a' meg-irando
kenő Irból meg-kell kenni a' Rühes részeket,
illy különbséggel, hogy ha a' Rüh egész
Testén ki-ütött, tehát ekkor nem kell egy-
szersmind bé-kenni a' Rühes részeket; ha-
nem az első nap a' Kezeit, és Karjait, má-
sod nap a' Lábait, és Lába szárait, harmad
nap a' Testnek több részeit, negyedik nap
a' Kezeit, és Karjait, az ötödik nap hason-
loképpen a' Lábait, és Láb szárait, a' hat-
dik nap az egész Testet hasonloképpen. E-
zen kenés formáját, mind addig kell foly-
tani oly módon a' mint meg-iratott, mig a'
Beteg egészfen meg-gyogyul. Melly kenni
valo Irat így irj-le és küld a' Patikába.

℞. Æthiops. mineral. Unc. j.

Axungia. porcin. Unc. iij. az Ára 31 kr.
Mf. Ungventum pro unctione.

Magyarul.

Vegy Büdösköves Kénesöt 2 Lotot.

Sertés Háj 'Sirt 6 Lotot.

Mind öfzve-elegyítvén 's kevervén, kenjed a' szerént a' részeket a' miut meg-van írva.

Német Országi *Pringel* Tudományára nézve híres Orvas Ur; nagyon hasznosnak javallya ezen alabb meg-irando kenöt, mellyel csak negyed részét kell be-keenni a' *Rühes* Tagnak minden este; melly Orvasságot így irj-le és küld a' Patikába.

℞. Sulphuris. trit. Unc. j.

Pulv. rad. Hellebor. alb.

Sal. Ammoniac. aa Dr. ij.

Axungia. porcin. Unc. ij. az Ára 19kr.
M. f. 1. a. Ungventum.

Magyarul.

Vegy Büdöskö port 2 Lotot.

Fejér Zásza Gyökér port.

Szalamia Söo port, mindenikből 2 Könt.

Sertés Háj 'Sirt 4 Lotot.

Mind öfzve-elegyítvén 's kevervén, kenjed velle a' *Rühes* részeket a' meg-irt módszerint.

Motsan Bétsben lakó. Tudományára nézve híres Orvas *Plenk Jakab* Ur, ezeu alább meg-irando Irat a' maga Orvassagokról írt Köny-

Könyvében nagyon recommendálja a' *Rühes* részeltnek, meg-kenetterése véget, mivel rövid idő alatt meg-száraztja 's le-hullattya, a' Genyetséges varas *Rüh* Fekélyeket. Melly Orvasságot így ír - e és küld a' Patikában.

- ℞. Axungia. porcinae. saepius lota. Unc. x.
 Rad. Oxylapathæ. Cocta. ac per Setaceum
 trajecta. Unc. iij.
 Rad. Enulae. in pulverem redacta. Unc. j.
 Pulv. Baccar. Laur. Unc. j.
 Sulphur. trit. Unc. j.
 Olei. Tartar. per Deliquium. Unc. β.
 az. Ára 1 fl. 7 kr.

Ml. 1. a. f. Ungventum mollæ.

Magyarul.

Végy Sertés Háj 'Sirt, mellyet gyakorta felkell dörgölni tiszta vízzel 20 Lotot.

Ezzetben meg-főtt keserü lapu Gyökert, mellyet selyem ruhán azután által törvén 6 Lotot.

Örmény Gyökér port 2 Lotot.

Bálffi mag port 2 Lotot.

Büdöskő port 2 Lotot.

Borhő Olajat 1 Lotot,

Mind ezeket öszve-elegyítvén, kavard-fel had legyen lágy Ir belölle, mellyből minden reggel, és estve meg-kell kenni a' *Rühes* részeket.

Azonba a' *Rühes* Beteg a' Testét tisztán tartsa, 's az Inget, és Lábra-valóját gyakorta

korta változtassa: mikor az idő tiszta, és a Betegnek állapotja meg-engedi, feredjék minden nap égyfzer, kivált ha modjat ejteti olyan feredőben a' melly Bűdösköves; a' mint némelly Borvizek szoktak lenni: ha pedig a' Betegnek ebben modja nem lenne, igen javasoltatik ha folyó vízbe-is gyakorta megmossa *Rühes* Testét. Ezek felett mindenkor mikor fel-öltözik, a' meg-irt modzserint öltözö, vagy viselő Köntössét füstöllye-meg, a' füstölés nem Házba, hanem kün a' szabados Levegő ég alatt légyen, ne hogy az által a' Betegnek Fulladozás okoztassék.

Midön a' *Rühes* Emberen, sem forro-
ság, sem Gyuladás, sem Hideglelés nintsen,
ekkor az Orvaslást Purgátzion, és a' meg-
irt Vért Tisztító Orvasságokkal kell kezdeni.

Hatodszor. Ha pedig a' helytelen Orvaslás miatt, vagy más külső-Orvasságok nian, a' *Rüh* a' Testnek külső színéről, a' vérbe vízfzáz mégyen: melly mián hózfzas fő fajs, fő szédelgés, Vakság, Sükettség, nehezen való Lélekzés, hurnt, néha pedig Nyavallya törés-is származik. Illyen állapotban a' meg-irt modzserént, Vért higitó, és oszlato Orvasságokkal kell a' Betegot gyógyítani; és a' Betegot napjában égy néhány oraig lagyító Feredőben, nem pedig Bűdöskövesbe kell ültetni, hogy az által a' *Rüh* a' Testnek külső részeire ismét ki-takarodjék, mellynek élésével a' Beteg könnyebbül-
vén,

ván, tovább is kell folytatni az el-kezdett Orvaslást. Hogy ha pedig

Hetedszer. Egy vagy több Hetek mulva is nem könnyebbedne a Beteg, ekkor olly modot kell elő-venni; hogy a' *Rüh* ismét kiadja magát a' Bören; ugymint

Nyolczadszor. A' Beteget más *Rühes* Emberrel kell hálatni, vagy *Rühes* Embernek az Ingét kell rád adni, vagy ahoz értő Seb Orvással *Rühet* kell belé oltatni. Ez így meg-lévén, sem belső, sem külső Orvasságokkal nem kell éltetni, hanem meg-kell engedni had üssön-ki jól a' Testén a' *Rüh*, melly ki-ütés az előbbeni Nyavallyákat e-gélszen meg-szünteti, mellyeket a' *Rühnek* visszsa-térése okozott. És ha ezeken mind így által esett a' Beteg: ekkor osztán Vért Tisztító belső Orvasságokkal kell éltetni a' Beteget, és azok által a' *Rühet* lassan, lassan, el-üzni. Mind ezek után meg-gyógyulván a' Beteg, még-is igen javallya Baro *Störk Antal* Ur ö Excellentiája, a' Fekélly folyást; vagy *Fontenella* tsináltakatást, valamelly ahoz értő tanult Seb Orvas által a' Testnek valamelly részén, meg-készíttetni.

A' KANKORÓL vagy FRANTZRÓL.

De Gonorrhæa.

Ezen Pestishez hasonló Nyavallyát nyolczadik *Károly* Frantzia Kirally hozta-bé elősben

söben Európában; midön az Olofzokkal 1494-dik Esztendőben Augustus Holnapban a' mikor - is Hadat kezdet, és szerentsésen gyözedelmeskedvén. Melly Gyözedelem után az ő Vitézei a' buja életre adván magokat; melly mián izamtalan fok Személlyek a' leg - jobb Termetiek közzül vesztenek-el; a' mint ezt bizonyittya *Astruk János Frantzról* írt Orvas Könyvének negyedik Részze a' 17dik Levelén.

Hogy pedig ezen dögleletes Nyavallya még 1207ben tapasztaltatott de nem a' *Frantz* név alatt bizonyittya *Guillelmus de Soliceto Placentinus* Orvas, a' maga Seb Orvasi Könyvének a' 42dik Czikkellyében illy Déák nyelv elő - adásokkal. De *Apostemate in Ingvinibus. Hæc ægritudo, vocabatur Bubo vel Dragoncelle Ingvinis, vel Apostema Ingvinis; ut et plurimum fit ex Materia frigida, que ab Hepate expellitur ad loca illa, quæ debilia, vacua; et aliquando ex Materia Calida; et aliquando cum accedit homini in Virga Corruptio propter Concubium cum fæda Muliere; aut ob aliam causam. Itaque Corruptio multiplicatur et retinetur in virga, unde non potest Natura mundificare Virgam aut locum, primo multam plicaturam partium illarum, et propter strictam viam illius loci, unde redit et regurgitat Materia ad locum Ingvinum, propter habilitatem loci illius, ad recipiendam super-*

superfluitatem 'quamlibet et propter affinitatem quam habent hæc loca ad virgam.

Hasonloképpen bizonyította 1310ben élt Angliai híres Seb Orvas *Gadelesden János* az ő Orvasi Könyvében ilyen Déák szókkal.

De Cura Ulcerum Virgæ.

Ulceræ, inquit, *Virgæ virilis* contingunt, vel ex *Coitu* Juvencula, vel ex *Coitu* menstruata, vel *Coitu*, cum foecida, vel immunda, vel Cancrosa Muliere; vel ex retentione *Urinæ* et *Spermatis*.

Eddig a' *Frantzú* esméretlen vólt itt Erdélyben a' Székelyek között, de már e' közt-is kezd terjedni, nem tsak a' Zalathna körül lévő Oláh Falukban, a' holott - is már olly közönségessé lett, mint a' nagy, és népes Varosokban; igyekszik-is a' Felséges Kirallyi Kormány-Szék, ezen el-árado Nyavallyanak ellent állani, mivel majd minden Zalathna körül lévő Falukban, Seb Orvasokat rendelt, kiknek - is szorgalmatos vigyázások által, ezen dögleletes Nyavallya orvasoltatik.

Többire ezen dögleletes Nyavallyát égy különös el - ragado tsipös Matéria okozza, melly soha magában a' Test Nedvességének meg - romlásából nem származik, hanem mindenkor másról ragad-e; ugymin:

Elsöben. A' tisztátalan Közösködés által, midön edgyik Személly egészséges, a' másik pedig *Frantzós*, vagy *Kankos*.

Má-

Másodszor. Mérgesebben, és hamarább ragad-el a' forro Természeti, Éov véru ifju Személyekre, mint sem azokra z' kiknek lagy husok, és nedves, Takuyos Testek vagyon.

Harmadszor. Mennél Kankossabb, vagy Frantzussabb valaki, és mennél tsipössebb Testében a' Kankos vagy Frantzus nedvességnek mérge, annál hamarabb ragad-el, és mérge-sebb léfzen tölle az egészséges Személy.

Negyedszer. A' Kankos Személyt mindig jobban mérgesiti az ujjonnan valo közösködés. Ha két Kankos Személy közösködik egymással, ugy gyakran meg-csik hogy a' Kankonak a' mérge, melly még csak egyik részén volt a' Testnek, azután jobban fel-elegyedvén a' több Testbéli Nedvességgel, az egész Testet el-foglallya.

Ötödször. Ha a' Szülék vagy mind ketten, vagy ha csak az edgyik-is közzülök Kankos vagy Frantzus volt, a' születendő Gyermekikkel-is véllé születhetik a' Frantzú.

Hatodszor. A' Frantzus szopos Gyermekről az egészséges Dajkára el-ragad a' Frantzú: de a' Frantzus Dajkáról még könnyebben el-ragad a' Frantzú az egészséges szoptatos Gyermekre; több el-ragadása nemei-is vagynak a' Kankonak, vagy Frantzunak, mellyről olvashattz, a' Báro *Störk Antal* Ur ö Excellentiája második Orvas Könyvének a' 97dik Levelén, 's több következendő Levelen

leln-is. Leg-gyakrabban a' Kanko vagy Frantzú, csak azt a' részt vesztegeti elsőben, a' mellyre ragadott először; melly mian csak némelly részén van a' Testnek a' Frantzú: de ha az Orvaslásnak halogatása által, vagy helytelen rossz Orvaslás által a' Kanko mérgebbé lészén, azután a' vérbe-is által mégyen, és külömb-külobmféle Nyavallyakak szerez. Azon Nyavallyák közt, mellyek a' Kankos méregtől, a' Vérnek meg-vesztegetődése nélkül csak valamelly tagon támadnak, leg-közönségesebb a' *Fejérfojás*, *Gonorhaea*, *Fluor albus*, vagy a' *Vizellő* tsöben támadt *Fekély*, néha *Magfolyás*. Melly-is kétféle ugymint: jó *Természetü Fejérfolyás* (*Gonorhaea Benigna*) vagy gonofz *Természetü zöldes Fejérfolyás*, *Gonorhaea Virulenta*, vel *Maligna*. A' gonofz *Természetü zöldes Fejérfolyás* akkor származik, mikor a' *Kankos Személlyel* való közösülés meg-esik, melly által a' *Kankos* mérég *Miasma* a' *vizellő Tsöben* (*Urethra*) bé-tsufzván, annak valamelly részéhez ragad, azt rágja, tsipi, meggyulafztya, melly mian a' *vizellés* igen nagy fájdalommal esik, mivel erőssen égetvén irtoztatoképpen fáj a' *vizellő tsö*, a' honnét is szüntelen tartó taknyos, tsepegő, Genyetséges zöldes *Matéria* folyki. A' fertelmes közösülés után a' negyedik, ötödik, hatodik nap, vagy még késöbben kezd a' meg *Kankosodat* vagy meg *Frantzusodot* *Személly* a' *vizellő Tsönek* (*Urethra*) a' végén vizke-

tegséget, és égést érezni, melly a' vizellés közben mindég nevededik: ekkor többire veres a' szemérem vizellő tsőnek a' vége, és fáj, mellyből ragaszos, vizes, zöldes sárga Takony forma Matéria tsepeg-ki. Azután a' fájdalom el-terjed az egész vizellő tsőn, melly mián a' Vizellés igen nagy kinnal esik: a' nemző tag meg-keményül, meg-görbül, melly mián abban el-tűrhetetlen égő feszülés támad, és a' Gollyoknak (*Testiculi*) és a' mellette lévő részeknek-is öfzve-huzódása, kinos fájdalmat okoz.

A' Nemző - tagnak makkos vége néha egészszén meg-gyulad, melly mián a' vizelésre való erőltetés nevededik, és fájdalmas kezd lenni: gyakran pedig a' szemérem Testnek első bőre a' Makról egészszén le-huzódik, meg-gyulad, és úgy meg-dagad, hogy a' Maknak alsó része keményen meg-szorítodik, így a' Makban a' vér meg-tömődik, meg-reked, és hirtelen *Fene* támad rajta, kivált ha a' Testnek nedvessége már meg-vefztegetődött.

Valamig a' fájdalom igen kinos, és a' Vizellő-tső igen feszesen van, addig nem folyhat ki jól a' Matéria; de mibellyt azok szűnnek, mindjárt az - is jobban, és szabadabban foly. A' ki-follyó Matériának mérges yóltát annak színéből kell meg-itélni: a' fehéres, sárga, vagy Genyetséges Matéria nem olly rosz, mint a' zöld, barnás, feketés, vagy szagos Matéria, a' rothatt hus lévőz hason-

lo, vagy zöld, és vérrel elegyes Matéria pedig mindig leg-mérgesebb. Könnyű azokat továbbá meg-gyógyítani, az illy *Kankos folyásból*, kik még különben egészséges vérrel vagynak, és csak most esett rájuk ezen folyás, (*Gonorrhoea*). De minél többször esik valaki e' Nyavallyába, annál nehezebb gyógyítani.

Midőn a' vizellő tsőben (*Urethra*) támadt Fekély mindjárt elől van a' vizellő tsőnek a' végén; és az oda ragadt Kankos Matéria nem felettébb mérges, ritkán esik-meg hogy veszedelmes bajokat szerezzen. De mennél méjjebben mégyen alá a' vizellő tsőben (*Urethra*) az a' fekély, mennél közelebb mégyen a' vizelletett tarto Hojaghoz, vagy a' Nemző magot tarto edényekhez, annál veszedelmesebb az, és annál nehezebb meggyógyítani; a' fájdalmak-is ekkor mindig kínosabbak, és tovább tartanak, ekkor gyakran ezen a' részeken igen mérges, gyógyíthatatlan fekélyek, magát méllyen bé-furt tsövös *Fistulák* támadnak, vagy a' vizellet szüntelen tsepeg: ha pedig a' Nemző-magot tarto edényeket-is ki-ragta a' tsipős Matéria, ekkor a' Nemző-magnak szüntelen valo folyása miatt a' Beteg el-fzárad. A' Beteg mihellyt észre vévzi hogy a' vizellő tsőben (*Urethra*) fekély akar támadni, mindjárt tsendességben tartsa magát, a' fertelmes Életnek, vagy a' tisztátalan Személlyel valo közösülésnek véget

vessen, részegítő erős italt ne igyék, fűszerezés, kövér, savanyított, nehéz emésztő fűstös Éledeleket távoztasson. Ezen Nyavaltyanak elein, hogy a' vizellet ne égesse a' vizellő tsőr, és a' Gyuladás tsendesüllyön, az alabb meg-irando Orvasságból ugyan jó böven igyék, mind addig mig könnyebbségét érzi, melly Orvasságból két Maroknyit megkell főzni egy kupás forrás vizben, fél oraig főzvé, evel élyen közönséges ital helyet. Melly Orvasságot így írj-le és küld a' Patikában.

℞. Rad. Alth. Unc. iij.

Fol. Alth. M. ij.

Rad. Liquiritiæ. Unc j. az Ára 13 kr.

M. Concifs. D.S. Species p. Decocto.

Magyarul.

Vigy Fejéc Milva Gyökeret 6 Lotot.

— — Levelet 2 Marokkal.

Édes Gyökeret 2 Lotot.

Mind ezeket öfzve-vagdaltván, elegyítsd öfzve, élyt velle közönséges Ital hejjet a' meg-irt mod szerint.

Ennek élése mellett minden nap gyakorta a' meg *Kankosodot* szemérem Testet (*Virga Virilis*) ieresszfe, vagy mártsa meleg vízbe, vagy Tájbe.

Ha a' feilyebb meg-irt Orvasságokkal e-cinte elegendő mértékbe él a' Beteg, gyakran a' *Kankonak* veszedelmes Szüleményét el-

el-lehet háritani: 'melly által a' fájdalom, és az égető vízkétegség gyakran el-mulik, a' vizellet könnyebben mégyen, és többire a' Matéria folyás - is rövid idő alatt szünni kezd; és a' ki-folyó Matéria hig, és vizes kezd lenni.

Mikor így kezd jobbulni a' Beteg, minden harmadik, negyedik, vagy hatodik nap az alább meg-irando Orvasságot égy kevés fört vízben fel-kavarva végye-bé minden nap kétfzer, vagy háromszor. Melly Orvasságot így irt-le és küld a' Patikába.

℞. Pulv. rhei. elect. Dr. ß.

Myrohol. Citr. gr. xv. az Ára 1 fl. 2 kr.
M. f. Pulv. subtilis. D. pro Dosi et f.
Dos. tal. Nro. xij.

Magyarul.

Végy Rhabarbara port fél Köntinget.

Tzitrom színü sárga Myrobolán Gyümölcsöt 15 gránt.

Mind öfzve-elegyítvén törd apró porrá had légyen égy Dosis, 's kézfittes illyent vagy 12.

Midön a' Beteg a' meg-irt Porokkal él, akkor ugyan jó böven igyék az alább meg-irando Orvasságból, mellyből 3 fa kalánnyit kell meg-fözni égy kupa forrás vízbe. Melly Orvasságot így irt-le 's küld a' Patikába.

℞. Rad. Consolid. M. Unc. iv,

— Altin. Unc. ij.

Rad.

Rad. Liquiritiæ. Unc. j. az Ára 17 kr.
M. Concis, D.S. Species p. Decocto.

Magyarul.

Végy Fekete Nadály Gyökeret 3 Lotot.

Fejér Málva Gyökeret 4 Lotot.

Édes Gyökeret 2 Lotot.

Mind ezeket öszve-elegyítvén, 's apro-
ra öszve - vagdalvan ély véle a' meg-irt
mod szerint.

Itly könnyű moddal lehet többire sze-
rentsésen meg-gyógyítani a' mig erőt nem vett
Kankos folyást.

De néha nem olly könnyen, nem-is olly
tökéletesen esik a' Gyógyítás; mert meg-szü-
nik ugyan a' kín, és a' vizellés közben lé-
vő fájdalom az által, de a' *Kankos folyás*
nem kissebbedik, és a' ki-follyó Matéria sár-
ga zöldes.

Az illy állapotban a' fennebb meg-irt
italok mellett minden negyedik, vagy ható-
dik nap mulva, az alább meg-irando Gyomor
Tisztító Orvasságok közzül valamellyiket vé-
gye-bé éhomra a' Beteg, és minden Gyomor
menés után igyék egy ú'sia gyenge meleg
hus vagy szilva levet. Melly Orvasságokat
igy irj-le és küld a' Patikában.

℞. Cremor. Tartar. gr. xx.

Pulv. rad. Jalap. gr. xl. az Ára 4 kr.
M.f. Fulvis pro Dosi.

Magyarul.

Vegy Tisztított Borhövet 20 gránt.

Jalappa Gyökér port 40 gránt.

Elegyítsd öfzvé, és vedd - hé egy ki-
vizbe fel-kavarva a' meg-irt modfzerint.

Más Gyomor Tisztító erősebb.

℞. Res. Scam. gr. xv.

— Jalap. gr. v.

Mercur. dulc. gr. iij. az Ára 8 kr.

Sach. alb. gr. xx.

Mf. Pulvis tenuissimus pro Dosi.

Magyarul.

Vegy Scamonium Gyökérből készült Gyanta
port 15 gránt.

Jalappa Gyökeréből készült Gyanta port
5 gránt.

Kéneséből készült minden iz nélkül való
port 3 gránt.

Fejér Nádmézet 20 gránt.

Mind ezeket öfzve-elegyítvén, és apró
Porrá törvén, ély velle ugy mindenben mind
az elsővel.

Más Gyomor Tisztító Pilula formába.

℞. Massæ. Pilular. Mercurial. P.P. gr. xxiv.

fiant inde Pilulæ Nro. vj. pro Dosi. az

Ára 13 kr.

Magyarul.

Vegy Az Austrial Patikák számára írott Könyv-
ben lévő moddal készített Kénesös Pilu-
lak Matériájából 24 gránt.

Ebből készíts hat szem Pilulákat, egyszerű bé-vételre, melly indítván a' Gyomrot, minden Gyomor menés után igyal gyenge melegen hus, vagy szilva levét.

Ha ekképpen kezd szünni a' folyás, még pedig allandoképpen: nem szükség azután olly gyakran Gyomor Tisztítóval éltetni a' Betegét, hanem a' meg-irt italokkal szorgalmasan ellyen a' Beteg mind addig míg tökéletesen meg-gyógyul.

Az el-ragadott *Kankos* folyás ha felettébb nem mérges, az eddig elő-adott Orvaslásnak módja elégséges a' meg-gyógyításra. Ha pedig mindjárt az első napokon a' fájdalom el-fzenvedhetetlen, ha a' Nemző-tag (*Virga Virilis*) meg-merevül, meg-görbül, a' vizellett pedig égő fájdalmat okoz; ha a' szomjuság felettébb való, a' forroság nagy, a' Pulsus tellyes, és sefzes; illyen nagy Gyuladásban mindjárt Eret kell vágatni, és a' Betegnek erejéhez képest jó bőven kell a' Vérből ki-venni, e' mellett az alább meg-irando hivesítő porból minden 3 ora mulva egy Dosis-t kell bé-venni egy kevés vízbe fel-kavarva, minden bé-vétel után egy *ſn'sia Málva levélnek*, és *Borza Virágnak* a' meg-főtt levét kell rá innya gyenge melegen Mézzel meg-édesítve. Melly hivesítő Orvasságot így írj-le és küld a' Patikában.

Nitr. pur. gr. x. az Ára égy Dosisnak
2 kr.

Mf. Pulvis subtilis.

Magyarul.

Végy Tisztított Rákfzem port 20 gránt.

— — Salétromot 10 gránt.

Elegyüsd öfzve, törd igen apró porra
's ad - bé égyfzerre a' meg - irt modfzerint ;
készittes illyen Dosit vagy 12.

A' szemérem Testet pedig napjában gya -
kran meleg vizben , vagy lagyító Fűveknek
meg - főt leviben kell ferefzteni , azonban mig
a' Gyuladás (*Inflammatio*) tart , mindenkép -
pen ugy kell a' Beteget orvasolni , a' mikép -
pen a' *Gyulafzto forro Hidegról* iratott.

Ha pedig a' Betegnek a' Hasa meg - van
fzorulva , az alább meg - irando Orvasságból
minden ora mulva végyen - bé a' Beteg égy
fin'siával gyenge melegen , mind addig mig jó
ízékei léfznek. Melly Orvassagot így írj - le
és küld a' Patikában.

ꝯ. Fruct. Tamarind. Unc. ij.

Rad. Alth. Unc. j.

Concissa. Coque. S. q. Aquæ per $\frac{1}{4}$ hor;

Dein Colat. Hjß. adde.

Nitr. pur. Unc. jß.

Mannæ elect. Unc. jß.

Syr. berber. Unc. j. az Ára 51 kr.

M.D.S. Mixtura temperando Laxans.

Magyarul.

Végy Tamarindus Gyümölsét 4 Lotoz.

Fejér

Fejér Málva Gyökeret 2 Lotot.

Mind ezeket öszve-elegyítvén, 's apron meg-vagdolván főzd-meg elegendő vízben fél fertály óráig: szűrj-le belőle másfél fertányit, azután tégy belé

Tisztított Salétromot másfél Köntinget.

Mannát 3 Lotot.

Sóoskafa Szirupot 2 Lotot.

Elegyítsd öszve ély velle a' meg - iré módszerint.

A' Hivesítő Orvasságokat akkor el-lehet hagyni a' mikor már a' Hideglelés meg-szünt, és a' forroság el-múlt, és a' vizellő tsöben lévő égetés enyhült, és tsak az előbbeni módon kell a' Beteggel bánni további Orvastas v'get.

Ha pedig femmi jobbulást nem szereznek a' már eddig elő meg - iré Orvasságok, a' mián hogy a' Beteg nem veheti - bé a' Gyomor Tisztító Orvasságokat, metly mián a' ki - folyó *Kankos* Matéria szüntelen tsak zöld, vagy barnás: ekkor az előbbeni lágyító Italok mellett, az alább meg - irando Orvasságból minden 3 ora mulva 2 kalánnal kell bé-adni a' Betegnek. Melly Orvasságot így írj-le és küld a' Patikába.

℞. Mercur. dulc. gr. xij.

Aqua Fumar ꝑ℞j.

Syr. Fumar. Unc. ij. az Ára 40 kr.

M.D.S. Mixtura Purificans, omni triborio
duo Cochlearia summandæ. v.

Magyarul.

Vegy Kéneseből készült minden iz nélkül való port 12 gránt.

Földi füstfű Vízét egy fertályt.

— — Szirupot 4 Lotot.

Mind ezeket öfzve-elegyítvén, élly véla' meg-irt módszerint.

A'na hires Tudományu , Orvaslásában pedig igen szerentsés, mostan Bétsben lako Orvas *Plenk Jakob* Ur, ezen Nyavallyában igen hasznos elő-menetellet javallya ezen alabb meg-irando Orvasságokat. Melly Orvasságokat így irj-le és küld a' Patikába.

℞. Mercurii. Viv. depur. Dr. j.

Gum. Arab. Dr. iij.

Syr. Cichor. c. rh. Unc. ʒ.

Conterantur in Mortario Vitreo, vel Marmoreo, sensim ad fundendo aliquantum Syrupi, donec Mercurius omnis abit in Mucum. His satis sub actis addantur sensim conterendo,

Aquæ rosar. ʒj. az Ára 35 kr.

D. in Appullam vitream. sign. Mane ac Vesperi duo Cochlearia lignea summanda.

Magyarul.

Vegy Tisztított Kéneseöt 1 Köntinget.

Arabiai Gummi port 3 Köntinget.

Rhabarbarával elegyített Cichoria Szirupot, a' mennyi elégséges léfzen a' fel-keverésre. mellyet lassanként kavarj öfzve vagy Uveg, vagy kö Mosárban mind addig kevertvén,

vén, míg a' Kéneső egészszen el-elegyedik mint a' sűrű kenőts, melly így lévén azutau cseppenként elegyits közébe 24 Lot Rosa víz-zer. Azutau töltsd egy Üvegben; mellyből ofztán minden Reggel, és Este, két fa kalannal kell bé-adni a' Betegnek, nem pedig ezüst, vagy Réz kalannal mert ahhoz hozzá ragad a' Kéneső.

Ha pedig ezen Orvasság élése után a' Beteg Nyálfollyást (*Salivatio*) kapna, akkor mindjárt tégye fére a' Kénesős Orvasságokat, és végyen-bé Gyomor Tisztító Orvasságot a' millyen meg-iratott; meg meg ofztán végye elő a' kénesős Orvasságokat negyed nap mulva; mikor a' kénesős Orvasságokkal sokáig él a' Beteg, minden tíz nap mulva végyen Gyomor Tisztított és ugy nem kap Nyálfollyást.

Más Kénesős Orvasság Pilula formába.

℞. Mercur. Viv. depur. Dr. j.

Gummi. Arab. Dr. iiij.

Syr. Cich. e. rh. Unc. ꝑ.

Conterantur in Mortario marmoreo donec Mercurius omnis in Mucum abit, huic adde.

Micæ. panis. albissimi Unc. ꝑ. az Ára 48 kr.

Subigantur bene in Massam Pilularem, ex qua form. Pilulæ, pond. gr. iiij. Conspergantur pulvere Liquiritiæ. D. S. Mane et Vesperti assumantur Pilulæ x.

Magyarul.

Végy Tisztított Kénesöt 1 Köntinget.

Ara-

Arabiai Gummi port 3 Köntinget.

Rhabarbarával készült *Cichorea Szirupot* a' mennyi elégséges, lassanként kö Mosarban jól el-kavarván, mind addig mig a' Kéneső ugy el-elegyedik a' több Orvasságokkal mig olyan lészzen mint a' Kenőts; azután hozzá tévén 1 Lot szép fejér *Kenyér bélet*, azután keverd mind addig mig olly kemény lészzen hogy Pilulát lehet belölle készíteni; még pedig ugy hogy égy Pilula 3 gránnal nehezebb ne légyen, az el-készített Pilulákra hints elegendő édes *Gyökér port*, a' véget hogy a' Pilulak öfzve ne ragadjanak. Elly véle a' meg-irt módszerint.

Gyomor Tisztító Pilulák.

Mellyeket minden tíz nap mulva a' Kénesős Orvasságokkal élő Bēteg egész bátorsággal vehet-bé; melly el-kezdvén a' Gyomor Tisztítást minden Gyomor menés után égy fin'sia hus vagy szilva levet igyék a' Bēteg gyenge melegen. Melly Orvasságot így írj-le és küld a' Patikában.

℞. Massæ. Pilular. Ruff. Dr. ꝑ.

Resinæ. Jalapæ. gr. iv.

Mercur. dulc. gr. iv. az Ára 10 kr.

M. f. Pilulæ. gr. iij. S. summat pro 1 Dosi

Magyarul.

Végy Rufus nevét viselő Pilulás szerből fél Köntinget.

Jalapa Gyantát 4 gránt.

Kénesöböl készült, minden iz nélkül valo port 4 gránt.

Ebből készits *Pilulákat*, egy *Pilula* légyen nehézségére 3 grán. Mellyet mind békell venni égyszerre.

Fött viznek valo *Species*.

Mellyből 3 fa kalannyit kell égy fertály oráig főzni égy *Kupa* forrás vizben. Melly *Orvasságot* így irj-le és küld a' Patikában

✱. Rad. Alth. Unc. viij.

Fol. Málvæ. M. iv.

Flor. Papav. rh. M. iij. az Ára 27 kr.

M. Concissa. D.S. *Species pro Decocto.*

Magyarul.

Végy Fejér Málva Gyökeret 16 Lotot.

Málva Levelet, mellyen *Sajt* terem 4 *Marokkal*.

Pipáts Mák virágot 3 *Marokkal*.

Mind ezeket öfzve-elegyítvén, vagdald meg aprón, és élly velle a' meg-irt modfzerint.

Midön a' vizellett felettébb égeti a' *Vizellö* - tsöt, és a' *Vizellö* - tsöböl ki - tsepegő *Kankos Matéria* igen vastag, akkor az alább meg - irando *Orvasságokkal* éllyen a' *Beteg*, mellyből minden 3 ora mulva égy *Dosist* kell bé-venni égy kevés vizbe fel - kavarva ; e' fogja mind az égetést szüntetni, mind a' vastag *Kankos Matériát* higitani. Melly *Orvasságot* így irj-le és küld a' Patikába.

✱. Pulv.

ix. Pulv. Rhabarb.

Salis mirabilis Glauberi.

Cremor Tartar. \overline{aa} Dr. iij. az Ára 32 kr.

Mf. Pulvis dividatur in jx. Doses æquales.

Sign. Pulveres purificantes, omni trihorio assumatur unus.

Magyarul.

Vegy Rhabarbara port.

Glaubérius tsuda Savát.

Tisztított Borkövet, mindenikből 3 Könt.

Mind ezeket öszve-elegyítvén törd igen apró porrá, 's azután oszd-el kilentz egyenlő Dosisokra, mellyből ély osztán a' megirt módszerint.

Minekutánna a' vizellett a' Vizellő tsöt nem égeti, és a' meg-vékonyodot *Kankos* Matéria még foly, annak meg-allítására, ha a' Nemezű részek felettébb meg-nem gyengültek az alább meg-irando Likтариум igen hasznos, ha minden nap négyszer fél fél Köntinget vészzen-bé a' Beteg, melly egy Magyaronné nagyságul téfzen. Ezen Nyavalyában, ebben az állapotban számtalan Bereget gyógyítottam-meg magam-is ezen Likтариумmal Maros-Vasárhellyt laktomban. Melly Orvassagot így irj-le és küld a' Patikába.

x. Pulv. Rhabarb.

Salis mirabilis Glauberi.

Cremor. Tartar. \overline{aa} Dr. iij.

Eals. Copiaivæ, cum Sacharo bene subacti

Dr. ß.

Ele-

Electuar. Lenitiv. Unc. ij. az Ára 58 kr.
Mf. Electuarium molle.

Magyarul.

Végy Rhabarbara port.

Glaubérius tsuda Savát.

Tisztított Borkövet, mindenikből 3 Könt.

Kopáj Balsamumát Nádinézzel jól fel-kavarva fél Köntinget.

Has lágyító Liktáriumot 4 Lotot.

Mind ezeket öszve-elegyítvén, készíts belőlle elegendő keménységű Liktáriumot; és ély belőlle a' meg-irt módszerint.

Ha pedig a' Nemző részek, nagyon elgyengyültek, azonba a' Peteg a' már a' Kan-
kos Matériától egészfzen eg-tisztult, ekkor az alabb meg-irando erősítő Borral készült Orvassággal élyen a' Beteg, mellyből minden nap 3szor égy égy kalánnal kell bé-venni, lassanként oltán szaporítani a' bé-vételt, vagy nagyobbítani a' mértéket. Melly Orvasságot így irj-le és küld a' Patikában.

ʒ. Limaturæ martis non rabiginos.

Corticis Peruv.

— Cinam.

— Vinteran. ʒa Unc. ʒ. az Ára 1 fl.

14 kr.

M. Contusa. f. Pulvis cui affunde Vini Generosi ʒij. relinque in leni Digestione per 24 Horas, deinde Cola et exhibe. Sign. Vinum Roborans ter de Die Cochleare unum summendæ, fensim augendo Dosim.

Magyarul.

Vegy Aprora reszelt rosdatlan Vas port.

Peruviai fa haját.

Fa haját.

Vinteranumi fejer fa haját, mindenikből 1 Lotot.

Mind ezeket öszve-elegyítvén, 's porrá törvén, tölts réá egy Üvegben jó ó Bort fél kupát, tedd melegske here, és hadd allani ugy jól bé-fedve 24 oraig; azutan szürd-le, élyl velle a' meg-irt modszerint.

A' melly Személyek igen véresek, és forro Természetiiek, és ebben a' *Kankos Nyavallyában* belé esnek, ugy hogy mar a' vérek is kezdet a' *Kankos Matériától* csipősödni; igen hasznosnak tapasztaltam az alabb meg-irando szártásával való élést; mellyet így készitts-el.

Vegy Szártása Gyökeret 6 Lotot.

Főzd-meg harmadfél fertally forrás Vizbe, mind addig főzvén, mig a' fél fertally el-apad 's lészén belölle fél kupa, mellyet minden nap meg-kell itatni lassanként a' beteggel, mig a' Nyavallya egészfézen szünni kezd. az Ár 36 kr.

Ha pedig éjtzaka a' Lába szárai, és a' Hajlasban a' Tsontok a' Betegnek kiváltképpen Hajnal felé majd el-fzenvedhetetlenül fájnak, akkor igen jó ha a' meg-irt Szártása Gyökér közzé egy Könting Mizereus nevü fa haját (*Cortex Mezactei*) főznek közébe, és minden nap meg-iszik fél kupát a' meg-irt mod szerint.

Ezen fellyebb meg-irt Orvasságokkal való élést soha sem kell foká halasztani, midőn a' Vizellő-tsőben való *Kankó* igen kinos, és mérges, kivált midőn az, a' vizellett tartó Hojag felé, vagy a' Nemző tartó edények felé terjed, és a' meg-irt belső Orvasságok hamar nem használnak; ekkor igen sokat használna a' Gyógyításra a' belső Orvasságokon kívül, ha az alább meg-irando Irral napjában, vagy minden harmad nap, a' Vizellő-tsőnek azt a' részét ahol a' *Kankos* fekély van kívülről reggel, és estve meg-kenik. Melly Orvasságot így írj-le és küld a' Patikába.

℞. Mercur. Viv. Unc. j.

Axang. porc. Unc. iv. az Ára 36 kr.

Tere usque ad Mercur. extinctionem, ut fiat Unguentum.

Magyarul.

Vegy Tiszta Kénest 2 Lotot.

Sertés Haj 'Sirt 8 Lotot.

Mind ezeket öfzve-elegyítvén, mind addig keverd öfzve míg a' Kénest egészen el-elegyedik a' 'Sirtba, azután kend-meg a' meg-iratott részt.

A' Vizellő-tsőben való fetskendezéssel igen okoson kell banni, azt soha nagy ok nélkül nem kell elő-venni, vagy ha elé vészti-is az Ember, csak gyengén kell ahoz értő Seb Orvastól kért fetskendezővel bé-fetskendezni, hogy az erőssen lett fetskendezés ne hogy a' csipős *Kankos* Matériát fel-felé a' Vizellett

tartó hojagnak a' Nyaka felé hajtsa. Ha pedig a' ki-follyó Matéria igen ragaszos, és sűrű, úgy hogy aliggé sem folyhat, a' vizelést sem mehet szabadon miatta, ekkor az alább meg-irando Orvasságból napjában egyszer, belé kell a' Vizello:tsöhen fetskendezni. Melly Orvasságot így irj-le és küld a' Patikába.

℞. Herb. Cicur.

Flor. Samb. \overline{aa} M. j.

Concissa. Infund. cum S. q. Aquæ ferv. per $\frac{1}{2}$ horæ Colat. ℞ijß. adde.

Mellis pur. Unc. ijß. az Ára 16 kr.

M.D.S. Mixtura pro Iniectione.

Magyarul.

Végy Egérszagu Bőrök süvet.

Borza virágot, mindenikből egy egy Marokkal, aprítsd öfzve: toltis róla elegendő forró vizet; álljon úgy egy fertály oraig; szürj-lő belőlle azután másfél fertályt, és abba tégy 3 Lot Tiszta Mézet, élly velle a' mint meg-iratott. Ha pedig az égő fájdalom igen nagy, és a' ki-follyó Matéria igen hig, ekkor az alább meg-irando Mixturából, kell gyenge melegen, de igen gyenge belé való lovással fetskendezni. Melly Orvasságot így irj-le és küld a' Patikába,

℞. Decoctum Hordei. ℞ijß.

Mucilag. Sem. Cydon. Unc. ij.

Syr. Diacod. Unc. j. az Ára 38 kr.

M.D.S. Mixtura pro Iniectione.

Ma-

Magyarul.

Vegy Meg-főtt Árpá levét másfél fertályt.

Birsalma magvából készült sűrű Levét 4 Lotot.

Szent János kenyérivel készült Szirupot 2 Lotot.

Elegyítsd össze, és a meg-kankosodot Vizellő-tsöbe fetskendez a meg-irt módfe-rint. Gyakran pedig a leg-jobb Orvosság után-is, a Kankos folyás a Vizellő-tsöböl nem szünik-meg: ez gyakran hafznára van a Betegnek, mivel a tsipös Matéria ekkor ezen az uton mind ki-takaradik, és bizonyos lehet arról a Beteg, hogy a Vérbe semmi nem mégyen-által, a mi azt meg-vesztegetné, vagy hogy más veszedelmes Nyavallyaba a mian hogy esnék. Mikor a Betegnek így va-gyon Állapottya akkor az össze-huzó, szori-tó, és a Matériának folyását meg-állító bé-fetskendezést távoztatni kell mindenkor, mid-ön a ki-follyó Matéria tsipös, sűrű, roz-fzinü, vagy bűdös, és midön még a Kankos Méreg nagy erejében van. Midön ezen Nyavallyát jól orvasolták, és ha az előtt a ki-follyó, sárga, zöldes, vagy bűdös Matéria, fejéres, jóféle, nem bűdös, genyets'ges for-ma Matériává változik, és végre hig, vizes, és nem tsipös kezd lenni. azomba a Beteg-is már semmi különös fájdalmat nem érez, ekkor bizonyosan el-lehet hinni, hogy már a Kankonak a mérge el-mult, és a még tar-tató

tarto folyó Matéria, egyedül csak attól van, hogy az a' rész a' melly *Kankos* volt, el-
lágylt és el-gyengült; az illy állapotban, az
alább meg-irando öfzve - szorító Orvasságból
kell bé-fetskendezni a' *Vizellő*-tsöben napjában
égyfzer. Melly Orvasságot így irj-le és
küld a' Patikába.

✱. Borac. Venet. gr. x.

Alum. rup. gr. xij.

Aqua. font. **H**i. az Ára 7 kr.

M.D.S. Aqua pro Injectione.

Magyarul.

Vegy Venetziái Borax Sót 10 gránt.

Hegyi Timsót 12 gránt.

Forrás vizet 1 Fertályt.

Elegyítsd öfzve; mellyből fetskendez a'
meg-irt módszerént.

De ezen Orvassággal sem kell hirtelen
el-állítani a' folyást, mert a' miatt a' *Vizel-
lő*-tsö gyakran meg-szokott keményedni, vagy
ugy meg-keskenyedik hogy a' *Vizellet* nehe-
zen meher rajta keresztül. Soha-is olly fets-
kendezövel ne éliyen a' Beteg, mellyben Ön-
böl készült *Nádméz* van (*Sacharum Saturni*)
ez által szünik ugyan a' fájdalom, de azután
rettenetes fokáig tartó, és gyakran orvosolha-
talan Nyavallyak következnek.

A' Balsamosos Orvasságok-is igen árta-
nak a' Betegnek, ha eleinten mindjárt avál
kezdik orvosolni; mert Forroságot, Szomjusá-
got, *Vizelésre* való erőlködést, éles fájdal-

mat, Gyuladást (*inflammatio*) szokott szerezni. A' sen meg-irt Orvasságokkal ha a' Beteget, nem a' meg-irt állapottyok szerént orvosolják a' Matéria nak ki-follyását meg-akadályozzál, és az által azt okozzák, hogy a' **Kankos** csipős mérég, a' Testnek több nedvességeivel öszve elegyedik, vagy valamelly részre mégyen által.

A' Beteget midőn már a' meg-irt mód-szerint orvosoltak, és az által a **Kankos** mérég el-múlt, a' fájdalom meg-szünt; és a' ki-follyó Matéria többé nem csipős, nem zöldes, nem bűdös, hanem jóféle és jó szinű, akkor a' Balsamos Orvasságokat kell elő-venni, Melly Orvasságokat így írj le és küld a' Patikába,

R. Bals. de Mech. gtt. viij.

Vitel. Ovi Nro. 1.

In Mortario marmoreo bene tritis, et subactis, adde miscendo.

Syr. Foenicul. Unc. ijß.

Aqua. Salv. Unc. viij. az Ára 33 kr.

M.D.S. Mixtura Balsamica, omni trihorio
s Cochlearia summendæ.

Magyarul.

Végy Opobalsamot 7 cseppet.

Egy Tojás Sárgáját nyersen.

Elegyítsd jól öszve, és Kő Morárban mind addig keverd míg jól öszve-elegyedik, azután spranként cölts ráá.

Édes Kőmény Szirupot 3 Lotot; ezt jól öfzve-kavarván, kavarás közben tölt hozzá Sállya Vízet 16 Lotot.

Mind ezeket jól öfzve-elegyítvén, minden ora mulva adj két kalánnal a' Betegnek; a' lejjebb meg-irando Herbatéllynek a' levéből minden bé-vétel után egy fin'siával kell réa innya Nádmézzel meg-édesítve.

℞. Herb. Agrim.

— Virg. Aur.

Flor. Verbasc. \overline{aa} M. j. az Ára 5 kr.

M. Concissa D.S. Species p. Thea.

Magyarul.

Végy Párlo füvet.

Aranyos Istáp füvet.

Ökörfark koró virágot, mindenikből egy egy Marokkal.

Öfzve - elegyítvén, vagdald jó apróra, és ély velle Herbatély gyanánt.

Ha a' Betegnek nem igen vólna Gustussa a' Mixturanak bé-veteléhez; az alabb meg-irando Pilulakból minden 3 ora mulva végyen-bé 2 Szemet, és minden bé-vétel után a' meg-irt Speciesnek Levéből egy fin'siával kell réa innya. Melly Orvassagot így irj-le és küld a' Patikába.

℞. Pulv. Glycyrhiz. Unc. β .

Thereb. q. S. az Ára 20 kr.

M.f. Pilulæ. gr. iij.

Magyarul.

Végy Édes Gyökér port 1 Lotot,

Terpentinát annyit hogy *Pilulákat* készithes véle, mindenik *Pilula* legyen 3 gran nehézségű. Mellyből végy a' meg - irt módszerint.

Midőn a' *Nemző - tagnak* *Makkosvége* (*Glans*), vagy az azt bé-takaró bőr, (*Præputium*) meg-gyulad, meg-dagad, veres, és forró, azonba a' *Beteg* bőv *Vérü* és nagy forrósága van; akkor bővséges *Érvágattatás* által, hivesítő, higitó, és lágyító feresztések által, és *Gyomor Tisztító Orvasságokkal* kell a' *Betegen* segíteni: de mihellyt a' *Gyuladás*, és a' *Hideglelés* el - mulik, mindjart ismét a' *Kankos folyás* ellen-való fellyebb már hőven meg - iratott *Orvasságokat* kell elő venni. De azonban szükség léfzen hogy a' meggyuladot tagot, az alább meg - irando *Orvasságoknak* meg-főtt levében, napjában gyakran meg - feresztésék, és azon meg - főtt *Füveket* szüntelen rajta tartsák: így a' *Gyuladás* többire hamar el-öfzol, a' *Daganat*-is hamar el-mulik. A' *Füvekből* allo *Orvassagot* így irdle, és küld a' *Patikába*.

ʒ. Fol. Malv.

Flor. Melliloth.

— - Samb.

Herb. Cicutæ.

— Arnicæ. aa M. ij. az Ára 15 kr.

M.D.S. Species pro Balneo.

Magyarul.

Végy *Málva Levelet.*

Sírkerep Virágot.

Barzafa Virágot.

Egér szagu Burök Levelét.

Vad Ketskék süvének a' Levelét, mindenik-
böl 2 Marokkal.

Öszve-elegyítvén 's el-áprozván élly vél-
le a' meg-irt módzerint.

Néha a' Nemző tagon lágy vizes Daga-
nat támad: ez akkor esik-meg, mikor a' meg-
irt Orvasságokkal sokaig körözik, és ferefz-
tik; ekkor az alább meg-irando Orvassagban
ruhát mártván, bé-kell a' vizes daganatort
vétele kötni. Melly Orvassagot így írj-le és
küld a' Patikába.

℞. Aquæ. Fontan. ℥ij.

Acet. Lytharg. Dr. jß. az Ára 7 kr.

M. D. pro usu externo.

Magyarul.

Végy Fordás Vízet 1 tertályt.

Glétes Etzetett masfél Köntinget.

Elegyítsd öszve, 's kötözd véle a' meg-
irt módzerint.

Ellenben ha az illy lágy vizes daganat-
tort mindjárt eleintén erős Orvasságokkal a-
karod el-olfoltatni; így a' miatt a' Makkot bé-
borító bőr úgy meg-keményedik, hogy ép-
pen femmit nem hajlik, ezen esetben míg az
a' keményedés nem r'gi; az alább meg iran-
do Orvassággal kell kötni a' meg-kem'nye-
dett r'fzét a' Nemző Tagnak. Melly Orvas-
sagot így írj-le és küld a' Patikába.

℞. Aquæ.

℞. Aquæ. rutæ. ℥ijß.

Sal. Ammon. Dr. iij.

Acet. rutæ. Unc. ij, az Ára 34 kr.

M. D. pro Fomento.

Magyarul.

Végy Ruta Vízét másfél fertállyt,

Szalamia Sóot 3 Kömtinget.

Ruta Etzetett 4 Lotot.

Elegyítsd öszve, mellybe ruhát mártván tedd a' dagadt részre.

A' Makkot bé-borító bőr alatt, ha ragados tsipős Matéria vagon öszve-gyülve, azat onnét gyenge fetskendezés által kell kitisztítani. A' meg-irt füveknek levével való feresztés akkor-is hasznal, a' mikor a' Makkon, vagy azt a' bé-takaró bőrön mérges fekély támad, vagy ki nő, ki - tsutsorodik a' bus rajtok: így gyakran, és könnyen el-mulnak azok, de néha kivált a' Fekélyek nehezen gyógyulnak; ha pedig azok leyesek, Szalonna szinűek, ha a' kerületek kemény, és ha tovább tovább terjednek ekkor a' feresztés mellett napjában kétszer az alább meg-irando Orvasságok között valamellyikkel bé, kell kenni. Melly Orvasságot így ír-le és küld a' Patikába.

℞. Extract. Cicutæ. Dr. j.

Mell. pur. Unc. j. az Ára 10 kr.

M. D. Usui.

Magyarul.

Végy Eger szagu Buröknök nyersen ki-fatsari, és meg-süritett nedvességéből 1 Könt.

Tiszta Szin Mézet 4 Lotot.

Elegyítsd öszve; a' meg-irt módszerint kend-meg a' meg-keményedet részeket velle.

Más erősebb kötni-való Ir.

℞. Mercur. Subl. Corros. gr. x.

Tere in Mort rio Vitreo, vel Marmoreo in Pulver. subtiliss. dein sensim adde semper terendo: Extract. Cicutæ. Dr. j. Intime subactis, et permixtis, adde iterum sensim et continuo miscendo.

Mell. pur. Unc. jß. az Ára 14 kr.

Exactissime mixta exhibe pro Usu externo.

Magyarul.

℞ egy Kénesevel készült ki-rágo, 's ki-evő Sublimát port. 10 gránt.

Üveg Mosárban törd igen apró Porrá, azután apránként, mindég dörgölve; tégy hozzá Egér szagu vagy szeplös Büröknek ki-fatsart, és meg-sűrűdöt Levéből egy Köntinget, azután ismét szüntelen való keverés közben apránként töltis hozzá 3 Lot Szin Mézet: így jól öszve-elegyítve. Élly velle kenés véget a' meg-irt módszerint.

Vagy ha ezek nem használnának az alább meg-irando Porral a' meg-sebesedett részt bé-kell hinteni napjában kétszer. Melly Orvasságot így irj-le és küld a' Patikába.

℞. Pulv. Pol. Flam. Jovis Unc. j. az Ára 8 kr.

D. Usui.

Vegy Szulák Fü, vagy Vadvenyikó Levelé-
nek Porrat a Lotot.

Élly véllé a' meg-irt módzerint.

Belső Orvasságal ebben az állapotban-is
a' meg-irt módszerint Ailyen a' Beteg.

Midön a' *Kankos* Matéria az Agyék, és
Czombok töve közt lévő Mandulátskakra
(*Glandula*) vagy Mirigyekre takarodik, és a-
zokban dagadást, vagy meg keményedést sze-
rez, az *Dobnak* (*Bubo venereus*.) vagy meg-
somszótott *Kankonak* mondatik; melly némely-
kor minden *Kankos* folyás nélkül, mindjart
a' *Kankos* Személlyel lett közösülés után
kevés idővel ki-mutatja magát, midön tudni-
lik a' tsipös Matéria a' vizellő tsöben nem
marad-meg, hanem a' vizes edényektől (*Va-
sa Lymphatica*) bé-szopodik, és az említett
Agyékokban lévő Mirigyekre mégyen által.
Némellykor pedig a' meg-nevezett Mirigyek,
akkor kezdenek elsőben meg-dagadni, mikor
már a' *Kankos* mérég az egész Testben lé-
vő Vérrel már öszve-elegyeder, és azután
egy takarodik ezen Mirigyekre. Leg-gyakrab-
ban pedig akkor dagadnak - meg ezen Miri-
gyek, midön a' vizellő tsöben kezdődöt *Kan-
kos* folyást eleintén nem orvosolják, vagy
ha eleinte Balsamos Orvasságokkal gyógyít-
tyák, vagy pedig öszve - szorito Orvassagok
által akarják birtelen el-állítani; melly által
biztán a' tsipös Matéria a' Mirigyekre nyo-
nattatik. Az illy Mirigyeknek a' bé - borito

Bőrnek a' színe, többire csak olyan mint az egészséges állapotban szokott lenni: de a' járás közben mi-éig nagy akadályt, és nagy fájdalmat okoz a Betegnek. Néha pedig az illy meg-dagadt, meg-tomosodot Mirigyek, igen kemények, egyenletlenek, és ha jök nem orvosollyak *Rákseje* (*Cancer*) esik beléjük: vagy magát mélyen befuttt orvosolhatatlan tsüves fekély (*Fistula*) tsad rajtok: néha pedig rendkívül való fájdalma. Gyuladást, és kemény Hideglelést okoz. Ha pedig a' Mirigyekben a' meg-tomoszott *Kankos* daganat onnat van, hogy a' *Vizellő*-tsbbon lévő folyó *Kankos* Matéria meg-allott: ekkor ezen Mirigyeknek dagadások ismét hirtelen el-mulnak, mibellyt ujjonnan a' meg-rekedt Matéria a' vizellő tsöböl fojni kezd. Ezen állapotban - is a' meg-irt belső Orvasságokkal szorgalmatosan éllyen a' Beteg. Ha pedig a' Daganat nem akar mulni, a' meg-iratott belső Orvasságok élése után - is, igen fokot hasznal a' belső Orvasságok mellett, ha napjában vagy minden harmad nap, a' meg-irt kénesds Irral, azt jól meg-kenik, vagy pedig az alább meg-irando Flastromat ruhára kenvén, a' meg-tomosodot Mirigyeket béborittyak velle, minden nap kétszer meg-ujjítván a' Flastromat. Melly Flastromnak a' Nevét így ird-le és küld a' Patikába.

¶. Emplastr. Mercuriale, Unc. j. az Ára 9 kr.

Ma-

Magyarul.

Végy Kénesös Flastromat 2 Lotot.

Kend ruhara a' meg-irt módszerint.

A' Mirigyeknek *Kakkos* daganattjai, némellykor igen fajnak, és meg-gyuladnak: ekkor lágyító Kötést kell réá tenni, a' Hidegletéshez képpest Eret kell vágatni, és lágyító, hígító, hivesítő Orvasságokkal igen bőven kell éltetni a' Beteget, mint a' forro Hidegletésben meg-iratott, mellyekkel mind addig éllyen mig a' Gyuladás, és a' Hidegletés egészszén el-mulik. De mihellyt a' Gyuladás meg-szünik, és a' Pulsusba a' Hidegletésnek semmi jele nintsen, ismét a' már meg-irt belső kénesös Orvasságokat kell elő-venni. Néha pedig sem a' Gyuladás, sem a' Hidegletés nem akar szünni: ekkor a' Daganat meg-fog genyetségesedni, minden uton módon hát azon kell lenni, hogy az meg érlelődjék, és mihellyt látta az ember hogy eléggé meg-lágyult, 's Genyetséggel tele van, mindjárt fel-kell fakasztani, de gyakran magába-is meg-fakad. Ekkor osztán többire a' Hidegletés meg-szünik, 's a' fekélyt lassanként meg-kell gyógyítani, az alabb meg-irando Flastromal.

℞. Emplastr. Diach. c. Gumm. Unc. ii.

— Mercuriale. Unc. ℥. az Ára 26 kr.

M. et Malax. cum Oleo Olivar: ut fiat

Emplastrum molle.

Magyarul.

Végy Gummis Diachylon Flastromat 4 Lotot.

Kéne-

Kénesös Flastromat 1 Lotot.

Eiegyítsd öfzve, és gyurd-fel elegendendő Fa-Olajjal, had légyen lagyotska.

A' Gollyokon (*Testiculi*) támadt kemény, vagy meg-gyuladot *Kankos* daganatokkat, szint'ugy kell orvasolni, mint szintén az Agyékban lévő Daganatokról meg-iratott. Néha az Alfel, és Nemző Réfz közt lévő közép husba (*Perenacum*) Sok Genyetség gyül, mellyet hamar meg-kell fakasztani: mert különben magát bé-furo, mérges, tsövös fekélyek (*Fistulæ*) támadnak azon a' részzen. Meg-esik néha az-is, hogy a' meg-gyuladott Nemző-agra, a' meg-gyuladott, és meg-keményedett Gollyokra, vagy az Ágyékban, vagy Tzombok tövén meg-dagadott Mirigyekre birtelen a' Fene esik (*Gangraena*.)

Ha az illy Beteg igen erőtlen, pulsussa gyenge és sebes, mindjárt akkor rothadas ellen-való Orvasságot kell elő-venni; mellyből minden ora mulva 2 halarnal kell bé-adni. Melly Orvasságot így írj-le és küld a' Patikába.

℞. Pulv. subtiliss. Cort. Piruv. Unc. j.

Aquæ. rutæ. Unc. x.

Vini boni. Unc. iiij.

Syr. Menth. Unc. ij. az Ára 1 fl. 30 kr.

M.D.S. Summat omni Lora 2 Cochlearis.

Magyarul.

Végy Igen apró porra tört *Péruviai fa* hajat 2 Lotot.

Ruta vizet 20 Lotot.

Jó Bort 6 Lotot.

Fodor Mentha Szirupot 4 Lotot.

Ezeket belső Orvasságok mellett kívülről, az alább meg-irando Fűvekből kötést kell a' Fenés részre tenni: melly Fűvekből égy jó Maroknyit meg-kell főzni Borban, és ruhát a' meg-főtt lévben mártván, négy rétüleg a' megdagadot részre kell tenni gyenge melegen. Melly Orvasságot így irj-le és küld a' Patikába,

☞ Herb. Absynth.

— Scordii.

— Marubii.

— Arnicae aa M. ij. az Ára 10 kr.

M.D.S. Species pro Fomento.

Magyarul.

Végy Ürmöt.

Iserlevelü Fűvet.

Fejér pemete Fűvet.

Vad Ketskék Fűvet, Mindenikből 2 Marok.

Mind öszve-elegyítvén ély velle a' meg-irt módszerint.

A' melly Orvasságokat belsőképpen való élésül a' Betegnek eddig elő egész bizodalommal fel-jegyeztem. elő-adtam, azokkal szerentsésen lehet élni ezen *Kankos* vagy *Frantzós Nyavallyában*; és a' fokáig tartó *Kankotól* származott *Frantzós Torok-fájásban*, *Frantzós Szemfájásba*, *Frantzós Köszvényben*, a' Tsontoknak *Fszantzós* meg-revedésében (*Caries Ossium*), ki-tsutsorodásában; *Frantzós daganatokba*, ki-növésekben, (*Exos-*

osis) Fekélyekben, Keményedésekben; a' *Frantzós Rühben*, és a' bőrnek más hasonló Nyavallyáiban.

A' *Frantzós* mérges Fekélyeket-is, és reves tsontokat, minden reggel, és estve, a' meg-irt fetskendezőnek való Orvasságból, meg kell mosni, és tisztagatni, azután viseltes Vaszonból tépett, és ugyan ezen Orvasságokban belé martott fonalakat kell réá kötni. Vagy pedig minekutánna ezen Orvasságokkal ki-mosattak ezen fekélyek, az alább meg-irandó porral minden nap kétfzer bé-kell hinteni a' fekélyeket, minden bé-kötés alkalmatosságával ki-mosni az oda hintezett port. Melly Orvasságot így ír-le és küld a' Patikába.

℞. Pulv. Flam. Jovis. Unc. j. az Ára 8 kr.
D. pro Usu Externo.

Magyarul.

Végy Szulák vagy Vadvenyikének Levelét porral meg-törve a Lotot.

Elly véle a' meg-irt módszerint.]

Közönségesen ha a' Betegen égyfzer *Kankos* folyás van, és e' mellett forrosága, Hideglelése nagy van, éppen úgy kell orvasolni a' Hidegét, mind a' Hideglelésben meg-iratott, el-mulván a' Hidege, ujjonnan a' meg-iratott *Kankó* ellen való Orvasságokhoz kell nyulni. Ha pedig a' Testnek egyéb részein üti-ki magát a' *Kankos* vagy *Frantzós* *Materia*; fogok emlékezetett tenni a' *Frantzós* Sebekről irt Czikkelyben külön külön.

Az Afzfzonyi Nemben a' *Kankos* vagy *Frantzos* Fejér folyást (*Fluor albus*.) vagy a' *Kankotól* támadt vizellésre szüntelen való erőlködést, éppen úgy kell orvasolni mind a' Férfiakon támadt *Kankot*, a' melly támadt a' tisztátalan közösülésből a' *Vizelő* tsöben. (*Urethra*)

A' Méh Hüvellyének, (*Vagina Uteri*) akár melly részében-is támadhat mérges *Kankos* kelevény: de gyakran úgy támad, hogy eleinte sem a' *Vizelésben* nehéz bajt, sem fejtér folyást nem okoz.

Gyakran pedig igen méllyen támad a' *Kankos* fekély oda-bé a' Méhnek Hüvellyében, szinte a' Méhnek szája körül, és semmi bajt nem okoz: ismét gyakran meg-esik, hogy némelly Afzfzony Személy a' leg-szorossabb meg-*visgálás* után - is egészségesnek gondolatik holott pedig *Kankos*.

A' *Kankos* Nyavallya nem olyan mérges az Afzfzonyokon, mine a' Férfiakon; és ök könnyebben türeik, mind a' Férfiak: innét van, hogy az Afzfzonyi rend a' *Kankos* folyásnak Orvaslását eleinte gyakran el-mulattya, mert folyván ki a' szeméremből azon *Kankos* Matéria, azt gondollya hogy annak úgy kell lenni, mivel némelly Afzfzonyokon fejtér folyás-is lévén, nem tudja meg különböztetni, mivel nem - is gondollya melly veszedelmes legyen azon rajta lévő *Kankos* folyás, eleiben pedig akkor kezd eszmélkedni mikor

már erőt vett rajta a' *Kankó* vagy a' *Frantzuz*, és úgy keres orztan Orvast meg - gyógyulása véget. Többire az olyan szemérmes, jambor, Afzszonyakon esik meg a' *Kankos* vagy *Frantzuzos* folyás, a' kik a' magok Férjeket tiszta életűeknek gondolják, holott mellettük más tisztátalan Személlyel-is közösköd-
vén *Kankosok*, és a' Férjektől kapat *Kankos* folyást mas egyéb októl szarmazatnak gondolják lenni: innét *Kanko* ellen való Orvasságot nem keresnek, nem jelentik bajokat fenkiak, azonban Nyavallyajok, szüntelen nevezkedik.

A' leg-gonoszszabb, leg-mérgessebb, leg-fájdalmassabb, *Kanko* az Afzszonyi renden az, midön az *Kankos* mérég a' Mib hüvellyének fok rézelt meg-keményíti, meg-gyulafztya, úgy hogy a' Hüvely fokféleképpen meg-hasadoz, és igen tsipös, égető, bűdos Szar viz foly belolle. Az illyen Személlytől kapat *Kanko* leg-veszedelmesebb.

Az illy állapotban fokot használ ha minden nap kétfzer az meg-irt fetskendező Orvasságból bé-fetskendeznek a' Mib hüvellyében és gyakorta mossa. E' mellett belső Orvassággal ha szorgalmatosan él a' meg-irt Pí-lulakkal, és a' Vért Tisztító Orvasságokat jó böven itzsa.

AZ ASZSZONYI RENDNEK KÜLÖNÖS NYAVALLYAIRÓL.

Ugy formálta a' Természetnek Ura, az Afzszonyi rendet, hogy az .. Méhében Magzattott fogadjon, azt abban hordozza, Nevellye, és végre a' kilencedik Holnapnak a' végén, vagy a' tizedikrek az elein Vilagra szüllye. A' Természetnek ezen munkájára nézve, és ahoz alkatott Afzszonyi Testnek mívoltához képest vagynak az Afzszonyi rendnek különös Nyavallyái, mellyek a' Férfiakban éppen nintsenek. A' tizenharmadik, tizennegyedik, tizenötödik Észteendőbe többire a' Léányok el-adok; mert már az időtájban a' szülő Tagok, és Részek el-vannak benne készülve, és a' Méhbe való fogadásra alkalmasok. A' Természet bizonyos jelt rendelt erre: a' melly ez midőn tudni-illik a' szülő részből ekkor vér kezd folyani, minden külső erőszak nélkül. Ezen Vérfolyás gyakranként három, négy nap tart; némeltyeken pedig kilentz napig tart, azután meg - szünik; négy hetek múlva ismét elő - kerül; így van osztán a minden Holnapban, szint a' negyvenedik, vagy ötvenedik Észteendőig; akkor a' Természet meg - szünik, és az illy Vérfolyás is végképpen el-mulik. Ezen vérnek ki-folyása mondatik *Holnap szünnak*, vagy *Havi Tisztulásnak*. Némeltyekben ez által sok vér foly-el: de némeltyekben csak kevés: de sem edgyik, sem másik nem Nyavallya. Minél ide-

idejébben kezdődik a' *Havi Tisztulás* az Afzfzonyi Rendeken, annal hamarébb-is fog az el-mulni; némelly Afzfzonyi Renden ezen az okon már a' *Havi Tisztulás*, már harminctnyoltz, vagy negyven Észrendős korokban végképpen el-marad: de némellyeken az ötven és több Észrendőkig is el-tart. Valameddig a' *Havi Tisztulás* rend szerint jár, és semmi tetemes akadally nem adja elő magat, mind addig, az Afzfzonyi rend alkalmas arra, hogy Méhébe Gyermekeket fogadjon: de mihellyt az meg-szünik Természet szerént azutan alkalmatlan arra hogy a' Méhében Gyermekeket fogadjon. Vagynak olly Afzfzony Személyek - is kiken *Havi Tisztulás* soha sints: az illyek közönségesen magtalanoknak tartatnak; de elég Példak vannak réa, hogy az illyek - is szülienek: és így az nem közönséges allatások a' Természet visgalo Tudosoknak, jóllehet mindenkor kétséges. Az Afzfzonyi rend előbb-is fogadhat a' Méhébe, mintsem a' *Havi Tisztulás* rajta el-kezdődnék: de jobb azt még-is mindenkor meg-várni, hogy a' *Havi Tisztulás* el-kezdődjön, és a' férjhez menetelet addig halasztani a' Léányoknak, míg a' Léány jól meg-erössödik arra, hogy Méhében fogadhasson, és a' Magzatot Méhében jól nevelhesse, és jól szülhessen; mert ha igen ifju, gyenge, és erőtlen: ugy egészséges Gyermekeket nem szül, sőt maga-is az első Gyermekek szülésbe rendkívül el-

el-erőtlenül, vagy meg-is nyomorodik. Az egészséges Vidám elméjű, és jól meg-nőtt Léányokon az első *Havi Tisztulás-is* könnyen, és minden baj nélkül adja-ki magát, égy Holnap mulva ismét izerentsésen elő-kerül, és azon rendet azután-is meg-tartya. Az olly Léányok pedig, a' kik dologtalanak, hēverő életet élnek, vagy fok fött meleg iralt ifz-nak, melly által Testeket el-erőtlenitik, jól-lehet a' nélkül-is mindég Betegesek; vagy a' kiknek gyenze és könnyen ingerelhető érző inaik vagynak, mellyek gyakran rángatodnak; ugy szinte azok-is, kiknek igen bőv, és sűrű vérek vagyon benne a' vérnek edényei kemények, és fefzesek, többire nem olly fzerentsések a' *Havi Tisztulásnak* el-indulásában.

Innét fok Léányok vannak, a' kik Betegségben esnek akkor, mikor a' *Honapszám* meg-kezd rajtok indulni. Némelly szemé-lyeken a' *Havi Tisztulás* jól kezdődik, és égy néhány Holnapokig jól, rendesen kerül elő: de azután ismét fok Holnapokig el-marad egészfzen. Ha az illy 'Személyek azonba egészségesek, jó színbe vagynak, és vidám elméűek, semmi bajt nem éreznek magokban: nem szükség hogy Orvassággal éllyenek: hanem tsak magára a' Természetre kell a' dolgot bizni. De ha az illy Személyek Betegesek azonba: jól kell meg-visgálni, ha azért Betegesek-é? hogy a' *Havi Tisztulás* rajtok el-maradott: vagy inkább nem azért

maradt-é el rajtok a' *Havi Tisztulás*, mivel valami Nyavallya vagy on Testekben? ettől a' meg - vizsgálástól függ az egész Orvaslás. Mert a' *Havi Tisztulásnak* el - maradasat szokták fok Nyavallyáknak okául adni, melyek éppen nem attól származtak: sőt inkább többire ellenkezőleg esik a' dolog, az az, nem a' *Havi Tisztulásnak* el - maradása fzerzi azon Nyavallyákat, hanem azon Nyavallyák ugy meg - haborittyák a' Testet, azt ugy meg-erőtlenítik, hogy a' Természet bennük a' rendes munkáját nem követheti, vagy elég ereje nintsen rá, hogy a' *Havi Tisztulást* meg-indithassa. Ha tehát az illy állapotban a' *Havi Tisztulást*, akarjak Orvosság által meg-indítani, többire nem csak nem használ az illy Orvaslás, de még inkább öregbíti a' Nyavallyát: elébb hát a' Testben lévő nedvességet kell illendő Orvosságok által meg orvasolni, és azután a' *Havi Tisztulás* magában meg-indul. Az olly Személyeken kik Léányka korokban nagy és hosszú Betegségben voltak vagy ha a' nélkül-is mindég Betegesek, erőtlenek, többire későbbre kezdődik el rajtok a' *Havi Tisztulás*, mind masokon: többire azután fokkal egészségesebbek szoktak lenni.

Midőn a' *Havi Tisztulás* el - akar kezdődni az olly Személyeken, kik már el-értik az időt, akkor azok többire nagy bánátságot éreznek. Testekben, és Vérek-is felbuzdul:

buzdul: Ottan ottan néki bevülnek, és ábrázattoknak színek gyakorta változik, nem olly nyugodalmason alufznak, mind az előtt, hanem nyughatatlanul, fejek szedeleg, faj, szivek dobog; gyakorta a' Hanyas-is erőlteti, az étel kívánások el - vész; némellykor kemény meg szorult hasok van, némellyeké pedig gyenge Has menés esik: Végre feszülést, és unalmas buzadást éreznek Ágyéjkokban, a' kereftt tsontjokban, és hasoknak alsó részlein, azután csak hamar égy néhány tsep Vér kezd a' Szülő részből ki-follyni, vagy pedig a' *Havi Tisztulás-is* egészfszen meg - indul, és azután minden bajok el mulik; néha meg-esik az-is, hogy Vér helyet csak valami vizes, fejéres takony foly-el töllök, és könnyebbülést szerez. Gyakran pedig az emlitet bajok égy néhány Holnapok alatt rendszerint-elő-kerülnek, és égy néhány napok mulva, ismét el-mulnak, de még-is a' *Havi Tisztulás* egészfszen ki-nem adhattya magát: ebből a' retszik-meg, hogy a' Természet ezen munkáját el kezdette, de még tökéletességre nem vihette munkáját. Némellyeken ellenben a' leg-első *Havi Tisztulás-is*, minden baj nélkül kezdődik, ugy hogy alig veszik észre még magok-is az Afzfzonyi Személyek. Midön hat a' fellyebb emlitet bajok se nem suilyasok, sem sokaig nem tartanak, ugy hogy az egészség miattok meg-nem romol: nem szükség Orvassághoz nyulni. Ellenben ha a' Pulsus febes,

rellyes, a' forroság nagy, fokáig tartó; ha a' feje a' Betegnek fáj, nehéz, ábrázattya veres: ekkor végye - bé égy kis vízbe fel - kavarva napjabau kérfzer, vagy háromszor az alább meg-irando hivesítő Orvasságot. Mellyetigy irj le és küld a' Patikában.

℞. Lap. Cancror. gr. xx.

Nitr. pur. gr. x. az Ára 20 kr.

M. f. Pulvis subtilis et Detur Dos. tal.

Nro. xij.

Magyarul.

Végy Rákstem port 20 gránt.

Tisztított Salétromot 10 gránt.

Elegyits öfzve, 's törd porrá, kézfittes ilyeneket vagy tizenkettőt. Élly vélle a' mint meg-iratott. És minden bé-vétel után igyék a' Beteg égy Fin'siával az alább meg-irando Orvasságnak a' levéből gyenge melegen. Melly Orvasságot igy irj-le és küld a' Patikába.

℞. Rad. Alth. Unc. iij.

Fol. — M. ij.

Rad. Liquiritiæ. Unc j. az Ára 13 kr.

M. Concissa S. Species pro Thea.

Magyarul.

Végy Fejér Málva Gyökeret 6 Lotot.

— — Levelet 2 Marokkal,

Édes Gyökeret 2 Lotot.

Meg-vagdaltván 's öfzve-elegyítvén, élyen a' Beteg Herbatélly gyanánt vélle.

E' mellett a' meg-irt hivesitő Mixturákkal élhet, olyanokkal a' millyenek a' forro Hidegben meg-irattak, és ezek mellett minden nap mossa Labait a' Beteg, vagy vontassa lagy meleg vizbe, ha pedig a' Hasa megtanalna szorulni, vagy gyenge Hasindítóval, vagy Klistér által meg kell indítani.

Midön felette böv vérü a' Személy, mellyében szorongatodást érez, Pulsussa kemény, és sefzes, 's a' hivesitő Orvasságok semmit nem használnak, ekkor igen szükség az Érvágattatás - is, mellyet a' Karjokon kell végben vitetni. Sokaknak sokat használ ha a' *Havi Tisztulások* előtt míg jó rendes folyását el-kezdi a' *Havi Tisztulás* égy jó Gyomor Tisztítóval élnek. Melly Gyomor Tisztított így irj-le és küld a' Patikába.

℞. Folea. Sennæ. Unc. ℞.

Mann. elect. Unc. j℞.

Cremor. Tartar. Dr. ij.

Concifs. mixta, infunde in Aqua ferv. ℞℞.
relinque vase clauso per $\frac{1}{2}$ hor. Dein Colat. exhibe pro hausto az Ára 30 kr.

Magyarul.

Végy Folia Sennát 1 Lotot.

Mannát 3 Lotot.

Tisztított Borkővet 3 Köntinget.

Öfzve-elegyítvén 's meg-aprítván, tölts réá fél fertály forro vizet: hadd ugyállani fedő alatt fél oráig; azután szürd-le és éhombra ad-bé mind innya. Minden Gyomor menés

után

után, egy fin'sia gyenge meleg hus levet igyék a' Beteg, és jó melegbe tartsa magát. Ha pedig az illy Orvaslas utan is a' Vérnek bövsége csak ugyan szaporodna: szükség az illy Személlyeken Esztendő által kétszer, vagy háromszor-is Eret vagatni, de soha - is a' Személlyeket nagy ok nélkül nem kell az Érvágotásra szoktatni. Néha pedig az említett bajok az illy Személlyeknek nem a' bővértől, hanem a' Testben lévő 's meg-gyült Taknyos nedvességtől, és a' Gyomorban megsűrűdött Epe Sártól származnak. Az illy Személlyek sáppodtak, sárgás zöld színűek bádgyattak, az Ábrázattyon, Kezeken, Labáikon, vagy gyakran Testeiken - is, Hideg, és Taknyos nedvességgel tellyes puffadás szokott lenni, nehezen Lélekzenek, Szivek dobog, és minden kitsin mozdulas után hamar el-faradnak. Az illy állapotban lévő Betegeknek, az alább meg-irando Orvasságokat nagy haszonnal lehet adni, mivel ezen Orvasságok a' Testekben lévő Taknyos, ragados nedvességeket meg-higittják, el-oszlattják, és lassanként a' Testből ki-takarittják, melly Orvasságból minden 2 ora mulva 2 kalannal kell bé-venni. Melly Orvasságot így irj-le és küld a' Patikába,

℞, Syr. Fumar, Unc. ijß.

Aqua. Cochlear, Unc. ij.

— Flor. Samb. Unc. vij.

Liquor. Terræ. fol, Tartar. Dr. jß.

az Ára 44 xr.

M.D.S.

M.D.S. Mixture purificans, omni bihorio
 2 Cochlearia sumenda.

Magyarul.

Végy Földi füst. süből készült Szirupot 2 Lot.

Kalanos jüvének a' vizét 4 Lotot.

Borza Virág vizet 14 Lotot.

Borkö Sónak magában el-olvadott, ofztán meg-melegített, 's égetett bor Etzettel fel-eresztett, azután apadásig ki-gözőlögött, el laposított, meg-száradott, de ismét magában el-olvadott Levéből másfél Köntinget.

Mind ezeket öfzve-elegyítvén, élly véle a' meg-irt módszerint.

Más Orvasság Liktárium formába.

℞. Sal. Polychr. Dr. iij.

Pulv. rad. Jalap. Dr. jß.

Conserv. Fumar. Unc. ij.

— Nasturc. Aquat. Unc. jß.

Syr. Ononidis. Unc. iij. az Ára 1 fl. 23kr.

M.f. Electuorium molle. Sign. Minden 3 ora mulva égy Magyaronnyi nagyságot kell bé-venni.

Magyarul.

Végy Polykrest Sót 3 Köntinget.

Jalapa Gyökér port másfél Köntinget.

Földi füst sünek Nádmezzel bé-tsinált nyers Leveléből 4 Lotot.

Réti Tormának Nádmezzel bé-tsinált nyers Leveléből 3 Lotot.

Meg-dugult részeket ki-nyito Ononidis Gyökerével készült Szirupot a' mennyi elégséges a' Liktárium készítéshez.

Ezeket öszve - elegyítvén ély velle a' meg-irt módferint.

Más Orvasság Pilula formában.

ꝛ. Sapo. Venet. Dr. ijß.

Gumm. Ammoniac. Dr. ij.

M. P. Ruff. Dr. ß.

Extract. Cicutæ. Dr. j.

Tinctur. Succin. Dr. ij.

Elixer. Propriet. Dr. ijß. az Ára 54 kr.

M.f. l. a. Massa: ex qua formen. ur Pilulæ gr. iij. S. fummat ter de Die tres.

Magyarul.

Vegy Vénetsiai Szappant harmadfél Könt.

Ammoniak Gummit 2 Köntinget.

Rufus nevét viselő Pilulák szeréből fél Köntinget.

Egér szagu nyers Büröknek, ki-fatsart, és meg-száradott levéből 1 Köntinget.

Myrhát 30 gránt.

Baltikum Tenger mellett termő Gyanta Tinkturából 2 Köntinget.

Paracelsus édes Elixérjéből harmadfél Könt.

Mind ezeket öszve - elegyítvén olly sü-rün hogy Pilulat készithes belölle, mindenik Pilula nyomjon 3 gránt. Mellyből minden nap háromszor három szemet kell bé-venni.

Ezen Orvasságokkal akár mellyikkel mind addig élyen a' Beteg, mig a' Puffadás egész-szen el mulik. Az Orvasság vétele vagy é-lése mellett az illy Személlyek dolgozzanak;

Teste-

Testeket mozgassák a' dolog által: a' nehezen emészthető, és puffasztó, és taknyos nedvességet szerző eledeleket kerüllyék: a' gyengén fűszerzamos eledelek nekik hafznosok.

Az olyan Személyek azután-is midőn már a' Testekből a' Taknyos nedvesség kitakarodott, míg égy darabig erőtlenek, csak kitsin munka után-is a' Fejek fáj, Szivek dobog, nehezen Lélekzenek; és egészségtelen szinűek. Az ilyen állapotban, az alább megirando erősítő Orvassagok közzül valamelyikkel szorgalmatosan éllyen a' Beteg. Melly Orvasságot így ír-le és küld a' Patikába.

℞. Limatur. Mart. non rubig. Unc. ʒ.

Cort. Peruv. selectiss. Dr. vj.

— Cinam.

— Vinteran. $\frac{aa}{aa}$ Dr. iij.

Rad. Zedoar. Dr. ʒʒ. az Ára 1 fl. 26 kr.

M.f. Pulvis, cui affunde Vini boni, sub accidi. Generosi. ℞ijʒ. relinque per 24 hor. in digestionem, agitando subinde, dein Colat. exhibe. Sign. Vinum Roborans, mellyből minden három ora mulva kell bé-venni lassanként, több kalánnal minden bé-vétel alkalmatosságával kell szaporítani a' bé-vételt.

Magyarul.

Vegy Rosda nélkül való reszelt Vas port 1 Lotot.

Péruviai válogatott sa-hajat másfél Lotot.

Sárgás Cinámon sa-hajat.

Fejér — sa-hajat mindenikből 3 Könt.

Zédoá-

Zédoária Gyökeret másfél Köntinget.

Mind orzve - elegyítvén, és Porrá törvén töltés réá jóféle savanyutska izü Bort, harmádfél fertallyt, had allyon ugy 24 oraig, azonba néha, néha kavargasd, azután szürdle: Ezen erősítő Orvasságból, minden barom ora mulva két kalánnal kell bé-venni eleinte azután többet-is ha szükség.

Más erősítő Orvasság Pilula formába.

ꝛ. Gumm. Ammoniac.

— Galban. \overline{aa} Dr. jß.

Res. Cauph.

Castoreum Muscov. \overline{aa} gr. xv.

M. P. Ruff. Dr. ß.

Tinctura Succin. q. S. az Ára 40 kr.

M.f Massa. ex qua form. Pilulæ. gr. iij.

D. S. Pilulæ Roborantes ter de Die tres summendæ.

Magyarul.

Végy Ammoniakum Gyantát.

Galbanum Gyantát mindenikből másfél Könt. *Kámfort* 15 grant.

Had nevü állatnak alfele alatt termő *Sirböl* ugyan annyit.

Rufus nevét viselő Pilulák fzeréből fél Köntinget.

Ámbra *Electrumból* készült Tinkturát a' mennyi elégséges. Mind ezeket öfzve-gyurvan, készitts belölle 3 grant nyomo Pilulákat. Mellyből minden nap háromszor végybé 3 szemet; mindenkor égy fin'sia *Herbatellyet*

tellyet iván réa a' lejjebb meg - irando Herbatélly Speciesből. Melly Herbatéllynek való Speciést így ird-le és küld a' Patikába.

xx. Herbæ. Rutæ.

— — Melissæ.

— — Serpilli — aa Mj. az Ára 5 kr.

M. Concissa. D.S. Species pro Thea.

Magyarul.

Végy Rutát, Méh füvet, Kakuk Füvet, mindenikből égy égy Marokkal, aprítsd öszve, élly velle Herbatélly hejjet.

Ha az illy Személyek a' *Havi Tisztulás* után, gyenge Gyomor Tisztított véznek-bé, melly Gyomor Tisztító Rhabarbarával készülvön; és azután a' meg - irt Pilulakkal jó darabig élnek az érző Inaknak rángatodasait, Hasoknak fel-fuvodásait, sziveknek dobogásait mind el - kerülik, és azoktól egészfen meg - szabadulhatnak. Gyakran a' *Havi Tisztulás* el - marad, és fen akad hirtelen, a' nagy meg - rettenés, harag, váratlan Öröm, meg - fazás miatt, ekkor-is az honnan, mellyik októl származik az el-maradása a' *Havi Tisztulásnak* aztat jól meg-kell vizsgálni.

Ha tehát a' miatt kemény Hideglelés, az egész Testnek forrosága, nagy szomjuság, bádgyatság, fő fájás, Mejnök szorulása, nehéz lélekzés következik: mindjárt Eret kell vagatni, gyakorta való Klistéreztetés, Láb mosás, hivesítő, és lugyito Orvassagok által

K

kell

kell a' Vérnek, felettébb való fel-buzdulását, és forroságát le-tsendesíteni, és így a' *Havi Tisztulásnak* folyásán fegíteni. Gyakorta pedig a' *Havi Tisztulásnak* hirtelen való fel-akadását, semmi nagy Hidegtelelés nem követi, a' Pulsus nem feszés, nem-is nagyon Hidegtelelős: akkor az Érvágattatás nem szükséges: hanem csak az alább meg-irando lágyító Herbatéllyel jó fok ideig éllyen. Mellyet-is így irj-le és küld a' Patikába.

ꝛ. Rad. Alth. Unc. iij.

Fol. — M. ij.

Rad. Liquiritiæ. Unc. j. az Ára 13 kr;

M. Concissa D.S. Species pro Thea.

Magyarul.

Vegy Fejér Málva Gyökeret 6 Lotot.

— — Levelt 2 Marokkal.

Édes Gyökeret 2 Lotot.

Öfzve-elegyítvén, aprítsd öfzve, és éllyvéllé Herbatélly gyanánt.

De ha ez keveset fog használni, éllyen a' meg-írt Pilulákkal.

Midön némelly egészséges Afzfzonyi Személlyeken a' *Havi Tisztulás* fok Honapok alatt el-marad: gyakran meg-esik, hogy azután égyfzer hirtelen nagy bövséggel meg-indul a' Ho-szám folyáni: de attól akkor nem kell meg-ijedni, sem el-nem kell mindjárt állítani, hanem csak azon kell lenni, hogy az illy Személlyek valamig a' folyás tart, tsendességben tartsák magokat, a' meg-fázást, és

az indulatosságot kerüllyék. Ha pedig ezen Ho-számnak folyása igen sokáig tartana, úgy hogy a' Beteg miatta el-erőtlenülne, térdeik refzkernének, Gyomraik émellygenének, szivek szorongattatodnának, ekkor az alább meg-irando, Vértfolyását meg-állító Orvassagokkal kell éltetni a' Beteget. Melly Orvasságot így irj-le és küld a' Patikába.

℞. Bol. Armen. Dr. ij.

Syr. Diacod. Unc. jß.

Aqua. flor. rhoad. Unc. vij. az Ára 27 kr.

M.D.S. Mixtura adstringens, mellyből minden ora mulya 2 kalánnal kell bé-venni.

Magyarul.

Vegy *Árméniai kövér Agyagot* 2 Lotot.

Szent János Kenyerével készült Szirupot
3 Lotot.

Pipáts Mák Virág Vízet 14 Lotot.

Mind ezeket öfzve - elegyítvén, minden ora mulva 2 kalánnal kell bé-venni míg a' Vértfolyás kezd szünni, minden bé-vétel után az alább meg-irando Herbatélynék a' levéből egy fin'siával réá iván. Mellyet így irj-le és küld a' Patikába.

℞. Rad. Consolid. M. Unc. iv.

— Alth. Unc. ij.

— Glycirhyz. Unc. j. az Ára 17 kr.

M. Concissa D.S. Species pro Thea.

Magyarul.

Vegy *Fekete Nádj Gyökeret* 8 Lotot.

Fejér Málva — — 4 Lotot.

Édes Gyökere 2 Lotot.

Mind ezeket öfzve - elegyítvén, aprítsd apróra, és a' Beteg éllyen véle Herbatéllly helyyet. Ha pedig ezen fellyebb meg-irt Orvasságok nem elégséges erősök arra hogy a' Vértollyást kissebbítsék, az alabb meg - irando erősebb Orvasságokhoz kell nyulni; melly Orvasságot így irj-le és küld a' Patikaba.

℞. Alum. rup. gr. x."

Solv. in Aqua flor. rhead. Unc. viij.
Dein adde.

Syr. Diacod. Unc. jß. az Ára 28 kr.

M. D. S. Mixtura Roborans, minden ora mulva 2 kalánnal kell bé-venni.

Magyarul.

Végy Timsót 10 grant.

Olvasd-el 16 Lot. *Pipáts Mák Virág Vizben*; azután tégy hozzá *Szent János Kenyerével* készült Szirupot 3 Lotot.

Elegyítsd öfzve, mellyből minden ora mulva 2 kalánnal kell bé-venni.

Más erősítő még erősebb.

℞. Pulv. rad. Tormentil. Dr. j.

Syr. Diacad. Unc. jß.

Aqua flor. rhead. Unc. viij. az Ára 28 kr.

M. D. S. Mixtura Roborans, mellyből minden 2 ora mulva 2 kalánnal kell bé-venni.

Magyarul.

Végy *Tormentilla Gyökér port* 1 Köntinget.

Szent János kenyérével készült Szirupot 3 Lotot.

Pipáts

Pipáts Mák Virág Vízet 16 Lotot.

Mind ezeket öfzve-elegyítvén, élly velle a' meg-irt mod szerint.

De mihellyt ezen Orvasságok élése után a' Vértörlés mérsékelődik, mindjárt férre kell tenni ezen erőssen szorító Orvasságokat, és csak ezek előtt meg-irt Orvasságokkal kell éltetni a' Betegét, mind addig, míg szükséges lészen. Nemelly Aszfzonyokon igen sokáig tart a' Vértörlés, de semmi tiszta friss Vért nem foly töllök, hanem csak sűrű, ragaszos, feketés, és fok taknyos Nedveféséggel elegyes Vért foly töllök: ezen állapotban előfzör-is higitó, a' taknyos Nedveféségeket el-öfzlato Orvasságot kell elő-venni, a' millyen az alább meg-irando Liktárium, mellyből minden 3 ora mulva egy kis kalánnal kell bé-venni. Melly Orvasságot így írj-le és küld a' Patikába.

℥. Cremor. Tartar. Dr. iij.

Conserv. Nasturc. Aquat.

— Cochlear. \overline{aa} Unc. jß. az ára 41 kr

M.D.S. Electuarium Purificans.

Magyarul.

Vegy Borkövet 3 Köntinget.

Réti Tormával készült Szyrupot.

Kalinosfü Szyrupot, mindenikből 3 Lotot.

Öfzve-elegyítvén élly velle a' meg-irt mod szerint.

Vagy pedig az alább meg-irando Vízeltetett hajtó Mixturából minden 2 ora mulva

2 ka-

2 Kalánnal kell bé-venni. Melly Orvafságot így irj-le és küld a' Patikába.

℞. Lapid. Cancror. Unc. β.

Acet. Vini Unc. β.

Syr. Altheae Unc. jβ.

— Diacod. Unc. j.

Liquor Terræ fol. Tartar. Dr. ij.

Aqua Foenicul. Unc. viij.

Spir. Nitr. dulc. gtt. xv. az ára 51 kr.

M. D. S. Mixtura Diuretico Purificans, melyből minden 2 ora mulva 2 Kalánnal kell bé-venni.

Magyarul

Vegy Rákszém port 1 Lotot.

Bor Etzetet 1 Lotot.

Fejér Málva Szyrupot 3 Lotot.

Szent János Kenyerével készült Szyrupot 2 Lotot.

Borkö Sónak, Etzettel készült, meg-fzáradt, meg ismét el-olvadt Levéből 2 Könt.

Edes (Kerti) Kömény Vízet 16 Lotot.

Salétrom édes Spiritust 15 Tseppet.

Mind ezeket öfzve-elegyítvén, élly velle a' meg - irt mod fzerint, és minden bé-vétel után az alább meg - irando Herbatéllynek a' levéből egy fin'siával kell innya gyengemelegen. Mellyet így irj-le és küld a' Patikába.

℞. Rad. Foenicul. Unc. iij.

— Liquiritiæ Unc. jβ. Az ára 13 kr.

M. Concitsa D. S. Species pro Thea.

Magyarul.

Vegy Édes vagy Kerti Kömény Gyökeret 6 Lotot.

Édes Gyökeret 3 Lotot.

Mind ezeket öfzve-apritván, élly velle Théa helyet.

Ezen Orvafságoknak élések mellet, minden 10-dik Nap az alább meg-irando Gyomortisztítót kell bé - adni egy ikevés. Vizbe fel - kavarva, és minden Gyomormenés után egy ün'sia gyenge meleg Hus, vagy Szilva-levet kell innya. Mellyet így írj-le és küld a' Patikába.

℞. Pulv. rheī. Scrup. ij.

— Lap. Cancror. Scrup. j. Az ára 7 kr

! M. f. Pulvis p. Dosi.

Magyarul.

Vegy Rhabarbarum port 40 gránt.

Rák szem port 20 gránt.

Porrá törvén elegyítsd-öfzve, és ad - bé egyszerre. Ezen Orvaslás után a' meg - irt állapotban lévő Betegok többnyire mind meggyógyulnak. De néha a' meg-irt Orvafságoknak hofzfas élése után-is nem szünik - meg az ilyen Vértfolyás, hanem a' ja hogy a' kifolloyo Vér tisztább, vékonyabb, higabb, és pirosabb kezd lenni: és akkor már a' meg-irt öfzve-huzo, szorito el-állito Orvafságokat nagy haszonnal lehet elő-venni.

Ha pedig az illy sokáig tartó, taknyos Nedveséggel elegyes Vértfolyás égyfersmind igen

igen tsipös-is, úgy hogy a' Szülő résznek külső részzeit tsipí és égeti: belső Orvafságul az alább meg-irando Pilulákból minden Nap 3-szor két Szemet kell bé-venni, lassanként nevelni a' Piluláknak számát a' bé-vételre. Mellyet így írj-le és küld a' Patikába.

℞. Extract. Cicutae Unc. ꝑ. Az ára 23 kr.

℞. Pilulae gr. iij. D.S. Pilulae Purificantes, ter de Die 2 sumendae, fensim augendo Dosim.

Magyarul.

Végy Kö Mosárban meg-tört nyers *Bü-röknek* ki-fatsart, 's azután meg-sűrűdött *Levélből* 1 Lotot. Készíts ebből 3 gránt nyomó Pilulákat, élyl velle a' meg-irt mod szerint: ugmint minden Nap három versben két Szemet. Ezen Pilulák bé-vétele után az alább meg-irando Orvafságnak a' meg-főtt *Levélből* gyenge melegen egy fin'siával kell innya. Mellyet így írj-le és küld a' Patikába.

℞. Herbae Flam. Jovis Unc. j.

Rad. Liquiritiae Unc. j. Az ára 7kr.

M. Concifs. D.S. Species pro Thea.

Magyarul.

Végy Szulákfü, vagy *Vad Venyike* leveléből 2 Lotot.

Edes Gyökeret szint annyit.

Ezeket öszve-elegyítvén, 's apron megvagdaltván, élyl velle a' meg-irt mod szerint.

Midőn az illy hofszas *Vérfolyásba* égyfersmind az Anya Méhben, vagy a' körül

rül lévő részekben meg - keményedés, vagy mérges, rákfenés fekélyek vagynak: ekkor a' meg-irt Pilulákkal és Herbatéllyel jó darab ideig éllyen a' Beteg. Ha a' Szemérem Testnek külső része sebes, a' tsipős Nedveség fel-rágtá, minden Nap gyakorla Egér szagu Bőröknek a' Levelét, édes Gyökérrel öfzve elegyítve meg-főzrén, avar kell meg-mosni, belől pedig ha Seb van, bé - fetsendezni belölle. Meg-esik az-is, hogy a' *Havi Tisztulás* után még égy néhány Napok alatt valami taknyos, vizes Matéria foly-ki, de azután hirtelen el-áll. Némellykor pedig az illy taknyos folyás égy néhány Napokkal megelőzi a' *Havi Tisztulásnak* elő - kerülését. Ezek a' bajok többnyire azokon esnek - meg, a' kik erőtlenek, vagy taknyos hideg Terinfzetűek: de ha a' miatt semmi tonkulasok nintsen egészségekben, egyebet nem szükség tselekedni, hanem hogy Testeket éllandóképpen gyakorollyák, és rendesen éllyenek. Ha pedig ez a' folyás igen bőv, és badgyafzto; elsőben a' már meg-irt Gyomor Tisztítóval éllyenek, 's azután az ugyan meg-irt erősítő Orvasságokat kell elő-venni. Gyakran pedig az edgyik *Havi Tisztulástól* fogva, izint a' másik *Havi Tisztulásig*, szüntelen foly a' szüld részből valami ragaszos, taknyos, vizes nedvesség, melly *Fejér folyásnak* - is neveztetik. Sok Afzszony Személyek ezen *Fejér folyást*, könnyen fzenvedik,

dik, és az ellen semmi Orvassággal nem élnek, ha csak kicsin mértékben foly, és semmi bajt nem okoz. Ha az illy *Fejér folyás* sokáig tart, és bőven foly, a' Testet el-erőtleníti, el-fzárasztja, az inakban rángatodást, a' Lélekzet-vételbe nehézséget, a' Mejben fájdalmat, a' szívben dobogást, az elmében gyengeséget, a' Tagokban részketegséget szezerez, kivált ha gyökeret vert magának.

Gyakran azért esik ezen *Fejér folyás* az Afzizonyi Személyekre; hogy a' magok szemérem Testeket nem tisztán tartják, azokat gyakran meg-mosogatni el-mulattyák; melly szerint a' *Havi Tisztulásba* oda ragadott Vér, vagy Taknyos nedvesség ottan meg-tsipösödik, azon részeket eszi, és tsipi, melly szerint szüntelen való folyást okoz, Azon szemérem részeknek felettébb és gyakorta való ingerlése is, nehezen orvosolható *Fejér folyás* okoz. Az olyan Személyek a' kikén a' *Fejér-folyás* vagyon, többnyire sáppadtak, az egész Testek olly lágy puffadtak mint a' megkölt Tészta, nehezen lélekzenek, a' leg-kisobb munka után-is dobog a' Szivek, az ételt nem kívánnyák, sőt utállják; némellyek pedig ollyas dolgot kívánnak, mellyet meg-se lehetne emészteni; gyakran okádnak, Pulsusok kicsin, sebes egyenetlen; Vizelletek bőv, halovány, és néha taknyos; örömeit sokáig alusznak, lomhák, restek, szomorúak, vagy kamor kedvűek. Mind ezen jelekkel *Fejérfolyásban* lévő Személyeket elsőben-is a' meg-irt Gyó-

mor Tisztítóval, és azután az erősítő Orvosságokkal kell éltetni és gyógyítani. Némi-lykor midőn az Afzfony Személyek megfáznak, azután szüntelen valo égető forroságot éreznek hasoknak also részében, azonba nagyon szomjuznak, bádgyattak, hasok kertületek igen forro, mellyet ha meg-tapogattya, sullyos fájdalmat okozo keményedést lehet érezni; Nyelvek száraz, Pulsusok hideglelős: égnéhány Napok mulva azon bajok el-mullik, és ekkor a' Szemérem Testből taknyos Nedvesség foly-ki, melly azután mindgyárt Genyetséges forma Nedvességgel kezd foly-ni, melly hasonló ahoz a' Genyetséges kiköpéshez, mellyet a' Tüdőnek meg-gyuladása után szokott a' Beteg ki-venni. Az ilyen állapotban többire az Anya Méb (Uterus) szokott meg-gyuladni: ha tehát a' Hideg nagyon leli az illy Személyt, mindjárt Eret kell rajta vágani, még pedig ha a' Szükség ugy hozza magával, töbzför-is kell meg-ujjitatni az Érvágattatást; kívülről lágyító Füvekből, mint a' *Fejér Málva*, *Ökörfark Virág Száranak* a' *Levele*, *Borza Virághol* készült lágyító Kötést kell a' meg-hült részekre kötni: Klistéreket kell bé-adni. Belső Orvafságul pedig *Fejér Málva Gyökérnek*, *Levélnek*, *Virágnak*, -és *Edes Gyökérnek* megfőtt Levét jó böven kell itatni, mig a' Gyuladás el-ofzol, és mig a' ki-follyo fejeres sürrü Genyetséges Matéria higulni kezd. Az

illy

illy Orvaslás után a' folyó Matéria egészen meg-kezd szünni a' folyástól; gyakran pedig nem higul, es kezd vizesedni, de nem kevesedik semmit, ekkor hat a' meg-irt Vizelletet hajto Orvassággal kell orvasolni, minekutánna jól meg-tisztult a' Matéria, öszve-szorito Balsamumos Orvassággal kell el-végezni a' Gyógyitást, a' millyen az alább meg-irando, mellyből minden három era mulva két Kalánnal kell bé-venni. Mellyet így irj-le és küld a' Patikába.

℞. Bals. de Mecch. gtt. vij.

Vitel. Ovor. Nro. I.

In Mortario marmoreo bene tritis et subactis adde miscendo

Syr. foenicul. Unc. jß.

Aqua Salv. Unc. vij. Az ára 30 kr.

M. D. ufui.

Magyarul.

Vegy Opobalsamumot 7 tseppet.

Egy Tojás Sárgáját nyersen, Márvány kö

Mosarba a' balsamummal jól elegyítsd.

Öszve, azután apránként töltés réá

Kerti édes Kömény Szirupot 3 Lotot, mel-

lyet jól öszve-kavarván, kavarás közbe

töltés hozzá

Sállya Vízet 16 Lotot.

Mind ezeket öszveelegyítvén, éilly vélló a' meg-irt mod szerint.

Az Esztendők a' mikor el-következnek, mellyekben a' Nemzésre való tebettség megszűnik, és az Afzszonyi Személyek a' Méhbe való fogadásra alkalmatlanak lesznek: ak-

kor a' Havi Tisztulás. Hofzám vagy Holnapfzám Sokakban lassanként kezd kevesedni, vagy nem a' rendes időn herül-elő, és csak hamar azután végképpen el is marad gyakran úgy, hogy semmi bajt nem szerez magá után. Némellyek pedig még kik az előtt mindég egészségtelenek voltak, azután hogy a' Havi Tisztulás meg-szűnik, sokkal egészségesebbek. Némellyeken pedig a' Havi Tisztulásnak meg-szűnése nem olly könnyen és hofzfazon esik: mert gyakran a' Vérben hirtelen való fel-buzdulást, forroságot, bádgyadást, Mejneki Szorulást, a' Kerefzt tsontban, és Ágyékban huzodást, hastekergést, Szivdobogást, Gyomor émellygést, Fő szédülést, Fő fajást okoz. Néha ezen bajok igen sullyosok és hofzfazások: de némellykor csak mulolag valok és rövidek. A' böv Vérü Afzfonyi Személyeknek lábán akkor Eret kell vágatni, és ha a' Szükség kívánja, azután egy darab idő mulva ismét azt kell tselekedni: azonba gyakran az alább meg-irando Gyomor tisztító Orvafságokkal akár mellyikkel éllyen, és minden Gyomormenés után gyenge meleg Hus vagy Szilva levet igyók. Melly Gyomor tisztító Orvafságokat így irjle és küld a' Patikába.

℞. Salis Polychrest. Dr. iij.

Aquae Laxativ. Dispens. Vien. Unc. iijß.
M.D. pro unico haustu.

Magyarul.

Vegy Polykrest Sóo: 3 Köntinget.

Bétsi Hasindító italt 7 Lotot.

Öfzve-elegyítvén ad-bé égzyszerre gyenge melegen éhomra.

M á s.

℞. Cremor Tart.

Arcan. duplicat. \overline{aa} gr. xxx. Az ára 3 kr.
Mf. Pulvis Purgans pro Dosi.

Magyarul.

Végy Tisztított Borkövet 30 gránt.

Hétszeres Sót szint annyit.

Elegyítsd-öfzve porrá törvén, ad-bé éhomra egy kis vízbe fel-kavarva.

Vagy pedig ezek helyet jó darab ideig éllyen a' Beteg az alabb-meg-irando gyengén hivesítő és tisztító Orvafsággal, mellyből minden 2 ora mulva egy fin'siával kell meg-innya gyenge melegen. Melly Orvafságot így ír-le és küld a' Patikába.

℞. Fruct. Tamarind. ꝑunc. ij.

Rad. Alth. Unc. j.

Concissa coque s. q. Aquae per $\frac{1}{4}$ horae

Colat. ꝑꝑ. adde

Nitr. pur. Dr. jꝑ.

Mannae electae Unc. jꝑ.

Syr. Berber. Unc. j. Az ára 51 kr.

M. D. S. Mixtura temperando laxans.

Magyarul.

Végy Tamarindus Gyümölsöt, vagy tét, 4 Lot.

Fejér Málva Gyökeret 2 Lotot.

El-vagdolván, főzzed elegendő Vízbe egy fertály Óráig; szürj-le belöle másfél fertályt, mellybe tégy azután

Tisztított Salétromot másfél Köntinget,

Mannát 3 Lotot.

Sooskafa Szyrupot 2 Lotot.

Mind ezeket öszve-elegyítvén, adj belőle a' meg-irt mod szerint.

Ha pedig az illy Személyeknek állapotok nem olly sullyos, hanem böv Véréek; elég ha minden Nap 2szer jo darab ideig az alább meg-irando hivesítő port bé-vészik; egy kevés Vizbe fel-kavarva, és minden bé-vétel után egy fin'sia *Borza Virág* Herbatellyet isznak réá. Melly hivesítő Orvafságot így írj-le és küld a' Patikába.

℞. Lap. Cancror. gr. xx.

Nitr. pur. gr. x. Az ára 14 kr.

Mf. Pulvis pro Dosi, et dentur Dos. tales Nro. xij.

Magyarul.

Vegy Rák szem port 20 gránt.

Tisztított Salétromat 10 gránt.

Öszve-elegyítvén 's porrá törvén, ad-bé a' meg-irt mod szerint; készittes ilyeneket vagy 12-öt.

Gyakran az utolsó *Havi Tisztulás* igen böven mégyen, de semmi különös nagy baja nem szerez, és azután végképpen égyfzeribe el-marad. De gyakran meg-esik az-is, hogy égynehány Holnapok mulva minden reménység nélkül ismét elő-kerül, és égynehány napokig rendes folyását meg-tartya, és azután ismét meg-szünik. Néha pedig minden rend tartás nélkül hol hamarabb, hol későbben kerül-elő, míg osztán égyfzer végképpen el-

marad. Ha az illy állapotban semmi baj nem adja elő magát, melly az egészségnék tsunkulására volna: nem szükség Orvassághoz nyulni, hanem csak a' Természetre kell bizni, hogy a' maga dolgát el-végezze. Ha pedig az említett bajok közzül valamellyik elő-adná magát, ugy kell orvasolni a' mint fellyebb meg-iratott.

Az illy utolsó *Havi Tisztulásba* gyakran igen hasznosok a' lágyító Feredők, melyek, ha mi szoros dugulások még a' Testben vagynak, azokat meg nyittyák, a' Vérnek a' Testben való keringő folyását szabadossá téstszik, és egészséges Vénséget szereznek.

A' FŐ-FÁJÁSRÓL. *De Dolore Capitis.*

A' Főfájás ha csak nem a' sok italtól vagy, többire mindenkor valami el-közelgető Nyavallyaknak a' Postája. Gyakorta a' következendő okoktól-is fáj, ugmint: Ha *Hidegletős*, *Tubákos* minden oknélkül böv mértékben, *Köszvényes*, *Méh fájdalmas* (*Passio Hysterica*) *Kolikás*, *Holnapszám* folyásának el-maradásától, *Arany Ernek* meg-allasatol, vagy pedig az egész Testnek meg-hülésétől; mind ezek az okok okoznak nagy Főfájásokat, és külön, külön való orvaslast kíván.

A' Főfájás ellen igen hasznos ha, *Ervágatással*, *Tisztító Orvasságokkal*, *Láb feredőkkel* gyakorta él az Ember. Továbbá hasznal ha a' Füle tövét meg-kenik *Baltikum*

Tenger mellett termő *Gyanta Olajjal* (*Oleum Succinum*) minden nap kétszer, és ha azonban Borba meg-főzött *Fodor Mentha*, vagy Méh fünek a' meg-főtt levében ruhát mártanak és gyenge melegen a' fájdalmas Főt bekötik véle, gyakorta meg-ujjítván ha meg-hül. Továbbá hafznál ha a' Nyaka tsigájára Hojag huzó Flastromat téfznek, mind ezen orvaslás módjával nagy hafzonnal éltem a' nagy *Főfájásokban*, fok el-nyomorodott Betegeknek könnyebségekre.

A' *Holt-szén Porától* következett *Főfájást* így kell orvasolni. *Elsőben*. A' Homlokát bé-kell kötni jó erős Bor Ettzettel, mellybe ruhát kell mártani. *Másodszor*. Az Orrabá gyakorta szijjon-fel *Bor Ettetet*. *Harmadszor*, mint égy Magyaró akkora Kámfort nyeljen-le. *Negyedszer*. Vagy Szarvas Szarv Spiritusból, vagy pedig Báltikum Tenger mellett termet Gyanta Olajból, minden nap végyen-bé 6 Tseppet. Ezek pedig legkamarébb mind ugy hafználnak ha a' Beteg nem *Hidegletős*. Hafznál továbbá *Ötödszer* Ha a' Homlokára nyers fővenyes földet kötnék, ezt igen gyakorollyák és élnek véle a' *Svédek*.

Ha pedig a' meg-irt *Holt szén poráján* tól valaki olyan *Főfájásban* esik, melly mián el-ájjul, mint égy Holt ugy fekszik, következendöképpen kell gyógyítani.

Elsőben. Gyakorta az Állapothoz képest Eret kell vágatni.

Másodszor. Az egész Test szüntelen meleg Flánnel dörgöltessék.

Harmadszor. Gyakorta meg-kell próbálni, ha egy kevés *Hántatót* lehetne-é bé-adni, egy kevés sózatlan friss Vajba fel-kavarva.

Negyedszer. Ottan ottan sóos Klistérhez való Orvassággal meg-kell klistérezni.

Ötödször. Hojag huzó Flastromat, vagy Mustáros Kovászt kell a' Lábikra Szarara kötni, 's mind addig rajta tartani míg a' Beteg egészszén magához jö.

Ezen Orvaslás módja hafznál az olyan *Főfájásokban is*, a' midön, más nehéz *Gözüktől*, *Páráktól* meg-rekedt *Aéirtől* kapta a' Beteg, a' *Főfájást*.

Igen sokat hafznál utollyára ha gyakorra szagollya a' Beteg a' lejjebb meg-irando Spiritust, mellyet mindenkor magával hordozzon a' Beteg egy Üvegben. Mellyet így irj-le és küld a' Patikába.

R. Spir. Augustanor. Disp. Würtemb. Unc. j.
az Ára 15 kr.

D.S. Spiritus pro Odoramento.

Magyarul.

Végy Augustánusok szaglo Spiritussát 2 Lot:
Élly velle a' meg-irt mód szerint, 's kenjed a vak Szemedet-is.

Vége, ISTEN Segedelmeből a' belső Nyavallyáknak meg-irt Orvaslásokról.

MÁSODIK SZAKASZ.

A' KÜLSŐ NYAVALYÁKRÓL.

A' DAGANATOKRÓL. (*De Tumoribus.*)

Daganatnak nevezetik az Emberi Testnek, valamelly részén történt Természet rendén kívül való fel-emelkedés. A' *Daganatok*, vagy *Melegek*, vagy *Hidegek*; a' meleg *Daganatok* a' Vérnek fel-forrásától vagy Gyuladásától; a' *hideg Daganatok* pedig más októl származnak, e' mellett mindenik *Daganat* a' *Matériának* minémiségéről, mellyet magokban tartanak, azoktól fognak neveztetni, ugymint: A' melly *Daganatok* Gyuladástól okoztatnak, a' jelei ezek: *Daganat*, *Veresség*, *Fájdalom*, *Hivség*, és *Fefzülés*: 's nevezetik Gyuladásos *Daganatoknak*. (*Tumores Inflammatorii.*) Mindenféle Gyuladásos *Daganatnak* négyféle ki-menetele vagyon, ugymint: vagy *El-ozlás*, vagy *Evesedés*, vagy *meg-keményedés*, vagy *Fene*. Az *El-ozlást* abból meg-lehet esmérni, ha a' meg-nevezett jelek lassan mulni kezdenek. Az *Evesedést* előre meg-lehet tudni, ha a' *Daganatnak* valamelly része lágyulni kezd. A' *meg-keményedés* akkor következik, a' mikor a' *fefzülés* a' *Daganatban* lassan lassan nevededik. A' *Fenét* meg-lehet esmérni, ha a' forroság helyet *Hideg*, a' *Veresség*

resség helyet, tsunya *Onszin*, vagy *Feketés*, hékség, a' fájdalom helyet érzéketlenség, és a' *Fejzülés* helyet lagyulás támad. A' belső Gyuladának eleit lehet venni. *Elsőben* Érvágattatással. *Másodszor* Hivesítő Hashajtókkal. *Harmadszor* Hivesítő Orvasságokkal a' millyenek a' Gyuladó Nyavallyában megirattak. *Negyedszer* Külső ofzlato Fűveknek kötésével. A' külső ekből származott *Gyuladásoknak* hasznal. *Elsőben* az Etzetes vízben mártott ruha, mellyet gyenge melegen a' *Daganatra* kell borítani. *Másodszor* a' vizes Bor hasonló módon. *Harmadszor* *Fejér Víz*. (*Aqua Vegeto Mineralis*) mellyet így írj-le és küld a' Patikába.

℞. Sachar. Saturn. Dr. β.

Res. Camphor. Unc. iij.

Solv. Camphoram in Spir. Vin. Unc. j.
adde fensim, fensimque et Vas probe agitande.

Aquæ. fontan. ℥iv. az Ára 4 fl. 19 kr.

M. D. S. Aqua Vegeto Mineralis p. Fomento.

Magyarul.

Vegy Őn Mézet fél köntinget.

Kámfort 6 Lotot.

A' *Kámfort* 2 Lot *Seprő Pálinka Spiritussal* fel-törvén, lassanként elegyítendő egy kupa kut *Víz* közzé, gyakorta fel-kavarván, vagy mozgatván az edényt a' mellyben öfzve akarod tsinalni. Ebben gyakorta négy *Rétű* ruhat meg-martván, gyenge melegen borítsd-bé a' *Daganatot*.

Negyedszer Az ofzlato Fűveknek főtt *Vizei*.

Ötödször Szaraz ofzlato *Lifztek*.

Hatodszor. A' Bor Seprövel való kötés. Mellyekről a' maga helyyén fogok emlékeztetni tenni.

A' kövér Börnek Gyuladását (*Phlegmone*) meg-lehet esmérni a' mikor-is a' Bör Gyuladással fel-dagad, még - is a' *Daganat* egy Tyuk Tojásnál nagyobb nem léfzen, ritkán ofzlik-el, többire mindenkor Genyetségé válik, mellyre való nézt mindenkor az Evese-dést segíteni kell, lágyito Kötésekkel, ugyan mint *Szekfüvet*, *Borza Virágot* mindenikből egy egy Marékkal öfzve - elegyítvén, és Porrá törvén, ugyan egy Marok Lenmag Pogatsa port-is közében elegyítvén, meg - kell főzni Téjben, és ruhára kenvén az alább meg-irando Flastromon fellyül a' *Daganatot* békell borítani, gyakorta meg - melegítvén, és ujjítván a' Kötést. Melly Flastromat így irj-le és küld a' Patikában.

ꝯ. Empl. Diach. c. G. Unc. ij. az Ára 21 kr.
D.S. Emplastrum maturans.

Magyarul.

Vegy Diákilom érlelő Flastromat 4 Lotot.

Ezen Flastromat kend ruhára, és tégy annyit a' Daganatra a' mekkora a' Daganat.

Ezen kövér Börnek Gyuladása ha külső rontsoladástól származik, ekkor Borban meg-főtt *Fodor Mentha Lévbe*, négy rétű Ruhát mártván, 's avál párolván, e' mellett Fret-is vagattatván gyakorta könnyen el-ofzolnak.

A' Bör *Ikrás Husainak* és Gyuladását. (*Turunculus*) hasonló módon kell gyógyítani, a' mint a' kövér Bor Gyuladását.

A' Börnek Gyuladását, vagy Orbán-
szot (*Erisepelas*) Mind belső, mind külsőkép-
pen mimódon kellessék orvasolni az első Szak-
szakzban bőven meg irtam.

Pestises Mirigyek (*Tumores Pestilenciales.*)

A' Börnek azon Daganattjai nevezete-
nek *Pestises Mirigyeknek*, mellyek *Pestises*
Dógtól, vagy - is Tsipösségtől származnak,
Ezek többnyire akkor szoktak az Embereken
lenni mikor *Pestises Idő* vagyon. Szoktak
az Ágyék hajlásokban Honajjak alatt, és Fü-
leknek tövein, és más részeken-is támadni,
A' *Pestises Mirigyeknek* el-ofzítások, és bé-
rérések mindég Halalosok szoktak lenni, az-
ért-is sielve azon kell igyekezni, hogy érle-
lő szerekkel, hamar meg-evesedjenek, és az-
után ahoz értő Seb Orvással Lantzéta által
fel - metztetessenek, vagy *Pokol Kövel* ki-
vágattassanak.

Fagyás. (*Pernio*)

Az *Ornak*, *Kezeknek*, *Láboknak*, bé-
borito Börnek gyulad Daganatai, a' Fagytól,
vagy nagy Hidegtől szoktak okoztatni. Me-
leg Orvasságokat soha - is az ilyen Daganat-
okra nem kell tenni, mert azok Fenét okoz-
nak. Elsőben-is a' Hidegnek ki-huzására a'
fagyott részt hideg Vizbe, avagy Hoba kell
tenni; azután az alább meg - irando Irral,
minden nap kétfzer a' meg - fagyott részeket
bé-kell kenni. Melly Orvasságot így irj-le és
küld a' Patikába,

℞. Axungia. Porcina.

Sev. Cerv.

Oléi Laur.

Cera Citrin. \overline{aa} Unc. ij.

• Camphor. Unc. β. az Ára I fl. 30 kr.

Delicamur, Camphora in Spir. V. rectific.

Unc. j.

Misceantur omnia, ut f. l. a. Ungventum,

Magyarok.

Végy Sertés háj 'Sirt.

Szarvas Főgyat.

Bálfi mag Olajat.

Sárga Viaszszat, mindenikből 4 Lotot.

Ezek közzé elegyíts 2 Lot erős Égető Spiritussal fel - elegyített Kámfort 1 Lotot. Mind ezeket össze - kavarván, készíts belőle fagyás ellen-való lágy Írat.

Égetés. (Ambustio)

Midőn a' Bőr a' Nyári nagy Melegtől, vagy Tüztől meg-dagad, meg - veresedik, és fáj, akkor a' Bőrnek Gyuladása *Égetésnek* mondatik. A' Fájdalom, és az Égés hideg Vizzel meg - enyhíttetik, a' Gyuladástól származott Seb, az alább meg - irando Orvassággal meg-gyógyíttatik, mellyből minden nap kétszer a' meg-éget részt meg-kell kenni. Melly Orvasságot így írj-le és küld a' Patikába.

℞. Axungia. porcina. Unc. iij.

Cerufs. Venet. Pulverisat, Unc jβ,

az Ára 21 kr.

M, f. l. a. Ungventum.

Ma-

Magyarul.

Végy Sertés Haj 'Sirt 6 Lotot.

Venétziai fejer Plajbájszt 3 Lotot.

Gyenge Tüznél készits belölölle lágy Ira.

A' Ful Nyalás Ikrás husainak Gyuladása (Parotis.)

A' Füleknék tövei mellett lévő Ikrás Husak néha a' forro Nyavallyában a' Betegségnek által vitetett Matériájától fel-dagadnak, és meg-gyuladnak; ezen esetben lágyító Orvasságokkal a' Genyetségesedést fiertetni kell, és mihent észre vétetődik hogy a' Daganat lágyul, azonnal mindjárt étető Kövel, vagy Késetskével fel-kell mettzeni, hogy az oda gyült tsipös Matéria ki-follyhasson, és vissz-fzâ ne verődjék, mert vissz-fzâ Verödése, vagy térése azon tsipös Matériának igen veszedelmes. Ezek az Ikrás Husak többire az *Epés Hidegekben-is*, meg-gyuladnak, illyenkor a' Gyomrot és a' Beleket, jól kell tisztítani, és azután a' Daganatot ha el-nem lehet ofzlatni, meg-kell érlelni, és fel-kell mettzeni.

A' Tsetseknek Gyuladása. (*Inflammatio Mammæ.*)

A' Tsetsek Gyuladásának fézfke vagy a' bőrben, vagy a' Bőr Kövérségében, vagy a' Táj Ikrás Husakban vagon. A' Bőrnek Gyuladása könnyen el-ofzlik; a' Kövérségben könnyen Genyetséggé válik; a' Táj Ikrás Husakban könnyen *Miriggyé*; vagy kemény

Daganattá válik. Ezek a' Gyuladások Ofzlatást kívánnak, mellyet a' meg-irt lágyító, száraz kötésekkel, Érvágattással, Has-bajtoval kell véghez vinni. Ha ezekkel el-nem ofzolnak azon kell lenni hogy meg-genyetségesedjenek.

Az Ujjaknak Gyuladása. (*Panaritium*)

Mikor az Ujjaknak *hegyén* vagy *begyén* gyuladásos Daganat támad, az *Ujjak Gyuladásának* neveztetik, e' pedig mind a' Kézen, és a' Lábon szokott meg-esni. Ennek félszke *elsőben* vagy a' *Bőrökben*. *Másodszor* vagy a' szijjas inak hüvelyében. *Harmadszor* vagy a' Tsontoknak Hártyájában. *Negyedszer* vagy a' Körmök alatt fekvő érző Inakban vagyon.

Hogy az Ujjaknak csak a' *Börek* gyuladott - meg azt a' látható gyulad Daganat bizonyítja. A' *szijjas Inak hüvelyének* Gyuladásában a' Daganat nem igen nagy, de a' Fájdalom felette sullyos; és egészfzen a' Kartsontnak a' belső tsontyáig fel-hat. A' *Tsontok külső Hártyájának* Gyuladásában - is a' Daganat nem nagy, de a' Fájdalom igen sullyos, és egészfzen a' Karnak hunyajjáig fel-szolgál. A' *Köröm* alatt való Gyuladásban a' *Köröm* alatt nagy Fájdalom, és veresség van.

Az Ujjaknak *Bőrös Gyuladások* nem veszedelmes. A' *szijjas Inak Gyuladások* gyakran gonosz indulatú hosszú genyetséges üres Utakat csinálnak. A' *Tsont hártyás Gyuladások* gyakran az iz tsontokba tsont fenezt

okoznak. A' *Körmös Gyuladások*, a' *Kör-*
möt meg-vefztegetik, és el-vetik.

Az Ujjaknak első rendbe lévő Gyula-
 dása orvosoltatik *elsőben* azon a' Karon való
 Ervágattatással a' mellyen a' Gyuladás vagyoni;
másodszor a' meg-irt Onmézés és Kámforos
 vízből való párolással, vagy pedig négy ré-
 tli Ruhát belé mártvaa a' fejer Viz forma
 Orvasságban gyenge melegen bé-kell borita-
 ni, vagy pedig a' meg-irt ofzlató Füveknek
 a' Levében mártsak a' Ruhát.

Ha ezen Orvaslásra 24 órák alatt el-
 nem mulik, akkor a' meg-irt Diakitom Fla-
 stromból, Ruhára kenvén bé-kell kötni, és fel-
 lyül ezen a' Flastromos R han, a' meg-irt lá-
 gyító Orvasságot ruhára kenvén bé-kell bori-
 tani, hogy az által az evesedés hamarébb
 kézüllyön, és 24 ora mulva a' Daganatot
 fel-kell mettzeni. Ha már a' szijjas Inaknak
 hüvellyében hofzszu genyetséges Utak vagy-
 nak, egészfszen hofzfzara ahöz való Késsel
 fel-kell mettzeni, hogy az el-rejtetett tsipős
 Matéria jobban ki-follyhasson. Ha az Iztsont
 meg-fenésedet, vagy *Mastix* Porral bé-kin-
 tessék, vagy *Mastix* Spiritus töltessék a' Fe-
 nés meg-sekedett 'fsontra. Néha pedig az Iz
 Tsontott egészfszen ki-kell venni valami; esz-
 közzel (*Instrumentum*.) hogy a' Fekélly an-
 nal hamarább meg-gyogyulhasson. Ha a'
 meg-romlott *Köröm* magától el-nem esik, ak-
 kor minden Nap, a' mennyit lehet le-kell
 vágni,

vágni, mert a' Fekély meg-nem gyógyul, ha a' meg-romlott Köröm le-nem esik.

Genyetséges Daganatok. (*Tumores Purulentis*)

Genyetséges Daganatoknak azok a' Daganatok nevezetnek, a' mellyekben Genyetség vagyon; ilyenek elsöben Tályog. Másodszor az Itéllő Daganat (*Tumor Metastaticus.*) Harmadszor a' Mjbe ki-öntött Genyetség (*Empiema.*)

Tályog. (*Abcessus*)

A' Tájak az előre ment Gyuladástól véstzen Eredetett, melly Daganatnak a' közepe fel-emelkedik, meg-fejéredik, meg-lágyul, és a' benne lévő Matéria a' nyomásra ide 's tova futkos, és folydogal. Mihent észre vértödik, hogy a' Gyuladás Genyetségé akar válni, azonnal az Evesedést mindjárt segiteni kell a' meg-irt Flastrommal és lágyító Kötéssel; melly meg-iratott lágyító Orvafságok közzé lehet Sáfránt, Iros Vajat elegyiteni. Mihellyt észre véstzi az Ember, hogy a' Tájjokban lévő Matéria érni kezd, melly mián a' Közepe a' Táognak fejéredik-is, leg-ottan ki kell vágni, és az irt Diakilom Flastrommal mind addig kötözni kell, mig egészzen meggyógyul,

Itéllő Daganat.

Ezen Daganat az, a' melly nem előrevaló Gyuladástól, hanem a' Betegségnek megemész.

emésztetett, és a dagadt helyre által vitetett *Materiától* ered. Ezt el-oloztatni nem jö, hanem mindenképpen úgy kell orvosolni mint a *Tájogot*.

A' Mejbe bé-öntött Genyetség.

Ezen Nyavallyának Orvaslását ahoz ér-
tő értelmes *Seborvasra* kell bizni, a' ki a'
maga Tudománya fzerint, Szuras által a' Ma-
tériát meg-szabadittsa hogy ki-follyon, és a'
Fekélyt tisztító Orvaság által meg-gyogyittsa.

A' nedves és a' száraz *Fenének* Orvas-
lását, mind belső, mind pedig külsőképpen ér-
telmes Orvasra kell bizni.

Tüzes Kelés (*Carbunculus*).

Valami fekete Fakadék *Tüzes Kelésnek*
neveztetik, melly 24 ora alatt gyulad, és
fenés tsomová válik. Ezt okozza valami
tsipös *Matéria*, melly olly mérges mint a'
Pestises Matéria; belöl az alabb meg-irando
Orvasággal lehet rajta segiteni, mellyből min-
den 2 ora mulva 2 kalannal kell bé-adni.
Melly Orvaságot így irj-le és küld a' Pati-
kába.

℞. Pulv. subtiliss. Cortic. Peruv. Unc. j.

Aquae rutse Unc. x.

Vini bon. Unc. iij.

Syr. Menth. Unc. ij. Az ára 1 fl. 30 kr.

M.D.S. Mixtura roborans, omni bihorio 2
Cochleare summendae.

Ma-

Magyarul.

Végy Igen apro Porra tört Peruviai fa haját
2 Lotot.

Ruta Vízét 20 Lotot.

Jo ó Bort 6 Lotot.

Fodor Mentha Szirupot 4 Lotot.

Ezeket öfzve-elegyítvén, minden 2 ora
mulva adj 2 kalánnal belőlle.

Kivül pedig ezen Fakadékat fel kell vágni,
vagy körös körül mettezgetni, 's azután
Kamforos Storax Irral bé kell borítani, min-
den nap kétfzer meg-ujjítván a' Kötést.

'Meg-keményedett Daganatok.'

Ezek akkor támadnak, mikor az Ikrás
husakban lévő Nedvességek meg-gyűlnek, és
nagyon meg-sűrűdnek, melly által a' folyások
meg-akadalyoztatik. A' millyenek *elsöben*:
A' közönséges Mirigyek. *Másodszor* Rak-
fenévé változnak. *Harmadszor* Futuso Mi-
rigyé valnak. *Negyedszer* Gollyvává. *Ötöd-
ször* kemény Tsomová léfznek.

Közönséges Mirigy (Scirhus).

Az Ikrás Husaknak kemény Daganati,
Mirigynek neveztetnek, mellyeknek leg-kö-
zönségesebb helyek, vagy féizkek a' *Tsetsek*.
Ezeknek formájok kemény, és egyenetlen da-
ganat, mellyek semmit sem fájnak, és a' Bőr-
hez hasonló színűe; *kétjélék*: Jo *indula-
tuak* azok a' mellyek nem fájnak. *Rofz in-
dulatuak* azok a' mellyek fájnak, és Rakfe-
névé.

névé-is változnak, mellyek szederjesek és kékek. Belső Orvafságul az alább meg-irando Pilulákból minden nap 3-szor keztöt kell bévenni. Melly Orvafságot így írj-le és küld a' Patikába,

℞. Extract. Cicutae Unc. ʒ.

— Aconit. Dr. j. Az ára 31 kr.

M. Exactissime ut fiant Pilulae gr. iij.

Magyarul.

Vegy Egér szagu Büröknek meg-sűrűdött Levét 1 Lotot.

Farkas-répa Levélnek sűrű Levét 1 Könt.

Mind ezeket jól öfzve-elegyítvén, készíts belöllek három gránt nyomo Pilulákat.

Kivül pedig minden Nap Estvig Bürök Levelével gyenge melegen a' *Mirigy*et békell borítani, mellyet tiszta Vizbe főzhettz-meg. Ejtszakára pedig az alább meg-irando Flastromból akkora Nagyságu ruhára kenvén a' mekkora a' *Mirigy*, azzal békell kötni. Melly Orvafságot így írj-le és küld a' Patikába.

℞. Emplastr. de Cicuta Unc. j. az ára 10 kr.

D. S. Suo nomine.

Magyarul.

Vegy Egér szagu Bürökkel készült Flastromat 2 Lotot.

Kend ruhára és élylly velle a' meg-irt mód szerint.

Minden rágo és 'siros Orvafságok a' *Mirigy*nek Orvaslására ártalmasok.

Fu-

Futaso Mirigy (Scrophula).

Futaso Mirigynek hivattatik a' Nyak külső ikrás busainak kemény daganati. Belső Orvafságal az alább meg-irando Orvafságbol minden nap 3 - szor két két szemet kell bé-vehni. Melly Orvafságot így irj-le és küld a' Patikába.

℞. Extract. Cicut. Unc. ℥.

— Cortic. Peruv. Dr. ij.

Sapo. Venet. Dr. iij.

Res. Camph. Dr. j.

Merc. dulc. Dr. ℥.

Bals. Peruv. q. f. f. l. a. Pilulæ gr. ij.

Az ára 1 fl. 36 kr.

Conspergantur cum Pulvere Liquiritiæ.

Magyarul.

Végy Eger szagu Bőröknek nyersen ki - fa-
rsart Levelének és Szárának meg-sűrűdött
Levéből 1 Lotot.

Meg-tört és Vizben meg-főtt *Peruviai fa*

héj meg-sűrített sűrű Levéből 2 Könting,

Venétziái Szappant 3 Köntinget,

Kánfort 1 Köntinget.

Edes Kénesöt 1 Köntinget.

Peruviai fa héjjal készült Balsamumot a'
mennyi elégséges a' keményedésre hogy Pi-
lulát készitbes belöle, mindenik Pilulanyom-
jon 2 gránt; el-készitvén hints-bé a' Pilulá-
kat *Edes Gyökér Porral*; ezen Pilulákkal jó
darab ideig éllyen a' Beteg. Kivülről a' Bő-
rök *Flasstrom*, vagy *Bőrök levelinek meg-főtt*

Le.

Leve. Venétziai Szappannyal őszve-elegyítve réa kótni igen jó.

Gollyva (Struma).

Gollyvónak mondatik a' Nyak elő részének közepén tamadt hofzszu formájú kemény *Daganat*, mellynek fészke a' Pais Ikrás husban vagyon. Töbnyire ékeskednek a' Havas között, és a' Havas allyán lako Személyek az ilyen *Daganattal*, 's nevezetesen ott a' hol sok Egerfa terem, és a' hol a' folyó Viz felettébb éles. Az Ifjakban a' *Gollyva* gyakorra el-mulik, kivált ha nem éles folyó Vizzel élnek, el-mulik továbbá, ha a' Patikából *Gollyva* ellen valo Port vésznek, és abból minden nap gszor égy Kés hegyin való Méh serben vésznek-bé, vagy pergelt Tojas hajnak Porával sokáig élnek.

Tsomo (*Tuberculum*).

Tsomonak neveztetnek a' Bőr ikrás husainak kemény *Daganati*. Ezek az Abrazation gyakran *Rakfenévé* válnak. Szint ugy kell orvasolni [mint a' kemény *Daganatokat*, és a' *Rákfenét*.

Taknyos Daganatok (*Oedema*).

Ez a' *Daganat* töbnyire a' Lábakat, és kiváltképpen a' Bokakat szokta el-foglalni, azt a' Gödröt, a' mellyet az Uj bé-nyom, sokáig meg-tartja. A' melly Lábon vagyon a' *Daganat*, ha mindeniken vagyon, mindenik

Láb-

Lábfzár bé-tekeressék, vagy-is kerek Kötővel bé-kötessék; Méfz vízzel, és Kámforos Talinkával fzüntelen öntöztessék, és Fűszerfzamos füstöl meg-füstölt meleg ruhákkal gyakran dörgöltessek. Belső Orvassággal, Has-hajtokkal, és vizeltető Orvasságokkal éllyen a' Beteg. Ha ezek nem használnak, és a' Daganat nem régi, akkor igen jó vagy felmettzéssel, vagy Hojag huzó Flastrommal gyógyítani a' Daganatot: külömben ha régi a' Daganat, nem hogy meg-gyógyítanak ezen Orvaslás módjával némelly Orvasok az illy Daganatot, sőt Fenét, szereznek, és gerjesztenek véllek.

Savos Daganat. (*Tumor Serosus*)

Savos Daganatnak az a' vizes Daganat mondatik, a' melly az Ujjal bé-nyomatott Gödret meg-nem tartya. Szint ugy kell orvasolni mint a' fellyebb meg-irt *Taknyos Daganatot*.

Vizes Daganat. (*Tumor Lymphaticus*)

Vizes Daganatnak az a' Daganat nevezetik, a' melly valami viz Érnek Meg-szakadásától vészzen eredet. Az illyen Daganatok lapossak, Kerekek, fájdalom nélkül valók, a' Bórhöz hasonló színűek, és Gyors erössek, (*Elasticus*) lassan és fok Holnapokig nevednek, néha egy Tallérnyi kerek nagyságban egész Efsztendeig-is meg-állanak. Ha kifakadnak akkor fok Genyetséges Viz foly-

ki, lassu, hervaszto Hideglelés követi, és a Beteg égy néhány Holnapok mulva meg-hal. Ezen vizes Daganatokat mihellyt észre vé-
fzi az Ember mindjárt aboz éitö értelmes Seb Orvással egézfzen fenekig bé-kell vá-
gani; azután az alabb meg-irando *Theden Vízével* minden nap kétfzer bé-kell kötni. Melly Orvasságot így ír-le és küld a' Patikába.

℞. Aquæ. Acetosæ. Unc. iij.

Spir. Vin. Unc. iij.

— Vitriol. Unc. ꝑ.

Sach. alb. Unc. j. az Ára 30 kr.

M. Digerantur octiduo in Balneo Mariæ
et filtretur.

Magyarul.

Végy Sóaska Levél Vízet 6 Lotot.

Seprö Egetbort 6 Lotot.

Gálitzkö Spiritust 1 Lotot.

Nádmézet 2 Lotot.

Mind ezeket öfzve-elegyítvén tedd állas-
ni nyoltzad napig, és azután itato Papiros-
san által jártasd vagy tsepegtesd-le, melly u-
tán élly vélle a' meg-irt módfezerint.

Belső Orvasságul igen hasznoson élnek
Bétsben a' Gyógyító Házban az érdemes Or-
vos Urak az *Olasz Utifünek Gyökerével Ra-
dix Arnica*: mellyet apró porrá törvén min-
den nap égyfzer Kés hegyin el-séröt adnak-
bé kevés vízbe fel-kavarva a' Betegnek.

A' Tsetseknek Tejes Daganattya.
(*Intumescencia, Lactea, Mammarum*)

Elsöben. Ezen Daganatnak Orvaslása azt kívánja hogy a' Tejet vagy az Afzszonynak tulajdon Gyermeké; vagy más szopja-ki. *Másodszor* ha a' Szopás meg-nem eshetik, a' Tejet kézzel ki-kell sejni, vagy Köppölyvel vagy meleg Üvegel ki-kell szivadni. *Harmadszor* A' Tsetsek meleg Víznek Párájával meglágyíttassanak, vagy meleg füstöléssel kell az el-ofzlatást segiteni. Ezen Nyavallyában belső Orvasságul a' Has hajto Orvasságokat kell elő-venni. Midön a' Tég a' Tsetsekből visszaverődik, és vagy a' *Karoknak*, *Kezeknek*, *Czomoknak*, vagy a' *Láboknak* kövér bőrökbe bé-öntődik, akkor a' Daganat a' nevezet helyyekről Tejes Daganatnak nevezetik: ez a' Daganat töbnyire a' Gyermek ágyas Afzszonyokon szokott lenni, de néha róllok a' körületek forgolodokra-is el-fokott ragadni; 's eleintén az honaly alatt, vagy az Ágyék hajlásban valami fájdalom támad, azután azt a' fájdalmat valami fájdalmas daganat követi, melly lassan, lassan, az egész Lábat, vagy Kart el-fogja, és az Ujtól nyomattatott Gödröt meg-nem tartya. Ez a' Daganat orvasoltatik meleg el-ofzlató Kötésekkel, úgy-mint: *Velentzei Szappant* Tégbe meg-fözvén, ráá kell gyenge melegen borítani. Azonban kevés nem igen nagyon tápláló eledelkkel éllyen a' Beteg; a' turbozás leves *ételnek* és

fejér Málva, Petresellyem fött Viz rendszere-
rint való *Itala* igen hasznos. E' mellett az
alabb meg-irando Hivesítő 's Has-hajto Or-
vassággal szorgalmasan éllyen. Melly Or-
vassagot így irj-le és küld a' Patikába.

℞. Fruct. Tamarind. Unc. ij.

Rad. Altheæ. Unc. j.

Concis. Coqu. S. q. Aquæ. per $\frac{1}{4}$ horæ

Dein Colaturæ. ℞iſ.

adde Nitr. pur. Dr. jſſ.

Manna elect. Unc. jſſ.

Syr. Berber. Unc. j. az Ára 51 kr.

M.D.S. Mixtura temperando Laxans.

Magyarul.

Végy Tamarindus Gyümölsét 4 Lotot.

Fejér Málva Gyökeret 2 Lotot.

Meg-vagdálvan elegendő Vizbe főzd-
meg egy fertály óráig, úgy hogy a' meg-
fött leve légyen meg-szűrve másfél fertály;
annak utánna elegyits belé

Tisztított Salétromot másfél Köntinget.

Mannát 3 Lotot.

Sóoska-fa Szirupot 2 Lotot.

Mind ezeket össze-elegyítvén töltsd egy
Üvegbe, mellyből osztán minden 2 ora mul-
va igyék a' Beteg egy Fin'siával gyenge me-
legen.

A' Hugyas Hojagnak Dagadása.

(Intumescencia Vesicæ Urinariæ)

Midőn a' Vizellő - tő, vagy a' hugyas
Hojagnak a' Nyaka meg-dugul, akkor az Hu-
gyas

gyas Hojag fel-dagad, mellyet abból meg-le-
het tudni, hogy a' Beteg nem vizelhetik. Ha
a' Vizellett meg - nem indittattatik akkor a'
Nyavallya halalos, mert a' Hugyas Hojag meg
fenesedik és ki-szakad.

Az Orvaslás azt kívánja, *elsőben* hogy
az az ok el-hajtassék, a' melly a' Vizellő-
tsöt bé-dugja. *Másodszor*. A' Vizellett ahoz
értő értelmes Seb-Orvas által meg-indittassék.
Mikor az Hugyas Hojagnak a' Nyakát Görts
szorittya akkor lágyito meleg Kötésekkel Kli-
stéreztetéssel, és belől *Opiummal* kell or-
vasolni.

Mikor a' Vizellő-tső meg-gyulad, akkor
Érvágattatással, Klistéreztetéssel, és belől Man-
dola Téjjel kell orvasolni. A' Vizellő-tső-
ben ki-nőtt husatskakat, *Viafz* Gyertyákkal,
mellyet a' Patikában *Businak* hívnak kell meg-
orvasolni mellynék az ára egynek leg - fel-
lyebb 8 kr., melly Gyertyát a' Vizellő - tső-
ben bé-dugván, mind addig ben kell tartani,
mig a' Beteg Vizelésre kényszerítettik akkor
ki - huzván, vége lévén a' Vizelésnek meg
meg bé-kell dugni a' nevezet *Busit*, és égy
ilyen *Busival*, vagy *Viafz* Gyertyával há-
rom nap élhet a' Beteg.

Ha valami *Kő*, (*Calculus*) az Hugyas
Hojagnak Nyakában meg-reked, akkor azt
vizfza kell taszítani a' Vizellő-tsőbe, avagy
a' Hugyas Hojagból ahoz értő Seb-Orvással
ki-kell metzzeni.

Ha a' Vizedlett az Afzfzonyi Személyeken a' terhes *Nádrának* nyomásától fenakad akkor azt fel 's vízszá kell nyomni. Mikor a' Hugyas Hojag el-lágyul, vagy-is a' fziel meg - üti akkor az *Olasz Utifünek Virágjából* (*Arnica*) jó böven kell Herbatélyt itatni a' Beteggel, és a' Kerefzt tsontok tájára Hojag huzó Flastromat kell kötni.

Tagos Daganatok. (*Tumores Organici*)

Midön valami belső Tag a' maga helyéről valami ok által ki-mozdul a' *Tagos Daganatnak* hivattatik; ezek közzé számláltatnak mindensféle Sérvések, Sérülések, és az Agyék Tököknek helyekből való ki-mozdulások.

Agyék Tökök. (*Parochidium*)

Midön az Agyék hajlásban a' *Tökök* meg-akadnak, a' fzikott helyére ugymint a' *Tök Zatskóba* le-nem mennek, akkor a' *Daganat Agyék Töknek* nevezterik, inellyet abból meg-lehet tudni, hogy a' *Tök Zatskó* akkor mindenkor üres, a' mikor a' *Tökök* az *Agyék* hajlásban fel-akadnak.

Az Orvaslását lágyito Kötéssel, ugymint vagy *Lenmag Pogásit* Tájbe meg-főzván, vagy *Borza Virágot*, *Szekjü Virágot*, vagy *Ökörfaruku Virágnak* a' Levelét (*Folea Verbasci*) meg-szárasztván 's porrá törvén, mind a' Pépet meg-kell főzni 's ruhára kenvén a' meg-dagatt részre gyenge melegén réaja kell
bori-

borítani, hogy a' Tökök (*Testiculi*) le-mo-hessenek.

A' Vég - Hurkának elő-esése. (*Prolapsus Ani.*)

Mikor a' *Vég-Hurkának* a' belső hártája az Alfelen ki-buvik, akkor a' Nyavallya *Vég-hurka* elő-esésnek neveztetik. Meg-es-mértetik abból a' midőn az Alfelből valami piros rántzos hártya forma bür ki - tsutsorodik, mellyet Kézzel a' Véghurkába bé 's visszafá lehet tenni. Orvasoltatik illyen móddal, hogy az illyen elő esett részt Ujjal gyengén 's vigyázva bé-kell tafzítani, azután a' hüvellyekkel Grádits forma nyomással, és olyan forma kötöt készitvén mint a' *T. Betű* bé-kell kötni véle, és a' visszafá - tafzittatott részt ben kell tartani: az el-lágyult részeket erősítő Füvekkel ugymint *Fodor Mentha*, *Majorána*, *Sállya*, *Kakuk füvet*, vagy *Vad Fonbortnak - is* nevezik veres Borban megfőzvé, 's ezen meg-főtt lévben négy Réti Ruhát mártván gyenge melegen az el-lágyult részeket bé-kell borítani, melly meg-hülvén ismét meg-kell ujjítani, hogy az el - lágyult részek erősödjenek.

A' Nádra Hüvellynek elő-esése. (*Prolapsus Vaginæ Uteri*)

Mikor a' *Nádra hüvellynek* belső Hártája az Afzfzony Embereknek Testekből kiesik és ki-függ, akkor a' Nyavallya *Nádra hüvelly*

hüvelly elő esésnek neveztetik. Az Orvaslás módja *elsöben* így mégyen véghez; ahoz értö Bábával, vagy Bábáságot tanult Seb.-Orvással (*Accoucheur*) az elő esett részt a' *Nádra Hüvellybe* bé-kell nyomatni, vagy dugatni, és a' helyre nyomatott részt rongyból öszve-tekert tsapforma dugoval ben kell tartani; e' mellett az el-lágyult részek a' Véghurkának elő esésében meg-iratott erősítő Orvaságokkal meg-gyógyittatik.

A' Nádrának Elő-esése (*Prolapsus Uteri*).

Mikor a' *Nádra* az hüvellybe le-süllyed vagy le-esik, avagy az hüvellyből ki-függ, akkor a' Nyavallya *Nádra Elő-esésnek* neveztetik. Ennek leg-közelebb valo oka, a' *Nádra* Kötöknek el-lágyulása, meg-gyengülése, vagy pedig a' Medentzének (*Pelvis*) felettébb valo meg-tágulása, Nagysága. Ezen Elő-esés kétféle, ugymint mikor *elsöben* a' Nádrának Szája a' hüvellyből ki-függ, a' melyet Szemmel meg-lehet látni. *Másodszor*: A' midön a' Nádrának Szája ben vagon a' hüvellyben, melly-is nem láthato, hanem csak Ujjal tapogatás által tapasztaltatik. Az Orvaslása mindenképpen ugy mégyen véghez, mint a' *Nádra* hüvelly Elő-esésének, csak hogy mindenkör az Afzfzort hanyat kell fektetni, hideg ferödökkel és belső erősítő Orvassággal-is kell erősíteni, ugymint a' *Kinna héjjal* valo éléssel, p. o. az alább meg-irando Orvaságból minden ora mulva = Kálán-

lással kell bé-venni. Melly Orvasságot így írj-le és küld a' Patikába.

℞. Pulv. Cort. Peruv. selectifs. Unc. j.

Syr. Ononidis Unc. ij.

Aqua Meliffæ

— Flor. Cham. \overline{aa} Unc. v. Az ára
I fl. 22 kr.

M.D.S. Mixtura Roborans omni hora duo
Coehlearia summandæ.

Magyarul.

Vegy Jól meg-válogatott Fa kéj Port 2 Lotot.

Ononidis Szirupjából 4 Lotot.

Méh sü Vízet 10 Lotot.

Székfü Virág Vízet szint annyit.

Elegyítsd - öszve, ély véle a' meg - írt
mod szerint.

A' Nádrának Ki-fordulása (*Inversio Uteri*).

Mikor a' Nádrának belső része ki-for-
dul, és a' Nádra Szájan ki-esik, s' a' hüvel-
lybe le-függ, e' Nádra Ki-fordulásának hi-
vattatik. Ez akkor szokott meg-esni s tör-
ténni, mikor a' Gyermekek-ágyas Afzszonyok-
ból a' Mússa (*Placenta*) erőszakkal ki-hu-
zatik. Gyógyítása így esik-meg: Elsőben
a' ki-fordult részt vissza kell tenni, de nem
a' Közepét hanem a' Széllyeit lassan lassan
a' Nádrának Szájan bé - nyomván; azután a'
helyre tett részt ahoz alkalmaztatott rongy-
bol készített tsappal ben kell tartani, mellyet
gyakran ki kell lassan huzni, hogy a' Tisz-
tulasa jobban essék, és az el-gyengült, lá-
gyult

gyult részeket mind belső, mind külsőképpen a' meg-iratott erősítő Orvasságokkal kell orvosolni. Sokat hasznal az-is, ha a' Beteg Afzfzony sokat hanyattán fekszik.

Az also Áll-kaptzának Fitzamodása.

Az Áll-kaptza csak előre fitzamodhatik, vagy éshetik-ki helyyéből, néha csak az egyik fejes vége esik-ki a' Vak-szem Tsontnak a' Gödréből, de némellykor mindenik vége ki-esik; mikor csak az egyik fele esik-ki helyyéből, akkor a' Száj félre áll, mikor pedig mindenik ki-esik, akkor a' Száj egészszentátva, vagy nyitva vagyon. A' helyyre valo tétel ahoz értő Seborvast kíván, de ha a' nem volna, a' helyyre valo tétel így esik-meg, hogy a' Hüvej Uj a' Zap fogra tétetik, és az Áll-Tsont alább le-felé, azután hátra nyomatik. Erősítő Kötések bé-köttetik. Mik légyenek pedig az erősítő Kötések, a' maga rendében elé-fogom adni.

A' Nyak-tsigának és Hát-gerintzeknek Ki-fitzamodások töbnyire mind halalosok. Minden részek Ki-fitzamodásának Orvaslása kíván *elsöben* here tételt, azután *másodszor* Borban meg-fött *Fodormentának* Levében négy rétü ruhát belé-mártván, azzal kell párolni gyenge melegen. Kámforos Égetborral-is meg-lehet a' ki-fitzamodott részeket lotsolni.

Tyuk Szem ellen.

Vegy Juh Ganéjt 2 Lotot. Jo bor erős Etzettel elegyítsd-öfzve és kend ruhara, 's

azután a' Láb ujját Diákilon Flastrommal e-
gészfszen bé-borítván, a' hol pedig a' Tyuk
Szem van, ott ki kell vágni a' mekkora a'
Tyukfzem, 's ugy kell osztán a' ganéjos ruhát
réá borítani, minden nap 3szor meg-ujjítván
a' Kötést.

Az Érvágásról vagy Érvágattatásról.

Mitsoda Nyavallyákban leg-szükségesebb
az *Érvágás* vagy *Érvágatás*, a' tapasztalt
bóls Orvasoknak itélet tételek szerint így
következnek :

1-söben. *A' Vérnek Bövségében.*

2-szor. *A' Gyulajzto Hidegtelekben.*

3-ízor. *A' nagy Gyuladásokban (In-
flammatiö).*

4-szer. *A' nagy Vértölyásokban elein-
tén.*

Telleyességgel pedig nem szabad Éret
vágni vagy vágatni a' Betegen, mikor a' Be-
tegnék kevés Vére van, mert ezzel nem
hogy a' Betegnek jobbulást szereznének, söt
siettetik ugy-is majd el-jövö Halalát.

A' *Belgiumi Tudosoknak* hasznos jedzé-
seik, mikor jó Éret vágatni, 's mikor nem, ki-
vévén a' rend kívül valo szükséges Története-
ket (*Casusokat*), mert ilyenkor hogy az em-
ber életét meg-tarthassuk, nem kell erre a'
jegyzésre hajtánunk, egyébkor pedig igen jó,
kivált mikor az Ember *pro Cura praeserva-
tiva* akar Éret vágatni, és hasznos-is erre vi-
gyáznunk. Ezzel pedig így kell élnünk :

nézd-

nézd-meg a' Kalendáriumban mellyik nap tett-fel a' *Hold Ujsága*, és ha Dél előtt tett-fel, azon a' napon kezd számlálni a' Napokat, ha pedig Dél után, a' következő napon kezd számlálni a' szerint a' mint itt következik :

Nap

- 1-ső. Árt, haloványodik a' Természeti Szin.
- 2-dik. Árt, következnek Hideglelések.
- 3-dik. Árt, következnek Erőtlenségek utánna.
- 4-dik. Árt, következik Gutta-ütés (*mors subitanea*) rend szerint.
- 5-dik. Árt, meg-fogyatkozik a' Testbéli Vér.
- 6-dik. Jó, mind Értágatás, mind Köp-pölyeztetés.
- 7-dik. Árt, az Ételet nem kívántattya.
- 8-dik. Árt, a' Gyomornak kivalképpen hoz Erőtlenséget.
- 9-dik. Árt, Rüh vízketegség követi, sokat kell vakarodni utánna,
- 10-dik. Árt, Náthát szerez.
- 11-dik. Jó, használ az Etebéli Kivánságnak helyre állításira.
- 12-dik. Jó, használ az egész Test Egés-ségének.
- 13-dik. Árt, Ételet nem kívántat.
- 14-dik. Árt, sok Nyavallyákat okozhat.
- 15-dik. Jó, Ételet, Italt kívántat.
- 16-dik. Árt, sőt igen veszedelmes egész Eftendőben.

- 17-dik. Jó, használ az egész Esztendőben.
 18-dik. Jó az egész Testnek.
 19-dik. Eppen vezedelmes, nem commenda-
 dáltak.
 20-dik. Árt, okoz nagy Nehézséget a'
 Testben.
 21-dik. Jó mindenképpen.
 22-dik. Jó sok Nyavallyákban.
 23-dik. Jó, oltalmaz sok Erőtlenségektől.
 24-dik. Jó, el-ozlattyá a' sok rossz
 Nedvességeket.
 25-dik. Jó, az Agyvelőt igen erősíti.
 26-dik. Jó, oltalmaz ferro Nyaval-
 lyáktól.
 27-dik. Árt, okoz többnyire Sibbattságot,
 néha Gutta ütést.
 28-dik. Igen jó az egész Egésségnek.

HARMADIK SZAKASZ

A' KÜLSŐ ORVASSÁGOKRÓL.

Érlelő Orvasságok.

Érlelő Orvasságoknak, azok a' Szerek ne-
 veztetnek, a' mellyek a' Sebekben az evese-
 dést, Genyetségesedést segitik, és siettetik.
 Mellyet így írj-le és küld a' Patikába.

℞. Balsamum. Arcæi. Unc. ꝑ. az Ára 9 kr.
 D.

Magyarul.

Vigy Arcæus Balsamumát 1 Lotot,

☞ Ungv. Digestiv. Unc. β. az Ára 9 kr.

D. *Magyarul.*

Végy Érelő Irat 1 Lotot.

☞ Ung. Basilicon. Unc. β. az Ára 5 kr.

D. *Magyarul.*

Végy Sárga Irat 1 Lotot.

Seb gyógyító Orvosságok.

Seb gyógyító Orvosságok azok a' fzerek neveztettnék a' mellyek a' Sebeket, és a' Fekélyeket meg-gyógyítják ugymind, a' *The-den Vize*. Mellyet így írj le és küld a' Patikába.

☞ Aquæ Acetosæ. Unc. iij.

Spir. Vin. Unc. iij.

— Vitriol. Unc. β.

Sach. alb. Unc. j. az Ára 36 kr.

M. Degerantur octiduo in Balneo Mariæ et Filtrentur. D.S. Aqua Thediana.

Magyarul.

Végy Sooska Levét 6 Lotot.

Seprő Égetbort 6 Lotot.

Galitzkö Spiritust 1 Lotot.

Nádmézet 2 Lotot.

Mind ezeket öszve-elegyítvén, had állani 8tzad napig, azután itato Papirosan, többséren jártasd által.

☞ Spir. V. Mastich. Unc. β. Az ára 10 kr.

D.

Magyarul.

Végy Mástikos Égetbort 1 Lotot.

Elly véllé mikor Szükséged kívannya.

Ösz-

Öszve-foglaló Orvasságok.

Öszve-foglaló Orvasságoknak azok a' Szer-
rek neveztetnek, a' mellyek a' vágott Sebe-
ket öszve-foglalják és szorittják. Melly
Orvasságokat így írj-le és küld a' Patikában
a' mellyik fog tettezni, a' haszna mindegy.

℞. Emplast. Anglican. Unc. β. az ára 20 kr.
Magyarul.

Végy Angliai Flastromat 1 Lotot.

Kend ruhára és tedd a' vágott Sebre.

℞. Emplast. Stipticum Unc. β. az ára 8 kr.
Magyarul.

Végy Krolius öszve-huzó Flastromat 1 Lotot.

Kend ruhára és kösd-bé velle a' Sebet.

℞. Empl. de Minio Unc. β. az ára 3 kr.
Magyarul.

Végy Minium Flastromat 1 Lotot.

Élly velle mint a' többivel.

Tisztító Orvasságok.

Tisztító Orvasságoknak azok hívattatnak
a' mellyek a' tsunya, kérges, és fzalonnás Se-
beket meg-gyogyittják. Mellyeket így írj-le
és küld a' Patikába.

℞. Ungv. Digestiv. acre Unc. j. az ára 13 kr.
D. Magyarul.

Végy Etető érlelő Irat 2 Lotot.

Kend Len ruhára és kösd-bé velle min-
den nap 2szer a' Sebet.

℞. Ungv. Aegypticum Unc. ij. az ára 15 kr.

Ma-

*Magyarul.**Végy Egyiptusi Irat 4 Lotot.*

Az igen büdös Labon lévő Sebeket úgy kösd velle mint a' Felsővel.

℞. Mercur. Sublim. Corrosivus gr. x.

Aquae rosar. Unc. xv. Az ára 22 kr.

M. D. ad Vitrum.

*Magyarul.**Végy Etető Kénésöt 10 gránt.**No'sa Vízet 30 Lotot.*

Akkora ruhát belé-mártván, mekkora a' Seb 4 rétüleg, minden nap kétfzer kösd-bé a' Frantzus Sebeket.

℞. Mercur. praecip. rub. Dr. ij. az ára 6 kr.

D. *Magyarul.**Végy Veres Kénésöt 2 Köntinget.*

Mindennap a' Szalonnás Frantzus Sebeket hints-bé velle kétfzer.

Szárasztó Orvasságok.

Szárasztó Orvasságoknak azok ne eztenek, a' mellyek a' Sebeket meg-szárasztják, vagy bé-varozzák. Mellyeket így írj - le és küld a' Patikába.

℞. Extract. Saturn. Unc. j. Az ára 15 kr.

*Magyarul.**Végy On kivonást 2 Lotot.*

Elegyits égy fertály forrás Viz közzé, és úgy mosogasd napjában 2szer a' Sebet, rövid idő alatt el-szárasztja.

℞. Bolus Armenus Unc. j. Az ára 3 kr.

Ma-

Magyarul.

Végy Arméniai veres földet 2 Lotot.

Törd Porrá és az Orbántzos Sebeket hintsd-bé véllé, vagy keverd Iros Vaj közzé és ugy rakásra kenvén raggasd véllé.

12. Alum. Ustum. Únc. j. az Ára 6 kr.

Magyarul.

Végy Égetett Timsót 2 Lotot.

Evel minden Nap kétszer hintsd-bé a' Taplos Sebeket. A' Thédén Seb vize-iszfárazt, mellynek készítése már meg-iratott.

Vérfolyását meg-állító Szerek.

Erös Seprö Pálinka, Thédén Vize, szerdes Gálitzkő, keserü Tser Tapló. Ezek közzül akármellyikkel meg-állíthatod a' Vér folyását a' Sebnek.

Öfzve - huzó Orvasságok.

Öfzve-huzó Orvasságoknak azok nevezetnek, a' mellyek az Emberi, kemény Test részeinek el-lágyult rostyait öfzve - huzzák. A' millyenek a' *Fodormentha Majoránna. Rozmarint. Kakuk Füveknek* veres Borban meg-főtt levei. *Thédén vize. Timsó. Ön Méz (Sacharum Saturni) Meszes Víz* mellyet hogy kellessen készíteni a' maga rendiben fogok emlékezni. *Veres Por.* Ezek közzül akármellyiknek a' levében négy rétü ruhát mártván gyenge melegen bé-kell borítani az el-lágyult részeket.

Lágyító Gözök, vagy párák a' Málly-
va, és Szekfü Virágnak leveiből. Fejér Mál-
va Ir, mellynek Lottya a' Patikában 3 kr.

Érlelő Orvasságok.

A' melly Orvasságok a' gyuladt Daga-
natokat Genyetségé változtattják, Mellyeket
is így irj-le és küld a' Patikába.

✽. Emplastr. d. Galb. Unc. ꝑ. az Ára 10kr.

Magyarul.

Végy Gálbán Flastromat 1 Lotot.

✽. Emplastr. Diachylon. c. Gumm. Unc. ꝑ;
az Ára 5 kr.

D. *Magyarul.*

Végy Diákilon Flastromat 1 Lotot.

✽. Ungv. Basilicon. Unc. j. az Ára 7 kr.

D. *Magyarul.*

Végy Sárga Irat 2 Lotot.

✽. Cataplasma maturans. Unc. ij. az Ára 13 kr.

D. *Magyarul.*

Végy Érlelő Kötésnek való Speciést 4 Lotot.

Föld-meg Téjben 's tedd a' Daganatra.

Mézes Kovász, és Téjbe főtt Fige-is igen
hasznos a' meg-érlelésre.

Vizszá - verő Orvasságok.

Ezek az Ereken meg-rekedt Nedvessé-
geket vizszá-verik a' nagyobb Ereke. Ugy-
mint: a' Hideg Víz, Fejér Víz, Aqua Vegeto
Mineralis: ezt a' Patikába meg-találod. Gá-
litzköves Víz.

Fájdalmat enyhítő Orvasságok.

A' *Belind fünek leveléből* való Kötés ;
Sáfrány és Opium.

Izgató Orvasságok.

Izgató Orvasságoknak azok a' Szerek hivattattnak, a' mellyek a' Testet igazgattyák, meg - veresitik, és Hojagat huznak, ugymint : *Mustár magos Kovász*; mellyet a' Forroságokban a' Beteg lába Talpaira, és Tenyerire ruhára kenvén bé-kötik vélek mind addig míg a' forroság szünni kezd. *Hojagot huzo Flastrom.* Mellyet így irj-le és küld a' Patikába.

¶. *Emplastr. Vesicator. Unc. j. az Ára 14kr.*

Ezen Flastromat égy Tallérnyi ruhára kenvén, mikor a' Beteg a' forro Nyavallyábaa magán kívül van a' Lába szára Ikraira szokták tenni, mellyel hogy kell élni böven meg-iratott a' maga helyén:

Égető Orvasságok.

Égető Orvasságok azok a' mellyek az Emberi Testnek azt a' részét a' mellyikre tétetnek, el - rágják és el - emésztik, ugymint : *Étető Kö.* Ezzel a' Tállyogok nyittatnak-fel. *Pokolkö,* ezzel a' bimbos Vadhus rágattatik. *Egettett Timsó,* ezt a' széles Vadhusra szokták hinteni. *Égető Kánsor Olaj,* ezzel a' nagy Vadhusakat kenik-meg. *Tüzfünek pora. Pulvis flammulae Jovis,* ez a' Vadbusas Rákfenére igen jó. *Piskoltz Vaj. Butyrum Antimonii*

monii, ezzel a' tsös Sebeknek kérges szé-
leit étetik. *Veres Kénesö Mercurius præcipi-
tatus ruber.* Ez a' szalonnás Frantzós fekél-
lyekre igen jó, ha minden nap bé-hintetik
vélle. *Étetö Kénesö sűrűn el-osztva. Solu-
tio Saturata Mercurii sublimati Corrosivi.* Ez
a' fekete tsontfenére, és a' Frantzós fige Sü-
möltökre szokot tétetödni. Mind ezeket a'
meg-irt Orvasságokat a' mellyikre szükséged
fog lenni igen kevés áron meg-szerezheted a'
Patikából. A' véllünk született Anyai jegye-
ket ha el-akarod vészteni, a' réá tétendö éte-
tö Tészttát így készítheted-meg. *Pasta ad Næ-
vos. Végy Öltatlan Mészet. Velentziai Szap-
pant,* mindenikből egyenlő Mértékkel kell
öszve-elegyíteni. Meg-készülvén így kell réá
tenni az *Anyai jegyre.* A' mekkora jegy ak-
kora jukat kell vágni valami ragados Flastro-
mos ruhán, azután réá kell tenni a' jegyes
részre, és kin maradvan a' jegy bé-kell ken-
ni, és rövid idő alatt a' jegyet Matériáztat-
ni, genyetségesedni kezdi, és rövid időn ez
által el-mulik az *Anyai jegy.* A' mint ezt bizo-
nyítja hitelesen *Plenk Jakab* Ur a' Seb-Or-
vasi Tudományoknak Tudossa, a' maga Or-
vasságos Könyvének a' 248-dik Lapján leve-
lén. *Sóó Spiritus. Spiritus Salis Concentra-
tus.* Ezzel a' kérges Sümöltöket kenik hogy
el-vészsen. *Körös Bogár por. Pulvis Cantha-
ridum.* Ezzel azt a' Sebet szokták bé-hinteni,
a' mellyeket a' vészet Kutya, harapat és mart-
neg.

Rothadás ellen-való Orvasságok.

Kina haj. Cortex Chinæ. Kámfor. Rutafü. Storax Ir, e' rothatt Sebre való.

Frantz ellen-való Orvasságok.

Étető Viz. Aqua Phagadenica. Kénesös Balsamum. Balsamum Mercuriale. Étető Kéneső el-olvasztva. Solutio sublimati Corrovisi. Mind ezekkel a' Kankos vagy Frantzos fekélyeket szokták gyógyítani.

Rák Fene ellen-való Orvasságok.

Melleyek a' Rákfenére, és a' meg - keményült Ikrás husakra javasoltatnak, ugymint: *Egérszagu Büröksü. Herba Cicutæ. Bürök ki-vonás. Extractum Cicutæ.*

Tsont Fene ellen - való Orvasságok.

Mastix Essentia. Myrha Essentia. Hévséges Gummisa Essentia. Essentia Euphorbii.

Az öszve-elegyítettett külső Orvasságok leg-közönségesebben így készítettnek. Melleyek közzül némelleyeket a' magad Házadnál is, meg-készithettz, öszve-elegyithettz.

Lágyító Fűvek.

Málva Fű. Fejér Málva. Herba Altheæ. Ökörfarku fű. Herba Verbasci. Mindenikből 2, 2 Marokkal vagdally - meg és elegyitsd öszve.

Oszlato Fűvek.

Szekfü Virág. Flores Chamomillæ. Olsz Utifü Virág. Flores Arnicæ. Borzafa

Virág. Flores Sambuci. Pemete fü. Herba Marubii. Mindenikből egy egy jó Maroknyit öszve-elegyítvén vagdald öszve.

Fő - Fűvek.

Fodor Mentha. Herba Mentha. Méhfü. Herba Melissa. Ro' marint Sáallya. Herba Salvia. Levendula Virág. Ro'sa Virág. Olasz Utifü Virág. Flores Arnica. Mind ezekből egy egy Marokkal öszve-elegyítvén 's aprón meg-vagdolván, igen jó ha borban meg-főzik, a' meg-ütett Fökre ha négy réti ruhát a' levekben belé mártnak és gyenge melegen a' Före borították.

Öszve-huzó Orvasságok.

Tormentilla Gyökér. Radix Tormentilla. Kigyó fark Gyökér. Radix Bistorta. Utifü Levél. Herba Plantaginis. Pomagránát hej. Cortices Granatorum. Ezek között valamelyiket meg-főzvéen Borban, igen keményíti az el-lágyult rézket.

Seb-gyógyító Fűvek.

Rutafü. Oroslán lapu fü. Herba alchemilla. Tšengö Virág. Flores Hyperici. Ezek között valamelyiket akár pedig mindenikből egy Maroknyit öszve-vagdolván, és elegyítvén, akár Borban, akár forrás Vízben meg-főzvéen, 's a' levével a' Sebeket gyakorta mosogatván, ez által a' Sebek tisztán tartatnak és hamar meg-gyógyulnak.

Olzlató Lifztek.

Bab Lifzt. Árpa Lifzt. Ros Lifzt. Mellyeket Zatskoban révén 's gyengén meg-meg-legítvén az Orbántzos részeket szárazon bé-kell kötni vélek, használnak továbbá a' gyu-ladt Orbántzos Daganatokra.

Lágyító Lifztek.

Len mag Lifzt. Görög széna mag Lifzt. *Farina Seminum Foeni Græci*. Ezek Tév-ben meg-főzvéen mint a' pépet, a' Genyetsé-gesedésre indult Daganatokra, és Tallyagok-ra, ruhára kenvéen igen hasznos réájok kötni, mert az Evesedést segítik.

Mastix Spiritus.

A' Mastix el-olvasztatik Égetborban, és igen hasznos az ollyan Sebekre a' hol a' Tsont láttzik.

Közönséges Seb - Viz.

A' Balsamumos Büvek ugymint *Mentha* 's a' többi Égetborral lombik által le-tsepeg-tetnek, 's olztan Üvegben meg-tartattnak.

Étető Viz.

Ez áll fél Könting étető Kénesöböl, égy fertály Méfz Vizből. az Ára a' Patikában 12kr.

Fejér Viz.

Ez áll fél kupa Kut Vizből 2 Lot On-kivonásból (*Extract. Saturni*) 2 Lot Seprő Pálinkából. Ha Patikába kézfitteted az Ára 20 kr.

Gáliczköves Szem-Viz.

Ez áll egy ferrály Ro'sa Vizből 2 Kön-
ting fejr Gáliczköböl. az Ára 17 kr.

Közönséges Érlelő Ir.

Ez áll 6 Lot nyers Terpentinából, és
két Tojás Sárgájából, mellyet mind addig kell
törni, és keverni, mig el-olvad, azután ele-
gyits másfél Lot Tsengö Virág Olajat. (*O-*
leum Hypericonis) az Ára 12 kr.

Étető Érlelő Ir.

A' meg-irt Érlelő Ir közzé elegyits fél
Lot veres Kénesöt, ugy az Ára 27 kr.

Arceus Balsama.

Ez áll 6 Lot Terpentinából. 5 Lot Eli-
mi Gummiból. 3 Könting sárga Váafzból. 6
Lot Szarvas fadgyuból. 2 Lot tsengö Virág
Olajból. Mind ezeket gyenge meleg Tüznél
elegyitsd öfzve. Ha pedig a' Patikába aka-
rod meg-tsináltatni. az Ára 54 kr.

Kénesös Balsamum.

Ez áll 2 Lot Arceus Balsamumából. 2
Lot Kénesös Irból. 20 grán édes Kénesöböl.
Mellyeket elegyits jól öfzve Kö Mosárban.
Ha a' Patikában tsináltatod-meg az Ára 30 kr.

Kénesös Ir.

Ez áll 2 Lot tiszta Kénesöböl. 6 Lot
Sertés Haj 'Sirbol. Ezeket elegyitsd vagy ke-
verd jól öfzve, mellyet Tsuporban tévén;
igen

igen hasznos a' Haj között szállást vert férgek ellen. Ha a' Patikában készítettéd az Ára 27 kr.

Gummi Kéneső.

Ez áll 1 Kőnting eleven Kénesőből. 3 Kőnting Arabiai Gummiából. 2 Lot Sz. János Kenyerével készült Szirupból; mellyet Kő Mosárban mind addig kell törni, míg a' Takonyhoz hasonló lesz. Ez igen hasznos a' Kankóban vagy Frantzban ha minden reggel, és este két fa kalánnal nyel-le a' Beteg. az Ára 25 kr.

Lágyító Kötés.

Ez áll Fejér Kenyér bélből, Tojás Sárgájából, Safrányból, és Vajból. Mellyeket édes Tejben kell öszve főzni.

Ofzlato Kötés.

Az ofzlato Fűvek fejér Vizben megfőzetnek.

Öszve - huzó Párolás.

Az öszve-huzó Fűvek veres borban főzetnek, és azután Kámforos Égetporral meg elegyitetnek.

Lágyító Klistér.

Ez áll 16 Lot Lágyító fött Vizből, és 8 Lot Len mag Olajból.

Hashajtó Klistér.

Ez áll egy fertály Szekfü Virágnak megfött levéből, és egy Kőnting Jalappa Gyökér Porából.

A' Belső Orvasságoknak Rendéről.

Belső Orvasságoknak azok neveztetnek, a' mellyek a' Betegnek bé-adatnak, és a' Gyomorban le-nyeletnek.

Hánytató Orvasságok.

Hánytató Orvasság akkor adattatik a' Betegnek, a' mikor a' meg-romlott Epe, vagy Eledelel a' Gyomorban vagyon, mellyet a' Gyomor émelygésből, keserű szajból, és tsunya nyelvből meg-lehet esmérni. Ezek a' Hánytató Orvasságok kétfélék, úgy mint: Hánytató Gyökér Por; (*Pulvis rad. Ipecacuanhæ*) mellyből 20 gránt leg-alább lehet bé-adni egy kevés Vizbe fel-kavarva, és minden Hányás után egy fin'sia vagy kis tsupor meleg vizet kell innya gyenge melegen. Második A' Hánytató Borkő. (*Tartarus Emeticus*) ebből a' gyengébb Természetűeknek 2 gránt, az erősebb Természetűeknek 3 gránt-is lehet bé-adni egy kevés Vizbe el-olvasztva, mellyre szint ugy kell a' meleg Vízet innya mind az elsőbbsikre; meg-álván a' Hányás ha Has Tergése lenne akkor egy kevés gyenge meleg Huslevet kell innya, ha pedig a' Huslív itala után alol-is kezdené hájtani, akkor minden Gyomor-menés után Huslevet igyék a' Beteg. Ezen Hánytató Borkőből 4 gránt el-lehet olvasztani 8 Lot Kut vízbe, és ebből kálanonként adván a' Betegnek mig jól kezd hánni, így a' Természetett meg-nem erőlteti fenki. Minden okádtató Orvasságok ártanak azoknak,

a' kik terhesek, szakadtak, és Vért pöknek, vagy okádnak, ha a' VÉR-pökés a' meg-romlott Epétől nem származik.

Hashajtó, vagy Alólról Tisztító Orvasságok.

Az alólról Tisztító Orvasságok akkorá valok, a' mikor a' Belekben valami meg-romlott kihajtando Matéria meg-gyül. Azok pedig kétfélék, ugymint gyengébbek, és erősebbek.

A' Gyengébbek ezek, mellyek egyszers-mind hivesitnek - is. *Keserü Sóo. Sal Amarum*, mellyből égyfzeri bé-vételre 3 Lotot kell bé-venni égy pohár Tiszta vagy Bor Vizbe el - olvasztva, és minden Gyomor-menés után égy pohár gyenge meleg Huslevet kell innya. az Ára 9 kr.

Tisztított Manna. Manna electa, ebből 6 Lotot kell gyenge meleg Szilva lévben el-olvasztani, és mind bé-innya, evel többire akkor él az Ember mikor Szorulása van. Az Ára 36 kr.

Tisztított Borkö. Cremor Tartari, ebből 1 Lotot kell bé-venni égy Pohár tiszta Vizbe el - olvasztva, igen jó izü lészzen ha fél Lot Nádmézet elegyitenek közibe; így az Ára a' Patikába 5 kr.

Rhabarbara Gyökér Por. Pulvis radicis Rhabarbaræ. Ebből égy Köntinget kell bé-venni égy pohár Vizbe, nevezetesen akkor mikor a' Hasmenés még Eröt nem vett, még pedig Estvére kell bé-venni, az Ára 8 kr.

Jalappa Gyökér Por. Pulvis radice Jalappæ. Ebből fél Köntinget kell egy kevés Vizbe fel-kavarva bé-venni Éhomra, nevezetesen azok a Személyek élyenek ezzel inkább a kiknek Geleesztájok vagyon hozzá tévén 4 grán édes Kénesöt. *Mercurius Dulcis.* az Ára 4 kr.

Bétsi Hashajtó. Aqua Laxativa Dispensatorii Viennensis. Ezzel inkább a tehetős Személyek szoktak élni, hozzá elegyítvén egy kevés Manna Szirupot édesítés véget, ennek égyfzeri bé-vétele 8 Lot. az Ára 48 kr.

Hashajtó Liktarium. Electuarium Lenitivum. Ebből 2 Lotot kell bé-venni égyfzere, kivált azon Személyeknek ajánlom a kik az Arany Ér folyásával, *Hæmorhois* szoktak inkább bajlodni, és Szorulások van. az Ára 15 kr.

Savanyu Pálma Gyümöltsbelt. Palpa Tamarindorum. Ebből 4 Lotot kell bé-venni 2 Könting Tisztított Borkövel elegyítve. Ezen Orvassaggal az érdemes Orvas Urak többire olyan Betegeket éltetnek, a kik forro Nyavallyában vannak, és az édes Orvasságokat nem igen szeretik bé-venni. az Ára 24 kr.

Az erőssebb Hashajtók így következnek. Mellyek az erős Termézetü Embereknek, és vizes Testü Betegeknek adatnak: *Jalappa Gyanta. Resina Jalappæ.* Egy Lot Égerborban 10 gránt, el-kevervén, és egy kevés Szirupot - is hozzá tévén mind bé-kell adni éhomra. az Ára 15 kr.

Scamonea Gyanta. Evel - is mindenképen ugy kell élni mind a' Mértékében, mind pedig az el-elegyedésében, az Ára-is annyi.

Anéthi Pilulák. Pilulæ Anethinæ. Ebből fél Köntinget kell bé-venni égyfzerre. az Ára 10 kr.

Mindenféle Gyomor Tisztító Orvasságok ha el-kezdik a' Gyomrat hajtani, minden Gyomor-menés után gyenge meleg Huslevet kell innya.

Izzasztó Orvasságok.

Izzasztó Orvasságok akkor leg-szükségesebbek a' midön a' Beteg *Nátha folyásban, Vizes Daganatokban, Vízkorságban, és Rühbe* vagyon. Ide való a' *Borza Virág* Herbatélly melegen, mellyből gyakran igyék napjában. *Szentfa. Lignum Sanctum*, ebből 2 Lotot kell meg-főzni fél kupa Vizben 's égy főzetett minden Nap igyon-meg a' Beteg. Ennek Lottya 2 kr.

Hálai Izzasztó Por. Pulvis Antispasmodicus Halensis. ebből fél Köntinget kell bé-venni égy kevés Vizbe fel-kavarva a' midön le-akar fekünni az Ember. Ennek Lottya 16 kr.

Huxhám Tinctura melly Izzaszt, ebből 10 Tseppet kell bé-venni Nádmezen, ezen Orvasságból tarthatz a' Házadnál vagy 15 krajtzárárt.

Izzasztó Piskoltz. Antimonium Diaphoreticum, ebből 20 gránt kell bé-venni égy kevés Vizben fel-kavarva. Vi-

Vizelletett hajtó Orvasságok.

Oxymel Scillitium. Tengeri hagymás Etzetes Méz, égszzerre 2 Lotot kell bé-nyalogatni, 's minden Nap két versben kell bé-venni belölle. Lottya 2 kr.

Öfzi Virág Etzetes Méz. Oxymel Colchettium. ebből minden három Ora mulva 2 Lotot kell bé-venni, mind addig mig a' Dagadások kezdenek szállani. Ennek Lottya 2kr.

Tengeri Hagyma Por. Pulvis Scillæ, ebből 6 grant kell bé-adni minden második orában egy kevés jó ó Borban fel-kavarva. Ennek Lottya 8 kr.

Tengeri Hagymás Bor. Vinum Scilliticum. A' Tengeri Hagymából nyersen 10 Lotot fél kupa Borba Úvegben belé kell vagdálni, és állani kell hadni 24 óráig, ebből azután minden Reggel és Estve 4 Lotot kell bé-innya, ha a' Betegre Hányás jönne kevesebbet kell bé-venni, 's mind addig véllé kell élni, mig a' Vizi Betegségből Vizellett menés által egészfzen meg-tíftul.

Fenyő Mag főtt Viz. Decoctum Baccarum Juniperi. Egy jó Marok Fenyő Magat meg-kell főzni egy kupa forrás Vizbe, és minden nap egy fertály ilyen meg-főtt levét igyon-meg.

Pöktető Orvasságok.

Tengeri Hagymás Etzetes Méz. Evel ugy kell élni a' mint fellyebb meg-iratott.

Ammoniák Gummi. Gummi Ammoniacum. ebből minden három Ora mulva 20 gránt kell bé-venni valamely Szirupba. Ennek Lottya 14 kr.

Értz Kermes. Kermes Minerale. ebből egy gránt kell bé-venni egy kevés Vizben fel-kavarva minden Nap kétszer. Ennek egy Gránnak az Ára 1 kr.

Izzasztó Piskoltz. Stibium Diaphoreticum non ablutum. Ebből 10 gránt kell bé-venni minden három Ora mulva egy kevés Vizbe fel-kavarva. Ennek Lotja 12 kr.

Melly Herbathea. Species Pectorales. Ebből a' fellyebb meg-iratott Orvasságok után mindenkor mikor véizen-bé a' Beteg 1 vagy 2 ün'siával kell innya gyenge melegen. Az Ára Lottyanak 3 kr.

Hivesítő Orvasságok.

Citromos Viz. Főtt Árpa Viz. Főtt Zab Viz. Ezekkel élhet a' Beteg a' Gyulasztó Nyavallyákba, és a' Forro Hidegben, melyekből minden Nap meg-ihatik egy Kupát, kivált ha egy Kupa közzé elegyitt 2 Lot Etzetes Mézet. *Oxymel simplex.*

Tisztított Salétrdm. Nitrum purum, ebből minden három Ora mulva fél Köntinger bé-vehet a' Beteg, vagy tiszta Vizbe fel-kavarva, vagy Mandola Tájbe elegyítve.

Rothadás ellen-való Orvasságok,

Kina-héj. Cortex Peruvianus, ebből egy Dosisba 2 Lotot kell bé-venni, akár Vizbe
akac

akár Ostyában bé-takarva. Az Ára 1 Lotnak 24 kr.

Kámpfor. Resina Camphoræ. Ebből 10 gránt kell bé-venni égyfzer. Ennek Lotja 4okr.

Bor Etzet. Ebből 4 Lotot kell elegyíteni égy fertály Arpa lévben.

Gálitzkö Spiritus. Spiritus Vitrioli. Ebből 30 Tseppet kell fél kupa főtt Vizbe elegyíteni. Ennek Lotja 3 kr.

Mind ezek a' meg-irt Orvasságok a' *Rorhatt Hidegekben*, és *Fenében* adatnak.

Szivet Izgató Orvasságok.

Tokai Bor, ebből 4 Lotot kell bé-venni égyfzerre. Ennek az Ára Buteliájának hol drágabb hol oltsobb, ugyan tsak 1 Rfl. elég.

Hoffmann Spiritussa. Liquor Anodynus Mineralis Hoffmanni. Ebből 20 Tseppet kell bé-venni égyfzer Nádmézen. Ennek Lotja 16 kr.

Mind ezek azokban a' Genyetségeken adatnak, a' mellyekben sem Hideglelés, sem forrosága nintsen a' Betegnek.

Erősítő Orvasságok.

Kina Héj. Cortex Peruvianus. Ebből minden három Ora mulva az alább meg-irando Nyavallyákban 1 Köntinget Porrá törvén, égy kevés Vizbe, vagy jó Borba fel-kavarva végyen-bé a' Beteg. Az Ára már meg-iratott.

Almás Kivonás. Extractum Martis Pomatum, ebből minden 2 Ora mulva fél Köntinget kell bé-venni égy kevés Vizbe fel-kavarva, Az Ára égy Lotnak 24 kr.

Fahéj Tinktura. Tinctura Cinamomi. Ebből minden 3 Ora mulva egy Köntinget kell bé-innya egy kevés Herbatéllyben a' Betegnek. Lotja 12 kr.

Ezek a' meg-irt Orvasságok akkor adatnak a' Betegnek a' midön az Emberi Testnek részei forro Hideg nélkül el-lágyulnak, és elgyengülnek. Mind ezeknek élések mellett illendő Diætával éllyen a' Beteg.

Gyomor Erösítő Orvasságok.

Keserü Tinktura. Tinctura Amaricans. Ebből Napjában egy Lotot kell bé-innya. Ennek Lotja 16 kr.

Gálitzkö Elixir. Elixerium Vitrioli. Ebből 20 Tseppet kell bé-venni Palinkába. Ennek Lotja 8 kr.

Keserü Gyökér Por. Pulvis Gentianæ. Ebből minden 4 Ora mulva 10 gránt kell bé-venni egy kevés Vizbe fel-kavarva. Ennek Lotja 2 kr.

Centuriának, Pápa fünek, Ürönnök, meg főtt Levei Herbatélly Gyanánt. Mind ezek a' meg-irt Orvasságok adatnak a' Gyomornak erösítlenségében.

Szeleket hajtó Orvasságok.

Szelet hajtó Tinktura. Tinctura Carni-nativa. Ebből égszferi bé-vételre 1 Köntinget kell bé-venni. Lotja 12 kr.

Edés Salétrom Spiritus. Spiritus Nitri Dulcis. Ebből 30 Tseppet kell bé-venni Nád-mézen. Ennek Lotja 18 kr.

Narants Tinktura. Tinctura Aurantium. Ebből minden Nap kétfzer 1 Lotot kell bé-venni hasonlóképpen. Ennek Lotja 6 kr.

Kömény Essentia. Essentia Camini. Éppen ugy kell velle élni mint a' meg-irtakkal. Ennek Lotja 6 kr.

Fájdalmat enyhítő Orvasságok.

Opium. Ebből egy gránt kell bé-venni 2 Lot Borba.

Fájdalmat enyhítő Tseppek. Laudanum Liquidum. Ebből 12 Tseppet kell minden 2 Ora mulva bé-venni Nádmézen. Ennek Lotja 24 kr.

Ezek a' meg-irt Orvasságok a' Gyuladás nélkül való Fájdalmakban adának; hasonlóképpen a' Görtsben, Merevedésben, Inak rángatódásaiban, és némelly nagy fájdalmakban 1 grán Opium 1 Könting Szirupban vagy Mantola Olajban, adának továbbá a' Seb-Orvasi munkák után következő fájdalmakban.

Seb-Gyógyító Orvasságok.

Seb-gyógyító Fűvekből készítettett főtt viz. Decoctum Vulnerarium. Ebből minden lap 1 fertályt kell meg-innya édes Téjjel meg-édesítve *Keresztesü Gyökérből készítettett főtt viz. Decoctum Radicis Polygalæ amaræ.* Evel szint ugy kell élni mint az előbbenivel 2 Téj nélkül *Iszlándiai Mohból készítettett főtt viz. Decoctum Lichenis Islandici.* Evel éppen ugy kell élni tsak hogy mindenkor Téj-

jel fel-kell elegyíteni a' midőn erössen Kö-
hög a' Beteg.

Myrrhának vizes Kivonása. Extractum Myrrhæ Aquosum. Ebből minden Nap kétszer 20 gránt kell bé-venni. Ennek Lotja 24 kr.

A' fennebb meg-iratott Orvasságok adat-
nak a' Tüdőnek, és más belső Tagoknak *Fel-
kéllyei* Sebei ellen.

El - oszlato Orvasságok.

Vénetziai Szappan. Sapo Venetus. Eb-
ből minden 3 Ora mulva 20 gránt kell bé-
venni Pilula formában. Ennek Lotja 2 kr.

Egérszagu Bürök Kivonás. Extractum Cicutæ, hasonló Mértékül kell belöle bé-ven-
ni azon móddal a' mint a' fellyebb meg-va-
irva. Ennek Lotja 12 kr.

*Borköves Borkö Sóo. Tartarus Tarta-
rizatus.* Ebből minden 2 Ora mulva 20 gránt
kell bé-venni. Ennek Lotja 6 kr.

*Gáliczköves Borkö Sóo. Tartarus Vi-
triolatus.* Ebből minden Nap 3szor 20 gránt
kell bé-venni egy kevés Vizbe fel-kavarva.
Ennek Lotja 4 kr.

Tsudálatos Sóo. Sal Mirabilis. Ebből
minden Ora mulva 20 gránt kell bé-venni,
egy kevés Vizbe el-olvasztva. Ennek Lotja
8 kr.

Sok haszna Sóo. Sal. Polychrestus. Eb-
ből minden 3 Ora mulva 20 gránt kell bé-
venni akár Szyrupban, akár Vizbe fel-kavarc-
va. Ennek Lotja 12 kr.

Ezen fellyebb meg-irt Orvasságokkal nagy haszonnal élnek az érdemes Doktor U-
rar, a' *Mirigy* és belső Tagoknak, és az Ikrás
husaknak kemény dugulási, és Daganati ellen.
Savanyuság ellen való Orvasságok.

*Rákfzem Por. Pulvis Lapidis Cancro-
rum.* Ebből minden 2 Ora mulva 20 gránt
kell bé-venni egy kevés Vizbe jól fel-kavar-
va. Ennek Lotja 4 kr.

*Fejér Magnésia Por. Pulvis Magnesiæ
albæ. muz.* Ebből minden 3 Ora mulva fél Kön-
tinget kell bé-venni Vizbe fel-kavarva. En-
nek Lotja 3 kr.

Borkő Sőo. Sal Tutari. Ebből minden
Ora mulva 10 gránt kell bé-venni. Ennek
Lotja 4 kr.

Ezen meg-irt Orvasságok azoknak adat-
nak, a' kiknek a' Gyomrokban, és Belseikben
yalami Etzetes Savanyuság meg-gyült.

Enyhítő Orvasságok.

Édes Mandola Tej. Ebből minden 3 O-
ra mulva egy fertályt kell meg-innya, Ennek
az Ára 10 kr.

*Friss Mandola Olaj. Oleum Amygdala-
rum Dulcium.* Ebből minden 2 Ora mulva egy
Lotot kell bé-venni, Lotja 6 kr.

*Arabiai Gummi Por. Pulvis Gummi A-
rabici.* Ebből minden Ora mulva fél Kön-
tinget kell bé-venni egy kevés Vizbe fel-ka-
varva. Ennek Lotja 12 kr.

Szent János Kenyere Szyrupja. Szyrupus Diacodii. Ebből minden 3 Ora mulva egy Lotot kell bé-nyalogatni. Ennek Lotja 5 kr.

Ezen fellyebb meg - irt Orvasságok igen hasznosok. *A' Has-fájásban, Vérhas-menésbe. A' Vízellelt Egésében.*

Lágyító Orvasságok.

Fejér Málvából készített Főtt Víz. Decoctum Altheæ. Ebből minden Nap meg - kell innya fél Kupát. Evel a' *Vízellelt Egésben*, és fájdalmakban *Görtsben*, és Gyuladásokban szoktak a' Betegek élni, ezt a' magad Házadnál is meg-készítheted.

Öfzve - huzó Orvasságok.

Jáponiai Földnek a' Pora, Pulvis Terra Japonicæ. Ebből minden 2 Ora mulva fél Köntinget kell bé-venni egy kevés Vízbe felkavarva. Ennek Lotja 1 kr.

Timsos Sárkány Vér. Alumen Dracosinatum. Ebből 20 gránt kell bé - venni Vízbe felkavarva. Ennek Lotja

Arméniai Föld. Bolus Armanus. Ebből minden orában 30 gránt kell bé-venni Vízbe felkavarva Ennek Lotja 4 kr.

Bé-tsinált Ro'sa Virág. Conserva Rosarum. Ebből minden Ora mulva egy Lotot kell bé-venni. Lotja 6 kr.

Simaruba Por. Pulvis Simarubæ. Ebből minden 3 Ora mulva 40 gránt kell bé-venni Vízbe. Ennek Lotja 12 kr.

Mind ezek a' meg-irt Orvasságok használnak a' *Vérfolyásokban*, *Hasmenésekben*, és *al-lágyulásokban*.

Frantz ellen - való Orvasságok.

Gummis Kénesö. Mercurius Gummosus. Ebből minden reggel, és este 20 gránt kell bé-venni akár *Vizben*, akár *Szyrupban*. Ennek Lotja 8 kr.

Eks Kénesö. Mercurius Dulcis. Ebből minden Nap égyfzer 2 gránt kell bé-venni kb Mo'sarba Mézbe jól fel-kavarva, lassanként szaporitván minden Nap a' Dosis. Ennek Lotja 32 kr.

Etető Kénesö. Mercurius Sublimatus Corrosivus. Ebből minden Nap 3szor fél gránt kell bé-venni 4 Lot fött *Vizbe*. Ennek Lotja 12 kr.

Fött *Vizet* lehet készíteni, *Szártásából* édes Gyökérral meg-elegyítve. Széles lapu keserü Gyökérből Frantz ellen való fakkból. *Species Lignorum.* Ebből égy Lotot fél kupa *Vizbe* kell meg-főzni. Lotja 4 kr.

Mind ezek a' meg-irt Orvasságok használnak, de még-is gyógyittyák a' *Kankot* vagy *Frantzós folyást*.

Sülly ellen - való Orvasságok.

Vizi Torma lév. Succus Nasturcii Aquatic. Ebből minden Nap 3szor 4 Lotot kell bé-venni. Ennek Lotja 2 kr.

Kalán levelü fünek a' leve. Succus Cochlearia. *Dereczé jü lév. Succus Baccabunga.*

Mind

Mind ezekkel ugy kell élni mint az elsővel, az Árok-is mindéggy.

Citrom lév. Ebből minden Nap 3szor 2 Lotot kell meg-innya. Ennek fertállya 12 kr.

Narants Alma. Ebből minden Nap megkell enni égyet. Az ára a' mint meg-veheted.

Tormás Ser. Cerevisia raphanacea. Ebből minden Nap fél kupát kell meg-innya.

Foratlan Ser. Ebből minden Nap legalább 3 fertállyt igyék-meg a' Beteg.

Ezek mellett mindenféle meg-ért Gyümöltsek, és Kerti Vetemények, igen használnak a' *Sülyös* vagy *Scorbuticusos* Betegnek, akár mitsoda okból származott-is a' Nyavalya. Mind ezeket nagyon recomendállya Tudományára nézve, híres Tudos Orvász Tekintetes *Kácz Sámuel* Ur-is a' maga Orvasságos Könyvében.

Vért Tisztító Orvasságok.

Szúrtsa Gyökér. főtt *Viznek*, és *keserű Lapu Gyökér*, *Büdös Kö Virág.* *Flores Sulphuris.* Ebből minden Nap 3szor 6 gránt kell bé-venni Mézbe elegyítve. és ha a' Szükség kívánnya nevelni kell a' bé-vételt 15 gránig mig a' Nyavalya meg-fzünik. Az Ára égy Lotnak 2 kr.

Sok hasznu Sóo. Sal Polychrestus. Evel hogy kell élni már meg-iratott. *Ertz Szerepsen.* *Æthiops Mineralis.* Ebből minden Nap 10 gránt kell bé-venni, és ha a' Szükség ugy bozza magával 30 granig-is szaporítani lehet a' bé-vételnek Dosissát, Ennek Lottya 8 kr.

Örmény Gyökér Kivonás. Extractum E-nulæ. Ebből minden Nap 3szor 15 gránt kell bé-venni egy kevés Vízbe fel-kavarva. Ennek Lotja 24 kr.

Ezek a' meg-irt Orvasságok meg-gyógyítják, a' *Vérnek tsipösségét.* Rühöt, és a' bőrnek egyéb ki-ütéses Nyavallyait.

Geleiszták ellen-való Orvasságok,

Citvor mag Por. Pulvis Semenun Santonici. Ebből egy Köntinget kell egy Lot Manna Szyrupban elegyíteni, azután minden Nap 4szer két két kávés Kalánnal kell bé-adni, s minden bé-vétel után fél pohár jó ó Méhsert réá iván. Lotja.

Minden alolról és feljülről Tisztító Orvasságokat a' magok mértékekben egéfsz bizodalommal ajánlak, hogy élyenek elébb, még a' fen meg-irt Orvassággal élne a' Beteg.

Dühös vagy veszett Kutya Marása ellen-való belső Orvasság, Mellyet így írj-le és küld a' Patikába.

- ℞. Pulv. Cantharid. gr. vj,
- Cort. Cinam, gr. xij.
- Sachar. alb. gr. xz.

Mf. Pulvis Subtilis, et cum S. q. Conserve rosar. f. l. a. Pilulæ. Nro, xxx. az Ára 13 kr.

Magyarul.

Végy Körös Bogár Port. 6 gránt,

Fa-héj Port 12 gránt.

Nádméz Port 42 gránt,

Mind

Mind ezeket Porrá törvén, 's elegendő Ro'sa Conservával elegyítsd-fel annyira, hogy kézfűljön belőle 30 szem Pilula. Mellyekből 2 Efstendős Gyermekeknek kell adni minden két Óra mulva égygyet. 4 Efstendősnek két szemet. 7 Efstendősnek négy szemet. 20 Efstendősnek hat szemet; e' mellett az első Héttben minden este feredőt kell, tsinálni gyenge melegén tisztá Vizből. A' második Héttben minden második Nap. Ellenben ha a' Betegnek forrosága lenne, Salétramos Mandola Tejet kell innya adni.

Külsöképpen: ha a' meg-mart rész megkezd tüzesedni, akkor olyan Irral kell bekötni, a' mellyet a' Patikában *Unguentum Fuscum*nak hívják, melly a' Párisi Dispensatorium szerént van készülve, melly Ir közé lehet elegyíteni égy kevés *Arcæus Balsamumát*, és 4 grán *veres Mercuriust*. Ha pedig a' meg-mart rész száraz Sebbel vagon, akkor húzó Flastromat kell réá tenni, a' millyen a' *Diákilon Gummis Flastrom*.

Vagy pedig száraz Köppölyvel ki-kell fzivátni a' meg-mart Sebes bellyet, és azután, *Veres Hagymát* mind addig sütvén még hamuvá válik, ezen kamut elegyítsd Terjek közzé 's kösd-bé véle a' Sebet, rövid idő alatt meg-gyógyítja.

Ezt a' Köttést nagyon recommendállya *Scultetus* a' maga Seb-Orvasi Könyvében,

NEGYEDIK SZAKASZ.

Ezen Szakaszban meg-irando némelly hasznos Orvasságokat, fordítottam Németből, ama híres *Dániai Orvas Péber Károly Ur* Svéd Nyelvből Németre fordított, és a Német *Falusi Embereknek* irt Orvas Könyvéből, melly - is *Koppenhágában* nyomtatott volt ki. Melly Orvasságok így következnek.

Tsuda erejü Flastrom.

Végy Fejér Vénétziai Plajbájszt 1 Fontot;

Gléret — — — 6 Lotot.

Miniumotis — — — 6 Lotot.

Mind ezeket öszve-elegyítvén, egy köven igen apró Porrá kell törni, és azután fél font fa Olajjal le-elegyítvén, gyenge meleg Tüznél meg-kell olvasztani, melly Olvasztás közben, tégy hozzá 4 Lot uég-refzelt Szappant akár Venerziait, akár Debretzenit, főzd meg gyenge Tüznél mind addig míg elegendő sűrű léfszen, melly közzé elegyítés azután 1 Lot Kámfort, melyet egy kevés Égetborral fél-elegyítvén úgy törhetz Porrá, s ugyan apróra tört Bals Magot fél Lotot, mind ezeket öszve-kavarván, tedd hogy hüllőn-meg, és azután Darabold-el vékony rudatskákra Flastrom módjára. Ennek az Ára a fl. 20 kr.

Ez a' Flastrom mind régi, mind pedig új Sebeket meg-gyogyt.

Gyermek Ágyas Afzszonyok Porá.

A' midőn a' Tisztulások idő Nap alatt
meg-áll.

Végy Boráx Sóot 20 gránt.

Tisztított Salétromat 6 gránt.

Kámsfort 2 gránt.

Mind ezeket öszve-elegyítvén törd igen apró Porrá, 's kézfűs belőlle egy Dosit. egy Dosisnak az Ára 3 kr.

Ebből minden Nap 2 szer vagy 3szor kell bé-venni egy Dosit Ostyaba bé-takarván, 's mind addig kell vélle élni míg jól kezd az Afzszony Ember tisztulni, kivált az első hétben ugyan szorgalmason kell vélle élni. Görts, Tsuklás, Kolika, és a' midőn az Afzszonyi Személly, a' Méh fájdalom mian (*Passio Hysterica*) nem alhatik. Melly Orvasságot így írj-le és küld a' Patikába.

℞. Castoreum,

Assa foetid.

Cmphor. $\frac{aa}{2a}$ gr. iv. az Ára 6 kr.

M. f. Bolus Nro. 1. Theriac. Venet. Dr. j.

Magyarul

Végy Hóld nevű állatnak hátullya alatt lévő

'Sirt 4 gránt.

Ördög Szart.

Kámsfort mindenikből 4 gránt.

Venétziai Terjéket 1 Köntinget.

Mind ezeket öszve - elegyítvén, minden 4 Ora mulva végyen-bé a' Beteg egy Dosit, mind addig velle élvén a' meg-irt mód szerént mig a' Nyavallya meg -szünik, készítettvén illyent egy néhany Dosit.

Fül-zugása, és Fájdalma ellen - való Olaj.

Mellyet így írj-le és küld a' Patikába.

℞. Oleum Campboræ. gutt. iv.

Castoreum. gr. v.

Oleum. Olivarum. Dr. j. az Ára 7 kr.

M.D.S. Oleum Auriculare.

Magyarul.

Végy Kámfor Olajat 5 Tseppet.

Hölö nevü Allatnak hátullya alatt lévő

'Sirt 5 gránt.

Fa-Olajat 1 Köntinger.

Elegyítsd öszve, mellyből minden Nap, egy tseppet kell Gyapotra tseppenteni, s ugy ösztán azt a' Fülbe jól bédugni.

Méhfájdalma, és Geleszta ellen-való Orvasság.

Végy Ördög Szart 4 gránt, mellyet minden 3 Ora mulva bé-kell adni; kívül pedig tégy a' Köldökére fél pénznyi Nagyságut Terjékkel meg-elegyítve, minden Nap meg-ujjítván a' Kötést mig a' Nyavallya tart.

Fenyő-mag Szyrup.

Mellyet így kell készíteni.

Végy Fenyő - magot egy fertállyt, törd-meg jó aprón, és tölts réá 1 fertállly forrás

Vizet

Vizet, mellyet osztán félig el-főzvé, elegyits közibe két annyi Nädmezet az az fél fontot, azután mind addig főzvé mig olly sürü léfzen mind a' hig Méz, meg-hülven tedd égy Mázos tsuporba mellyet jól bé-kell kötni. Ennek hafzna

1-süben *Izzaszt.* 2 - szor. *Vizelletett* *hajt.* 3-szor. *A' folyo Náhában* sokat segít. 4-szer. *A' ki meg-hül,* azt herre állitya. 5-ször. *A' Vízi Betegség ellen.* 6-szor. *A' Tavaszzi Hideglelöseket* meg - gyógyitya. Ezen fellyebb meg - irt Nyavallyakat ugy gyógyit-meg, ha a' Beteg minden reggel égy évö kalánnal végyen-bé, és mind addig éllyen velle mig a' meg-irt Nyavallyákból a' melyikbe van, egészen meg-gyógyul.

Falusi Fott Viz.

Mellyet így kell készíteni. *Végy* Hofszu Fenyő fat, Fenyő almát, mindenikből 4 Lotot. Bors Fenyő fa Gyökeret 8 Lotot. Bors fenyő hamut 4 Lotot. Fenyő Borsot 4 Lotot. Mind ezeket öfzve - vagdalván 's aprora törvé, főzd-meg 6 Kupa Serbe vagy Vizbe, mig fele egészfzen el-fő, ugy hogy had légyen 3 Kupa; azután had hüllyön meg magában mind addig mig meg - fzal, azután fzürd-által egy Ruhán.

Ezen meg-irt Orvasságból minden reggel és estve égy fertallyt kell meg-innya gyenge melegen, jobban hafznal ha az ágyban ifzfa-meg a' Beteg, és azután egy darabig hever az ágyban.

Ezen fött Viz használ t-söben *A' Vérnek Veszettségben, Scorbutusban, 2-szor. Köszvényben, Podagrában, Chiragrában. 3-szor. A' Vizes Daganatokban, Vízkorságban. 4-szer. A' Fel-Puffadásokban. 5-ször. A' Negyed napi Hidegben.* Jobban használ, ha 3 Kupa meg-főtt lév közzé elegyíteni fog 9 Lot. Tengeri Hagymával fött Mézet, mert így erősebb lesz; ha pedig ezt nem kaphat birtelen, jó a' fekete Retegnek-is a' Leve.

Sárgaság ellen való Ital.

Midőn Nyárba a' Ludakat a' Mezőről haza hajtyák, azokat egy különös tiszta helyre kell rekeszteni, azután reggel a' *Ganéjokat* kívált a' fejéreket öszve kell szedni, melyet egy vastag ruhában tévén 's azon által-fatsarván, ebből a' ki-fatsart lévből minden reggel egy évü kalánnal kell bé-venni egy pohar Borban vagy Serben fel-elegyítve, mind addig míg a' Nyavallya el-mulik; ha pedig a' Sárgaság régi, akkor minden nap 3-szor kell bé-venni, és e' mellet az alabb meg-irando Pilulákból minden este 5 Szemet kell le-nyelni Szilvában. Melly Orvasságot így írj-le és küld a' Patikába.

℞. Sapo. Venet. Unc. ꝑ.

Capita Absynth Dr. ij.

Rad. Rhabarb. Dr. j.

Extract. Aloes. gr. xx. Az ára 31 kr.

M. Concis. ac contusa f. l. a. Massa Pilularum cum f. q. Mellis pur. D. S. Pilulae Purgantes.

Magyarul.

Vegy Venétziai Szappant 1 Lotot.

Ürönnök a' ietején lévő bimbót 2 Köntinget
Rhabarbarát 1 Köntinget.

Aloes Kivonást 20 gránt.

Mind ezeket öszve - elegyítván és vag-
dalván, törd igen apro Porrá, mellyből öfz-
tán elegendő Szin m'zzel készits fel - ka-
vargatás mellet Pilulának való Tészát, azu-
tán 1 Köntingből tsinálly 20 Szem Pilulákat,
mellyel élly a' mcg-irt mod szerint. Hasz-
nálnak továbbá ezen Pilulák a' Köszvényben is.

A' Lud Ganéjt lehet Borral-is fel-ele-
gyíteni egy fertánnyt 1 Kupa Borba, és Ku-
pa Vizbe elegyítván, s 6 oráig állván, min-
den nap 3szor fél fél fertállyt kell meg-in-
nya a' Betegnek.

Hasmenés, és Vérhas fájdalma ellen való
Ital.

Vegy Meg-égetett Szarvas Szarvat 2 Lotot.

Arpa kását egy téle Marokkal.

Mind ezeket öszve-elegyítván, főzd-meg
4 Kupa forrás Vizben, mind addig mig a'
Kása egészfen meg-lágyul, azután ruhán ál-
tal szürvén, minden nap mig a' Nyavallya
meg-szünik 6 közönséges Pohárral igyál-meg
belölle.

Köhögés ellen való Méz.

Vegy Tojás Sárgáját frisset, kettőt.

Friss tisztu Vajat 2 Kalannal.

Tisztu Mézet 1 Kalannal.

Mind

Mind ezeket öszve-elegyítvén, egy Mo-
sárba kavard-öszve, mellyből osztán minden
2 ora mulva' egy kis Kalánnal végy-bé. Az
Oldalfájásban-is igen fokot használ ez a' Méz.

Hideglelés ellen való Sós Por.

Végy Kutya Ganéjt

' Konyha Sót.

Ürömnök a' tetejét, mindenikből 1 Könt.

Mind ezeket öszve-elegyítvén, 's meg-
zárafztván törd porrá, és ennek harmad ré-
szét a' Hideg előtt 3 orával vedd-bé Vizbe,
vagy Borba fel-kavarván,

Oldalfájás, vagy Nyilallás ellen való Por.

℞. Nit. pur. gr. viij.

Pulvis Camphorae gr. ij.

Pulv. Sach. alb. gr. xx. Az ára 3 kr.

Mf. Pulvis. D. ad Vitrum.

Magyarul.

Végy Tisztított Salétromot 8 gránt.

Kámfor port 3 gránt.

Fejér Nádméz port 20 gránt.

Mind ezeket öszve-elegyítvén 's apró
Porrá törvén, végy-bé minden 3 ora mulva
egy Dosist, mellyre mindenkor igyál egy fin-
'sia Borza Virág Herbatéllyet.

Készíttes illyent vagy 12 Dosist, és
tartsd vagy üvegben, vagy viaszszas Papirosba.

Ez a' Por használ a' Szél ellen, és a'
Himlőben akkor, mikor még a' Himlő ki nem
ütött,

Izzasztó Por.

℞. Nitr. pur. gr. x.

Flor. Sulph. gr. xij.

Pulv. Camph. gr. iv. Az ára 3 kr.

Mf. Pulvis subtilis.

Magyarul.

Végy Tiszttított Salétromot 10 gránt.

Büdöskő Virágot 12 gránt.

Kámfor port 4 gránt.

Mind ezeket öszve-elegyítvén, törd a pro Porrá, mellyből minden 3 ora mulva égygyet kell illyenbé-venni Borza Virág Herbatélllybe.

E' használ a' Börön valo Fakadékok és Rüh ellen, mikor a' Rüh vízfzsa út.

Kámfor Olaj.

Végy Len mag Olajat 4 Kalánnal.

Kámfort 2 Köntinget.

Baltikum tenger körül termő Gyanta Olajat (Oleum Succini) 10 Tseppet.

Mind ezeket öszve-elegyítvén mind adig keverd égy Mo'sárban, míg a' Kámfor e-gézfzsen el-olvad.

Ez igen hasznos kenni valo Olaj 1-sőben. A' Pleuritisbe. 2-szor. A' Köszvénybe. 3-szor. Ha a' Hidegtől meg-vett részeket meg-kenik vétlek. 4-szer. A' Tsontfájdalmakban, ha azon részeket minden nap szter gyenge melegén meg-kenik vélle, és meg-melegített Flannellel bé-borittyak a' meg-kent részeket.

Negyed

Negyed napi Hideg ellen valo Por,
Mellyet így írj-le és küld a' Patikába.

℞. Pulv. rad. Jalap. Unc. ʒ.

— — Gentian. Dr. j.

Capita Absynth. Dr. j.

Nitr. pur. Dr. j. Az ára 16 Kr.

Mf. Pulvis Subtilis.

Magyarul.

Végy Jalappa Gyökér Port 1 Lotot,

Dantzia — Port.

Üröm tetejét

Tisztított Salétromat, mindenikből 1 Könt.

Mind ezeket öszve - elegyítvén 's apro Porrá törvén, minden nap háromszor egy kávé Kalánnal kell bé-venni, azon a' Napokon a' melly Napokon Hidege napja nem léfzen a' Betegnek, egy kevés Vizbe fel-kavarva, vagy Ostyába bé-takarva, 's mind addig kell véllé élni mig a' Hideg el-hadgya.

Gyermekek Laxáló Szirupja; a' midön Széllel, Szorulással, Gelelztával tele vagy a' Gyomrok.

Végy Jalappa Gyökér Port 1 Köntinget.

Anis mag Port fél Köntinget.

Mind ezeket öszve-elegyítvén, törd igen apro Porrá, és elegyítsd-fel 2 Kalán Fodor Mentha Sziruppal, mellyből a' 2 ezteendő Gyermekeknek, minden reggel, és este két Kalánnal kell bé-adni, a' nagyobb idejüknek többször, 's mind addig kell véllé éltetni mig jobban léfzenek. P a Láb

Láb bokáján lévő Vizes Daganatok ellen
való Orvasság.

Végy Borza Virágot

Fejér Ürmöt

Fodor Menthát, mindenikből egy jó ma-
rokkal.

Sót 2 Kalánnal. •

Kámfort 2 Köntinget.

Mind ezeket öfzve - elegyítvén 's apróra
vagdalván, vard egy Zatskóban, azután tedd
a' fájdalmas vagy meg-dagadott részre, mel-
lyet azután vagy meleg Flannellel, vagy pedig
meg - melegített fa Tangyérral borítsd-bé; a'
'Zatskonak Nagyságát a' Daganathoz kell
szabni.

Szem-Viz.

Végy Kámfort 1 Köntinget.

Timsót másfél Köntinget.

Fejér romai Gálitzkövet 6 gránt.

Mind ezeket öfzve-elegyítvén és porrá
törvén, tedd egy üvegben, mellyre tölts fél
Kupa Ro'sa Vizet, mellyet újra ki-töltvén
egy Mo'sárba fel kell kavarni, azután kétfzer
jártasd vagy szürd által szürke itato Papiros-
san, 's ugy töltsd ofztán egy üvegbe állani.

Ez a' Szemnek Vérmessége, Gyengesége
Könyvezése ellen igen jo, ha minden reggel,
és estve egy kávé Kalánnyt tseppentenek a'
Szembe, és a' mellett négy rétü gyenge Len-
rúhát belé-mártván bé-kötik velle a' Szemet.

Árpából való Főtt Viz.

Végy Árpát két Marokkal, mosd-meg kétfzer-is tiszta Vizbe, azután tedd egy Fazékban, töltsd rá 2 Kupa forrás Vizet, mellyet főzz mind addig míg fele el-fogy, azután szürd által tiszta ruhan; élly velle közönséges Ital helyet; melly meg-főtt lév közzé tehetz egy kevés Bor Etzetet, hogy savanyutska légyen, mert így jobb izü.

Ez a' Főtt Viz minden *Gyulado • Nyavallyákban*, és *Pleuritisben* igen jó.

Mandola Táj.

Végy 3 Lot édes Mandolát, mellyet hájtol foszt-meg, azután törd-meg egy Mosárba, mellyet osztán kavarj - fel 1 Kupa Árpa Vizzel, vagy tiszta Vizzel mind addig, míg olyan lézzen mint az édes sűrű Táj: melly közzé tégy Nádmezet a' mennyi elégséges az edcsítésére.

Ez igen jó Hivesítő a' *Forró Nyavallyákba*, kivált mikor a' Beteg nem albatik, ha minden este fél fertályt meg-iszik.

Hogy pedig ez a' Mandola Táj tovább meg-állyon, töltsd egy Üvegben és tartsd hideg Vizbe, ugy nem mégyen öszve.

Gyermekek Pora,

Végy Rákszem port 1 Lotot.

Száraz Szappan port 1 Köntinget;

Rhabarbara port fél Köntinget.

Sáfránt 4 gránt.

Anis mag port 20 gránt. Az ára 15 kr.

Mind ezeket öszve-elegyítvén, törd igen apró Porrá, mellyből osztán minden nap 3szor három esztendő Gyermekeknek egy kavés Kalánnal kell bé-adni édes Tejbe fel-kavarva.

Ez a' Por használ: *A' Gyomor-fájásba. Lép Dagadásba. Szél ellen. Gyomor - és Belek fel-suvodásában.* A' kised Gyermekeknek minden nap kétszer kell adni, mind addig, míg az Emészttettyek zöld színű léfzen,

Szorulás ellen valo Sós Klistér.

Vegy Tiszta forrás Vízet 1 Kupát.

Konyha tiszta Sót 1 Pléh Kalánnal.

Fa Olajat, vagy szűrt Vaját 4 Pléh Kalánnal.

Mind ezeket öszve-elegyítvén. A' Szorulásban aplikáltasd a' Betegnek az Alfelibe aboz értő Személlyel.

Só nélkül valo Klistér.

Vegy Édes Tejet 1 Kupát.

Vajat vagy Fa Olajat 6 Pléh Kalánnal.

Egy Tojás Sárgáját.

Mind ezeket öszve-elegyítvén, főzd-meg egy kevéssé, 's azután meg-szürvén, had hűlni mind addig míg aplikálni fogod gyenge melegen. Hogy pedig meg-tud milyen melegen kell aplikálni, töltsd a' meg - készített Levét a' kristályező Hojagban, bé - töltvén kösd-bé és nyomd a' Szemed héjjára, és ha az a' melegségét el-szenvedheti, akkor bátran aplikálhatod ugyan a' Szorulásba.

Fodor Mentha Por.

A' Levelét árnyékos helyre meg-száraztatván, törd igen apró Porrá, és szitáld meg, azután tégy hozzá fél annyi Nádméz Port, mint a' mennyi a' Fodor Mentha Por; ebből minden nap háromszor kell bé-venni egy kavés Kalánnal, a' hófzfas és terhes Köhögésben, és a' midön a' Beteg a' Hányás erőlteti.

Ugyan a' *Fodormentha Levelét* Zatskóban varvan, töltis réá forró Borra vagy Etzetet, gyengén főzd-meg, azután fatsard-ki; ez igen jo a' midön a' Beteg erős Hányással kíntodik, ha gyenge melgen a' Köldökére kötik; az erős *Hányo Hidegbe*-is fokot használ, mind Porának bé-vétele, mind pedig a' Köldöké-áboritando Zatsko,

Kömény Mag.

A' Kömény mag Port, ha Porrá törd, és napjában gyakorta bé-véssel egy kavés Kalánnal Vizbe fel-kavarva, igen jo a' Gyomor-fájás és Szél ellen.

Turboja.

A' Turbojának meg-főtt sűrű Leve igen jo a' Száraz Betegség ellen, mellyet meg-szűr-ven, ha minden reggel egy fél fertánnal meg-íszik egy kevés Ro'sa Mézzel meg-édesítve. Mindenkör mikor meg-főzik 's a' Tüztől kivesszik, meg-szűr-ven bé kell fedni, had hüllyön-meg ugy magára.

Lenmagból készített Herbatélly.

Végy Három Pléh Kalán meg-tört Lenmagot, tölts rá egy Fazékba buzgon forrot lforras Vízet, melly közzé tégy 2 Kalán Szinmészet és 6 Kalán fel-farralt édes Tejet, azután szürd-le, és minden nap gyenge melegén fél Kupát igyál-meg.

Ez igen hasznos: *A' Pleuritisbe, Arénába, Torokfájásba*, ha gyakorta rotyogtatod véllé gyenge melegén a' Torkodat.

Lenmaggal készült Tej.

Végy Két Kalán meg-tört Lenmagot, melyre tölts egy Kupa édes Tejet, azután megfőzvéen egy kevésbé szürd-le, és minden nap négyszer igyál-meg belölle egy kis Pohárral. Ez igen hasznos *a' Hasmenésbe, Torokfájásba*, véllé rotyogtatván a' Torkot. Ha Mo'sárban akarod meg-törni a' Lenmagot, tölts rá egy kevés Vízet, 's jobban meg-törik.

Lenmag Olajat ha vészél, melly Tűz nélkül készült, ha egy évö Kalánnal minden nap bé-vészén a' Beteg igen hasznos az *Oldalsfájásba, Vérhasba, Gelejták ellen*, hasznal továbbá az olyan Betegnek-is, a' ki mérget vett-bé, jo ha meg-kenik véllé minden nap kétszer az el-égett részeket. Ha 40 grán *Rhabarbarát* elegyitesz egy Kalán illyen Olajba, igen jo ha estve bé-iszod a' Hasmenés és Vérhas fájdalemak ellen, mellyel mind addig kell élni mig a' Nyavallya egészfzen el-mullik.

lik. Ha fél font ilyen Tűz nélkül készült Lenmag Olaj közzé, fél font *Raj Mézet* és 8 Lot sárga Nádméz Port elegyítez, és azé gyakorta való keveréssel jól el-elegyíted, igen jó ha minden Nap kétszer vagy háromszor, a' *Vérpökésben*, *Száraz-Betegeységben*, *Fulladozásba* bé-vézed mert azokat gyakorta meg-fzokta gyógyítani, kivált ha mig véle élz Értetést nem eszel.

Fokhagyma.

Ha minden Nap két vagy három Czikyét, le-nyél a' Beteg égy kevés Borral fel-elegyítve az *Izzadás*, és gyakor *Vizelés* által meg-gyógyítja a' kik *Gelesztások*, *Vizkorságosok*, *Hideglelésök*, és *Kolikások*, vagy *Széllal* kinlodokat.

Hideglelés ellen való Tészta.

Végy Égy *Könting Fokhagymát*, *Terjéket* ugyan égy *Köntinget*. Égy kevés *Pókháló*: ezeket elegyítsd öfzve, 's tsinálly belölle égy Tészta forma Pogátsat, mellyet az Ujjak Gyökerére, vagy hajlására kötven, égy vagy két napokig ott hordozván, némellyeket al-hágy tolle a' *Hideg*, ugyan ezen *Tészta*t a' *Fogfájásban* az All-kaptzára vagy pedig a' *Karnak* a' *Könyök* belső alsó felére kötven, azon a' részen a' melly felől a' Fog fáj, gyakorta el-fzokta mulatni a' Fájdalmat,

Majoránnal készített Vaj.

Végy *Fris Majorántat* 2 Marokkal.

Vag-

Vagdald ösze, és tégy hozzá 2 jó ka-
lén friss Vajat, mellyet jól ösze - elegyít-
vén, gyenge Tüznél mind addig főzd, míg
2' Majorannának Nedvessége mind ki-párolodik
3' sovás aítai, de meg-ne éged, azután fatsart
által egy erős *Ruhan*, az által fatsart *Vajat*
tedd egy Mázos edénybe és tartsd-meg. E'
használ a' Gyermekek Orok meg - dugulások-
ba, mellyből egy borsonnyi Nagyságot kell
fel-dugni az Orokban. A' Hasmenősektől mi-
dön Széllal fel-fuodék a' Belek, ebből min-
den Nap meg-kell kenni a' Gyomrokat. Le-
het ezen Vaj közzé harmad rész Bort elegyi-
teni, 's abban vékony ruhát belé mártván 's
ugy a' Gyomrokat gyenge melegben bé-bori-
tani, mind addig míg a' meg-irt Nyavallyák
meg-szűnnek,

Köhögés és Köszvény ellen-valo Herbatély.

Égy Méh Füvet,

Fodormenthát.

Isopot.

Sillyát mindenikből 2 Marokkal.

Mind ezeket külön külön friss árnyékos
helyt meg-száraztván, meg-vagdaldván ösze-
ve kell elegyíteni; mellyből Herbatellyet
főzvéen három Ujnyi fel - vetött egy serally
forrás Vizben, ezt a' levet ugyan annyi é-
des foralt Téjjel meg-elegyítvén.

Szin Mézzel meg-keil kesíteni, 's min-
den reggel és este egy főzetett meg - kell
iunya. Ha ezen meg-irt Füveket jó moddal

Úvegbe

Üvegbe bé-kötve tartad fok Efstendeig megmarad az ereje, ezen Herbatellyet az érdeemes Orvas *Véber Károly* Ur előbb betsülli a' Hollandiai Herbatélynél ezt írja a' maga Könyvében, mert ezzel nagy hafzonnal élnek a' *Svédek*.

Sárga Murok.

A' *sárga Murkot*, ha öfzve rontsolod, töröd fris meg-égett részeket vagy *Sebeket*, ha bé-kötöd velle meg-gyogyit.

Árva Tsalán.

A' fris *Árva Tsalánnak* ki-fatsart leve a' *Száraz-Betegségben* igen jó ha minden reggel három vagy négy kalánnal édes foralt Téjjel meg-elegyítve véfzen-bé a' Beteg. E' mellett a' szárafztva az *Árva Tsalán Gyökerét*, ha aprón meg-vagdalod, és égy Maroknyit meg-fősz 4 Kupás forrás Vízben, és minden Nap közönséges ital helyet ifzod eleintén annal hamarabb meg-fzabadulsz a' *Száraz-Betegségtől*.

Szarvas Marha Epe.

A' *Marha Epét* meg-fzaráfztván, és minden Nap kétfzer 20 gránt Mézbe kavarván, bé-vefzen a' Beteg; igen hafznos a' *Sárgaság* és *Gelofzták* ellen, ha égy néhány hetekig él velle a' Beteg, e' mellett minden nyolczad Nap mulva fél Könting *Rhabarbara port* végyen-bé égy kevés Vízbe fel-kavarva, a' ki ezen Orvaslás módjával akar élni.

Gyomor erősítő Bor.

Végy Narants zöld hajat 2 Lotot.

Dantzia Gyökeret.

Fodormenthát.

Vizi Lo here füvet.

Szent János fünek a' tetejét.

Kálmusz Gyökeret.

Angélika Gyökeret.

Anis Magot.

Kömény Magot.

Mindenikből egy egy Lotot; mind ezeket Daraboson öfzve-vagdalván, tölts reá 5 Kupa jó Bort, bad állani egy hideg Házban ötöd napig, mellyet gyakorta ráz-fel az Üvegbe. Mellyből ofztán minden reggel, és este végy-bé két évő kalánnal. Ezen Gyomor erősítő Borral, Tavaszszal, és Özf el ugyan jó böven kell élni, mert akkor minden előfordulandó Nyavallyákat meg-elöz; kivált a' kik utaznak fokot ködös időben, mindenkor hordozzanak magokkal ilyen készített Bort, mellyből duplás Mértékkel éllyenek, kivált a' Hideglelősök, a' Hideglelősök mindenkor a' hideg reá jövések előtt azon a' Napon három vagy négy Orával végyenek-bé. Ezen Speciesekre lehet Pálinkát - is tölteni, és inkább az erős Természeti Emberek éllyenek véle.

Hideglelés ellen-való főtt Viz Fű - Gyökérből.

Végy fél Marok meg-szárazított Fű Gyökeret, mellyet apróra vagdalván főzd-meg fél

Oráig a kupa Forrás Vizbe, azután fürd-le és ély véle közönséges ital helyyet a' *Hideglelésben*, és a' *Száraz-Betegségben* mikor ebben a' Nysallyában vagy, id foralt Téjjel.

Kenyérrel készült fött Viz.

A' keménnyen meg-sült Kenyérnek a' háját jó vastagon le-hámozván, főzz-meg fél Marokkal egy Kupa forrás Vizben, le-fővén a' szoros ajjálg, fürd-le és elegyits hozzá egy kalán Bor Etzetet; közönséges italod lehet a' *Forró-Nyavallyában* és *Hasmenésbe*. Ha erős meg-sült Kenyered nintsen jól megpirított Kenyér-is jó léfzen, mellyet éppen ugy főzz-meg.

Rhabarbara Gyökér.

Ezen Gyökeret ha Porrá töröd, és minden harmadik Estve, fél vagy egy Köntinget vészél-bé egy kevés Vizbe fel-kavarva, a' meg-szorult Gyomrot meg-nyitja, és a' Gyomrot és a' Beleket erősíti; kiváltképpen használ a' *Hasmenésbe*, *Sárgaságba*, és a' *Gyermekek Nyavallyáiban*, a' mikor-is Szorulások van, ha egy Köntinget egy Kalán Mézbe kavarsz, és abból aprdonként adogattz a' Gyermekeknek. Ennek Lottya 3a kr.

Matska Ganéj.

A' meg-rögzdtt Negyed napi *Hideglelésben* igen jo, ha a' *Hideg elött* 5 vagy 6 Darabot *Palinkába* bé-izol. Jo ha meg-főzöd *Klistérnek* a' *Lapos Gelefsza* ellen-is.

Re-

Reteg.

A' Retegnek a' Leve igen jo a' Vizi Betegségben, mivel a' Vizeletett nagyon hajtya, ha minden nap négy vagy 5 Kalánnal bé-véfel.

Ezerlevelü Fű.

Ezen Fű ha árnyékos helyt meg-száraztad, igen hasznos Herbatélynék valo az Arany Érrel (Haemorrhoidis) bajlodo Személyeknek, ha minden nap 4 vagy 5 fin'siával meg-ifsznak a' meg-fött levéből Mézzel, vagy Nádmézzel meg-édesítve. A' fris Levele igen hasznos az új fris Sebekre.

Salétrom.

Igen sokat használ minden forro Nyavallyákban, Gyuladásokban, ha minden két ora mulva 8 vagy 10 gránt véfel-bé egy kevés Vizbe fel-kavarva. Ezen Salétrom a' Szomjuságot nagyon oltya, és jobban bé-veheted ha ugyan annyi Nádméz Porral meg-elegyited.

Vér folyását meg-állító Orvosság.

Vegy Három Kalán forrás Vízet.

Salétromot 1 Köntinget.

Tinsót-Is szint annyit.

Ezeket igen fainul öszve-törvén, szijfel belőlle egy keveset, mikor nagyon folj az Orod Vére, vagy pedig meg-tépett len-ruhából tsapot csinálván martsd belé és ugy dugd fel az Orodba.

Hideg.

Hideglelés ellen-való Mustáros Bor.

Végy két Kalán Mustár mag Lisztet.

Egy Kalán Puskaport.

Mind ezeket egy Üvegben tévén töltés réa egy Kupa Bort, 's tedd állani azután, mellyből osztán szűrj-le egy Pohárral, 's id-meg egy kevéssel az előtt hogy a' Hideg réad jön. Ezen Orvasság csak a felettébb erős Termézetű Embereknek való, mivel erősen izzaszt, a' bé-vétel után takard - bó jól magadat.

Laxáló Herbatélly.

Végy Senna Levelet 2 Köntinget.

Rhabarbarát 1 Köntinget.

Husos Szilvát magostól 8 szemet.

Anis magot.

Kömén, magot. mindenikből 1 Köntinget.

Mind ezeket öfzve-elegyítvén 's apróra vagdalyán, töltés réa egy Kupa forró Vízet, mellyet jól bé-fedvén egy Fazékban, had állani reggelig; mellyet osztán jól meg-szűr-vén igyal belőlle gyenge melegen Ehomra; mind addig míg jól Laxálni, vagy Tisztítani kezd; ha édesen akarod meg-innya tégy hozzá Nádmézet. az Ára 13 kr.

Rüh ellen - való Orvasság.

Végy Két Lot Büdös Kö Virágot, mellyből minden reggel, és este, végy-bé egy kis Kés hegyén valót Levesbe vagy Vízbe felkavarva. Lotja 2 kr.

Kenni- való Ir a' Rüh ellen.

Végy Sertés Sirt 6 Lotot.

Büdös Kö Virágot. 2 Lotot.

Elegyítsd öszve, és minden Nap kétfzer meg-kell kenni a' Rühes részeket, mellyeket minden Kenés után öszrán mindenkor bé-kell süttetni a' Tüznél. az Ára 16 kr.

Forró Hideglelés ellen-való Fött Viz.

Végy Négy Kupa forrás Vízet.

Öt kalán jó Bor Etzetet.

Egy jó nagy Kalán Mézet.

Mind ezeket öszve-elegyítvén főzd-meg azután meg-szürvén, élly velle közönséges Ital helyet.

*A Mérté-
kek jegyei.*

Patikabéli Mértékek.

℥j. Egy Font téfzen. Unc. xij. vagy 24 Lotot.

Égy Uncia téfzen 3 Köntinget.

Égy Könting téfzen 8 Scrupulust.

Égy Scrupulus téfzen 20 gránt, v. 20 Szemet.

gr. j. Égy Grán nyom égy Bors, vagy Bu-za Szemet.

—
aa Egyentö Mértéket téfzen.

gta. Tseppet téfzen.

Mensura Téfzen égy Kupát.

Manipulus Téfzen égy Maroknyit.

A' leg-szükségesebb Orvasságoknak Lai-
stroma, az Árokkal edgyütt.

Mellyeket hogy minden Falun lakó ér-
demes Személyeknek igen szükség tartani a'
melly helyekhez a' Patika mezfze van a'
Házoknál.

Végy Aldesből készült Pilulákat. 2 Köntin-
get. az Ára 3 kr.

Végy Rhabarbara Gyökeret fél Lotot. az
Ára 12 kr.

Végy Jalapa Gyökér Port 2 Lotot. az Ára
24 kr.

Végy Hivesítő Port 8 Lotot. az Ára 48 kr.

Végy Vénécziái Terjéket 4 Lotot. az Ára 32 kr.

Végy Meg-égetett Szarvas Szarv Spiritust 2
Lotot. az Ára 16 kr.

Végy Hánytató Gyökér Port 1 Lotot. az Ára
40 kr.

Ebből fél Köntinget kell bé-adni égyszerre.

Végy Báltikum Tenger mellett termő Gyanta
Olajat. Oleum Succinum 1 Lotot az Ára
8 kr.

Végy Kámfor Port 1 Lotot. az Ára 40 kr.

Végy Gummis Diákilon Flastromat 4 Lotot,
az Ára 20 kr.

Végy Seb gyógyító Balsamumat, Balsamum
Peruvianum 2 Lotot. az Ára 1 fl. 36 kr.

Végy Körös-Bogárral készült Flastromat.
Emplastrum Vesicatorium 4 Lotot. az
Ára 24 kr.

Végy Szalomicat 1 Lotot az Ára 5 kr.

Végy Szél ellen - való Hoffmann Tsepjeit.
Liquor Anodinus Mineralis Hoffmanni
 1 Lotot. az Ára 16 kr.

Végy Kö Olajat 2 Lotot- az Ára 4 kr.

Mind ezeket meg-szerezvén mégyen az Árok 6 fl. 28 kr.

A' melly Orvasságokat, ugymint *Füvesket*, *Gyökereket*, *Vizeket*, és Mézes Szereket, a' Házadnál fel-találhattz, vagy idejekben meg-szerzed, azoknak az Árokat szükségtelemeknek tartottam ide fel-jegyezni.

Orvasi Kérdések.

Melleyek által a' *Betegeket* kell meg-kérdezni, hogy mitsoda Állapotban van a' Nyavallyájok, melleyek így következnek.

1ben. Hány Esztendő a' Beteg, és kinek hívják?

2szor. Mi idő (tájba) jött réa a' Betegség?

3szor. *Ezelőtt volt-é beteg?* És ha volt ugyan azon Nyavallya meg-tartya-é a' réa jövésben az előbbeni idejét a' melly időben réa jön.

4szer. *Szokott-é Orvassággal élni?* De nevezetesen millyenekkel élt, ha igen mellyik vagy minémü Orvassággal nem élhet inkább.

5szor. *Mitsoda Elet módjával él?* Üléssel, vagy pedig Dolgozással. A' melly Emberek dolgoznak azoknak a' Testben lévő Nedvességeik jobbak, mintsem azoknak kik Üléssel, Heveréssel töltik-el a' Napot.

6szor. A' *Hoszámfollyása* rendszerént minden Holnapban elő-kerülé?

Égy ötven Esztendő, és Viselős Afzszony nem igen bajlodik a' Hofzámfollyásával.

7szer. Vólt-é sok Gyermek?

8szer. A' Beteg kövér-é, vagy sovány Termetű? Az Abrázattya veres-é, vagy sárga? Fel-puffadt-é, 's van-é valami Ki-ütés a' Testén, ha van mitsoda színű.

9szer. A' Beteg el-fárad-é hamar? Gyakorta a' Hányással vagy Hasmenéssel bajlodik-é?

10szer. A' Beteg inkább jár-é? vagy az Agyba szerez ülni, vagy fekünni?

11szer. A' Betegen a' Hányás, Hasmenéssel van-é?

12szer. Vagyon-é valami Kivánsága az Ételhez? A' kiknek valami Kivánságok vagyon az Ételhez, azok nem igen félhetnek a' forro Nyavallyától.

13szer. A' Lélekzet vétele a' Betegnek könnyű vagy nehéz-é? Hörög-é a' Mellyében?

14szer. Szomjuzik é erőssen, 's kívánnya-é a' hideg Italt?

15szer. Panaszkodik-é hogy fázik?

16szer. Nem beteg-é minden Nap?

17szer. Aluszik-é minden Nap, vagy éppen semmit sem?

18szer. Eszinkivül vagyon-é, és beszéll-e sokat magában?

19szer. Az Izzadás egész Testén üt-é ki, vagy pedig az Abrázattján, és a' Mellyén. Az egész Testén való izzadása a' Betegnek mindenkor jobb, mintsem valamelyik Testének izzadása.

- 20szor. *Belső Forrosága* van-é, és a' *Tes-
te* kívül forro-é? *Kezei, Lábai* hidegek-é?
a' *Takarodzott* magán *fzenvedi-é* örömet?
Az igen rossz jel a' *Betegnek* a' midőn a'
Takarodzott magán nem *fzenvedheti*.
- 21dik. *Az Emészttettye* milyen? *Fekete,
veres,* vagy *zöld színü-é,* vagy *Taknyos
Matriával* elegyes?
A' *Sárgaságban* a' *Beteg* emészttettye töb-
nyire fejtér színü.
- 22dik. A' *Vizelete* mitsodís *Színü?* Mel-
lyet egy tiszta Üveg Pohárban kell meg-
venni, vagy pedig *Veres, Sárga, Tiszta,*
vagy pedig olyan mint a' *Sér,* vagy pedig
Zavaros mint az enyves *Viz,* vagy pedig
Taknyos veres Seprője van a' fenekén, és
ha len ruhát belé mártanak azt meg-festi sár-
gán? Ha az *Oldalfajásban* a' *Betegnek* *Vi-
zelle*te a' 7dik 9dik 11dik vagy pedig az
14dik *Napon* meg-*indul* zavarason a' jó jel.
- 23dik. Érez-é a' *Beteg* *Testének* valamelyik
részében *belső* vagy *külső Fájdalmat?*
- 24dik. *Sír-é* a' *Beteg,* vagy *oknélkül Katzag?*
Némelly Nyavallyákban mikor a' *Beteg* *lir*
a' nem rossz jel.
- 25dik. A' *Betegnek* az *Ora* bé-*van-é* *dugul-
va,* vagy pedig *Lélekzet* vétele *fzabados?*
- 26dik. *Az Ora,* vagy *belől* a' *Szája* *kivan-é*
febesedve, vagy *apró hojagotskák* *ütötte-
nek-é* ki? Midőn a' *Szája,* és az *Ora* a'
Betegnek *ki-fakadaz,* meg-*varasodik,* akkor
a' *Hideg* hamar el-*hadja.*

- 27dik. Nyelhet-é a' *Beteg* könnyen?
 A' forro Nyavallyaban mindenkor rosz jel a' midön a' *Beteg* valamit le-akarna nyelni, 's akkor az Orán jö-ki, ennek oka a' Torokba lévő Sehek.
- 28dik. Nyelve a' *Betegnek fejér szederjes*, fekete Hojagotskákkaal meg-rakadott, és meg-hasadozott, *Fájdalmas, Sebes, Veres*, vagy fejéren keresztül meg-hasadozottá?
- 29dik. A' *Beteg* Tisztán beszél-é, *Buta*, vagy akadozo a' Beszédbe?
- 30dik. Szokott-é Eret vágatni a' *Lábán*, vagy a' *Karján*? Mitsoda forma a' *Vére*? Van-é valami fejér forma vékony bőr a' *Véren*, azután hogy ki-eresztették?
 Midön a' *Véren* fellyül fejér Bőr látrzik jele az a' *Száraz Betegségnek*, vagy *Pleuritisnek*, Oldal-Nyilallásnak.
- 31dik. Mitsoda részét *fájlattya* a' *Beteg* inkább?
- 32dik. *Vér-é erőssen az élet Ere (Arteria)* 's a' *Szive* dobog-é erőssen?
- 33dik. *Száraz Köhögése van-é*; vagy mindenkor a' Köhögéssel Matériát vétki?
 Mitsoda *Szine* van a' *Matériának* a' melyet ki-vét?
- 34dik. *Forrosága* Délután kerül elő, vagy mindenkor Éjtzakára jön réá?
- 35dik. A' Lélekzet vételkor érez-é mindenkor szurdalo fájdalmat *Mellýébe*, vagy az *Oldaliba*? és ekkor égszersmind *Forrosága* van-é?

- 36dik. Ha a' *Betegnek Gyomrához*, vagy e-
gyébb *Teste* részéhez Tapogatas által hozzá-
érnek érzékeny-é akkor? Van-é valami meg-
keménnyedés azon a' helyeken?
- 37dik. Érez-é valami Fájdalmat, vagy *Tso-*
mot, a' *Tesnek* valamellyik részén?
Nintsen-é a' *Bokájában*, vagy más hajlá-
sokban valami *Tilzes Duganat* a' *Betegnek*?
- 38dik. Vagyon-é a' *Betegnek Inak rángato-*
dásai, vagy *Refzket*-é?
- 39dik. Az *Oldalán*, vagy a' *Hátán* fekket-é
inkább a' *Beteg* többet?
- 40dik. A' *Betegnek* el-erőtlenült-é vala-
mellyik része, vagy pedig már a' tapoga-
tásra-is nem érez semmit?
- 41dik. A' *Betegnek* a' Szája egyenesen hu-
zodott-é, vagy pedig jobbra, vagy balra?
- 42dik. A' *Beteg* a' Nyavallyától meg-süke-
tült-é, vagy pedig nehezen hal?
A' Sükettség a' forro Nyavallyában nem i-
gen rosz jel.
- 33dik. A' *Betegnek* foly-é fokát az *Ora Vére*?
- 44dik. A' *Beteg* fekket-é hanyattán, mikor
lélekzetett vészén, vagy pedig mindenkor
kéntelenitterik ülni?
- 45dik. Hány-é *Vért*? ha igen *Köhögéssel*-é?
vagy *Köhögés* nélkül?
A' *Köhögéssel* való *Vérfollyást*, a' *Vér-*
köpéstől, és *Vérfollyást* egymástól jól
meg-kell különböztetni?
- 46dik. A' *Beteg* el-ájjul-é gyakorta?
- 47dik. A' *Betegnek*, *Hasa*, *Tsontjai*, *Ábrá-*
zattya vagy *Kézai* meg-vannak-é dagadva?

- 48dik. A' *Dagadást* ha meg-nyomják *Ujjal*, marad-é utánna *Gödör*?
- 49dik. Van-é most a' *Betegnek*, *Orbántza*, *Köszvénnye*, *Podagrája*, vagy *Lába Inainak* nagy *Fájdalmai*?
- 50dik. Van - é a' *Betegnek Sérvéssé*, vagy *Szakadása*?
- 51dik. A' *Beteg Böfög-é*, *Tsulik-é*, *Étel utálása* vagyon-é? *Hány-é?* *Meleg* vagy *Javanyu* nedvesség jö-é fel gyakorta a' *Gyomrából* a' *Szájából*?
- 52dik. Kurta *Geleszták* mentek-é el a' *Beteg-től*, vagy mi féle?
- 53dik. A' *Hasmenés* rágással, vagy nagy *gyengüléssel* van a' *Betegen*?
Ha a' *Hasmenés* rágás nélkül van a' *Betegen*, az el-gyengülés fokszor jó.
- 54dik. A' *Betegnek Vizellése* nehezen esik-é, és akkor a' vékonyában mindenkor érez-é valami *fájdalmat*?
- 55dik. Mennyi ideje hogy meg-állott a' *Vizellete* a' *Betegnek*?
- 56dik. Mennyi ideje hogy a' *Hideg leli*?
Először van-é most rajta a' *Hideg*?
- 57dik. A' *Fő-fájdalma* mindég, vagy ritkán jö elé, vagy pedig különös helyét megtartja azon a' helyen? a' *Feje nehéz-é?* *el Kábult-é?* *Szédül-é?* vagy nem mikor jobb felére fel-ül.
- 58dik. Mikor a' *fejét* fel-tartya a' *Ház kering-é* véllé; a' *Szeme Világa* el-vész-é?

59dik, A' Beteg az Ágyba téfzen-é úgy mint ha *Tollat tépne*, kapdos - é az *Aérhez*, és mondja-é mintba valaki előtte állana, 's atól fél-é?

60dik. A' Betegnek az emészttettye (*Excrementa*) és Vizelettye akarattya nélkül alája mégyen-é?

Krummholtz Olajnak Hafzna.

Elsöben. Hafznál Hurut ellen, 6 vagy 7 Tseppet minden Reggel, és Estve Égetborba bé-venni.

Másödször. Fulladozás ellen 4 vagy 6 Tseppet ha az Ember bé-vészzen.

Harmadször. Hafznál *Aréna* ellen, és az el-romlott vagy fájdalmas *Gyomornak* erősítésére, Reggel, és Estve 6, vagy 8 Tseppet Borba bé-vévén.

Negyedször. Hafznál a' Hátá - gerintze fájdalmi ellen, az ember mindenféle tagainak és Tsontjainak Nyilallási ellen - is, kivált ha ebben az Olajban Szappant elegyitesz, és azután Egetborral-is fel-elegyited, 's meg-gyujtod, azután a' fájdalmas részeket velle kened.

Ötödször. Hafznál Hideglelés ellen - is, akárminémü légyen az, söt még a' Pestises Betegség ellen-is 6 vagy 8 Tseppet bé-vévén jó Borban reggel vagy estve, úgy hogy réaja hamar se ne egyék se ne igyék a' Beteg, hanem magát jól bé-takarvan izzasztassa.

Kö Olajnak Hafzna.

Magam - is ezen Olajnak itt a' Község között nagy hafznat tapasztaltam az Embe-

reknek Nyilallási ellen, akárminémű italban 7 vagy 8 Tseppet bé+vévén minden Nap háromszor.

Medve Háznak Hafzna.

Hafznos ha Gyermekeknek a' Derekat meg-kened vélle minden Nap kétszer a' midön a' Belek le-jár. Hafznál a' Köhögés ellen Tájbe bé-innya egy Magyaronnyi Nagyságuc minden Nap gyerge melegen. Hafznál továbbá a' Méheknek-is a' midön a' Tolvaj M'h a' más Méhre kapt, ha azoknak a' Kastran lévő bé-járó jukait ezen Hájjal meg-kened.

Brustin 'Sirnek a' Hafzna.

Haj nevelésre igen jó, gyakran kenni vélle uj Vajjal meg-elegyítve; A' melly Emberek gyakorta nagy Fő-Fájdalma vagyon, ezzel kenne-meg mind a' két vak Szemét, a' Fájdalmat enyhíti.

ÖTÖDIK SZAKASZ,

Mellyben az Egységnek fenn tartására és a' hofszu Életnek meg-nyerésére tartozó szükséges Régulák irattak-meg — ama Tudományra híres Orvos Veszprémi István Ur, Orvos Könyvéből.

I. A' Levegő Égre nézve,

1-ső Régula. A' kinek modja vagyon benne leg-egészezebb léfzen lako helyyül

magának a' mezős helyet válasszani, vagy Házát fővényes helyen valamely Halomnak oldalában olly formán építeni, hogy a' Déli és Napnyugoti Szél járja inkább, hogy sem az Északi és Napkeleti Szélnek egészen torkában legyen. A' hol közel semmi álló Vizek, sem semmiféle Bányák nincsenek, azomba pedig könnyű italt, jó tiszta Viz tállatnak.

2-dik Régula. Midőn Napkeleti és Északi Szél fu a' kiknek gyenge Természetek vagyon, akkor a' Háznak Napnyugoti és Déli Szobáiba vonnyák magokat, midőn pedig nedves az idő, ellenkezőképpen tselekedjenek.

3-dik Régula. A' kik a' Napkeleti és Északi Szélen sokáig künn járnak, le-fektek-kor gyenge meleg italt igyanak.

4-dik Régula. Midőn ama nagy Városokban Télnek idején homályos és ködös, megveszett sűrű levegő Ég vagyon, a' gyenge Természetűek és a' kik nehezen lélegzenek, vagy leheltenek, mezős helyre vonnyák magokat, vagy ha othon kívánnak maradni, meleg házban tartsák magokat, idején feküdjenek-le, és hamar keljenek-fel.

5-dik Régula. Szükség hogy az egészségtelen Emberek Tselédje, Gyermeke, Felesége, és egyebek a' kik gyakorta hozzá járulnak 's körülötte forgoloknak, egészségesek legyenek; vonnya-el magát azoktól, míg Nyavallyaikkal meg-gyógyulnak, csak távol járjon tőlök kivált mikor lehelletet funak-ki, akkor fordítsa-el ábrázattját az Egészes a' Betegtől,

6-dik Régula. Minden a' ki Egésségét meg-akarja tartani, állapottyához képest Házát 's Házi eszközeit és öltözeteit tisztán és tisztoson tartsa.

II. Az Ételre és Italra nézve.

1-ső Régula. Az Egésségnek fen-tartására az a' leg-szükségesebb Régula, hogy oly Eledellel éllyen kiki tsupán csak annyival a' mennyit a' Gyomrok meg-emészthet.

2-dik Régula. Könnyebben meg-emészthet a' Gyomor a' Földnek azon Gyümöltseit (Vegetabilia) és azoknak az állatoknak Husait, a' mellyek idejében és kevesebb idő alatt jutnak-meg állapodott idejekre; könnyebben a' Spárgát, Epert 's a' t. mint a' Körtvélyt 's Almát 's a' t. Könnyebben a' Juh hust, Nyul hust, mint a' Tehén hust.

3-dik Régula. Könnyebben meg-emésztheti a' Gyomor azokat a' Vegetabiliákat, (Földnek Gyümöltseit) és állatoknak Husait, a' mellyek kiki az ő tulajdon Nemei között kisebbek a' többinél, p. o. Könnyebb az apro veres Hagymát, Almát, Körtvélyt, nem különben az apro Szarvas marhát a' Juhot, mint azoknak a' nagygyait. Még a' Bor-is gyengébb, a' melly kitsin hordoban tartatik, mint sem a' melly nagyban, mert az mindég erősebb.

4-dik Régula. A' mellyeknek illendő Ösztövérségük vagyon, és inkább száraz Husnak, mint a' mellyekben sok olaj, kövérség és enyveség vagyon, p. o. a' Dio, Magyaro

és Mandola emészttelen által mégyen az Emb^rberben. Nehézebb meg emészteni az olajos Etelt mint a' Borsot, a' kövér Hus^t mint az Ösztövért, a' Porykat Hartsát mint a' Ketsegét, Tsukat, vagy Pisztrangot.

5-dik Régula. A' mellyeknek külső Színek közelebb vét a' fejer hogy sem a' veses lang Színhez, így p. o. könnyebb emészthető a' Kerek Répa mint a' Sárga Répa vagy a' Tzékla.

6-dik Régula. A' mellyeknek gyenge, kedves, lág^y s édes Izek vagyon, mint sem a' mellyek erős, tsipös, savanyu, fűszerfzamos és hathatos izüek.

7-dik Régula. A' Szárazon élő Állatok inkább, hogysem a' Vizben, kiválta' Tengerben való Állatok.

8-dik Régula. Nem külömben azoknak az Állatoknak Husai, mellyek Zöldséggel és könnyü Eledellel élnek, mint a' mellyek más Állatokkal és nehéz Edelelkekkel taplállyák magokat, p. o. könnyebb a' Tyuknak és Pujkának, mintsem a' Réztének és a' Ludnak Húsát meg-emészteni.

9-dik Régula. Könnyebb azt meg-emészteni a' mit maga a' Természet a' gyenge Állatoknak eledelül rendelt, mintsem azoknak a' Husát, p. o. könnyebb meg-emészteni a' Tejet, mint azon Állatoknak Husát, adjuk hozzá a' Tojást-is könnyebb mint magokat a Szárnyas Állatokat.

10-dik *Régula*. A' melly apro Marhátskákot és Barmokot bé-rekefztett helyyeken, mesterségesen hizlálnak, és kerti Veteményeket meleg ágyokban erővel érlelnek, sokkal hamarább az Emberben, és így következésképpen nem oly alkalmasok a' Testnek táplálására, mint a' mellyeket a' Természet kéfzített-el.

11-dik *Régula*. Nehéz a' sós Vizben áfztatott, bé-sozatott, meg-süttetett, meg-fűstöltetett és bővön meg-fűszerfzámoztatott Eledeleket meg-emészteni.

12-dik *Régula*. Több Eledelt kívánnak a' nagy Testü és munkához szokott Emberek, nem külömben a' kik hideg Tartományban és tiszta Levegő Éggel élnek, mint az Afzfzonyok a' Gyermek, a' gyenge Természetük s a' benn Ülök és az Öregek, vagy a' kik meleg helyyeken és vastag aëren laknak.

13-dik *Régula*. A' jo Egésségnek megtartására és a' hofzfzu Életnek meg-nyerésére semmi meg-nem kívántatik annyira, mint a' mértékletesség, az égyügyüen készült Eledel, az illendö munka, és a' tisztességes mulattság.

14-dik *Régula*. A' kiknek magok mulattságokra nintsen elegendö idejek és alkalmatosságok, mint p. o. a' Tanulo Embereknek, fzükség hogy az Ételben és Italban másoknál jobban mértékellyék magokat; ezeknek ha 24 órák alatt a' Husból tizenhat, a' Vegetábilék-
böl

ből (Földi Gyümölcsökből) pedig, a' hova a' Kenyér-is tartozik, 24 Lotnyinál többet nem esznek.

15-dik Régula. Onnat származnak többnyire a' hofzfas Nyavallyák, hogy mértékletlenül élnek az Emberek: a' melly ismét világosan ki-tettzik, hogy ugy gyógyulnak, ha annak modja szerint ki-tisztittatnak.

16-dik Régula. A' gyenge Természettűek, a' mennyire lehet, mértékletesen éllyenek, és ha tselekedni azt el-mulattyák, egyedül az által könnyíthetnek magokon, ha Gyomrot erősítő és Hasat lágyító Házi Orvassággal gyakran élnek.

17-dik Régula. Ha ki étel után mint egy ora múlva dolgát ugy nem követheti mint annak előtte, bizonyos dolog az, hogy többet evett 's többet ivott a' mint illet volna.

18-dik Régula. Ha ki égyfzer ki-tanulta mennyi Étél 's Ital légyen ő néki szükséges, annak utánna ha csak réa tekint-is, azon-tul meg-tudja.

19-dik Régula. Nem a' Tanulo és gyenge Természettű Embereknek való a' Sertés Hus és Hal.

20-dik Régula. A' Víz az Embernek leg-alkalmasabb és egészségesebb Ital, ételbéli kívánságot szerez, és az emésztést segíti.

21-dik Régula. A' ki az erős Italokban gyönyörködik, az ő benne lassankent vegtere minden bizonnyal méreggé válik.

22-dik *Régula*. Az erős italokon égszeribe fel-hagyni, semmi Kárt nem okoz, a' ki azoknak pártját fogja hazud az.

23-dik *Régula*. Az erős Italok között a' gyenge Természetű és Tanulo Embereknek leg-jobb a' Bor 24 orák alatt meg-érik egy meszellyel melynek felét Vizzel, a' többit a' nélkül igyák-meg.

24-dik *Régula*. A' középsterű, könnyű; jól meg-ért ó Bor egészségesebb más egyébb erős Boroknál.

25-dik *Régula*. Az erős Italakkal a' Crápulát, Bor betegséget, sem meg-elözni, sem pedig meg-orvosolni, oly szerentsés sem lehet, mint a' Viz itallal, bátor láttassék-is hogy azok valamelly könnyebbséget adnak.

26-dik *Régula*. Az Égetbor az lankadt Embereket meg-nem gyógyítja, sőt ellemen veszedelmes Nyavallyakban ejti.

27-dik *Régula*. A' Serrel való Élés nem jó, a' gyenge Természetű és tanulo Embereknek.

28-dik *Régula*. A' Flegmaticus, bö nedvességű Emberek inkább élhetnek Káfféval, de azokkal - is szülön és bizonyos időben : hogy sem a' száraz Természetű Emberek.

29 dik *Régula*. A' zöld Théa egészségesebb és könnyebb Ital mint a' Bohéa; mert az meg-nehezíti a' Gyomrot.

30-dik *Régula*. A' *Chocoládét*, Tsokoládét nehezen emésztheti-meg a' Gyomor, azért a' gyenge Természetű és Tanuló Embereknek igen ártalmas,

31-dik Régula. A' bőv nedvességű Flegmaticus Emberek dohányozhatnak, mértékletesen, de se nyálokot, se annak füstöt el-ne nyeljék, se pedig ráá semmit ne igyanak. — A' száraz sovány Hecticus Emberek éppen ne dohányozzanak, mert az által még apasztják Testekben lévő kevés nedvességeke.

32-dik Régula. Két annyi légyen az Ember Itala mint Étele. Fel-tévéen azt hogy egy mértékletes Életű Ember, huszonnégy órák alatt meg-éri másfél font eledellel, és egy fertály Borral hogy a' bé-vett Elejel a' Gyomorban jól el-ázhassék vizes Italának azon felyül kell két fontnak, az az egy kupának egy fertály héjján lenni, a' mellyet-is inkább gyenge melegen mint hidegen, és inkább étel után, hogy sem Étél közben igyék-meg.

III. AZ Álmokra nézve.

1-ső Régula. A' változó egészségű, benn ülő és tanuló Emberek, vagy ne egyenek vatsorát, vagy ha esznek-is egy kevesset, Vegetábilékből állyon az, nem Husból — Ételtan foha le-ne feküdjenek mindgyárt.

2-dik Régula. A' kik tele Gyomorral feküsznek-le, nintsen azoknak tsendes és Testeket meg-ujjito nyugodalmok, mennél üresebb a' Has, annál tsendesebb az Álom, innet vagyon nevezetesen, hogy a' Hypochondriacus és Hystérika Személyyek, sok éjjeli nyughatatlanságokat szenvednek.

3-dik Régula. A' ki a' Napból Éjtzakát, az Éjtzakából Napot tsinal, az egészségét elveszti, életét meg - rövidíti, ezen dolog a' Természettel és Testünknek égybe szerkesztésével el-lenkezik.

4-dik Régula. A' változó egészségü benn ülő és Tanuló Emberek estve ne járjanak a' nedves Aëren éjtzaka ne tanulyanak, ne virraszszanak — feküdjenek-le 8—9 vagy 10 orakor, és a' fzerint 4. 5. vagy 6 orakor keljenek-fel, elég 8 oraig az Ágyba lenni, hanem ha különös Nyavalyája légyen valakinek.

5-dik Régula. A' gyenge Természeti Embereknek igen ártalmas fokaig alunni; a' kik fel-ebredvén edgyik oldalokról, a' másakra fokát forganak, szintén ugy el-fáradnak, mint ha kaszaltak volna, azoknak Testek meg - nehezedik ételbéli kivanságok el-vész, de ha idején fel-kelnek, jobban ehetnek, jobban emészthetnek, Testeknek és elméjeknek vidamsága meg-marad.

6-dik Régula. A' vékony egészségü, benn ülő és Tanuló Embereknek igen jó volna így tselekedni, hogy feküdnének-le jó idején, és jó idején kelnének-fel, tizenégy oraig folytatnak dolgaikat, az idő tájban ennének egy kevés Fölös Ökömő, annakutanna délután négy orákorig ismét követhetnek el-kezdt munkájukat, 's akkor ebédelhetnének, a' napnak nattrá lévő részét pedig, tisztességes mulatságokban, és Testeknek illendő gyakorlásaiban töltenék - el; a' midön az emésztés végbe

ment, térnének haza, és készitenék magokat a' nyugalomra.

IV. A' Testnek gyakorlásira és Mulatságokra nézve.

1-ső Régula. Az Egységnek meg-tartására és a' hosszú Életnek meg-érésére, szintén oly szükséges most e' mi Idönkben a' Testnek gyakorlása, és a' multság, valamint a' Testnek táplálására az Eledelel.

2-dik Régula. Ugy láttzik hogy a' Hus Étel és az erős Ital, nem volt az Embereknek Természeti rendes Eledele az Özön Viz előtt; csak azért engedtetett-meg az annakutánna, hogy Hussal és erős-Italokkal élván, hadd rövidülne-meg az Ember Élete, hogy az Istentelenség a' hosszú Élet miatt oly bőv mértékbe ne lenne, mert különben ha az Emberek 8 vagy 9 száz Észteendőig élének, féltő dolog, hogy a' Földnek kereksége Pokol, annak lakossi pedig meg-testesült Ördögök lennének.

3-dik Régula. Minden mulatságok, és Testnek gyakorlási közt, az erőtlenekekre nézve, leg-alkalmasabb a' Sétálás; az erősebbeknek nintsen egészségesebb a' Lovaglásnál; a' gyenge Természetűeknek az öregeknek, a' Sántáknak való a' Kotsizás. A' Házi mulatságokat csak akkor kell elő-venni midőn vagy az Idő, vagy a' Nysvallya nem engeddi hogy Hazainktól ki-mennyünk, mivel hogy a' külső szabad Levegő Ég téfzi minden mi

Mulat.

Mulatságainkot egészségessé. A' Gyermeknek szeretnek Természettel mindenféle mulatságot, innét vagyon hogy oly egészségesek, hogy Testekbe meg-erősödnek.

4-dik *Régula.* Az Evezőnek a' Karja ; a' ki a' fejeu valamit hord a' Nyaka — a' ki pedig két Kezein annak a' Lábai erősödnek-meg ; égy szóval a' ki mely Tagját gyakorolya inkább meg-erősödik, azért ha valamely Tagunk erőtlen gyakorolyuk 's meg-erősödik.

5-dik *Régula,* A' kinek gyenge szava, gyenge Tüdője vagyon, fél szóval olvasson, nagyon befzéllyen énekellyen, Hegyekre, 's Halmokra járjon : a' kinek Gyomra nem emészti, Fő-fajással bajoskodik gyakran Lovagollyon ; a' Vese fajok az Arénások Kotsiba szellyel ide 's tova járjanak — a' bádgyadt Taguak, gyenge Karuak Laptázzanak, Kuglizzanak, kiknek gyenge a' Hatok, gyenge a' Mellyek, Harangot vonnyanak, Kutból vizet merjenek ; a' Köfzvényeseknek, Farsábásoknak — Podágrasoknak, meg-erőtelenült Tagjaik, hamarabb meg-erősödnek, ismét a' Nyavallya után, ha járatlan darabos utakban járnak, de Nyavallyajoknak el-kerülésére, nints ezeknek jobb a' Kotsizánál, kivált ha állapottyok megengedi inkább lovagollyanak.

6-dik *Régula.* A' kinek módja vagyon benne, szintén bizonyos időt rendellyen Teste gyakorlására, a' mulatságra, mint az Evésre, le-fekvésre, a' Templomba való menetelre — A' változó egészségü és Tanuló Embere-

rek, leg-alább is 2 vagy 3 orágot napjában szünetnek magok mulatságokra, azoknak felét Ebéd előtt, a' többet le-fekvés előtt töltsék-el — Amsz Ételbéli kivanságot szerez — Ez pedig az emesztést fogja segiteni.

7-dik R'égula. A' mulatság közben, imé e' következőkre kell ügyelni; 1-ben Hogy tele Gyomorral fenki Testét ne gyakorollya — 2-szor Sem a' mulatságban annyira ne merüljön, hogy igen meg-izadjon: a' mulatság után melegben tartsa magát, hogy hideget kapjon: és utána ételbéli kivansága érvén, tudgya magát az Ételben, és lialban csekelni, mert különben nagy veszedelmet okoz magának.

8-dik R'égula. A' Hideg feredő fokot használ az Egészségnek meg-tartására, az által a' Test meg-frissül, sőt számtalan példakból az-is világos, hogy fok nevezetes Nyavalyák az által meg-is gyógyittarnak.

9-dik R'égula. Ha ki egész Testét reggel és este, posztóval meg-dörsöli, avagy a' végre k'fzitterett bőrrostával meg-vakarja, nevezetesen a' gyenge Természetűek a' benn ülök, a' kik a' Széltől, *Paralysis*, vagy *Gutta* ütéstől *Apoplexia*, tartanak, ki-nem lehet mondani mennyit segíthetnek az által magokon. A' Lovaknak fél-abrak gyanánt esik egyszeri meg-vakarások; de még azokat az állatokat sem ártana többnyire meg-vakarni vagy pedig Vizben meg-feresztetni, mellyeknek hussáival szoktunk élni.

'A' Testnek tisztulására nézve.

1-ső *Régula*. Mindenféle eledelek háromféle utakon takarodnak ki mi belőlünk — a' Szék, a' Vízellet, 's a' Testünkön való *Ki-gözőlges* által.

2-dik *Régula*. *Sanorum Scdes sunt Figuratae* az az, az egészséges Ember emésztenek oly illendő keménysége vagon, hogy nem omol az egybe.

3-dik *Regula*. A' kinek keményen jár a' Hasa, ez az oka hogy a' fok erős Italok miatt hév a' vére, kevesset eszik, nehezeu emészt, g. . . Gyomra és béle vagon.

4-dik *Régula*. Kinek igen lagy a' Hasa, vagy fokot evett vagy olyat ett, a' mit Gyomra meg-nem emészthetett innét vagon ha a' gyenge Gyomru Emberek, Diszno Husz, Káposztat, és több afféle vastag eledeleket esznek, által mégyen rajtok Szelet Kolikat, Has tekerést okoznak.

5-dik *Régula*. A' Fő-fajás Gyomor-fajás ökröndözés Testnek badjadrsága, a' Has tekerés Kolika, mind a' fok ételből származik, és Hasmenéssel vagon egybe-köttetve.

6-dik *Régula*. A' kik mértékletesen élnek Napjában egyszer vagon Székek, ha többször, mértékletlen életnek a' jele.

7 dik *Régula*. Ha ki limödözö hofzfzas Nyavallyában valót akar gyógyítani, annak Gyomrat és Bél't orvasollya-meg először-is, mert az Orvaslásban ugy nagyobb szerentsége léizen.

8-dik Régula. A' kiknek 24. órák alatt, az az minden nap rendszerint vagyon egy Székek azokon három egész napokig mégyen által a' bé-vett eledel; a' kiknek pedig két nap vagyon csak egy Székek, azokon hat napokon mégyen által. — Nyelj-le egy Magyarot vagy egy Szem mandolát, vigyázz réája ha tettzik, 's ennek Igazságát fogod tapasztalni.

9-dik Régula. A' mely gyenge Természetü Emberek kemény Eledelt találtak enni, többet szenvednek ök által azon a' Napon, melyen ök azt ki-adják, mint midön azt megették.

10-dik Régula. A' bé-vett Eledelnek az a' része mely Testünkön meg-szűnés nélkül szokott ki-gözőlgeni, szinte annyi Idő alatt takarodik ki az belőlünk a' bőrön által a' mennyi Idő alatt annak vastaga az emésztés által ki-mégyen.

11-dik Régula. Jól mondgyák a' Tudos Orvosok, az első Emésztésnek hibáit megjobbítani nem lehet, az az ha az Eledel emésztetlen ment-ki a' Gyomorból a' Belekbe az annak utánna-is illendöképpen meg-nem emésztettetődhetik soha.

12-dik Régula. Bal köz vélekedés az, hogy az az Eledel és Orvosság adott volna mindenkor ujjuást vagy az szerzett volna fájdalmat a' mellyet utolszor bé-vettünk.

13-dik Régula. Jól lehet a' Sajt - a' Tojás - Téjből és Kerti Veteményekből készített

terett Eledelek némellyek Gyomrokban, nehézséget okoznak, de vizes Itál által könnyen lehet rajtuk segíteni; és azomba jó Test tápláló Nedvesség készítettik azokból a' Természet által.

14-dik *Régula*. A' kinek zavaros a' vizellete, és le-üledett sepredékje téglaszint mutat egészségére valik az annak, nagy bajtól menekedett-meg ő akkor ez által.

15-dik *Régula*. A' ki bővön él, és Sárgás tiszta szín bőv vizelleti vagyon, egészségének leendő változást jelenti.

16-dik *Régula*. Midőn le-üledése után a' vizelletnek színét Olaj avagy Kővérség fogja-bé hártya módra fok Sós nedveséget jelent hogy vagyon az oly Emberben.

17-dik *Régula*. Jól emészt annak a' Gyomra es jó egészsége vagyon a' kinek tiszta által látható Tzitrom színü vizelleti vagyon, le-üledése után fenekétől fogva a' szineig mint egy vékony Kőd forma függő sepredék láttatik közepiben; és a' mit megivott, annak három negyed részét vizelleten ki-adja.

18-dik *Régula*. A' kinek bőv tiszta Sárgás vizelleti vagyon, vagy nem jó eledeleket, vagy többet eszik, mint sem a' mennyit meg-emésztethetne, vagy pedig Testét illendőképven nem gyakorollya; azért a' Tanács ez: Kevesebbet és jobb Eledeleket egyék, azomba estve le-sektekor gyenge izzasztóval élyen.

19-dik Régula. A' ki kevesset és rú zavarost vizellik, fok hust ezzik, és fok erős Italt ifzik; az ollyan Ember tégyen-le a' Hus Etelről, vizes Itatra fogja magát, különben terhes Nyavallya fogja attól érni.

20-dik Régula. Ha kevés a' Vizellet és semmi Sepredékje nintsen, azomban feketés barna avagy meg-zavarodott rú veresses színe vagyon, a' minden vizelletek között legveszedelmesebb, mint az élés, mint pedig a' hofzfás Nyavallyában.

21-dik Régula. A' Véres genetséges Vizellet a' melyben egyfzersmind, mint egy apró Fonalatskák uszkalni lattatnak, bizonyos jele annak, hogy a' Vesének hibaja vagyon, vagy a' Vizelletnek, tsatornaiban valahol Seb támadott.

22-dik Régula. Az Etelnek és Italnak, fokkal nagyobb része gözölög-ki Testünkön, mint a' mely az Emésztés és Vizelleten mégyen.

23-dik Régula. Az élés és hofzfás Nyavalyáknak edgyik Kutya ez: hogy a' Testen lévő Porusok annyira bé-dugulnak hogy amaz ki-gözölgeni szokott vékony párazatot, magokon által nem borsáthattyak.

24-dik Régula. A' ki hideget kap, az az a' kinek Testén lévő apró jukatskák, Porusok bé-dugulnak, és osztan hurutolnak, iz-zasztóval inkább segithetnek magokon eleintén mint sem mely tisztító Orvassagokkal miut a' bé-vett házfantal szokas van.

25-dik Régula. A' Kolika, Has-tekerés, Bél-menés, ökröndözés Bőfogás Testnek lan-
kadtsága, Asitozás, Huzodozas, mind ezeknek
csalhatatlan jelei annak, hogy a' bőrön lévő
Pocusok meg - szorulták, és a' Testben lévő
Nedvességeket illendőképpen szabadon által
nem bocsathatják.

26-dik Régula. Az Éjjeli nyughatatlan-
ság - is midőn az Ember edgyik oldaláról a'
masikra gyakran fordul, annak a' jele hogy
a' Testből rendszerint a' gőzölgések ki - nem
takarodhatnak. Ennek leg-jobb Orvassága a'
Mértékletesség Testnek gyakorlása, és gyen-
gőn Hasat indító Orvasságok.

VI. Az Indulatokra nézve.

1-ső Régula. Az Egésségnek meg-far-
tására avagy annak meg - vesztegetésére men-
nyit tulajdonítanak az Indulatok kevesen
vagynek azok kik azt meg-gondolják.

2-dik Régula. A' hirtelen sebes Indu-
latok utat nyitnak az Embernek, az éles Nyá-
valyakra; sőt meg-esik néhánkor, hogy hir-
telen egyfzeriben-is belé éjlik — a' felettebb
való nagy öröm avagy Harag miatt el - ájul-
nak az Emberek hirtelen meg-is halnak.

3-dik Régula. A' lassu és fokáig tartó
Indulatok hosszúas Nyavallyákat okoznak,
mint p. o. hosszúas Szomoruság — Bus-
lakodás, Gondolkodás, Harag tartás.

4-dik Régula. A' gyenge Természeti e-
gísségtelen és Tanuló Embereknek szintén ugy

meg-árt az Indulatosság; mint az Ételben és Italban való mértékletlenség.

5-dik Régula. Sokkal árctalmasabbak az egészségnek a' hirrelen való sebes indulatok, a' lassu tsendes indulatoknál.

6-dik Régula. A' Testnek Nyavallyái közzé számláltatik az; midön némely Tudos Emberek meg-tébajodnak, meg-bolondulnak, Elméjüket a' Vallásnak dolgaira függesztvén minden Testi Vigasztalásokat, mulatságokat és Testnek gyakorlásit meg-vetnek, mint ha ők-is nem e' világban élnének.

7-dik Régula. Ama sokat gondolkodó, és mély értelmű Emberekben lassu tsendes indulatok vagynak csak lassanként alattomba, mint a' Tűz a' Hamu alatt, ugy meg-emész-tődik.

8-dik Régula. A' kik keveset gondol-kodnak kevés bajok vagyon azoknak az In-dulatok miatt. A' Némeknek és az Észtele-neknek tellyességgel semmi sints; de sőt én erre azt felelem, sőt nagyobb méreggel bir-nak, a' mellyet a' minden Napi tapasztalás bizonyit.

9-dik Régula. A' mely Nyavallyákat az Indulatok okoznak szint ugy Orvosi Orvossá-gokkal kell meg-gyógyítani, mint a' mellyek más egyéb okokból származtanak; de az In-dulatoknak meg-előzésére nem Orvosi orvos-lás, hanem virtus és Vallás kívántatik.

10-dik Régula. A' minthogy az Isten-nek szereteti mindenféle Nyomorúságokban leg-

leg-főbb Orvosság, így az Egészségnek fenntartására és az hofzszu Életnek meg-nyerésére-is soha annál nintsen hatalmasabb elzköz mint egy minden mi Testi Indulatink megzabolaztatva lévén azok a' Nyavalyák rajtunk erőt nem vehetnek a' melyek külömben rendszerint az Indulatokból származni szoktanak; azon felyül ki-mondhatatlan örömben és tsendességben tartatnak ekképpen a' mi Lelkeink vég-nélkül.

T O L D A L É K.

1-ső Régula.

A' hofzszas Nyavallyák fok ideig tartanak, lassanként emészti-meg az Embereket, lassu Pulsussal vagynak egybe-köttetve, nehéz meg-gyógyítani, az Eles Nyavallyák legfejebb-is negyven Napnál tovább, nem tartanak, gyorsan vér akkor az Élet ere; fokot segit magán ott a' Természet, és azt az Orvosnak igazítani kell.

2-dik Régula. Hogy a' mi Nemzetünkben oly fok süllyösök vagynak oka ez: hogy hus Eteleben és az erős Italban felettébb gyönyörködnek.

3-dik Régula. A' kiknek Ifju korokban felettébb jó egészségek vagyon, azon Életeknek leg-jobb idejében harmincz öt, vagy 36 Esztendő korokban, terhes vagy éles, az az Forró vagy hofzszas Nyavalyákba esnek.

4-dik Régula. A' kik valóságos száraz Betegségben halnak-meg, harmincz Elztendősek előtt bizonyos jelét, tapasztyallyak annak.

5-dik Régula. A' gyenge Természeti terhes Afzszonyok, hamar idő lent szűlnek, és a' kiken égyfzer a' szerentsétlenség meg-esett könnyen, meg-esik masodszor-is, a' bővön való Élésről le-mondgyanak, könnyü emészthető Eledelekre fogiak magokat veres hort savanyu Vizzel edgyütt igyanak, az egészséges Aëren kin járjanak ha erejek engedi annak idejében Eret vágassanak, Veséjekre szorito Flastromokat tégyenek, és belsőképpen erősítő Orvossággal éllyenek.

6-dik Régula. Mivel a' gyenge Természeti bereges Emberek Nyarban inkább emésztnék mint Télben, illendő dolog léfzen azért az Elztendőnek részéhez magokat alkalmaztatni, hogy minémü eledeleket, és mennyit egyenek.

7-dik Régula. A' ki mennél kevesebb Ruhát visel annal könnyebb annak a' Természete. A' Flanellel bélelt Köntös, és a' sok Ruha meg-erőtlenit, mert a' Test alatta meg-izzad, és több jó Nedvesség mégyen - ki belölkünk mint a' mennyinek Termézet izerint kellene ki-gözölgeni Testünkön.

8-dik Régula. A' gyenge Természeti, benn ülő, és Tanuló Embereknek igen egészséges volna Fejeket és állokat gyakorta megberetváltatni; Lábaikat mosatni és döröltetni Lörmeiket el-vagdalni. A' ki az ilyen ki-

tsin dolgot meg-veri, kitsinenként szokot az el-veszni.

9-dik *Régula*. Kik az Olvasásban és Irásban gyakorollyak magokat mindenkor fen-álva és a' mennyiben lehet fel-emelt fovel olvassanak és irjanak, a' kik pedig Sétálasközben - is végben vihetik ebbéli kötelességeket mint p. o. kik valamit dictálnak leg - jobb sétálni.

10-dik *Régula*. A' hizott nagy Testű kövér Emberek a' mennyire lehet vonnyak-el magokat mindenféle italoknak Nemeitől sóz még a' Víznek italatól-is. — Könnyen-is megálhattyak, ha gyenge állatoknak Husával és Vegetabilékkal élnek.

11-dik *Régula*. Az Idős Emberek két nevezetes dolgokra vigyázzanak — 1-ten Hogy a' kedvetlen szomorú idoktól vonnyak-el magok, midon tudni illik Felleges az Ég Szél fű és Hideg az Aér outhon maradjanak, meleg Szobát, és meleg Ágyat keressenek, a' Tüztől mezfize ne távozzanak — 2-szor Valamint hogy a' Gyermek a' apronként fognak több és vastagabb eledelkhez, így az öregek, és mennél több Esztendőket érnek Naponként annal kevessebbet egyenek és gyengél eledellel éllyenek; nem kell azt vanni hogy a' Természet kényszerítsen arra bennünket,

12-dik *Régula*. Valamint hogy nem egyszerűbe estünk a' hosszús Nyavallyaban, így szintén kívánni-is nem lehet, hogy egyszerűben

riben meg-gyogyittassunk, ellenkezik az a' hofzfas Nyavallyáknak Termézetivel, idő kívántatik ahhoz. — A' kik ezt meg-nem goncollyak békételességgel vagynak edgyik érdemes Orvostól, a' másikhöz szaladnak, utolylára az értetlenekhez-is sollyamodnak, mellyel azt nyerik, hogy mind Pénzeket mind életeket el-vefztik.

13-dik *Regula.* Áldott az Isteni gondv-sélés hogy az érdemes tanult Orvosok kezében oly Orvosságnak nemét adott a' mellyel mindenféle éles fajtalmakot el-szenvedhetetlen kinokot, a' Kolikában, Vesefajásban, Köfzvényben terhes Szülésben és más egyéb Nyavallyákban mindenek tsudájára hirtelen le-tsendesíthetnek.

14-dik *Régula.* Az Egységnek és hofzszu Életnek egész titka abban áll, hogy tudjuk mi magunkot akképpen mérsékelni, mely szerint a' Vérnek és egyéb Nedvességeknek az Ereken, és a' Testnek más szabados egyéb tsatornaiban illendő folyamattya lehessen.

Vége Istennek Segedelméből.

Handwritten signature:
 1842. hó 6.
 ...

